

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती डॉ.नीलम गोऱ्हे)

- पृ.शी. :** कोपडी, जि.अहमदनगर येथे एका अल्पवयीन मुलीवर अमानुष अत्याचार करून तिची करण्यात आलेली हत्या
- मु.शी. :** कोपडी, जि.अहमदनगर येथे एका अल्पवयीन मुलीवर अमानुष अत्याचार करून तिची करण्यात आलेली हत्या यासंबंधी सर्वश्री धनंजय मुंडे, नारायण राणे, सुनील तटकरे, शरद रणपिसे, हेमंत टकले, माणिकराव ठाकरे, वि.प.स. यांनी उपस्थित केलेली अल्पकालीन चर्चा

(चर्चा पुढे सुरु...

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदया, आजच्या विशेष बैठकीमध्ये या अल्पकालीन चर्चेसह उत्तराचे भाषण झाले पाहिजे. काल आम्ही बोललो नव्हतो. परंतु काल तसे ठरले होते. काल मी संसदीय कार्यमंत्र्यांना सांगितले होते की, आजच्या विशेष बैठकीमध्ये ही चर्चा उत्तरासह पूर्ण झाली पाहिजे, अन्यथा या चर्चेला महत्व राहणार नाही. संसदीय कार्यमंत्र्यांना माझी विनंती आहे की, आजच्या विशेष बैठकीमध्ये ही अल्पकालीन चर्चा उत्तरासह पूर्ण करण्यात यावी.

श्री.गिरीश बापट : सभापती महोदया, काल सभागृहात चर्चा झाल्याप्रमाणे सर्वानुमते आज विशेष बैठक घ्यायचे ठरले. चर्चेसाठी वेळ मिळावा, अनेक सदस्यांना आपले विचार मांडावयाचे आहेत त्यांना बोलण्यासाठी संधी मिळावी म्हणून प्रश्नोत्तराच्या तासानंतर माननीय मुख्यमंत्र्यांनी चर्चेला उत्तर द्यावे अशी सभागृहात चर्चा झाली. सगळ्यांनी ते मान्य केले, परंतु रेकॉर्डवर आलेले नाही. पण काल ठरले असल्यामुळे प्रश्नोत्तराच्या तासानंतर या चर्चेवरील उत्तराचे भाषण व्हावे अशी विनंती आहे. हा सभागृहाचा अधिकार आहे, आपण त्याबाबत ठरवावे.

तालिका सभापती : माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले हे या चर्चेवर ऑन लेग आहेत. अनेक माननीय सदस्यांना आपले विचार मांडावयाचे आहेत. वेळेवर चर्चा संपली की माननीय मुख्यमंत्र्यांचे उत्तराचे भाषण ऐकण्याबाबत आपण सगळेच उत्सुक आहोत. मला सभागृहाला विचारावयाचे आहे की, आपण जेव्हा सकाळी विशेष सत्र घेतो त्यावेळेला सभागृहात सुरुवातीला कमी सदस्य असतात, नंतर १०.३० किंवा ११.३० वाजता सदस्यांची

संख्या वाढते आणि नंतर त्यांचा बोलण्याचा आग्रह असतो. आमचे नाव यादीमध्ये असल्यामुळे आम्ही बोलणार असे त्यांचे म्हणणे असते. जे माननीय सदस्य सुरुवातीला सकाळी १०.०० वाजता सभागृहात येऊन बसतात त्यांची संधी डावलली जाते. याबद्दल आज निर्णय शक्य नसला तरी मला असे वाटते की, आज जे सभागृहात उपस्थित आहेत त्यांच्या पक्षाच्या क्रमाने नावे घ्यावीत. नंतर जसजसे माननीय सदस्य सभागृहात येतील त्यांची नावे सचिवांनी नोंदवून ठेवावी अशी माझी विनंती राहिल. त्याप्रमाणे पुढील रोस्टर तयार करावे. याबाबत सगळ्यांनी सहकार्य करावे.

श्री.हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदया, सकाळच्या विशेष सत्राचे कामकाज सुरु होताना तालिका सभापतीपदी एक महिला सदस्य विराजमान झाल्या आहेत याचे मी या ठिकाणी समाधान व्यक्त करतो. संसदीय कार्यमंत्र्यांनी नमनालाच सांगितले की, वेळ पाळावी. आपण सांगितले की, उपस्थिती फार चिंता करण्यासारखी असते. आम्हाला वाटते की, जे वेळेवर सभागृहात येतात त्यांनी स्वतः मन की बात करीत आहोत असे समजून बोलायचे. ज्यांना समजायचे ते समजून घेतील. ज्यांना ऐकायचे ते ऐकतील व ज्यांना कृती करायची आहे ते कृती करतील किंवा करणारही नाही तो प्रश्न अलाहिदा. या संपूर्ण चर्चेमध्ये सहभागी होताना हा विषय जेव्हा सभागृहात येतो त्यावेळेला आपला राजकीय अभिनिवेश बाजूला ठेवून एक माणूस म्हणून एक प्रकारची खिन्नता, विषण्णता, विफलता याबद्दलचा हतबलपणा या ठिकाणी व्यक्त करायचा अशा पध्दतीची अवस्था निर्माण होते.

सभागृहात दोन्ही बाजूंकडून या विषयावर अतिशय तपशीलवार संदर्भ देण्यात आले. आषाढी एकादशी नुकतीच झाली. राज्याच्या ११.५ कोटी जनतेच्या वतीने माननीय मुख्यमंत्र्यांनी जाऊन विठ्ठलाला साकडे घातले. येथपर्यंतची चर्चा या ठिकाणी झाली. मला असे वाटते की, या सगळ्या विषयाचा अभ्यास करताना काही महत्वाच्या ज्या घोषणा केंद्र व राज्य सरकारकडून केल्या जातात त्या अतिशय चांगल्या असतात. या २१ व्या शतकातील दुसऱ्या दशकामध्ये अनंत काळापासून चालत आलेला हिंसाचार, अत्याचार व स्त्रीची विटंबना थांबविण्याच्या उपाययोजनांबद्दल आपण सातत्याने चर्चा करीत असतो. बेटी बचाओ, बेटी पढाओ ही फार चांगली योजना आणली. मोठ्या प्रमाणात त्या योजनेचा उहापोह केला जातो. सर्वच त्या

बाबतीत अतिशय जागरुकतेने लोकांशी संपर्क करायचा प्रयत्न करतात. आपणही मुलीने मोठे व्हावे, शिकावे अशा पध्दतीची योजना हाती घेतो.

सभापती महोदया, आपण तर खेडयापाड्यातील, वस्त्यावरच्या मुलींना शाळेत जाण्यासाठी शासनामार्फत सायकलही देतो. आजची वृत्तपत्रे कोणी बघितली की नाही हे मला माहिती नाही. परंतु आजच्या इंडियन एक्सप्रेस या दैनिकामध्ये आतील पृष्ठावर या मुलीच्या घराचा फोटो छापलेला आहे. त्या फोटोबाहेर तिची लॉक लावलेली सायकलही दाखविली आहे. गतीचे प्रतीक असणारी चाकाची सायकल मुलीला प्रगतीवर घेऊन जाणार की नाही? की ती सायकल कुलूप बंद करून ठेवणार आहेत हा प्रश्न तुमच्या आमच्यासमोर आहे. मग उद्विग्नता येते तेव्हा सांगावेसे वाटते की, तुम्ही मुलींना सायकल देणे बंद करा. सायकल दिली तर त्या फिरतील, शाळेत जातील, शिकतील, मोठ्या होतील. अवघड परिस्थिती होईल. योजना बंद करायची का असा प्रश्न आपल्याला पडेल.

सभापती महोदया, स्त्री भ्रूण हत्या हा एक विषय गेली काही वर्षे सातत्याने चर्चेत आला आहे. लोकसंख्येमधील स्त्रियांच्या संख्येची तफावत या विषयावर आपण बोलतो. मग स्त्री भ्रूण हत्येविरुद्ध कडक कायदा करतो. सोनोग्राफी मशीन्स जप्त केल्या जातात. डॉक्टरांवर केसेस दाखल होतात. त्यातून काय होते? त्यातील नव्या वाटा फुटतात. नवे प्रश्न निर्माण होतात. मग आम्ही विचार करतो, कशासाठी आपण हे करावे? जर स्त्रीला जन्मापासून तिच्या अखेरपर्यंत या सामाजिक विकृतीला तोंडच द्यायचे असेल तर तिला जन्म तरी का यावा? जन्माला यायचे काही कारण नाही. त्यामुळे भ्रूण हत्येविषयी आपले काय धोरण आहे याबाबत विचार करण्याची आज गरज आहे.

सभापती महोदया, आपण सभागृहात अनेकदा ऐकतो. अनेक विषय चर्चेला येतात. जे सत्तेवर असतात त्यांच्यासाठी ते अडचणीचे असतात. माननीय मंत्री श्री.जानकर या ठिकाणी बसलेले आहेत. धनगर समाजाचे आरक्षण या विषयानंतर ते मंत्री पदावर आरुढ झाले. सरकार काय करते? हे नक्की काय प्रकरण आहे, आरक्षण देता येईल की नाही याचा अभ्यास करण्यासाठी टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस यांच्याबरोबर करार करते. त्यांनी सगळा इतिहास तपासायचा आहे. त्यांनी सगळे धागेदोरे शोधून

काढायचे आहेत. निर्णय अगोदरच माहित असेल तर त्या पध्दतीने संशोधन करण्यासाठी या संस्था निर्माण झाल्या का? टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेससारख्या संस्था आपल्याला आवश्यक असलेले दुसरे काम करू शकतात का? २१ व्या शतकाची बदललेले सामाजिक वास्तव या सामाजिक संस्थांकडून अभ्यासले गेले, त्याचा अभ्यास केला गेला. खेडयापाडयात, वस्त्यावर, गावात, शहरात जाऊन काय परिस्थिती आहे याचा अभ्यास केला.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

श्री. हेमंत टकले :

आजकाल ३-४ वर्षांच्या मुलीला शाळेत घालण्यात येते. आज शहरीकरणाची वाढ झपाट्याने होत आहे. शहरे वाढली पाहिजेत असे विचार माननीय पंतप्रधानांनी व्यक्त केले आहेत. आता स्मार्ट सिटी करण्यात येत आहे. स्मार्ट सिटी मधील लहान मुली शाळेच्या बस मधून जात आहेत. त्या आज सुरक्षित आहेत काय ? ३-४ वर्षांच्या बालिकांवर वासनेपायी अत्याचार करण्यात येत आहे. अशा अत्याचारित बालिकेला शाळेत पाठवायचे काय असा प्रश्न तिच्या पालकांच्या मनात निर्माण झाला तर त्यात पालकांचा दोष काय ? असे करून देखील त्या मुली शाळेत गेल्या तर त्या शाळेत देखील नराधम असतातच. शाळेतील शिपाई असे करू शकतो. शाळेतील स्वच्छतागृहामध्ये मुलगी गेल्यावर तिच्यावर अत्याचार करायला तो मागे पुढे पहात नाही. या विषयाचा माध्यमातून तेवढ्या पुरताच उहापोह केला जातो. शासन पुन्हा सांगते की, यावर आम्ही कडक निर्बंध आणणार आहोत. दोषींवर कारवाई करणार आहोत. या सगळ्या गोष्टी आम्ही करणार आहोत. पण या सर्व गोष्टी आपण वेळ निघून गेल्यावर करणार आहात काय ? हे काय चालले आहे. जन्माला आल्यापासून स्त्रिला प्रत्येक टप्प्यावर या संकटांचा सामना करावाच लागणार आहे काय, तिच्या जीवाच्या आकांताची होणारी धडपड कधी थांबणार आहे.

सभापती महोदय, माझ्या हातामध्ये अमरावती जिल्ह्यातील एक बातमी आहे. पतीच्या निधनानंतर पत्नीला अंधार कोठडीत डांबली. तिच्या पतीचे अपघाती निधन झाले होते. त्याच्या नावावर माहूर येथे १३ एकर शेतजमीन आहे. त्या शेतीच्या हव्यासापोटी या महिलेचा छळ होत होता. तिला जवळ जवळ वर्षभर सासरच्यांनी अंधार कोठडीत कोंडून ठेवले होते. जेव्हा तिला बाहेर आणले तेव्हा तिला जेवण देण्यात आलेले नव्हते. तिला मारहाण करण्यात आली होती. तिचा केवळ हाडाचा सापळाच शिल्लक राहिला होता हे वास्तव आहे. हे २१ व्या शतकातील महाराष्ट्राचे वास्तव आहे. त्याला कोण सामोरे जाणार आहे ? आमच्या वेळी काय झाले असे सांगून अंगावर धावण्याचा प्रयत्न करण्यात येत आहे. पण मूळ प्रश्न आहे तिथेच आहे. आज कोणत्याही प्रश्नाची सोडवणूक होत नाही. याला जबाबदार कोण आहे ? कदाचित मी आता जे काही बोलून ते कोणालाही आवडणार नाही. आपल्या लोकशाहीने घालून दिलेल्या निवडणुकीच्या व्यवस्थेतून सत्तेवर येण्यासाठी छोट्या गावापासून ते मोठ्या शहरातील समाजकंटक प्रवृत्तींना संरक्षण देण्याचे काम सर्वच राजकीय पक्षांकडून केले जाते. त्यांना पक्षाचे कवच दिले जाते. यातून तुम्ही-आम्ही कोणीच सुटलेलो नाही. तेव्हा याचा थोडा अंतर्मुख होऊन आपण विचार करणार आहात की नाही. आपण सर्वजण त्यांना प्रवेश देतो. जेव्हा आम्ही सत्तेत होतो तेव्हा श्री.आर.आर.पाटील यांच्याकडे गृह खाते होते. तेव्हा आपण काय बोलत होता तो माझा बोलण्याचा विषय नाही. श्री.आर.आर.पाटील हा शासनाच्या पलीकडचा चेहरा होता. तेव्हा गावातील छोट्या माणसाला वाटायचे की, श्री.आर.आर.पाटील म्हणजे आबा माझ्यासाठी काही तरी करू शकेल. एवढा विश्वास आपली यंत्रणा देणार आहे काय ? आज आपण सत्तेवर आलेला आहात. जनतेच्या मनात सुरक्षिततेचा विश्वास देण्याची ताकद आज आपल्यामध्ये राहिली आहे काय याचा विचार आपण करावा. मला एकदा श्री.आर.आर.पाटील यांनी सांगितले होते की, ते एका गावामध्ये समारंभाला गेले होते. तेव्हा त्यांचा सत्कार झाला. आता तर फ्लेक्सचे पेव फुटले आहे. मुंबईमध्ये आम्हाला एका पक्षाचे बॅनर्स एवढे दिसतात की, आम्हाला वाटते की, अरे झाले तरी काय ? केवढा मोठा हा माणूस ? केवढे मोठे त्याचे कार्य ? तो हिमालयाच्या उंचीचा. कठीण आहे. मला श्री.आर.आर.पाटील यांनी सांगितले की, स्टेजवर मला कोणी तरी गुच्छ दिला. त्याचा

फोटो काढला. दुसऱ्या दिवशी वर्तमानपत्रात बातमी आली की तो माणूस पोलिसांना हवा होता. तोच गृहमंत्र्यांचा सत्कार करित आहे. तेथून ते पुढच्या कार्यक्रमाला गेले. आता श्री.आर.आर.पाटील यांच्या लक्षात आले होते की, काय होत आहे. त्यांनी होडींगज पाहिली. त्यातील एक चेहरा पाहिला. श्री.आर.आर.पाटील यांनी गाडी थांबवली. तो कोण आहे याचा पोलिसांनी शोध घ्यावा असे सांगितले. त्या माणसाचा शोध घेतल्यानंतर तो गुन्हेगार निघाला. जेव्हा गुन्हेगारांना वाटते की, आपल्याला राजकीय संरक्षण मिळणार आहे त्यावेळी ते निर्भीडपणे सामाजिक व्यवस्था तुडवून टाकतात. तेव्हा ते महिलांवर अत्याचार करतात. काळेधंदे करतात. ते कशालाही मग सोडत नाही. आपण पावसाची वाट पाहतो तसे राजकीय पक्ष दोन-तीन महिन्यांनंतर होणाऱ्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीची वाट पाहत आहेत. तेव्हा वॉर्डमध्ये कोण दादा आहे, कुठला नेता त्याच्याकडे जाऊ शकेल, त्याला आपल्यामध्ये आणले तर किती मतदारांमध्ये दहशत बसेल, हे सर्व हिशोब आपण मांडतो त्यावेळी ही सर्व व्यवस्था समाजासाठी केलेली आहे हे विसरून जातो. आपल्याकडून समाजाला न्याय मिळण्याची अपेक्षा असते. पण ती व्यवस्था किडलेली असेल, पोखरलेली असेल तर आपण न्याय कसा काय देणार ? हा न्याय तुम्ही आम्ही देऊ शकणार नाही. तेव्हा या सर्व गोष्टी सोडून द्यायला हव्यात. आपण हे सर्व कशासाठी बोलत असतो.

सभापती महोदया, मी मघाशी टाटा इन्स्टिट्यूटचा उल्लेख केला. हे सर्व वास्तव मी सांगण्यापेक्षा सदनातील महिला सदस्या अधिक चांगल्या पद्धतीने मांडू शकतील. एका संशोधनामध्ये असे निष्पन्न झाले आहे की, मुलींची वयात येण्याची वयोमर्यादा खाली चालली आहे. नगरमधील मुलीचे वय १३ वर्षांचे होते. तिची आई, बहीण, आजी, शाळेतील शिक्षिका या सगळ्यांनी बालपणीच्या आणि एका उंबरठ्यावर प्रवेश करणाऱ्या कोवळ्या कळ्यांना वास्तव समजण्यासाठी समुपदेशन करणे आवश्यक असते. त्या मुलीला तुझी सुरक्षितता धोक्यात येण्याची पातळी सुरू झालेली आहे, स्वतःला सांभाळ असे सांगण्याची वेळ आलेली आहे. त्यांना आपण अशा प्रकारचे समुपदेशन करण्याची योजना या शासनाकडे आहे काय ? यासाठी आमची खूप कार्यक्षम असणारे शिक्षण मंत्री शाळांमध्ये अशा प्रकारचा उपक्रम सुरू करण्यासंबंधात विचार करणार आहे काय ? या विषयावर खालच्या सभागृहात उत्तर झालेले आहे. आता उरलो उपचाराकरिता असा हा चर्चेचा आणि उत्तराचा परिपाक आपण पूर्ण करित आहोत. तसे करण्यास हरकत नाही. आज मी पेपरमध्ये वाचले की, माननीय मुख्यमंत्र्यांनी पुण्याच्या महिला पोलीस आयुक्तांची या प्रकरणात चौकशी करण्यासाठी अधिकारी म्हणून नेमणूक केली आहे.

तालिका सभापती : मी सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांना सांगू इच्छिते की, आपण १५ मिनिटे बोलत आहात. आपण ज्येष्ठ सदस्य आहात. या चर्चेवर अजून १० सन्माननीय सदस्यांना बोलावयाचे आहे. त्यानंतर माननीय मुख्यमंत्र्यांचे उत्तर होणार आहे. आपण आपले भाषण आवरते घ्यावे असे मी म्हणणार नाही. आपण अन्य सन्माननीय सदस्यांचा विचार करून वेळेची मर्यादा पाळावी अशी माझी विनंती आहे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदया, सर्वांना यावर बोलावयाचे आहे याची मला कल्पना आहे. मी जे सांगतो आहे त्याचा संदर्भ वेगळा आहे. तो आपण जाणून घ्यावा एवढीच माझी विनंती आहे. याउपर सदनाची इच्छा असेल तर आपण ज्या क्षणाला सांगाल त्या क्षणाला मी खाली बसण्यास तयार आहे. माझ्याजवळ बोलण्यासारखे खूप आहे. मी एका राजकीय पक्षाचा प्रतिनिधी आहे म्हणून बोलत नाही हे कृपा करून लक्षात घ्यावे. साहित्यात, नाटकात, कले मध्ये याचा

20/07/2016
BGO/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. भोगले

B-7
10:10

समाजिक संदर्भ येणार आहे. तेव्हा याचा आपण विचार करणार आहात की नाही असा माझा सवाल आहे.

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्री.हेमंत टकले.....

आपण लहानपणी सिनेमा बघायला जात होतो तेव्हा पोलिसांबद्दल सिनेमामध्ये किती वाईट पध्दतीने चित्रिकरण केले जात आहे असे वाटायचे परंतु जेव्हा प्रत्यक्षात अनुभव येतो त्यावेळेला ते खोटे नव्हते तर वास्तव होते याची जाणीव होते. आता तशाच पध्दतीने पोलीस वागत आहेत, तशाच पध्दतीने सर्व यंत्रणा काम करीत आहेत हे दिसून आले तर त्याबद्दल आम्ही काही बोलावयाचे नाही, त्याबद्दल आम्ही आवाज उठवायचा नाही, त्याबद्दल अंतर्मुख व्हावयाचे नाही, त्याबद्दल प्रत्येकाने स्वतःला जाब विचारावयाचा नाही ? असेच चालू असेल तर सर्व काही त्याच्याकडे सुपूर्द करून आपण निवांत राहावयाचे असेल तर आपण जरूर तसे करावे. परंतु मला वाटते की, हा विषय त्यापेक्षा अधिक महत्वाचा आहे. या विषयासाठी कायदे करणे, जरब बसविणे, फास्ट ट्रॅक कोर्ट तयार करणे, मदत देणे ही बाब सर्वात महत्वाची आहे. आता हे सरकार अशा घटनासंदर्भात ५ लाख, ३ लाख, ८ लाख रुपये मदत दिली गेली तसेच काहीही कमी पडू दिले जाणार नाही असे सत्ताधारी बाकाकडून सांगितले गेले.

सभापती महोदय, साधारणतः ३०-४० वर्षापूर्वी आमच्या नाशिकरोडमध्ये दंगल झाली होती. या दंगलीमध्ये काही गरीब लोक मृत्यूमुखी पडले होते, त्यांच्यासाठी सरकारकडून मदत देण्यात आली होती. त्या दंगलीनंतर सरकारकडून आलेल्या मदतीचे वर्णन कविश्रेष्ठ कुसुमाग्रजांनी त्यांच्या कवितेमध्ये केले होते ते मी आपल्या माहितीसाठी सादर करीत आहे.

शासनाची मदत ?

“ भीक आलिय भीक
डोळे पुसून बये
थोडे तरी शिक,
तुह्यासाठी लुगडं आलय,
माझ्यासाठी धोतर आलय,
भलाईला फुल आलय,
पण बये
पण त्याच्यासाठी पोटामधली माया
थोडी आटली पाहिजे
मवाल्यांच्या वझ्याखाली
लाडकी लेक फुटली पाहिजे.”

सभापती महोदय, हे ४० वर्षापूर्वीच्या कवितेमधील वर्णन आहे. असे असताना आपण कशाच्या गोष्टी करीत आहोत ? आपण कशाबद्दल बोलणार आहोत ? या वास्तापासून पळून जाण्यासाठी ? याला सामोरे न जाता, काही तरी थातूर मातूर कारण देऊन हे प्रकरण थांबवणार आहोत ? परंतु यापुढे हे चालणार नाही. दोन्ही बाजूच्या सदस्यांनी

याबाबत विचार करून यासंदर्भात काही तरी मार्ग काढल्याशिवाय गत्यंतर नाही. नाही तर पुढची पिढी तुम्हाला -आम्हाला क्षमा करणार नाही. अनेकांनी सांगितले की, पंढरपुरच्या एकादशीच्या पुजेला ठरल्याप्रमाणे माननीय मुख्यमंत्री जात असतात आणि नेहमी प्रमाणे विठ्ठलाला साकडे घालत असतात. नेहमी प्रमाणे माननीय मुख्यमंत्र्यांनी या वर्षीही विठ्ठलाला साकडे घालतले की, भरपूर पाऊस पडू दे, बळी राजा सुखी होऊ दे. परंतु माननीय मुख्यमंत्र्यांनी माझा महाराष्ट्र सुरक्षित राहू दे, माझ्या महाराष्ट्रात शिकणाऱ्या मुली शाळेत जाऊ दे, त्यांच्यावर अत्याचार होऊ नये, हिंस्रप्राण्याप्रमाणे त्यांच्यावर आघात होऊ नये, त्यांच्या शरिराचे लचके तोडले जाऊ नये, त्यांची विटंबना केली जाऊ नये, त्यांना समाजातून बहिष्कृत केले जाऊ नये असे साकडे का घालतले नाही ? विठ्ठल हा वेगळा देव आहे. विठ्ठल हा मैत्रिचा देव आहे. विठ्ठलाला साकडं घालता येते, त्याच्याकडे मागणं घालता येतं, त्याच्याशी भांडता येत. आपल्या संतांना जेव्हा एखाद्या प्रश्नाबद्दल तीव्र वेदना व्हायची तेव्हा तेव्हा ते विठ्ठलाशी भांडत असत. मग मला आठवण झाली की, आपण वरच्या सभागृहात आहोत. यासभागृहात कधीकाळी गीत रामायणकार श्री.ग.दि.माडगुळकर हे सुध्दा या सदन्याचे सदस्य होते. मला असे वाटले की, समजा आज या सभागृहात माडगुळकर असते आणि त्यांच्या समोर हा विषय असता आणि सर्वांनी त्यांना सांगितले असते की, माननीय मुख्यमंत्री पंढरपुरला जाऊन आले आहे, मुख्यमंत्र्यांनी डोळे मिटून विठ्ठलाचे दर्शन घेतले आहे. त्यांना साक्षात्कारही झाला असेल. परंतु त्यांना काय काय दिसले असेल किंवा काय काय दिसले नसेल. त्यांना काय दिसले नसेल याचे वर्णन श्री. ग.दि.मा. यांनी केलेले आहे.

विठ्ठलाच्या पायी थरारली वीट.

या महाराष्ट्राचे सामाजिक वास्तव बघून विठ्ठलाच्या पायाखालची वीट थरारली आहे.

राऊळीचा घाट निनादली,

ज्ञानोबाच्या दारी शहारे पिंपळ,

ज्ञानोबांचा पिंपळ सुध्दा शहारला.

इंद्रायणी जळ खळावली.

इंद्रायणीच्या पाण्याने सुध्दा खळखळाट केला.

उठला हुंदका देहूच्या वाऱ्यात,

तुकाराम महाराजांच्या देहूमध्ये उठला हुंदका देहूच्या वाऱ्यात

तुका समाधीत चाळवला.

सभापती महोदय, संताना सुध्दा अस्वस्थ करणाऱ्या आजच्या या महाराष्ट्रात जे वास्तव चित्र आहे त्यापासून पळून जाण्यात काहीच अर्थ नाही. यापासून जे आवश्यक आहे ते करण्याची आजच्या घडीला अतिशय मोठी आवश्यकता आहे, नव्हे ती काळाची गरज आहे. तुम्ही सत्तेवर आहात म्हणून ती तुमच्या पक्षाची गरज नाही. आम्ही विरोधक आहोत म्हणून तुमच्यावर टीका करण्याचा हा विषय नाही. या विषयाचा संदर्भ स्त्रीजात, मानवाचे

कल्याण आणि प्रगतीकडे जाणारी वाटचाल आपल्याला करावयाची असेल तर सुरक्षितता, सामाजिक सुरक्षितता टिकवण्यासाठी आपण काय करणार आहात ? बोलघेवडी उत्तरे देण्यापेक्षा आपण यामध्ये निश्चित काय बदल घडविणार आहात. जर आपण सकारात्मक पाऊले उचलली तर तुमच्या या दिंडीमध्ये, तुमच्या पाऊलाबरोबर विरोधकांची सुध्दा पाऊले असतील आणि संबंध महाराष्ट्र आपल्याला संपन्न व सुजलाम सुफलाम करावयाचा आहे . सामाजिक जाणिवांनी महिलांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीनेही संपन्न व्हावा अशाच प्रकारची मनोमनी प्रार्थना करतो, दिलेल्या वेळेपेक्षा मी अधिक बोललो असेल तर आपण सर्वानी मला क्षमा करावी अशी विनंती करतो. धन्यवाद.

--

तालिका

सभापती : मी आपल्या सर्वांच्या माहितीसाठी सांगू इच्छिते की, वेळेची मर्यादा कोणाही सदस्यांना नाही. या विषयावर आतापर्यंत काँग्रेसचे पक्षाचे सदस्य २ तास १० मिनिटे बोलले आहेत. १ तास १३ मिनिटे राष्ट्रवादी काँग्रेसचे सदस्य बोलले आहेत. भारतीय जनता पक्षाकडून ३३ मिनिटे व माननीय मुख्यमंत्र्यांचे भाषण. शिवसेना पक्षाकडून २३ मिनिटे बोलले आहेत. पुरोगामी गटाकडून माननीय श्री. जयंतराव पाटील आता बोलणार आहेत तसेच त्यांच्याकडून सन्माननीय सदस्य श्री. कपिल पाटील यांचे सुध्दा नाव आलेले आहे. अजून १० सन्माननीय सदस्य या विषयावर बोलणार आहेत. या १० सन्माननीय सदस्यांमध्ये सन्माननीय सदस्य श्री. प्रकाश गजभिये, श्रीमती विद्याताई चव्हाण यांचे नाव आहे. या चर्चेमध्ये अजून १० सदस्यांपेक्षा अधिक सन्माननीय सदस्यांना बोलावयाचे आहे. ज्यापक्षाचा वेळ वापरला गेला नाही त्या पक्षासाठी वेळेची थोडी सूट दिली पाहिजे आणि ज्यांचा वेळ भरपूर वापरला गेला आहे त्यांनी वेळेची मर्यादा पाळावी, अन्यथा ही चर्चा पूर्ण होणार नाही. आता सन्माननीय सदस्य श्री. जयंत पाटील यांनी चर्चेला सुरुवात करावी.

या नंतर श्री. शिगम

श्री. जयंत पाटील :

सभापती महोदया, अहमदनगर जिल्ह्यातील कर्जत तालुक्यातील कोपर्डी गावात इयत्ता नववीत शिकणाऱ्या तेरा वर्षांच्या अल्पवयीन मुलीवर अमानुषपणे अत्याचार करून तिच्या शरीराची विटंबना करून निर्घृणपणे हत्या करण्यात आली. या घटनेसंदर्भात आम्ही नियम २८९ अन्वये प्रस्तावाची सूचना दिली होती. माननीय सभापतींनी त्या विषयावरील चर्चा नियम ९७ अन्वये घेण्यात येईल असे सांगितले. त्यानुसार काल माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी या विषयावरील अल्पकालीन चर्चेची सुरुवात केली. मी माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांना धन्यवाद देतो. त्यांनी ही चर्चा राजकारण विरहित किंवा राजकारणातील इतर हेवेदावे बाजूला करून खऱ्या अर्थाने चर्चेला सुरुवात केली. त्यांनी अतिशय चांगले मुद्दे मांडताना कोणती दक्षता घ्यायला पाहिजे हे सांगितले. माननीय विरोधी पक्ष नेते स्वतः घटनास्थळी गेले होते. त्यांनी या ठिकाणी तेथील वस्तुस्थिती सांगितली.

सभापती महोदया, ही चर्चा गांभीर्याने घ्यायला पाहिजे. चर्चेच्या निमित्ताने राजकारण न आणता, आरोप प्रत्यारोप न करता ही चर्चा व्हावी अशी आपल्या सर्वांची अपेक्षा होती. ही चर्चा सुरु असताना सदस्यांनी ज्या चर्चा केल्या त्याबद्दल मला तीव्र दुःख होत आहे. कारण ज्या गांभीर्याने चर्चा व्हावयास पाहिजे होती, ती न झाल्यामुळे या चर्चेचे गांभीर्य निघून गेले होते.

सभापती महोदया, आम्हा सदस्यांना वेगवेगळ्या आयुधांच्या माध्यमातून विषय मांडण्याची भरपूर संधी आहे. आपण वेगवेगळ्या सात-आठ आयुधांच्या माध्यमातून हे प्रश्न मांडू शकतो, हे मी मुद्दाम येथे सांगू इच्छितो. या चर्चेकडे संपूर्ण महाराष्ट्र पाहत आहे. मीडिया पाहत आहे. राज्यात दोन-तीन दिवस या विषयावर चर्चा सुरु आहे.

सभापती महोदया, माझे तीन-चार मुद्दे आहेत. तेथील पोलीस अधीक्षकांनी बरोबर काम केलेले नाही. तेथील पोलीस अधीक्षक कोण आहेत हे मला माहित नाही. ही घटना घडल्यानंतर ते दोन दिवसांनी घटनास्थळी गेले ही अतिशय गंभीर बाब आहे. अहमदनगर येथील शिवसेना पक्षाचे उप नेते श्री.राठोड यांनी त्या ठिकाणी पोलीस स्टेशन असावे अशी मागणी केली होती. तसेच अहमदनगर जिल्हापरिषदेच्या महिला अध्यक्षांनी आहेत त्यांनी देखील माननीय मंत्र्यांकडे तेथे नवीन पोलीस स्टेशन असावे अशी मागणी केली होती. परंतु शासनाकडून सांगण्यात आले की, त्या ठिकाणी क्राईम रेशियो कमी असल्यामुळे पोलीस स्टेशनची आवश्यकता नाही. जवळपास १५ कि.मी. अंतरावर पोलीस स्टेशन आहे. नगर जिल्ह्यामध्ये अनेकवेळा बलात्काराचे आणि अत्याचाराचे प्रकार घडलेले आहेत. सोनई येथे एका दलित महिलेवर असा प्रसंग आला होता. त्यावेळी देखील सभागृहात चर्चा झाली होती. त्या चर्चेच्यावेळी ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते या बाजूला होते, त्यांनी अतिशय आक्रमकपणे भाषण केले होते. तेव्हा शासनाकडून सांगण्यात आले होते की, यापुढे पोलीस स्टेशनमध्ये महिला पोलीस अधिकारी असतील. त्या तक्रार लिहून घेतील. त्या व्यवस्थितरित्या तक्रारदारांचे म्हणणे ऐकून घेईल आणि तक्रारदाराला पूर्ण संरक्षण कसे देता येईल याची काळजी घेईल. हा तीन-चार वर्षांपूर्वी घडलेला प्रसंग आहे. त्यावेळी झालेल्या चर्चेच्यावेळी शासनाकडून देण्यात आलेल्या आश्वासनांवर कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही.

सभापती महोदया, खरे म्हणजे आम्हाला कायदानुसार या सभागृहात १८० दिवस बोलण्याची संधी आहे. परंतु सभागृहाचे कामकाज ८० दिवस देखील होत नाही म्हणून आम्हाला तेवढे दिवस बोलण्याची संधी मिळत नाही. या ठिकाणी जी चर्चा होते त्याची प्रशासनाकडून नोंद घेऊन त्या संदर्भात काही कार्यवाही होते की नाही, हे देखील महत्त्वाचे आहे. या ठिकाणी माननीय वित्त मंत्री श्री.सुधीर मुनगंटीवार उपस्थित आहेत. आपण सत्तेमध्ये असताना अशा गंभीर प्रकरणांबाबत काही तरी बदल

झाला पाहिजे.

सभापती महोदया, कोपर्डी घटनेतील मुख्य आरोपी राजेंद्र उर्फ पप्पू शिंदे यांच्या भावाने सहा महिन्यापूर्वी गावातील धनंजय समृद्धे नावाच्या व्यक्तीचा खून केला. मात्र दहशतीमुळे त्याच्यावर गुन्हा दाखल झाला नाही. जर त्याचवेळी त्याच्यावर गुन्हा दाखल झाला असता तर कदाचित ही दुर्दैवी घटना घडली नसती. त्या खुनाची चौकशी करण्याची मागणी नगर जिल्ह्यातील शिवसेनेचे उपनेते श्री.राठोड यांनी केली आहे. ती दुर्दैवी घटना घडल्यानंतर पोलीस यंत्रणा का हलली नाही ? त्या गावामध्ये त्या कुटुंबाची दहशत आहे. ही बाब माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी देखील सांगितली. तेथील पोलीस यंत्रणा त्या मुलीच्या कुटुंबीयांना सांगत होती की, तुम्ही तक्रार दिली तर त्या तुमच्यावर देखील ते तक्रार देतील. तेव्हा विचार करून तक्रार करा आणि पोलिसांनी दोन दिवसांनी त्यांची तक्रार दाखल करून घेतली. या प्रकरणाबाबत तेथील पोलीस अधीक्षक जबाबदार आहेत. पोलीस अधीक्षकांनी हे सर्व पाहिले पाहिजे होते. नगरमधून तेथे जाण्यासाठी एक तास देखील लागत नाही. मी देखील त्या ठिकाणी भेट देऊन आलो. तेथील पोलीस यंत्रणा कोणाच्या दबावाखाली काम करीत आहे ? हे प्रकरण मीडियाने देखील उचलले नव्हते. त्या गावातील तरुण एकत्र आले आणि त्यांनी या घटनेबाबत असंतोष व्यक्त केला त्यावेळी सर्व यंत्रणा जागी झाली. त्या ठिकाणी कोणाचे कार्यकर्ते आहेत, सर्व पक्षांमध्ये गुंड आहेत. सर्व पक्षांमध्ये सगळे आहे हे सर्वांना माहिती आहे. राजकारणामध्ये सर्व लागतात हे आपणा सर्वांना माहित आहे, यामध्ये नवीन काय आहे ? आपण मत मागताना विरोधकाकडे जातो, सर्वांकडे जातो. ताकाला जाऊन भांडे कशाला लपवावयाचे ? मी कधीच लपवीत नाही. जी वस्तुस्थिती आहे ती आपण मानली पाहिजे आणि त्यावर गंभीरपणे चर्चा झाली पाहिजे. कोण बरोबर आहे, कोण मोठे आहे हे मला माहित नाही.

सभापती महोदय, काल सभागृहामध्ये एक प्रकार घडला. मी देखील अनेकवेळा चिडलो आहे. मी माझी जागा कधीच सोडली नाही. ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते यांनी मला कितीतरी वेळा जागा सोडायची नाही, जागा सोडून बोलायचे नाही असे सांगून जागेवर बसविलेले आहे. सभागृहात असे अनेक प्रसंग आले पण ते सामाजिक होते. काल ही चर्चा होत असताना जो प्रकार घडला. मी काल मुद्दाम सभागृहात सांगितले की, आज भाषण करणार नाही. माझी भाषण करण्याची मनःस्थिती नव्हती. काल तशा पद्धतीची चर्चा येथे व्हावयास नको होती आणि ही काळजी माननीय संसदीय कार्य मंत्र्यांनी घेतली पाहिजे. हे सभागृह सुरळीत कसे चालेल ही पाहण्याची जबाबदारी माननीय संसदीय कार्य मंत्र्यांची आहे.

सभापती महोदया, या चर्चेच्या निमित्ताने माझी मागणी आहे की, त्या ठिकाणी ताबडतोब पोलीस स्टेशन झाले पाहिजे. त्या ठिकाणी त्यांचे एक वेगळ्या प्रकारचे दहशतीचे वातावरण आहे ते कशा पद्धतीने निवळेल हे पाहिले पाहिजे.त्या कुटुंबाची उच्च पातळीवर चौकशी झाली पाहिजे. कोपर्डी गावामध्ये फक्त ३६५ घरे आहेत. त्या गावामध्ये ८९५ पुरुष तर ८८१ महिला आहेत इतके छोटे हे गाव आहे. सोनई गावामध्ये जो प्रकार घडल्यानंतर शासनाने आश्वासन दिले होते की, पोलीस स्टेशनमध्ये तक्रार नोंदविण्यासाठी आलेल्यांची तक्रार नोंदविण्यात घेण्यात येईल. पोलीस स्टेशनमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्यात येतील. त्या पोलीस स्टेशनमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरा बसविण्यात आला होता काय ? त्यामध्ये तक्रार घेऊन आलेल्यांची नोंद झालेली आहे काय याची देखील चौकशी झाली पाहिजे. ते पहिल्यांदा तक्रार नोंदविण्यासाठी आले होते. परंतु त्यांची दोन दिवसानंतर तक्रार नोंदविण्यात आली आहे त्याचे सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यामध्ये रेकॉर्डिंग झाले काय याचा खुलासा उत्तरामध्ये दिला पाहिजे.

या नंतर श्री. बोर्डे

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

D-14
10:30

श्री.जयंत प्र.पाटील....

जेणेकरून जे जबाबदार आहेत, जे जबाबदारीने वागले नाहीत आणि ज्यांनी पीडित कुटुंबाची तक्रार घेतली नाही त्या पोलीस स्टेशनमधील पोलीस निरीक्षक आणि इतर जबाबदार अधिकाऱ्यांना ताबडतोब निलंबित केले पाहिजे, अशी माझी मागणी आहे. सभापती महोदया, त्या पोलीस स्टेशनचे पोलीस अधिकारी, पोलीस निरीक्षक, पोलीस उप निरीक्षक या सर्वांची चौकशी करून त्यांना ताबडतोब निलंबित केले पाहिजे. जर चौकशीनंतर ते निर्दोष आढळून आले तर त्यांच्यावर कारवाई करू नका.

सभापती महोदया, या राज्यामध्ये कायदा व सुव्यवस्था ठेवण्यासाठी ज्या उपाययोजना करावयास पाहिजे त्यामध्ये पहिली उपाययोजना अशी आहे की, सर्वपथम महिलांचे संरक्षण केले पाहिजे. या चर्चेच्या निमित्ताने मी अपेक्षा व्यक्त करतो की, या घटनेकडे सरकार गांभीर्याने बघेल आणि माननीय मुख्यमंत्र्यांकडून अशा घटनांना आळा घालण्यासाठी वेगळ्या प्रकारच्या उपाययोजना करण्यात येतील.

सभापती महोदया, आपण मला बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल आपले मनापासून आभार मानतो व माझे भाषण संपवितो.

श्री. विजय ऊर्फ भाई गिरकर (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित)
: सभापती महोदया, एका अतिशय
गंभीर अशा घटनेवरील चर्चेच्या अनुषंगाने जे अगोदर भाषण करून आरोप, प्रत्यारोप करून
निघून जातात व ते उर्वरित चर्चा ऐकण्याच्या वेळी सभागृहात उपस्थित नसतात.

सभापती महोदया, ही घटना एवढी दुर्दैवी आणि माणुसकीला लाजवणारी घटना
आहे. काल माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.धनंजय मुंडे यांनी भाषण केले. सन्माननीय
सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी सांगितले की, माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांच्या भाषणामुळे ते
घायाळ झाले. परंतु सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी जे भाषण केले त्यामुळे मी
रक्तबंबाळ झालो आहे. वास्तविक पाहता हा विषय काय आहे, भाषण काय आहे, अशा
परिस्थितीत कोणावर टीका करायची, कोणी काय केले येथपासून ते दाऊदपर्यंत ते
गेले. कारण त्यांनाच जास्त माहिती आहे. कोपर्डी येथे जी दुर्दैवी घटना घडली त्याचा मी
प्रथम निषेध करतो.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदया, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

श्री.भाई गिरकर : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगतो की, मी काल आपले आणि
माननीय राणे साहेबांचे भाषण शांतपणे ऐकले.

श्री.भाई जगताप : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगतो की, माननीय सभापतींकडे मी
हरकतीचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागत आहे.

सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्यांनी ज्यांचे नाव घेतले ते या सभागृहाचे सदस्य
आहेत. त्यामुळे जेव्हा आपला मुद्दा येईल तेव्हा तुम्ही त्या बाबतीत वक्तव्य करू
शकता. या सभागृहात एका गंभीर विषयावर चर्चा सुरु आहे. या विषयाच्या बाबतीत
माननीय मुख्यमंत्र्यांकडून जे उत्तर अपेक्षित आहे त्या उत्तरामध्ये त्यांना जे काही मांडावयाचे
आहे ते त्यांनी मांडावे. परंतु सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर हे ज्या सन्माननीय
सदस्यांच्या बाबतीत बोलत आहेत ते सध्या सभागृहात उपस्थित नाहीत. एखादे
सन्माननीय सदस्य सभागृहात उपस्थित नसताना त्यांच्या विषयी वक्तव्य करणे हे या वरिष्ठ
सभागृहाच्या प्रथा, परंपरेला धरून नाही, असा माझा समज आहे. त्यामुळे ते जेव्हा
सभागृहात येतील त्यावेळी आपण कोणत्याही आयुधाद्वारे आपली बाजू मांडली तर ते
जास्त सयुक्तिक होईल. एखाद्या सन्माननीय सदस्यांच्या अनुपस्थितीमध्ये बोलता कामा
नये, एवढेच माझे म्हणणे आहे. मी सभागृहाच्या प्रथा, परंपरेबाबत बोलत आहे. तुम्ही
त्या पाळा किंवा पाळू नका, हा तुमचा प्रश्न आहे. आपण हा विषय कोणत्याही
आयुधाच्या माध्यमातून मांडू शकता. माझी हरकत याच गोष्टीला आहे की, जे सन्माननीय
सदस्य सभागृहात उपस्थित नाहीत त्यांच्या विषयी या सभागृहात चर्चा होता कामा
नये. त्यामुळे मी उपस्थित केलेल्या हरकतीच्या मुद्यावर आपण रुलिंग द्यावे.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी हरकतीचा मुद्दा

मांडला आहे. आपण सभागृहात अनेक वर्षांपासून काम करणारे सदस्य आहोत. एखाद्या सन्माननीय सदस्यांनी विचार मांडले असतील तर त्यावर वेगळे मत मांडण्याचा अन्य सन्माननीय सदस्यांना पूर्ण अधिकार आहे. अगोदर मत व्यक्त केलेले सन्माननीय सदस्य सभागृहात उपस्थित नसतील किंवा ते आलेच नसतील आणि त्याच दरम्यान ती चर्चा संपून गेली तर बाकीच्या सन्माननीय सदस्यांनी काय करावे ? मला असे वाटते की, सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप आपण उत्कृष्ट वक्ते आहात, आपण अनुभवी सदस्य आहात. सन्माननीय सदस्यांनी कालच्या भाषणाचा संदर्भ देऊन बेछूट आरोप केले असतील तर त्यावेळी संबंधित सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित असावयास पाहिजे. कालच्या भाषणाचा केवळ संदर्भ दिला तर आपण आपल्या भावना एवढ्या हळुवार करू नका. आपण एक कणखर सदस्य आहात.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदया, आपण दिलेल्या निर्णयाचा मी पूर्ण सन्मान करतो. आपण सध्या पीठासीन अधिकारी पदाच्या खुर्चीवर आहात. माझी विनंती आहे की, मी या सभागृहाचे महत्त्व, प्रथा, परंपरा या बाबतीत बोललो. मी कोणत्याही रेफरन्सने बोललो नाही. सभापती महोदया, आपण सुध्दा या सभागृहाच्या ज्येष्ठ सदस्या आहात. अशा प्रकारचा विषय उपस्थित करण्यासाठी आपल्याकडे अनेक आयुधे आहेत. त्या आयुधांच्या माध्यमातून सन्माननीय सदस्य हे संबंधित सन्माननीय सदस्य उपस्थित असताना मुद्दा उपस्थित करू शकतात. ही चर्चा संपली म्हणजे हा विषय संपला असे नाही. त्यामुळेच माझी हरकत होती.

श्री.भाई गिरकर : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्यांची अडचण झाली आहे, हे मी समजू शकतो. या सभागृहाच्या ज्या प्रथा, परंपरा आहेत, त्याच्याशी सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत पाटील सहमत होतील. एवढ्या वर्षात काल पहिल्यांदा त्या प्रथा, परंपरांना गालबोट लागले आहे, हे मी सांगतो. आम्हाला सुध्दा विरोधी पक्षाची भाषणे ऐकाव लागली. मी अनेक वर्षांपासून या सभागृहात काम करीत आहे. मी विरोधी पक्षाची अनेक भाषणे ऐकली आहेत. आम्ही सुध्दा विरोधी पक्षात होतो. परंतु काल माननीय मुख्यमंत्र्यांना 'अरे-तुरे' वर येण्यापर्यंत या सभागृहात पहिल्यांदा भाषण झाले आहे, याची आपण नोंद घ्यावी. मी सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांना सांगतो की, हे सभागृह आहे, त्यामुळे आपण खाली बसावे. आपण त्यांचा राग माझ्यावर काढू नका. कारण ते आल्यापासून तुमच्या पक्षाचे माजी प्रदेशाध्यक्ष तिसऱ्या आसनावर फेकले गेले आहेत. त्यांना भाषणाची चिंताच नाही. सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे हे तर चेंगरुन बसले आहेत.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदया, कालपासून या सभागृहात एका गंभीर विषयावर चर्चा सुरु आहे. ही चर्चा सुरु असताना दोन्ही बाजूकडून अशा प्रकारे व्यक्तिगत विषय उपस्थित करणे हे या विषयाला धरून होणार नाही. त्यामुळे माझी विनंती आहे की, आपण चेअरवरून या चर्चेमध्ये भाग घेणाऱ्या सन्माननीय सदस्यांना उद्देशून या विषयाला धरून,

पुढे अशा प्रकारची गंभीर घटना घडणार नाही अशी चर्चा घडवून आणावी. त्यातून काही तरी निकाल येणे अपेक्षित आहे. त्याचीच आम्ही वाट पाहत आहोत. त्यामुळे आपण या सर्व विषयावर पडदा टाकून चर्चा पुढे सुरु करावी.

तालिका सभापती : आपली सूचना योग्य आहे. मला वाटते ही चर्चा संपेपर्यंत माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी पूर्ण वेळ सभागृहात थांबून विरोधी पक्षाच्या सदस्यांवर देखरेख ठेवावी. तसेच माननीय संसदीय कार्य मंत्री श्री.गिरीश बापट यांनी सुध्दा ही चर्चा पूर्ण होईपर्यंत सभागृहात थांबावे, जेणेकरून ही चर्चा सुरळीपणे पार पडू शकेल. आता सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांनी आपले भाषण पुढे सुरु करावे.

श्री.भाई गिरकर : सभापती महोदया, काल या ठिकाणी ज्या पध्दतीने भाषण केले आणि जी अस्पष्टता होती....माननीय विरोधी पक्ष नेते घटना घडलेल्या गावात स्वतः गेले होते. आपण या घटनेची गंभीरता आणि दाहकता मांडली. आम्ही असे म्हटले की, माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी या घटनेची केवळ दाहकताच नव्हे तर अशा घटना घडू नयेत म्हणून काही उपाययोजना सुध्दा सुचविल्या. परंतु काल सभागृहात प्रथमच प्रथा, परंपरा सोडून, विषय सोडून, अनेक आयुधांचा वापर करून जे मुद्दे मांडावयास पाहिजे होते ते मांडले नाही. आज माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांच्या भाषणाला दुय्यम स्थान मिळाले आहे आणि जे भाषण आवश्यक नव्हते त्या भाषणाला प्रथम स्थान मिळाले आहे. सभापती महोदया, या विषयाचे राजकारण करण्याचा मुद्दा नाही.

या नंतर श्री. कांबळे

श्री. विजय ऊर्फ भाई गिरकर :

मी हे पुस्तक लिहिलेले आहे, गेल्या १५ वर्षांत दलितांवर, महिलांवर एवढे अन्याय झालेले आहेत आणि ते करणारे सत्ताधारी पक्षाचे लोक आहेत या संदर्भात मी या सभागृहात चर्चा केलेली आहे आणि त्यांची नावे आहेत, हे मी सर्व सांगू शकतो. सभापती महोदय, त्यांना माहित आहे की, दिल्लीमध्ये तंदुरीकांड झाले. तुम्ही एकाने कोणीतरी सांगितले की, तुमच्या गणेश पांडेने काही केले. तंदुरीकांड झाले. तो युवक काँग्रेसचा अध्यक्ष होता, तो गेल्या महिन्यामध्ये सुटून आला. गेल्या महिन्यामध्ये त्याचे तेथे काँग्रेसतर्फे जंगी स्वागत करण्यात आले. युवक काँग्रेसच्या एका महिलेला तेथे जाळून मारण्यात आले होते. तो तुमच्या पक्षाचा होता. मग तो सगळा पक्ष वाईट आहे असे म्हणता येईल का ? येथे उल्लेख केला गेला. महाराष्ट्रामध्ये असे प्रसंग झाले नाहीत का ? मी आपले सांगत नाही. येथे घटना मांडली गेली. गेल्या २० महिन्यांमध्ये महाराष्ट्रामध्ये ही पहिलीच घटना, कोणावरही अन्याय, अत्याचार झाला नाही, दलित महिलांना विवस्त्र केले नाही, खैरलांजी झाले नाही, भोतमांगेवर अत्याचार झाले नाही, कोठेवाडी झाली नाही. सातपुते होता, त्याच्या बायकोच्या समोर त्याच्यावर अत्याचार केले, हे सर्व अन्याय, अत्याचार मी येथे मांडू शकतो, जे तुमच्या १५ वर्षांच्या राजवटीत झालेले आहेत. याचा अर्थ तुमचे ते होते का, तुम्ही त्यांना पाठिंबा दिला होता का ? असे आम्ही म्हणू शकत नाही. पण काल ज्या पध्दतीने भाषणे झाली की जसे काही तेथे भाजपनेच केले, भाजपच्याच लोकांनी केले, अशाप्रकारे मांडून येथे वातावरण गढूळ करण्यात आले, त्या गोष्टीने मी व्यथित झालो आहे. सभापती महोदय, मघाशी आपण भेटला असताना, मी आपले अभिनंदन केले की, तुमचे भाषण चांगले झाले. होय. खरोखरच या घटनेची एवढी गांभिर्यता आहे की, आम्ही घायाळ झालो. मात्र इकडून भाषणे झाले, त्या भाषणांनी आम्ही रक्तबंबाळ झालो. माझी आपल्याला विनंती आहे. आम्ही काय करायचे ते पाहू किंवा अन्य आयुधाचा वापर करू, त्यांच्यावर काय कारवाई करायची ते माननीय सभापती ठरवतील. आमची मेजॉरिटी आहे, आम्ही सांगू ते माननीय सभापतींनी ऐकले पाहिजे मेजॉरिटी राहत नाही. त्यांना माहित नाही, ते पहिल्यांदाच बसले आहेत, राष्ट्रवादी काँग्रेसची सदस्य संख्या २६ आहे आणि त्यांची सदस्य संख्या १९ आहे, त्यांची मेजॉरिटी असती तर त्यांचे माननीय सभापती गेले नसते. मेजॉरिटीचा गर्व, आम्ही सांगू तेच माननीय सभापतींनी ऐकले पाहिजे अशा प्रकारे काल जी मांडली झाली त्याचा मी निषेध करतो. तुमचे बरोबर आहे की, आता सायकलीवरून मुली कशा जातील, मग सायकल देणेच बंद करायचे का ? यवमाळच्या शाळेत घटना घडली, केजीला, पहिलीला असलेल्या मुलींवर लैंगिक अत्याचार झाले, ती लैंगिक अत्याचार करणाऱ्यांची शाळा कोणाची आहे, त्याचे कोण आहे, मी येथे नाव घेऊ शकतो. मात्र म्हणून त्या शाळा बंद होणार आहेत का ?

श्री. हेमंत टकले : सभापती महोदय, माझे भाषण लक्षपूर्वक ऐकले असेल, मला मान्य आहे. माझ्या भाषणामध्ये सायकलींचा उल्लेख होता, तो उपरोधाने होता, एवढे

20/07/2016
MSK/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. बोर्डे

F-20
10:50

आपण समजून घेतले तर त्याचा आपल्याला अर्थ समजेल.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी त्यांचे भाषण पूर्ण होऊ द्यावे, त्यांचा मुद्दा पूर्ण झाला आणि तरीही अर्थबोध झाला नाहीतर गोष्ट वेगळी आहे.

श्री. विजय ऊर्फ भाई गिरकर :

सभापती महोदय, आपण मांडलेल्या मुद्याला माझा पाठिंबा आहे. मी आपले भाषण चुकीचे आहे असे म्हणता नाही. फक्त मला एवढेच सांगायचे आहे की, आजही सकाळ व एबीपी माझाला दाखविण्यात येत होते की, महाराष्ट्रात लांचछनास्पद घटना घडली की, शिक्षकाने लैंगिक अत्याचार केले. आता ती शाळा कोणाची होती ? तेथे पालकांचा प्रक्षोभ झाला, पालकांच्या तक्रारी देखील शाळा संचालकांनी ऐकून घेतल्या नाहीत, धुडकावून लावले. पालक रस्त्यावर आले, शिक्षकांचीही तीच मानसिकता आहे. आपण पाहतो की, त्यांचेच नातेवाईक असतात. मी तत्कालीन गृहमंत्री आर.आर.पाटील साहेबांचे भाषण आणले आहे. लैंगिक अत्याचार किंवा बाकीचे जे गुन्हे करणारे आहेत, ते कुटुंबातील आहेत, शेजारी आहेत. त्यावेळी उद्वेगाने तत्कालीन गृहमंत्री आर.आर.पाटील साहेब म्हणाले होते की, हे सर्वच अन्याय, अत्याचार बंद करायचे झाले तर मला कदाचित प्रत्येक घरात एक पोलीस द्यावा लागेल. पुरोगामी महाराष्ट्रात, छत्रपती शिवाजी महाराज, शाहू, फुले, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महाराष्ट्रात अशाप्रकारची विकृत मनोवृत्ती आली आहे, या विकृत मनोवृत्तीचा तुम्ही आणि आम्ही निषेध करून, ही कशी नष्ट करता येईल, या विकृती मनोवृत्तीविरुद्ध आपल्याला सामूहिक लढा कसा उभारता येईल हे आपण पाहिले पाहिजे. आम्ही सत्तेत आहोत, तुम्ही विरोधी पक्षात आहात, आपण याचा विचार केला पाहिजे. मात्र याला कसे वळण दिले जाते ते पहा. काल कन्हैयाकुमार व येचुरी आले, ते या गावात गेले नाहीत. ते या गावात का गेले नाहीत ? तुम्ही येथे येता, यायलाच पाहिजे. आंबेडकर भवन पाडले, त्याचा निषेध आहे. आपण त्या घटनेच्या संदर्भातील मोर्चात येता, मात्र तुम्हाला या गावात जायला वेळ मिळाला नाही. तुम्ही जाणार नाही. कारण तुम्हाला या घटनेचे राजकारण करायचे आहे, मताचे राजकारण करायचे आहे. समाजाचे ध्रुवीकरण करायचे आहे. तुम्ही म्हटले तेच आहे. कोणत्या जातीचा आहे ? काल मला एका पत्रकाराचा व्हॉट्स अॅपवर फोन आला की, हे आपले लोक नाहीत. एकी नाही, म्हणजे आपले नाहीत, हे दुसरेच आहेत. आपले-तुपले, माझ्या जातीचा, माझ्या समाजाचा असेल आणि जर अघोरी कृत्य करणार असेल तर त्याला पण फाशी दिली पाहिजे, त्याचीही गय करता कामा नये. आपल्याला असे करून चालणार आहे का ? हा कोणत्या समाजाचा, जातीचा आहे, कोणावर अत्याचार झाला, अत्याचार करणारे कोण होते, हे निकष ठरवून जर तुम्ही सामाजिक तेढ निर्माण करणार असाल तर ते योग्य नाही. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप म्हणाले की, बरे झाले, जातीचा उद्रेक झाला नाही. जातीचा उद्रेक होताच कामा नये. हा पुरोगामी महाराष्ट्र आहे, जातीचा उद्रेक होता कामा नये. गुन्हेगार तो गुन्हेगार आहे. गुन्हेगाराला जात नाही.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, जातीचा उद्रेक झालेला की तुम्ही केलेला. स्वतः असे सांगायचे, भीम घोषणा करायची की, या विषयाला धरून बोलले पाहिजे, दुसऱ्यांनी केलेल्या भाषणांवर आक्षेप घ्यायचा आणि स्वतः मात्र सर्व गोष्टींचा आढावा घेत, देशाचा आढावा घेत भाषण करायचे. ध्रुवीकरण असे मोठ-मोठे शब्द वापरले म्हणजे आपले भाषण फार प्रभावी झाले अशा भ्रमात जर कोणी असेल तर त्यांनी राहू नये. आपण या विषयाचे गांभीर्य लक्षात ठेवून बोलले पाहिजे. आपण त्यांचे भाषण काढावे, ते या विषयाला धरून किती बोलले आहेत ? दुसरे कोणी जर असे बोलले असेल तर ते चुकीचे आहे, चांगले आहे हे ठरविण्याची माझी योग्यता नाही. सभापती महोदय, आपण ताकीद दिली, सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सांगितले की, तुम्ही या विषयाला धरून बोलावे. राज्यात अशाप्रकारे कित्येक घटना घडलेल्या आहेत, ज्यांमध्ये जातीय उद्रेक झाला आहे. परंतु आपण

सर्वांनी या बाबतीत सक्षम राहून त्या समाजाला समजावले आहे, सगळ्या समाजांना मग अल्पसंख्याक असेल, मागासवर्गीय असेल, सवर्ण असेल, राज्यात अनेक दंगली छोट्या कारणामुळे झाल्या आहेत. सर्वांनी त्या संदर्भात पुढाकार घेऊन त्या शमविल्या आहेत. त्यामुळे आज जर त्या समाजने, कुटुंबाने पुढाकार घेऊन जर या सर्व गोष्टी थांबविल्या असतील तर त्यांच्या बाबतीत २ वाक्ये बोललेली तुम्हाला पचत नाहीत याचे मला मोठे आश्चर्य वाटत आहे. राज्यामध्ये अजुनही उद्रेक आहे.

श्री. भाई गिरकर : सन्माननीय सदस्यांना काय बोलायचे आहे ? तुम्ही सांगा. तुम्हाला मी आव्हान देतो.(अडथळा).... तुम्ही सांगा की, तुम्ही केले, तुम्ही उद्रेक केला, तुम्ही एखादी घटना सांगा की, ती आम्ही केली. तुम्ही अशी उद्रेकाची घटना सांगा.

(सन्माननीय सदस्य श्री. प्रवीण दरेकर उभे राहून बोलण्याचा प्रयत्न करित असतात.)

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप, आपण कृपया खाली बसावे. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई गिरकर यांचे भाषण पूर्ण होऊ द्यावे. सन्माननीय सदस्य श्री. प्रवीण दरेकर यांना मी सांगू इच्छिते की, हरकतीतून हरकत आणि नंतर सभागृह ५-१० मिनिटे स्थगित करण्याची वेळ येईल आणि सभागृहाचा वेळ जाईल. ठीक आहे. आपण बोलावे.

श्री. प्रवीण दरेकर : सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी आव्हान केले की, दोन्ही बाजूंच्या सन्माननीय सदस्यांनी विषयाचे गांभीर्य राखावे. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई गिरकर यांचे भाषण सुरू आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप बसून कॉमेंट्स करित आहेत, जे सभागृहाच्या नियमांना धरून नाही. त्यांनी त्यांचे भाषण काय करावे हे सांगू नये. सन्माननीय सदस्य श्री. नारायण राणे साहेबांनी काय बोलावे हे आम्ही सांगू शकत नाही. तो अधिकार आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई गिरकर यांनी काय बोलावे हा त्यांना अधिकार नाही. आपण निर्देश द्यावेत की, सन्माननीय सदस्यांचे भाषण सुरू असताना मध्ये कोणी कॉमेंट्स करू नयेत. आपण असे केले तरच सभागृहाचे कामकाज नीट चालू होईल.

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. भाई गिरकर यांनी भाषण सुरू करावे.

या नंतर श्री. रोझेकर

श्री. विजय ऊर्फ भाई गिरकर :

मी दर्डाचे नाव घेतले नाही. ती शाळा कोणाची होती ? ती शाळा दर्डाची होती तर ते कोणत्या पक्षाचे आहेत, कोणाचे नेते आहेत, त्यांनी काय केले ? त्यांना अटक झाली. (अडथळा....) हे आता मला दुर्दैवाने सांगावे लागत आहे. कारण, आपण राजकारण करित आहात.

सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी लातूर येथील घटनेचा उल्लेख त्यांच्या भाषणात केला आहे. काँग्रेसची युती होती. त्यांना कोणी मारले ? मला पक्षीय भाष्य यासाठी करावे लागले की, या ठिकाणी गणेश पांडेचा उल्लेख झाला, मग दर्डाचे नाव आले तर वाईट का वाटले ? तो तुमचाच होता ना ? तंदुरी कांड दिल्लीमध्ये झाले, काँग्रेसचाच होता ना तो ? लातूरची घटना घडली, एका युवतीला जाळून मारले, ती युवक काँग्रेसचीच होती ना ?

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे :

श्री.धनंजयजी मुंडे आपण बोला, पण प्रश्न असा आहे की, आपण सन्माननीय सदस्यांचे भाषण त्यांना पूर्णच करू देत नाही, हे योग्य नाही. (अडथळा....) तुम्ही सेंसॉर आहात का ? धनंजयजी मुंडे तुमचा मुद्दा असेल तर तो तुम्ही मांडा, आपला तो अधिकार आहे. पण आता दुसऱ्या वक्त्याच्या भाषणात वस्तुस्थिती सोडून कोठे आरोप झाले आहेत, असे तुमचे म्हणणे असेल तर हरकत घेऊ शकता. अन्यथा, तुम्ही स्वतःच्याच भाषणाचा वेळ वाया घालवत आहात हे आपण का लक्षात घेत नाही ? बोला धनंजयजी मुंडे..

श्री. सुनिल तटकरे :

सभापती महोदया, आपल्याला विनंती आहे की, श्री.धनंजय मुंडे हे केवळ एक व्यक्ती नाहीत. मी आपल्याला अत्यंत विनम्रपणे, आपला आदर राखून सांगू इच्छितो की, सन्माननीय श्री.धनंजय मुंडे हे केवळ व्यक्ती नाहीत, या सार्वभौम सभागृहातील या बाजूचे ते आमचे नेते आहेत. त्यांना घटनेने पूर्ण आदर दिलेला आहे. (अडथळा.....) धनंजय मुंडे, धनंजय मुंडे, धनंजय मुंडे, असे त्या तीन वेळा म्हणाल्या. मी आपल्यावर हेत्वरोप करित नाही. आपण रेकॉर्ड तपासून बघावा, मी माझे शब्द मागे घेईन.

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे :

मी सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांना बोलण्याची परवानगी दिलेली आहे. परंतु, आपल्याला ही चर्चा दुसऱ्या दिशेला न्यायची आहे का ? सर्व सन्माननीय सदस्यांना आपले म्हणणे मांडावयाचे आहे, हे आपण समजून घ्या ना. अशा प्रकारे व्यत्यय आला तर सभागृहाचा वेळ जातो. विरोधी पक्ष नेते.....

20/07/2016
SRR/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

G-27
11:00

श्री. अनिल तटकरे : आपण तसे बोलला
नाही. आपण रेकॉर्ड काढून बघा, मी माझे शब्द मागे घेण्यास तयार आहे.

20/07/2016
SRR/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

G-28
11:00

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे
करते की,.....

:

मी जाहीर

श्री. सुनिल तटकरे :

माझी आपल्या माध्यमातून सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांनाही विनंती आहे की, या घटनेचे गांभीर्य लक्षात घ्यावे. ठीक आहे. ज्यावेळी पक्षीय बोलावयाचे असेल त्यावेळी आपण जरूर बोलू. अद्याप अधिवेशन संपण्यासाठी १४ दिवस आहेत. वेगवेगळ्या आयुधाचा वापर करित आपल्याला आरोप-प्रत्यारोप करण्याची संधी निश्चितपणे उपलब्ध होईल. पण या घटनेचे गांभीर्य लक्षात घेता त्या चाकोरीत चर्चा व्हावी, एवढीच आपल्याला विनंती आहे. शेवटी आपण बोलाल, आपल्याला तो अधिकार आहे, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य आहे, त्यामुळे त्याबाबत दुमत असण्याचे काही कारण नाही.

श्री. गिरीश बापट :

सभापती महोदया, आपण सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांना मघाशीही बोलू दिले आणि त्यांचा तो अधिकार आहे, त्यांनी बोलावे. माझी सभागृहाला एकच विनंती आहे की, आता आपण या चर्चेसाठी जी वेळ ठरविली होती, त्यामधील केवळ ४० मिनिटे राहिली आहेत. अद्याप सात ते आठ सन्माननीय सदस्यांना बोलावयाचे आहे. मी सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांनाही विनंती करीन की, काल कोणता विषय कोणी, कोठे, कसा नेला, हे सर्व सभागृहानेही पाहिले आहे आणि महाराष्ट्रानेही पाहिले आहे. आता आपण त्यावर चर्चा करायची नाही. महाराष्ट्रातील लोक करतील. आज आपले जे मुद्दे आहेत ते जर कमी वेळात मांडले तर मला असे वाटते की, ठरलेले कामकाज वेळेत होईल. म्हणून सर्व सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, त्याचा रेफरन्स न घेता आपले मुद्दे मांडावेत. या चर्चेला सन्माननीय मुख्यमंत्री दुपारी ०१.०० वाजता उत्तर देणार आहेत. हे काल संध्याकाळी ठरले आहे. (अडथळा....) ते आजच प्रश्नोत्तराचा तास झाल्यानंतर उत्तर देणार आहेत.

20/07/2016
SRR/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

G-31
11:00

श्री. सुनिल तटकरे :

सकाळी १०.०० ते ११.४५ वाजेपर्यंत अल्पकालीन चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर असे आजच्या कामकाज पत्रिकेत दर्शविण्यात आले आहे.

श्री. गिरीश बापट :

सकाळी ११.४५ ते १२.०० वाजेपर्यंत सभागृहाची बैठक स्थगित होईल, त्यानंतर प्रश्नोत्तरे होतील आणि दुपारी १.०० वाजेनंतर मुख्यमंत्री महोदय या चर्चेला उत्तर देतील. या सभागृहात हे ठरले. काल सभापती महोदयांच्या दालनातही बैठक झाली, त्यामध्येही ठरले. आज सकाळी आल्यानंतरही मी संपर्क साधला. सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील हे देखील उपस्थित होते. मला असे वाटते की, वेळ कमी आहे. अनेक सन्माननीय सदस्यांना बोलावयाचे आहे. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते आपला हक्क आहे, सभागृहाचे वातावरण चांगले राहण्याकरिता आपण मदत करा. पण अन्य सन्माननीय सदस्यांनी मूळ मुद्दा धरून आपली भाषणे करावीत, अशी माझी विनंती आहे.

श्री. विजय ऊर्फ भाई गिरकर :

सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांना मी धन्यवाद देतो. परंतु, काल तुम्ही नव्हता. कालही या सभागृहाच्या प्रथा, परंपरा सांगण्यात आल्या. परंतु, आपण असे म्हणाला की, राजकीय भाष्य करण्यासाठी इतर आयुधे आहेत. आजपर्यंत गेल्या २० महिन्यांमध्ये तुम्हीही या ठिकाणी भाषणे केली आहेत. त्यामध्ये कालचे जे राजकीय भाषण झाले, त्याला मुख्यमंत्री महोदय उत्तर देतीलच. परंतु, ज्या पध्दतीने काल भाषण केले गेले, त्यामुळे व्यथित झालो, असे फक्त सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.धनंजय मुंडे हे म्हणाले. मुख्यमंत्री महोदयांना तु तु मै मै, केले गेले. आम्ही किती दुःखी आहोत. तुम्ही नाही पण ज्यांनी 'तुला काय माहीत', अशा प्रकारे जे भाषण केले, खरे तर मुंडेजी वयाने लहान आहेत, त्यांनी अनाहुतपणे म्हटले, त्यामुळे तुम्ही जर काल व्यथित झाला असता तर मला आनंद झाला असता.

सभापती महोदया, मी अगोदरही सांगितले की, तुम्ही आणि मी सामाजिक क्षेत्रात काम करणारे कार्यकर्ते आहोत. जेथे जेथे अन्याय, अत्याचार होतो त्या ठिकाणी आपण व्यथित होतो, त्याविरुद्ध नेहमीच सभागृहात आवाज उठवीत असतो. सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी जी वस्तुस्थिती मांडली, त्यामुळे मी सुद्धा या ठिकाणी व्यथित झालो आहे. परंतु, या विषयाचे जे राजकारण केले जाते त्यामुळे मी सांगितले की, कन्हैया आणि तुमचे येचुरी हे त्या घटनेच्या ठिकाणी गेले असते तर त्यांना सामाजिक बांधिलकी आहे, असे वाटले असते. परंतु, आपण प्रत्येक विषयाचे राजकारण करीत आहात आणि या विषयाचे गांभीर्य असताना त्या विषयाला महत्व देत नाही त्यामुळे मला हा विषय मांडावा लागला आहे. अन्यथा, कन्हैया आणि येचुरी यांचा काही संबंध नव्हता.

सभापती महोदया, काल विठोबालाही सोडले नाही. ज्या विठोबावर लक्षावधी वारकरी श्रद्धा ठेवतात. त्याबाबत अन्य आयुधांच्या माध्यमातून आम्ही जरूर चर्चा करू.

सभापती महोदया, विरोधी पक्षाला सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांनी संधीच ठेवलेली नाही. कारण, ते एवढे संवेदनाशील आहेत की, आपण मागणी करण्यापूर्वीच या घटनेची सीआयडीमार्फत चौकशी, कुटुंबीयांना मदत, आरोपींना पकडण्याबाबत दाखविलेली तत्परता, फास्ट ट्रॅक कोर्टमार्फत खटला चालविण्याबाबतची भूमिका, या सर्व गोष्टी त्यांनी अगोदरच जाहीर केल्या आहेत.

सभापती महोदया, काल आपण जे भाषण केले आहे, त्याबाबत मी सहमत आहे. अनेक गुन्ह्यांच्या केसेस फास्ट ट्रॅक कोर्टात गेल्या आहेत. परंतु, त्या केसेसचे पुढे काय झाले, या केसेसचा पुढे निर्णय काय झाला, त्या गुन्हेगारांना शिक्षा मिळाली का, असे कुठे दिसत नाही. म्हणून एवढा जो भयंकर गुन्हा घडला आहे, त्याबाबत फास्ट ट्रॅक कोर्टाद्वारे खटला चालवावा आणि तीन ते सहा महिन्यांची मुदत देऊन या गुन्ह्यातील दोषींना फासावर लटकवा, अशी याद्वारे मी मागणी करतो आणि माझे भाषण संपवितो.

20/07/2016
SRR/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

G-34
11:00

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे :

यानंतर पक्षीय क्रमानुसार मी सन्माननीय सदस्यांची नावे पुकारणार आहे. परंतु, त्यामध्ये महिला सदस्यांना प्राधान्य द्यावे, असे मला वाटते. इतरांचीही नावे येणार आहेत. आता सन्माननीय सदस्या अॅड.हुस्नबानू खलिफे यांनी आपले भाषण सुरु करावे.

श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : सभापती
महोदया, महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चेमध्ये भाग घेण्यासाठी
मी उभी आहे.

सभापती महोदया, प्रत्येक अधिवेशनात महिलांवरील अत्याचाराबाबत चर्चा होत
असते व त्यामध्ये सरकारकडून विविध आश्वासने दिली जातात. परंतु, त्याची नेमकी
अंमलबजावणी काय झाली आहे, याची माहिती आम्हाला मिळत नाही.

सभापती महोदया, या गोष्टीचा खेद आणि संताप वाटतो की, दिवसेंदिवस महिलांवर
होणाऱ्या अत्याचारासंबंधी समाज आणि शासनाची संवेदनशीलता संपत चालली
आहे. कोपर्डी येथील घटनेवर कालपासून सभागृहात चर्चा सुरु आहे, संपूर्ण सभागृह या
घटनेने व्यथित झालेले आहे. या घटनेचे मी पुन्हा वर्णन करणार नाही. कारण, तो प्रसंग
अंगावर शहारा आणणारा आणि अमानुष आहे.

या नंतर श्री. बोरले

श्रीमती हुस्नबानू खलिफे :

त्यामुळे मी त्याचा उल्लेख करित नाही. परंतु, एवढी भयंकर घटना घडून देखील २ दिवस एफआयआर दाखल करून घेण्यात आला नाही. संबंधित पोलिसांवर कोणती कारवाई करण्यात आली, याबाबत आम्हाला आज पर्यंत काहीही सांगण्यात आलेले नाही. मुख्यमंत्री महोदयांनी याबाबत उत्तर द्यावे, अशी माझी मागणी आहे. पोलीस कमिशनरानी त्या ठिकाणी जाऊन चौकशी करावी, असे काल सांगण्यात आले. मग पोलीस कमिशनर २ दिवस काय करित होते ? आपण या ठिकाणी कायदे करतो. परंतु, ज्यांनी कायद्याची अंमलबजावणी करावयास पाहिजे त्या पोलिसांवर शासनाचा कोणताही अंकुश राहिलेला नाही. अनेक गुन्हे घडतात. परंतु, पोलीस एफआयआर दाखल करण्यासाठी जाणाऱ्या लोकांना पिटाळून लावतात. येथे गुन्हा दाखल होणार नाही असे सांगून त्यांची अवहेलना केली जाते. ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्या श्रीमती शोभाताई फडणवीस आता या सभागृहाच्या सदस्या नाहीत. मी नागपूर अधिवेशनाच्या वेळी त्यांना विचारले होते की, चंद्रपूर येथील एका महिलेने ७ दिवस अत्याचार सहन करून देखील तिला पोलीस स्टेशनमध्ये डांबून ठेवण्यात आले होते. ती महिला पोलीस स्टेशनमध्ये गेली होती. परंतु, त्या महिलेला देखील तेथे ४ दिवस फेऱ्या माराव्या लागल्या होत्या. शेवटी, ती महिला अधिवेशनाच्या वेळी आम्हाला येऊन भेटली. जर असे प्रकार घडत असतील तर कायदे कशासाठी आहेत, योजना कशासाठी आहेत ? नागपूर अधिवेशनाच्या वेळी विधानसभेत तारांकित प्रश्नाला मुख्यमंत्री महोदयांनी स्वतः उत्तर दिले होते की, मुंबईमध्ये ९ महिन्यात ६६० अपहरणाच्या केसेस, ३१६ बलात्काराच्या घटना घडलेल्या आहेत. म्हणजे प्रत्येक दिवशी मुंबई शहरात ३ अपहरण व २ बलात्काराच्या घटना घडतात आणि त्याचा रेश्यो यावेळी वाढलेला आहे. तरी देखील मुख्यमंत्री महोदय याची कोणतीही दखल घेत नाहीत. मग मुख्यमंत्री महोदयांनी गृहमंत्री पद स्वतःकडे का ठेवावे, हे मला कळत नाही. निव्वळ भ्रष्टाचारी मंत्र्यांना, आपल्या कार्यकर्त्यांना क्लिन चिट देण्यासाठी त्यांनी गृहमंत्री पद स्वतःकडे ठेवले आहे काय ? त्यांनी ताबडतोब गृहमंत्री पदाचा राजीनामा द्यावा, अशी मी मागणी करते.

सभापती महोदया, मुख्यमंत्री नागपूर शहराला स्मार्ट सिटी करावयास निघाले आहेत. परंतु, मागील दीड, दोन वर्षांपासून नागपूर शहरात मोठ्या प्रमाणावर गुन्हे घडत आहेत. त्यामुळे स्मार्ट सिटी बनविणाऱ्या मुख्यमंत्र्यांनी सर्वप्रथम नागपूर शहराला सेफ सिटी बनवावे आणि त्यानंतरच नागपूर शहर स्मार्ट सिटी बनवावे. मुख्यमंत्री महोदयांच्या घरा शेजारी, कार्यालया शेजारी त्यांचे कार्यकर्ते खून, दरोडे, बलात्कार करतात आणि तरीही मुख्यमंत्री गृहमंत्री पद स्वतःकडे कसे ठेवतात....

श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सभापती महोदय, माझा पॉइंट ऑफ ऑर्डर आहे. सन्माननीय सदस्यांकडे एखादा जरी पुरावा असला तरी त्यांनी तो सभागृहाला सादर करावा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या घरा जवळ कोणत्याही कार्यकर्त्याने खून केलेला नाही. मी नागपूर येथेच राहतो. कोठेही अशी घटना घडलेली नाही. त्यांनी येथे बसून असे सांगण्याचे काही कारण

नाही. त्यांच्याकडे पुरावा असेल तर त्यांनी तो सभागृहाला सादर करावा. अन्यथा अशी बदनामी करू नये, अशी माझी आपल्या माध्यमातून त्यांना विनंती आहे.

तालिका सभापती (डॉ.नीलम गोन्हे) : मुख्यमंत्री महोदय या सर्व गोष्टींची दखल घेतील.

अॅडहुस्नबानू खलिफे : सभापती महोदया, चोरी, दरोडा, खून, तुरुंगुं गातून पळून जाणे, खंडणी, अपहरण, अत्याचार अशी नागपूर शहरातील किती प्रकरणे सांगावयाची ? आम्ही तुम्हाला एक जंत्री तयार करून द्यावी काय ? ती जंत्री मला देण्याचीही आवश्यकता नाही. तुम्ही पोलीस स्टेशनमध्ये जावे. तुम्हाला तेथून संपूर्ण माहिती मिळेल आणि पोलीस स्टेशनमध्ये जाऊन देखील पोलीस आमदारांना माहिती देत नसतील तर संबंधित पोलीस अधिकाऱ्यांवर कारवाई करावी.

सभापती महोदय, काल एका सन्माननीय सदस्यांनी पुणे, पिंपरी-चिंचवड शहराचा उल्लेख केला. तेथे चांगल्या योजना राबविल्या जातात, असे त्यांनी सांगितले. ठीक आहे. परंतु, पुणे आणि पिंपरी-चिंचवड शहरामध्ये फेब्रुवारी महिन्यात २४ बलात्काराच्या तक्रारी दाखल झालेल्या आहेत. आपण त्याबाबत काय करणार आहात ? याचे उत्तर कोण देणार आहे ? बलात्काराच्या केसेसमध्ये ज्या आरोपींना अटक केली जाते, गुन्हे शाबित होतात त्याचे प्रमाण फक्त २७ टक्के आहे. मग बलात्काराच्या केसेस दाखल करण्यासाठी महिला पुढे कशा काय येतील ? फक्त २७ टक्के महिलांना न्याय मिळतो आणि इतर महिलांची अवहेलना होते. आपल्या शासनाकडून जर अशा प्रकारे कारभार चालत असेल तर ते महिलांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अत्यंत धोकादायक असल्यामुळे आम्हाला चिंता वाटते.

सभापती महोदया, मी ठाणे शहरातील एका घटनेचा उल्लेख करणार आहे. मी इतर घटनांविषयी बोलत नाही. परंतु, , मागील एका वर्षात निव्वळ कुंटणखान्यातून १४५ मुली आणि १४ अल्पवयीन मुलींची सुटका करण्यात आली आणि ५ अॅसिड हल्ल्यातील फक्त एकाच व्यक्तीला अटक करण्यात आलेली आहे, अशी माहिती समोर आलेली आहे. हा काय प्रकार आहे ? पोलिसांचा तपास व्यवस्थित का होत नाही ? माझा रोष पोलिस विभागावर आहे. कारण, आपण जे कायदे करतो, ज्या योजना तयार करतो त्याची अंमलबजावणी त्यांच्याकडून ज्या प्रमाणे व्हावयास पाहिजे ती होत नाही.

सभापती महोदया, मी मागील एका वर्षात राज्यातील काही जिल्हापरिषदांना, महानगरपालिकांना भेट दिलेली आहे. त्यांना विशाखा कमिटी काय आहे याची माहिती नाही असे आम्हाला आढळून आले आहे. आपल्याला आजच एक बातमी मिळालेली आहे. शासनाने शासकीय कार्यालयात महिलांवर जे लैंगिक अत्याचार होतात त्यासाठी विशाखा कमिटी स्थापन करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. परंतु, जिल्हा पातळीवर त्याचा वापर झालेला नाही. म्हणून जिल्हा व तालुका स्तरावर विशाखा समित्या तातडीने स्थापन कराव्यात, असे मला वाटते. महिलांवरील अत्याचाराला आळा घालण्यासाठी जे कायदे केलेले आहेत ते फक्त पुस्तकातच राहिलेले आहेत. त्याची माहिती महिलांपर्यंत

पोहोचलेली नाही. त्यामुळे माझी अशी विनंती आहे की, महिलांविषयीचे जे कायदे आहेत, महिलांचे जे हक्क आहेत त्याची माहिती शालेय अभ्यासक्रमात देण्यात यावी. आपल्याला बाजूला बसणाऱ्या विद्यार्थिनींसाठी हा कायदा आहे, ही माहिती आहे, तिच्यासाठी हे धोरण आहे आणि ते आपल्या आईसाठी, बहिणीसाठी आहे हे ज्यावेळी त्या मुलाला कळेल त्यावेळी त्याचा चांगला परिणाम होईल. म्हणून हे सर्व कायदे शालेय अभ्यासक्रमात तातडीने अंतर्भूत करण्यात यावेत, अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदया, राज्यात महिलांचा गर्भ देखील सुरक्षित नाही. आईच्या गर्भापासून २.५ वर्षांची चिमुकली खेळणारी मुलगी असो किंवा ७-८ वर्षांची मुलगी असो. सध्या तिला शिक्षकांपासून देखील भय निर्माण झालेले आहे. शाळेत शिक्षण घेणारी मुलगी असो, कॉलेजमध्ये जाणारी मुलगी असो, नोकरी करणारी स्त्री असो किंवा ५०-६० वर्षांवरील ज्येष्ठ नागरिक महिला असो. आज या राज्यात एकही महिला सुरक्षित राहिलेली नाही. महिलांना सुरक्षित ठेवण्यासाठी कोणत्याही प्रकारच्या योजना शासनाकडून आखल्या जात नाहीत. निर्भया योजना, सुकन्या योजना, बेटी बचाओ बेटी पढाओ या सर्व योजनांचा काहीही उपयोग होत नाही. या योजना फक्त प्रसिद्धीसाठी, जाहिरातींसाठी आहेत. या योजनांची अंमलबजावणी होत नाही. मी सभागृहाला मुद्दाम सांगू इच्छिते की, शिवाजी विद्यापीठामध्ये या वर्षापासून निर्भय कन्या अभियान सुरु करण्यात आले आहे. विद्यापीठातर्फे दीड लाख मुलींना कराडे, ज्युडो, विविध कायदे, धोरण याबाबत प्रशिक्षण दिले जाते. त्यांना अशा कायद्याची माहिती देऊन इतर ठिकाणी मार्गदर्शन करण्याची संधी उपलब्ध करून दिली जाते. अशा प्रकारच्या काही योजना किंवा एखादे अभियान शासनाने सुरु करावे. अन्याय अशाच प्रकारे शासनाचा कारभार सुरु राहिला तर महिलांवरील गुन्ह्यांचे प्रमाण वाढेल आणि शासनाचे अपयश दिवसेंदिवस महिलांसाठी घातक ठरेल, एवढे सांगून मी माझे भाषण संपविते.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदया,
माननीय विरोधी पक्षनेते व इतर सन्माननीय सदस्यांनी म.वि.प. नियम १७ अन्वये जी
अल्पकालीन चर्चा उपस्थित केलेली आहे त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदया, सभागृहात काल पासून अत्यंत गंभीर विषयावर चर्चा सुरु आहे.
सभागृहात महिलांच्या अत्याचारावरील विषयावर चर्चा सुरु असताना सभागृहात ३-४
महिला असताना त्यांना बोलण्याची संधी मिळत नाही, याचा मला खेद वाटतो. महिला
सदस्यांना ५ मिनिटे बोलण्याची संधी दिली जाते. मी फक्त १०-१५ मिनिटे बोलणार आहे.
कारण, मला कायमच वेळेचे भान असते. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांनी २०-२५
मिनिटे भाषण केले. मला बोलण्यासाठी थोडा वेळ मिळावा, अशी माझी अपेक्षा आहे. मी
राजकारणावर एकही शब्द बोलणार नाही.

या नंतर श्री. खर्चे

श्रीमती विद्या चव्हाण :

(सभापती स्थानी तालिका सभापती अॅड निरंजन डावखरे)

ही घटना घडली त्यावर आपण नियम ९७ अन्वये चर्चा करित आहोत, त्यासंदर्भात मला काही सूचना करावयाच्या आहेत, यापुढे अत्याचार होऊ नये म्हणून पुढील काळात काही उपाययोजना कशा करता येतील यासंदर्भात मी सांगणार आहे, त्यामुळे मला सभागृहातील सन्माननीय सदस्यांनी डिस्टर्ब करू नये अशी मी विनंती करते.

सभापती महोदया, आपणाला माहिती आहे की, अहमदनगर जिल्ह्यातील कोपर्डी येथे अत्यंत दुर्दैवी, अमानवी, क्रूर पाशवी व पशुलाही लाजवेल अशी घटना घडली आहे, या घटनेला कितीही विशेषणे लावली तरी ती कमी पडतील. या घटनेमुळे डोक्यातील संताप व मनातील चीड कमी होतच नाही. मी बहिणाबाई यांनी लिहिलेल्या दोन ओळी सांगते, 'अरे माणसा माणसा कधी होशील माणूस' म्हणजेच त्याच वेळी बहिणाबाई यांनी सांगितले होते की, माणसा पशुसारखा वागू नको, माणसासारखा वाग. पण अजूनही आपण पशुपेक्षाही हीन वागतो आहे, समाजात क्रूर कृत्य करित आहोत, त्यामुळे या माणसाला खरोखर माणूस कसे म्हणायचे असा प्रश्न आजही आम्हा महिलांना पडला आहे. त्या आईचा आक्रोश टीव्हीवर बघितला आहे, तेव्हा माझ्या डोळ्यात पाणी तरळून गेले, त्यावेळी आमच्या तळ पायातील आग मस्तकात गेली आहे. अशा प्रकारे एका निष्पाप मुलीला एकटे गाठून तिच्यावर अत्याचार केला, ती मुलगी कबड्डी पडू होती, त्या मुलीने किती व कसा विरोध केला असेल याची कल्पना करवत नाही, एका वेळी तीन ते चार पुरुष दारू पिऊन एकट्या मुलीवर हल्ला करतात, आमच्या समोर या, आम्ही महिला त्यांना हंटरने फोडून काढू, परंतु ते घाबरत आहेत, भित्रे आहेत, दारू प्यायले आहेत, व्यसनाधीन आहेत, असे कृत्य ते निचपणे करित आहेत, म्हणून हिंमत असेल तर समोर या, असे मला म्हणावेसे वाटते. एकटे दुकटे सावज गाठावे तसे तुम्ही आम्हाला गाठू नका. असे क्रूर कृत्य यापूर्वी खैरलांजी, जवखेडा, खर्डा येथे घडले आहे. दिल्ली येथील निर्भया प्रकरणा नंतर जो उद्रेक झाला त्यावेळी संपूर्ण देशातील तरूण व तरुणी रस्त्यावर उतरले होते. त्यांनी आता हे बस करा, आता आम्ही हे सहन करणार नाही, असे सांगितले होते, त्यानंतर वर्मा कमिशन नियुक्त करण्यात आले होते, त्या कमिशनकडे ८० हजार तक्रारी व सूचना आल्या होत्या. त्या ८० हजार सूचनांनंतर नवीन कायदा करण्याची गरज होती, अनेक वेळा सांगितले जाते की, कायदे कडक करा. कायदे कडक आहेत परंतु कायदांची अंमलबजावणी करणारे पोलीस दल सक्षम असायला पाहिजे. दुर्दैवाने पोलीस दल सक्षम नाही. म्हणून अत्याचार फार मोठ्या प्रमाणात होतांना दिसत आहेत, मला मुख्यमंत्री महोदयांना प्रश्न विचारावयाचा आहे कारण त्यांच्याकडे कायदा व सुव्यवस्था हा विषय आहे, १३ तारखेला ही घटना घडली, त्यानंतर १४,१५ व १६ अशा चार दिवसात इतक्या गंभीर घटनेची चौकशी करण्यात आली नाही. हे खरे असेल तर तातडीने संबंधित अधिकाऱ्यांना सस्पेंड केले पाहिजे. हे अधिवेशन तीन आठवडे चालणार आहे, आता क्षणाचाही विलंब न करता ज्या अधिकाऱ्यांना या गुन्ह्यांचे गांभीर्य वाटत नसेल, त्यांना सस्पेंड करा, बदली करून काही उपयोग होणार नाही, अशी मागणी मी करित आहे. १३ ते १६ या दरम्यान पोलिसांनी नीट चौकशी केली किंवा नाही यासंदर्भात आम्हाला मिनिटा मिनिटांचा हिशोब दिला पाहिजे. पोलिसांनी या कालावधीत काय केले व काय केले नाही, कोठे ते कमी पडले आहेत, पोलीस स्टेशनने काय कारवाई केली यासंदर्भातील मिनिटा मिनिटांचा हिशोब आम्हाला पाहिजे. गावातील लोकांनी व मुलीच्या भावाने गुन्हेगारांना पकडून दिले आहे, पोलिसांनी काय केले, या वेळेत पोलीस काय करित होते, पोलीस दल सुस्त झाले असेल तर महिला कशा काय सुरक्षित राहतील ? या सर्व बाबींचा हिशोब या सभागृहाला पाहिजे. सोशल मिडीया, गावकरी व

संघटना रस्त्यावर उतरल्या, ही घटना टीव्हीवर महाराष्ट्राने पाहिल्यानंतर पोलीस दल, शासन प्रशासन व मंत्री जागे झाले व जो तो त्या ठिकाणी जायला लागले. मला दुर्दैवाने सांगावेसे वाटते की, ही घटना इतकी गंभीर असूनही पंढरपूर येथे पांडुरंगाच्या दर्शनाला मुख्यमंत्री गेले होते, परंतु या ठिकाणी ते जाऊ शकले नाहीत, याबाबत आम्हा महिलांना खूप दुःख होत आहे, अशी दुर्घटना घडल्यानंतर त्या घरातील लोकांना संपूर्ण महाराष्ट्र आमच्या पाठीशी उभा आहे, ही जाणीव होण्यासाठी मुख्यमंत्री महोदयांनी त्या ठिकाणी जायला पाहिजे. हा बेजबाबदारपणा, बेपरवाई, सुस्त प्रशासन फक्त एवढेच नाही तर ही घटना किती सहजतेने घेतली जाते, याचे मला खूप दुःख होत आहे.

मुख्यमंत्री महोदयांनी सभागृहात अशा थाटात निवेदन केले की, मी विरोधकांची तोंडे बंद केली. निवेदनाचा कागद कोण्यातरी त्यांच्या पीएने दिला असेल तो त्यांनी वाचून दाखविला. आमची तोंडे कदाचित तुम्ही बंद करू शकाल पण महाराष्ट्रातील लोकांची तोंडे आता बंद करता येणार नाहीत. ज्याप्रमाणे लोक दिल्ली येथे रस्त्यावर उतरले होते, दिल्ली ते कन्याकुमारीपर्यंत लोकांच्या रोष होता, तसा रोष आता महाराष्ट्रात बघायला मिळत आहे. तुम्ही कोणाची फसवणूक करीत आहात, स्वतःची की लोकांची परंतु नुकसान मात्र आमच्या महिलांचे होत आहे हे कधी विसरू नका, आमच्या मुली आज सुरक्षित नाहीत, किती दिवस आम्ही आमच्या इज्जतीच्या व इभ्रतीच्या चिंधळ्या उडतांना बघायचे. प्रत्येक स्त्रीला तिचे शील प्रिय असते, खूप महत्वाचे असते. ते खूप अनमोल असते, त्याबाबत जो खेळ होतो तो खेळ ताबडतोब थांबवा. कायदा व सुव्यवस्था तुमच्याकडे आहे, गृह खाते तुम्ही स्वतःजवळ ठेवण्याचा अट्टाहास का करीत आहात. ११ कोटी जनतेचा महाराष्ट्र आहे, यामध्ये खून, अत्याचार, चोऱ्या, दरोडे, सायबर क्राईम असे गुन्हे हाेत आहेत, आता गुन्ह्यांचे प्रकार वाढले आहेत, भुरट्या चोऱ्या चैन खेचणे, पाकिट मारी असे सर्व छोटे मोठे गुन्हे वाढत जाणार आहेत, हे गुन्हे का वाढत आहेत, याच्या मुळाशी आपण कधी जाणार आहोत काय ? याचे कारण महागाई व उपासमारी वाढली आहे, बेरोजगारी वाढली आहे, घरी टीव्हीवर अत्यंत अश्लिल घोणेरडे सिनेमांची गाणी, सिरिअल यातून मुलांना काय शिकायला मिळत आहे, शाळेतून मुले घरी गेले की, आईवडील घरात नसतात, पूर्वी एक काळ असा होता की, एकत्र कुटुंब व्यवस्था होती, आजी, आजोबा, मामा, मामी, काका, काकी सर्वजण घरात होते, ते मुलांना सांभाळत होते, त्यांच्यावर चांगले संस्कार करीत होते, त्यांच्या संगोपनाची काळजी कुटुंबातील प्रत्येक माणूस घेत होता. आज काय अवस्था आहे, मुले घरी गेल्यावर टीव्हीवरील कोणतेही चॅनेल बघा, मोबाईल बघा, संगणकावर बघा, इंटरनेट बघा यावर इतकी अश्लिलता वाढली आहे, त्यामुळे बाल वयात मुलांवर अत्यंत घाणेरडे संस्कार होतात, त्यांना त्यांचा अर्थही कळत नाही. अनेक बलात्काराच्या गुन्ह्यांमध्ये आज मायनर मुले आहेत, यामध्ये १३ ते १५ वर्षांची मुले लहान मुलींवर अत्याचार करीत आहेत, यासाठी आपली सर्व सोसायटी जबाबदार आहोत, ज्या सिनेमाचे आपण फार कौतुक करतो, ज्या कलाकारांना आपण मोठे अवॉर्ड देतो, त्या सिनेमांची व त्या कलाकारांची समाजा प्रती काही जबाबदारी नाही काय ? हिंदी सिनेमे किती अश्लिल व घाणेरडे आहेत, आपण बातम्या पाहत असलो तरी एखाद्या चॅनेलवर लावणी नृत्यांगणाचे कौतुक करतो. ते लोक काय अंगविक्षेप करून नाचतात. महाराष्ट्र व संपूर्ण देशाला आपण कोठे घेऊन जाणार आहोत, हिंदी सिनेमा व त्यांची गाणी अश्लिल आहेत, अॅटम साँग यामुळे ही सर्व पिढी बरबाद होत आहे, ज्या बालमनावर चांगले संस्कार व्हायला पाहिजे, तसे न होता काही तरी घाणेरडे आकर्षण निर्माण होते, त्याची शिकार ती उघडी नागडी नाचणारी हिरोईन होत नाही, एखादी झोपडपट्टीतील गरीब मुलगी जी शाळेत जात असते अशा मुलीचा वापर केला जातो, याबाबत आपण कधी तरी विचार करणार आहोत काय ? एका बाजूला उपासमारी व बेरोजगारी वाढली आहे, व्यसनाधिनता वाढली

आहे, तरुण मुले दारु पितात व जुगार खेळतात, त्यामुळे या विकृतिला कोठे तरी आळा घातला पाहिजे, यामुळे समाजात विकृती वाढत आहे, अनेक बलात्काराच्या केसेसमध्ये ही मुले कशी ओढली जात आहे, आपण आरोप करतो, राजकारण करतो, यवतमाळ येथील शाळेत जो प्रकार घडला तो निषेधार्थ आहे, उदया आपल्या घरातील मुलाने कोणत्या मुलीवर बलात्कार केला तर आपली मान शरमेने खाली जाणार आहे, आईवडिलांना माहिती नाही की, आपली मुले बाहेर काय करीत आहेत, हे प्रकार भयंकर आहेत, ही सर्व गुन्हेगारी रोखण्यासाठी २४ तास संपूर्ण वेळ कणखर गृहमंत्र्यांची आश्यकता आहे, याचा विचार मुख्यमंत्री महोदयांनी करणे आवश्यक आहे, ती वेळ येऊन ठेपली आहे.

या नंतर श्री. सांगळे

श्रीमती विद्या चव्हाण....

ती वेळ येऊन ठेपली आहे. आज प्रत्येक जिल्ह्यात तालुकानिहाय असलेल्या पोलीस यंत्रणेला तुम्ही सजग केले पाहिजे. आज पोलीस स्टेशनवरील दृश्य पाहिल्यास असे आढळून येते की, तेथे लहान मोठ्या गुन्हेगारांना पकडून आणले जाते. त्यात कोणी काहीतरी बांधकाम केले असते, एखाद्या मुलाने त्याच्या आई-वडिलांना शिव्या दिलेल्या आहेत अशा लोकांना तेथे पकडून आणले जाते. परंतु आज अनेक मोठमोठे गुन्हे घडत आहेत त्याकडे लक्ष देणे अत्यावश्यक आहे. परंतु तसे घडत नाही. मी माननीय मुख्यमंत्र्यांना सांगू इच्छिते की, एखादा रांगडा, कणखर व तत्काळ निर्णय घेणारा तसेच पोलीस दलावर जरब असणारा एखादा आमदार शोधून काढावा व त्यांच्याकडे गृह खाते द्यावे. ही खरी गरज आहे. तुम्ही १० ते १५ मिनिटांच्या काळात कमिशनर, डी.जी. किंवा होम सेक्रेटरी यांच्याकडून ब्रिफिंग घेऊन होणार नाही. यासाठी पूर्णपणे वेळ देणारा माणूस पाहिजे व तो शिस्तीने कडक असला पाहिजे. मला आज सांगावेसे वाटते की, सन २००० साली ६० ते ७० हजार झोपडपट्ट्यांवर बुलडोझर चालले होते, त्याबाबत हायकोर्टाचे आदेश होते. तेथे एसआरपीच्या लोकांना बसविले होते. २ ते ३ वर्षे तेथे एसआरपी बसली होती. एसआरपीचे लोक दारु सेवन करून मुलींच्या खोड्या काढायचे. मी तेथे गेल्यानंतर तेथील मुलींनी मला सांगितले की, एसआरपीचे लोक आमच्या खोड्या काढत आहेत. मी त्यानंतर एसआरपीच्या लोकांना दम दिला की, तुम्ही मुलींच्या खोड्या काढत आहेत ? त्यावेळी तेथील एसआरपी माझ्या अंगावर आला. त्याने दारु सेवन केल्यामुळे मला दारुचा वास आला. मी लगेच होम मिनिस्टर यांना फोन केला. त्यावेळी श्री.छगन भुजबळ साहेब गृह मंत्री होते. तेव्हा मी राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षात नव्हती, जनता दलात काम करायची. या घटनेला जवळपास १० ते १५ वर्षे झाली असावीत. त्यावेळी श्री.छगन भुजबळ साहेबांनी एसआरपीच्या हेडला माझ्या घरी पाठविले. त्यांनी मला विचारले की, ते लोक कोण होते, ताई तुम्ही आम्हाला सांगावे. त्यानंतर तातडीने संबंधित लोकांना निलंबित करण्यात आले. अशाप्रकारे तातडीने कडक कारवाई करावी. माझे असे म्हणणे आहे की, गृह विभागाकरिता शिस्त असलेला कडक माणूस असावा व त्याने तातडीने कारवाई केली पाहिजे. जेणेकरून महिला व मुलींना सुरक्षित वाटले पाहिजे. परंतु तसे कधी वाटत नाही. तुम्ही सांगत आहात की, क्राईम रेट कमी झाला आहे. परंतु क्राईम रेट कोणत्याही प्रकारे कमी झालेला नाही उलट तो वाढत आहे. रस्त्यावरून जाणाऱ्या महिलेकडे याबाबत विचारणा केल्यास ती सुध्दा सांगेन की, आज मला सुरक्षित वाटत नाही. सरकार तुमचे की आमचे आहे हा प्रश्न नाही. मुली, महिला असुरक्षित आहेत, आम्हाला याची खूप भीती वाटत आहे. काल मी टीव्हीवर पाहिले, तेथील सर्व शाळकरी मुलींनी गावातून मोर्चा काढला व असे सांगितले की, आमचे आई-वडील आम्हाला शाळेत पाठविण्यास तयार नाहीत. आम्हाला सुरक्षित वाटत नाही. यामुळे तुम्ही आम्हाला क्राईम रेट दाखवू नका. लोकांना आज सुरक्षित वाटत

नसल्यामुळे तुम्ही हे सर्व थांबविले पाहिजे. गावकरी रोज रस्त्यावर उतरत आहेत, सर्वत्र भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. या सर्व गोष्टींचा विचार केल्यास पोलीस दलाला चांगला डीजी द्यावा. सेवानिवृत्तीला आलेल्या ५५ ते ५८ वर्षांच्या अधिकाऱ्यांना तुम्ही इतके महत्त्वाचे खाते देत आहात. अशा लोकांकडे मोठा अनुभव असतो. या लोकांचा तुम्ही जरूर सल्ला घ्यावा. परंतु पोलीस दलात अनेक चांगले लोक कार्यरत आहेत. तेथे तरणेबांड लोकांना तसेच काही करण्याची हिंमत असलेल्या लोकांकडे कमिशनर किंवा डीजीची नियुक्ती देऊन बघावे. पोलीस दलात भ्रष्टाचारी व वाईट लोक आहेत त्याप्रमाणे चांगले लोक सुध्दा कार्यरत आहेत. आपण चांगल्या लोकांना शोधून काढावे मी यासाठी आपली मदत करीन. अशा लोकांना पोलीस दलात नियुक्त करावे. तसेच चांगल्या तरुण, तडफदार तसेच उमेदीने काम करणाऱ्या व गुंडावर जरब बसविणाऱ्या लोकांकडे हे खाते द्यावे. महिला व मुलींच्या छेडछाडीची प्रकरणे कमी होण्यासाठी चांगले पोलीस अधिकारी द्यावेत अशी माझी मागणी आहे. मी माझा एक अनुभव सदनाला सांगते. श्रीरामपूर येथे दोन अडीच वर्षांपूर्वी एका दलित महिलेवर अत्याचार झाला होता. रेल्वे स्टेशनच्या येथे फेरीवाले असतात. लोकांनी गुंडगिरीने तलवारीचा धाक दाखवून एका महिलेला पळवून नेले. मी त्यावेळी तेथे गेले होते. श्रीमती सुनिता ठाकरे-साळुंके श्रीरामपूरच्या डिव्हीजनल ॲडिशनल एसपी होत्या. आम्ही सर्वजण पोलीस स्टेशनला गेलो व यासंबंधी त्यांना जाब विचारला की, दलित महिलेवर अत्याचार करून तिला पळवून नेले आहे. यावर त्यांनी आम्हाला सांगितले की, आमच्याकडे यासंबंधी कोणीही तक्रार दिलेली नाही. यामुळे आम्ही काय करू ? कारण तो मुलगा मायनर होता. त्याचे वडील घाबरल्यामुळे तक्रार करीत नव्हते. त्याच्या बायकोवर अत्याचार झाले होते. आम्ही त्या माणसाला समजून सांगितले की, आम्ही महिला असून घाबरत नाही, तुम्ही का घाबरत आहात व त्याचा दहा मिनिटे ब्रेनवॉश केला. यानंतर त्यांनी तक्रार दिली. त्यानंतर सदर महिला पोलीस अधिकाऱ्यांनी दोन तासांच्या आत त्या गुंडाना पकडून आणले. तसेच सर्व महिलांना बाहेर काढून मला सांगितले की, ताई तुम्ही येथेच थांबा. सदर महिला पोलीस अधिकाऱ्यासमवेत आणखी एक सब ऑर्डिनेट लेडी पोलीस ऑफिसर होती. त्या दोघींनी मिळून त्या गुंडांना पट्ट्याने हातावर सटासट मारले. त्यानंतर गुन्हेगारांनी गुन्हा कबुल केला व गावात कशाप्रकारे दहशत पसरवितो याबाबत सांगितले. अशाप्रकारे चांगले पोलीस अधिकारी कार्यरत असल्यास निश्चितपणे फरक पडू शकतो....

तालिका सभापती : माझी आपल्याला विनंती आहे की, दुपारी ११.४५ वाजेपर्यंत सदनाची विशेष बैठक आहे. अनेक सन्माननीय सदस्यांना यासंबंधी आपले विचार व्यक्त करायचे आहेत. यामुळे आपण आपले म्हणणे थोडक्यात मांडावे.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, मी माझे भाषण दोन मिनिटांमध्ये पूर्ण करते. मी महत्त्वाचे मुद्दे मांडत आहे. पोलीस दलाला कशाप्रकारे सक्षम करावे त्याबाबत मी सदनाला माहिती देत आहे. कोल्हापूरला एक महिला पोलीस अधिकारी कार्यरत होती.

तेथील कॉलेजमध्ये मुलींची छेडछाड केली जात होती. सदर महिला पोलीस अधिकारी सिव्हील ड्रेसवर कॉलेजमध्ये जायची व तेथील टोळक्या मुलांना समज द्यायची. त्यामुळे कोल्हापूर येथील कॉलेजजवळ होणारी मुलींची छेडछाड पूर्णपणे बंद झाली होती. अशाप्रकारे आपण ठरविल्यास नक्की सर्व काही होऊ शकते. श्रीमती अंजुषा चौगुले नावाची सामाजिक कार्यकर्ता असलेली महिला Women Empowerment and Self Defence संबंधी प्रोग्राम देत आहे. अशा महिलांचा पोलीस दलामध्ये समावेश करून घेण्याची गरज आहे. पोलीस दलात अनेक महिला काम करीत आहेत. आम्हाला त्याचा खरोखर अभिमान आहे. पवार साहेबांनी आम्हा महिलांना सक्षम केलेले आहे. अनेक क्षेत्रात महिला कार्यरत आहेत. अशाप्रकारे महिलांना अनुभव असताना व त्यांची प्रगती होत असताना माझ्याकडे आरबीआय नवी मुंबई येथील महिला कर्मचाऱ्यांनी माझ्याकडे एक पत्र पाठविले आहे. त्यात त्यांनी असे नमूद केले आहे की, आमच्या येथील एपीआय श्री.कोथलीकर सर्व महिलांना त्रास देतो. तसेच अतिशय अश्लीलपणे रेस्ट रुममध्ये कपडे काढून बसतो. यामुळे एखादे सेक्स कॅंडल झाल्यास त्याला आम्ही जबाबदार राहणार नाही. आम्ही एसीपी किरण पाटील यांना यासंबंधी रिपोर्टिंग केलेले आहे. परंतु हा अधिकारी कोणाचेही ऐकत नाही. आमच्याविरुद्ध खोट्या तक्रारी करतो व असे सांगतो की, बँक सुरक्षेसाठी मी कडक भूमिका घेतो म्हणून सदर महिला माझ्याविरुद्ध तक्रारी करतात. सीबीडी पोलीस ठाणे येथील पीआय श्रीमती बनसोडे मॅडम यांनी सुध्दा आमच्या तक्रारीची दखल घेतली नाही. तसेच एपीआय श्री.कोथलीकर, महेश शेते व प्रमोद पाटील असे हे तिघे जण सर्व महिला कर्मचाऱ्यांना त्रास देत आहेत. आज पोलीस दलात अनेक मुली काम करीत आहेत. त्यांना स्वतःला सुरक्षित वाटत नसल्यास ते इतर महिलांना कसे संरक्षण देणार आहेत ? अशा प्रकारे शासकीय सेवेत काम करणाऱ्या अनेक महिला भगिनींना असे अनुभव येत आहेत. यातून काहीतरी मार्ग काढला पाहिजे. ८५ टक्के बलात्कार, अत्याचार ओळखीच्या, नात्याच्या ठिकाणी तसेच बॉस म्हणून काम करणारे किंवा शाळेतील शिक्षक यांच्याकडून होत आहेत. आपली बदनामी होईल किंवा आपल्या मित्राविरुद्ध आपण तक्रार कशी करायची असा विचार केला जातो. परंतु असा विचार न करता सर्वांनी पुढे आले पाहिजे. सतीची प्रथा बंद करण्यापासून अनेक चांगले कायदे महिलांसाठी आहेत. परंतु चांगल्या कायद्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी पोलीस यंत्रणा सक्षम करण्यासाठी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी गृह खाते सक्षम व्यक्ती असलेल्या दुसऱ्याकडे द्यावे. सभापती महोदय, वेळ कमी असल्यामुळे वेळेअभावी याच ठिकाणी मी माझे भाषण थांबविते.

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, आम्ही काल यासाठी मागणी करीत होतो की, आम्हाला बोलण्याची संधी द्यावी. परंतु आज सन्माननीय सदस्यांना भाषणासाठी कमी वेळ मिळणार आहे. मला असे वाटते की, यासाठी आपण प्रश्नोत्तराचा तास स्थगित करावा

20/07/2016
MJS/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. खर्चे

J-47
11:30

जेणेकरून सर्व सन्माननीय सदस्यांना बोलण्याची संधी मिळू शकेल.

तालिका सभापती : आता सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी आपल्या भाषणाला सुरुवात करावी.

या नंतर श्री. भोगले

श्री.कपिल पाटील (मुंबई विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, खैरलांजीची घटना कोणाच्या राज्यात घडली आणि कोपर्डी व यवतमाळ येथील घटना कोणाच्या राज्यात घडली हा चर्चेचा विषय नाही. स्त्रीच्या सनातन वेदनेचा प्रश्न आहे. सभापती महोदय, महाभारतात द्रौपदीला पणाला लावले गेले. अहिल्येला शिळा होऊन राहावे लागले. सीतेला अग्निपरीक्षा द्यावी लागली. या तिघींच्या वाटेला जे आले नाही इतके दुःस्वप्न कोपर्डीच्या त्या निर्भयाच्या वाटेला आले. स्त्रीत्वाचे भान ज्या वयात येते आणि स्वप्नामध्ये कळया फुलत असतात अशा वेळेला त्या कळयांना कुस्करून टाकावे अशा पध्दतीने तिच्या शरीराचे लचके तोडण्यात आले. वासनांध, पुरूषी सत्तेच्या विकृतीची परिसीमा कोपर्डीच्या घटनेमध्ये गाठली गेली. क्रौर्य, वासनांधता, निर्दयता या प्रकाराचा तिथे गंगरेप झाला. इतकी दूर्मानवी घटना महाराष्ट्रात कधी घडली नव्हती. मी काल तसा उल्लेख केला होता. राज्याच्या पाटलाचे हातपाय छत्रपतींनी तोडले होते. कल्याणच्या सुभेदाराच्या सूनूची मातेसमान मानत सन्मानपूर्वक पाठवणी केली, त्या महाराष्ट्रात इतकी वाईट घटना घडली याची शरम वाटते. महाराष्ट्रातील कोपर्डीपर्यंतच्या बलात्काराच्या संख्येची आकडेवारी २०७२ आहे, मुली आणि महिलांचे खून ३३१ झाले, २२ सदोष मनुष्यवधासह ३५३ आकडेवारी आहे. अपहरणाची संख्या २८८७ असून २०१४ च्या तुलनेत ही आकडेवारी कमी आहे ही गोष्ट खरी आहे. परंतु ही आकडेवारी इथेच थिजली पाहिजे. आकडेवारी कमी झाली म्हणून पाठ थोपटून घेणार असाल तर कोपर्डीसारख्या घटना पुन्हा पुन्हा घडत राहतील याचा इशारा या घटनेने दिला आहे. महाराष्ट्रात ही विकृती ठेचून काढायची असेल, हा दूर्व्यवहार थांबवायचा असेल तर शासनाला आणि सभागृहाला विचारपूर्वक पावले उचलावी लागतील. कोपर्डीच्या घटनेचा दूर्दैवी असा उल्लेख केला गेला. अशा घटनेमध्ये काही गूढ दूर्दैव आहे असे आपण गृहित धरतो तेव्हा बलात्कार करणाऱ्याची, अत्याचार करणाऱ्याची सुटका होत असते. कोणी दैव या घटना घडवित नाही. या दूर्मानवी घटना आहेत. मनुष्याने घडवलेल्या घटना आहेत. त्यामुळे त्यांच्याशी डील करण्याची पध्दत त्या पध्दतीने असली पाहिजे. दैवावर सोडले तर बलात्काराचे, अत्याचाराचे गुन्हे कमी कसे होतील? ती सुटका त्यांना देता कामा नये. दक्षिण नगरमध्ये आणि बाजूच्या मराठवाड्याच्या भागात क्राईम रेट राज्यात सर्वाधिक आहे. गेल्या काही वर्षातील या घटना पाहिल्या तर या घटना या भागात जास्त घडतात. याचा शोध राज्य सरकारने घेण्याची आवश्यकता आहे. या वयातील या भागातील मुली सगळ्यात जास्त आहेत, त्या बळी पडत आहेत. या भागात ३० टक्क्याहून अधिक मुलींची लग्ने लहान वयात होतात. ते चुकीचे आहे. पण ती का होणार नाहीत? अशा घटना घडतात तेव्हा आईबापाला वाटते की, मुलीने दुसऱ्याच्या नजरेला पडण्याअगोदर तिला उजवून टाकावे. म्हणून लग्न लावले जाते. आज मराठवाड्यात सगळ्यात जास्त ऊसतोड मजूर

आहेत. त्यात सगळ्या वर्गांचे लोक आहेत. भटक्या वर्गातील, मराठा समाजातील मजूर आहेत. या सगळ्या समाजामध्ये बालविवाहाची संख्या जास्त आहे. शाळांमधील मुलींचे ड्रॉपआऊट या भागात जास्त आहे. बाळंतपणे पालावर होतात. हॉस्पिटलमध्ये होत नाही. ती संख्या या भागामध्ये जास्त आहे. या सगळ्याचा संबंध कोपर्डीच्या घटनेशी आहे. या बदलची उपाययोजना सुचवित असताना मी कोणत्याही मुद्यांची पुनरावृत्ती करणार नाही. माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सविस्तरपणे मांडणी केली आहे. या भागामध्ये नेमके काय करण्याची आवश्यकता आहे? कस्तुरबा गांधी विद्यालये राज्यात ४३ ठिकाणी सुरु केली आहेत. या भागातील शाळांमधील ड्रॉपआऊट आणि बालविवाहाची संख्या विचारात घेता कस्तुरबा गांधी कन्या विद्यालय या भागात तातडीने मोठ्या प्रमाणात सुरु करण्याची आवश्यकता आहे. मी कोएज्युकेशनचा पुरस्कर्ता आहे. पण आई बाप आपल्या मुलींना शाळेत पाठवावयास तयार नाहीत.

तालिका सभापती (अॅडनिरंजन डावखरे) : सभागृहाच्या कामकाजाची वेळ सकाळी ११.५० पर्यंत वाढविण्यात येत आहे.

श्री.विनायक मेटे : सभापती महोदय, माझी विनंती आहे आणि असे अनेकदा झालेले आहे. एखाद्या महत्वाच्या विषयावर विशेष बैठकीमध्ये चर्चा सुरु असेल तर सभागृहाची वेळ वाढविण्यात आली आहे. प्रश्नोत्तराच्या तासाची वेळ पुढे ढकलण्यात आलेली आहे.

तालिका सभापती : माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी आपले भाषण सुरु करावे.

श्री.प्रकाश गजभिये : आम्ही काल सायंकाळी या प्रस्तावावर बोलण्याची संधी मिळावी म्हणून विनंती केली होती. माननीय सदस्य श्री.जयंत पाटील यांनी सांगितले की, आम्हाला घरी जायचे आहे. काल रात्री उशिरापर्यंत बसून चर्चा पूर्ण करता आली असती. आता ५ मिनिटांनी वेळ वाढवून किती सदस्यांना बोलण्याची संधी मिळणार आहे?

तालिका सभापती : माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी भाषणाला सुरुवात करावी. तोपर्यंत माननीय सभापती यांच्याकडून निर्देश घेतले जातील.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, या भागात कस्तुरबा गांधी विद्यालये तातडीने उघडण्याची आवश्यकता आहे. शाळेमध्ये सुध्दा ५० टक्के महिला शिक्षिका असल्या पाहिजेत ही माझी या निमित्ताने मागणी आहे. राज्य सरकारला सांगू इच्छितो की, बलात्काराच्या जेव्हा घटना घडतात तेव्हा त्याची सुरुवात छेडछाडीपासून होते. ९० टक्के बलात्काराच्या घटनांमध्ये बलात्कार

किंवा अत्याचार करणाऱ्या व्यक्तींनी किंवा आरोपींनी त्या आधी असे प्रकार केलेले असतात. त्यामुळे त्यांना तिथे रोखले जात नाही म्हणून त्या पुढची पायरी गाठतात. छेडछाडीपासून सुरुवात होते. छेडछाडीपासून महाराष्ट्रात प्रचंड संख्येने चौथा क्रमांक लागतो. या छेडछाडीच्या संदर्भात तामीळनाडू राज्याने कठोर कायदा केला आहे. तसा कायदा आपल्या राज्यात करण्याची आवश्यकता आहे. त्याबद्दलचे आश्वासन माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तराच्या भाषणात द्यावे अशी अपेक्षा व्यक्त करतो.

सभापती महोदय, या मुलींची सुरक्षितता पौगंडावस्थेत किंवा अल्पवयीन मुली सगळ्यात जास्त आहेत त्यांच्या सुरक्षिततेसाठी महिला सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या संदर्भात विशाखा समिती आहे त्या पध्दतीने निर्भया समिती गावोगावी गठीत कराव्या लागतील. पूर्णपणे मुलींच्या सुरक्षिततेसाठी राज्यात निर्भया समित्या प्लॅन करण्याची आवश्यकता आहे. आपल्या राज्यात ग्राम शिक्षण समिती आहे. ग्राम शिक्षण समितीवर सर्वाधिक जबाबदारी दिली, त्या समितीला जबाबदार ठरविले तर मुली जेव्हा घरातून निघतात, शाळेत जातात तेव्हा रस्त्यावर सुरक्षित नसतात. शाळेत सुरक्षित नसतात. घरात परत येताना सुरक्षित नसतात. कोपडीची घटना घडल्यानंतर जगदंबा हायस्कूलमध्ये ३०० शिकत होत्या, आता हाताच्या बोटार मोजण्याइतक्या मुली शाळेत जात आहेत. बहुसंख्य मुली शाळेत जात नाहीत. अशा ठिकाणी जिथे शाळा दूर आहेत, मुलींना पाठविण्याची अडचण आहे तेथे आपल्याला ही गोष्ट निर्माण करावी लागेल. या मुलींच्या हातामध्ये किंवा किमान त्यांच्या बॅगेमध्ये शिष्टी ठेवण्याची आवश्यकता आहे. अशी घटना घडली तर आवाज दाबला जातो. पेजरचे बटण त्यांच्या हाती असले तरी फरक पडू शकतो. शिष्टी दिली आणि ग्राम शिक्षण समितीवर जबाबदारी सोपविली तर त्यांना सुरक्षितता मिळू शकते. महाराष्ट्रामध्ये जे पोलीस पाटील आहेत त्यापैकी ५० टक्के महिला पोलीस पाटील असल्या पाहिजेत. तसे केले तर तत्काळ दखल घेतली जाईल. ब-याचदा पुरुषांकडून याबद्दलची दखल घेतली जात नाही. महिला पोलीस पाटील असेल तर त्याची दखल लगेच घेतली जाते. किमान पोलीस स्टेशनपर्यंत नेण्याची व्यवस्था होऊ शकतो. निर्भया समिती निर्माण करण्याची सूचना केली आहे. त्या समितीमध्ये अंगणवाडी सेविका असावी, महिला पोलीस असावी. त्या गावामध्ये पंचायत समितीमध्ये निवडून आलेली महिला

20/07/2016
SGB/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. सांगळे

K-51
11:40

सदस्य असेल तिचा या समितीमध्ये समावेश केला तर ती समिती अधिक इफेक्टिव्ह होईल, प्रभावी होईल असे मला सुचवावयाचे आहे.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

ताल्लि

का सभापती (अॅड.निरंजन डावखरे) : सभागृहाच्या कामकाजाची वेळ पाच मिनिटांकरिता वाढविण्यात येत आहे.

श्री.कपिल पाटील : आज कन्व्हीक्शन रेट ८ टक्के आहे. त्यासंबंधात आढावा घेण्याची आवश्यकता आहे. तेव्हा त्या दृष्टीने सुधारणा करता येईल. कन्व्हीक्शन रेट कमी होण्याचे मुख्य कारण वकील असतो. आपण मेरिट प्रमाणे वकील निवडतो. परंतु, एपीपी निवडताना आपण राजकीय नेमणुका करतो. त्या नेमणुका राजकीय न करता मेरिट वर केल्या तर त्यात काही प्रमाणात सुधारणा होऊ शकते. त्याचा कन्व्हीक्शन रेट वाढविण्यामध्ये उपयोग होऊ शकेल. हा जेंडर इक्वालिटीचा प्रश्न आहे. हा स्त्री-पुरुष समानतेचा प्रश्न आहे. मुळात आपल्याकडे स्त्री ही दुय्यम असते अशी मानसिकता आहे. स्त्री ही उपभोगाची वस्तू आहे आणि तिला झाकून ठेवले पाहिजे, तिचीच काही तरी चूक आहे, तिने काही तरी केले असेल असे आपण मानतो. त्यातून आपण अनेक घटनांना समर्थन देत असतो. परवा इंडिया टुडेच्या चॅनेलवर श्रीमती सानिया मिर्झा यांची मुलाखत श्री.राजदीप सरदेसाई यांनी घेतली. श्री.राजदीप सरदेसाई हे स्वतः स्त्रीवादी भूमिकेचे आहेत. त्यांनी तिला एक प्रश्न असा विचारला की, त्यामुळे श्रीमती सानिया मिर्झा देखील चिडल्या. श्री.राजदीप सरदेसाई त्यांना असे म्हणाले की, आपण खेळाचे सर्वोच्च शिखर गाठलेले आहे तेव्हा सेटलडाऊन कधी होणार आहात ? त्यावेळी श्रीमती सानिया मिर्झा चिडल्या. त्या म्हणाल्या की, हा प्रश्न आपण एखाद्या पुरुष खेळाडूला विचाराल काय की, खेळून झाले, आता मुले बाळे कधी होणार, संसाराला कधी लागणार ? हा प्रश्न आपण कधीच पुरुष खेळाडूला विचारत नाही. मात्र स्त्री खेळाडूला, कलाकाराला विचारण्यात येतो. हा प्रश्न विचारल्यानंतर श्री.राजदीप सरदेसाई यांनी त्यांची लगेच माफी मागितली. त्यांना त्यांची चूक उमगली होती. आपल्या सर्वांचाच हा प्रश्न आहे. आज आपण सर्वजण स्त्रियांकडे दुय्यम भावनेने बघतो. त्यामुळे सर्वकाही अडचणी या घरातूनच सुरू होतात.

सभापती महोदय, धोका जसा बाहेर असतो तसा तो घरात देखील असतो. घरात वडिलांपासून भावंडापर्यंत, सासू पासून सासऱ्यापर्यंत सर्वांपासून मुलीला धोका असतो. एवढी अडचण घरात असते. कोकणात काही महिला गाणे म्हणतात. ते गाणे सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांना माहित असेल. त्या गाणे असे म्हणतात, राम का म्हणू मी राम नाही सीतेच्या मोलाचा. राम हा मर्यादा पुरुषोत्तम आहे. त्या पुरुषोत्तमाची मर्यादा आमच्या महिलांनी सांगितली आहे. तेव्हा त्या बायका म्हणतात की, राम नाही सीतेच्या मोलाचा. सीतेला तिचे मोल कायद्याने मिळू शकत नाही तो पर्यंत कोपर्डीच्या घटना या पुढे पुढे घडत राहणार आहेत. तेव्हा या घटना रोखण्यासाठी नव्या सरकारने किमान न्याय द्यावा आणि कायदानुसार वेगवेगळ्या समित्या निर्माण कराव्यात अशी विनंती करतो आणि थांबतो. धन्यवाद.

20/07/2016
BGO/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. भोगले

L-53
11:50

श्री. विनायकराव मेटे :

सभापती महोदय, आपण मला बोलण्यास संधी दिल्याबद्दल आपले मनःपूर्वक आभार. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.धनंजय मुंडे यांनी जी अल्पकालीन चर्चा उपस्थित केली आहे त्यावर माझे मत व्यक्त करण्यासाठी मी उभा आहे. कोपर्डी येथे १३ तारखेला रात्री जी घटना घडली आहे ती माणुसकीला काळीमा फासणारी आहे. त्याचे वर्णन व भयानकता अनेक सन्माननीय सदस्यांनी येथे व्यक्त केली आहे. त्यासंबंधी सभागृहाने चिंता व काळजी व्यक्त केली आहे. या घटनेचा संताप होऊन संपूर्ण महाराष्ट्रात आगडोंब उसळल्याचे देखील आपण पाहिलेले आहे. महाराष्ट्रातील अनेक जिल्ह्यांमध्ये मोर्चे निघाले, आंदोलने झाली. या घटनेतील अमानुषता भयानक होती. त्याचे वर्णन शब्दात करणे शक्य नाही. ही घटना का घडली या पासून समाचार घेण्याचे ठरविले तर त्यात बराच वेळ जाईल. यावर मला बोलता येईल. पण त्यावर मी जाणार नाही. त्यामुळे मी येथे मोजक्या गोष्टी आपल्या निदर्शनास आणणार आहे. १३ तारखेच्या रात्री ७.००, ८.०० वाजता ही घटना घडली. या मुलीची परिस्थिती पाहिल्यानंतर जास्त संताप उमटलेला आहे.

तालिका सभापती : सभागृहाची वेळ पाच मिनिटांकरिता वाढविण्यात येत आहे.

श्री.विनायकराव मेटे : सभापती महोदय, १३ तारखेला रात्री ७.००, ८.०० वाजता घटना घडली. ज्या नराधमाने हे अमानुष कृत्य केले आहे ते थरकाप उडविणारे असे आहे. त्याचा संताप गावातील व आजूबाजूच्या गावातील लोकांना आल्याचे दिसून येते. सदर घटना घडल्यानंतर पोलीस ठाण्याला कळविण्यात आले. तेव्हा तेथील पोलीस निरीक्षक श्री.राजकुमार ससाणे यांनी चांगली कर्तबगारी बजावयास पाहिजे होती. त्यांनी कर्तव्यात कसूर केली नसती किंवा अपशब्द वापरले नसते तर पुढच्या अनेक गोष्टी टळल्या असत्या. श्री.राजकुमार ससाणे यांनी सरळ सरळ सांगितले की, तुम्हाला काय करायचे असेल ते करावे. यामध्ये काहीही होऊ शकणार नाही. असे त्यांनी बेजबाबदारपणाचे वक्तव्य केले आहे. अत्यंत चुकीची आणि निषधार्ह गोष्ट श्री.राजकुमार ससाणे यांनी केली आहे.

तालिका सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, या चर्चेवर अनेक सन्माननीय सदस्यांना देखील बोलावयाचे आहे.

श्री.विनायकराव मेटे : त्यांनी चांगल्या पद्धतीने ही परिस्थिती हाताळली असती तर ताबडतोब सगळ्या आरोपींना अटक झाली असती. त्यामुळे पुढचे सर्व प्रकार टळले असते. पण त्यांनी तसे काहीच केले नाही. त्यामुळे माझी पहिली मागणी अशी आहे की, या आरोपींसहित श्री.राजकुमार ससाणे यांच्यावर कारवाई केली पाहिजे. श्री.ससाणे यांची फक्त मुख्यालयात बदली करण्यात आली आहे. हे काम पोलीस अधीक्षक यांनी चांगल्या प्रकारे केली आहे. अशाने त्यांचा गुन्हा थांबत नाही. तेव्हा श्री.ससाणे यांना निलंबित करून त्यांनी या प्रकरणी निष्क्रीयता दाखविल्याबद्दल सह आरोपी करणे आवश्यक आहे. त्यांनी मन अतिशय कोरडे ठेवून तुम्हाला काय करायचे आहे ते करावे अशा प्रकारची मगुरीची भाषा वापरली आहे ती कशातून आलेली आहे. तेथील डी.वाय.एस.पी श्री.लगाडे यांनी मात्र चांगले काम केलेले आहे. घटना घडल्यानंतर ते दोन तासातच तेथे पोहोचले आहेत. त्यानंतर त्यांनी संगळ्या गोष्टी हातामध्ये घेतल्या आहेत. सदर घटना घडल्यानंतर दुसऱ्या दिवशी सकाळी आरोपींना अटक करण्यात आली आहे. दुदैव या गोष्टीचे वाटते की, दोन दिवसानंतर तक्रार नोंदविण्यात आली असे जे काही सांगण्यात आले तसे काहीही झालेले नाही. मी स्वतः तेथे

जाऊन आलो आहे. मी त्या कुटुंबाला भेटलो. अतिशय वाईट अवस्था झाली आहे. मुलीच्या आईला सलाईन लावण्यात आले होते. तिचे वडील कर्जत येथील रूग्णालयात दाखल झाले होते. त्यामुळे इतर लोक त्यांना आधार देत होते. अतिशय वाईट अवस्था त्या कुटुंबियांची झाली आहे. त्यामुळे त्यांचे दुःख सहन करणे फारच कठीण आहे. त्या कुटुंबाला भेटण्याकरिता मी गेलो होतो. आम्ही शिवसंग्रामच्यावतीने त्यांना थोडीफार आर्थिक मदत केली आहे. अन्य गोष्टी देखील आम्ही केल्या. पण त्यातून काहीही होत नाही. मी जेव्हा माहिती घेतली तेव्हा गुन्हा हा त्याच दिवशी रात्री १.०० वाजता दाखल झाल्याचे मला सांगण्यात आले आणि दुसऱ्या दिवशी सकाळी ९.०० वाजता पहिल्या आरोपीला श्रीगोंदा येथून अटक करण्यात आली. दुसरा आरोपी हा १५ तारखेला नातेवाईकांकडे गेला होता. १६ तारखेला तिसऱ्या आरोपिला पुण्यातून अटक करण्यात आली.

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्री.विनायक मेटे

संपूर्ण महाराष्ट्रात या घटनेचे तीव्र पडसाद उमटलेले असताना या आरोपींना ज्यांनी आश्रय दिला त्यामध्ये नातेवाईक असतील किंवा अन्य कोणी असतील त्यांनी या आरोपींना जाणीवपूर्वक आश्रय दिलेला असल्यामुळे त्यांना सुध्दा यामध्ये सह आरोपी करणे गरजेचे आहे. या माणसांनी अतिशय क्रूर पध्दतीने कृत्य केलेले हे माहिती असताना सुध्दा त्यांना आश्रय दिला गेला आहे.

तालिका सभापती : सभागृहाचे कामकाज मी १० मिनिटांसाठी वाढवित आहे.

श्री.विनायक मेटे : सभापती महोदय, हे कृत्य करणारे जेवढे दोषी आहेत तेवढेच या आरोपींना आश्रय देणारे सुध्दा दोषी आहेत. त्यामुळे पुणे, श्रीगोंदा किंवा इतर गावातील नातेवाईकांनी किंवा अन्य कोणी या आरोपींना आश्रय दिलेला आहे त्यांना सुध्दा सह आरोपी करणे गरजेचे आहे अशी माझी या निमित्ताने मागणी आहे.

सभापती महोदय, या घटनेच्या संदर्भात मी अजून एक दोन गोष्टी सांगू इच्छितो. या विषयाच्या संदर्भात मी माननीय मुख्यमंत्री महोदयांना सुध्दा बोललो असून त्यांनी यासंदर्भात चांगले निर्णय घेतले आहेत. या घटनेमध्ये चवथा आरोपी आहे किंवा नाही याबद्दल बाहेर बरीच चर्चा सुरु आहे. त्यामुळे चवथ्या आरोपीला पकडण्यासाठी पकडलेल्या तीन आरोपींची नार्को टेस्ट होणे गरजेचे आहे. ही जशी महत्वाची गोष्ट आहे तशीच दुसरी महत्वाची गोष्ट अशी आहे की, कर्जत येथे एक पोलीस स्टेशन आहे व दुसरे पोलीस स्टेशन श्रीगोंदा येथे आहे. या दोन पोलीस स्टेशन्समध्ये जवळपास २५-३० कि.मी.चे अंतर आहे. परंतु मधील पट्ट्यामध्ये पोलीस स्टेशन तर सोडा परंतु साध्ाी पोलीस चौकी सुध्दा तेथे नाही. त्यामुळे या ठिकाणच्या जनतेने पोलीस स्टेशन होत नसेल तर किमान पोलीस चौकी तरी निर्माण केली जावी अशी मागणी केलेली आहे त्यामुळे या मागणीचा विचार व्हावा अशी विनंती आहे.

सभापती महोदय, या विषयाच्या संदर्भात सभागृहात आणि सभागृहाच्या बाहेर बरीच चर्चा सुरु आहे. काही ठिकाणी तर या घटनेला जातीय रंग देण्याचे सुध्दा काम केले जात आहे. परवा मी तर या घटनेच्या संदर्भात या घटनेला जातीयवादी रंग दिला जाऊ नये असे जनतेला आवाहन देखील केले आहे. या घटनेला जातीयवादी रंग दिला जाऊ नये यासाठी आपल्यापैकी घटनेच्या ठिकाणी काही सन्माननीय सदस्यांनी गेले पाहिजे. मागील काळात नगरमध्ये अशा प्रकारच्या घटना घडल्या होत्या त्यावेळेस मी स्वतः त्या ठिकाणी गेलो होतो. तो गुन्हा कोणत्या समाजाच्या माणसांनी केला हा भाग महत्वाचा नाही तर घटना करणारी प्रवृत्ती वाइट असते. या प्रवृत्तींना जात, धर्म नसतो. परंतु अशा घटना होतात तेव्हा आपण सर्वांनी त्या घटनेला जातीयवादी रंग दिला जाणार नाही याची काळजी घेतली पाहिजे. परंतु मागील काळात जवखेडयाला अशी घटना घडली तेव्हा सर्वणांनी हे कृत्य केले आहे असे बोलले गेले. परंतु ही घटना सवर्णांनी केली नाही. यासाठी मोर्चे देखील

काढले गेले होते. त्यावेळी मराठा समाजाच्या संघटनांनी देखील मोर्चे देखील काढले होते. अशा घटना जात करीत नसते तर या घटना एखादी व्यक्ती करीत असते. परंतु आज मात्र नेमके उलटे होत आहे. आमचे आजही तेच म्हणणे आहे आणि उद्या देखील आमचे तेच म्हणणे राहणार आहे. खरे म्हणजे ही वाईट प्रवृत्ती ठेचणे आवश्यक आहे, ही प्रवृत्ती नष्ट होणे गरजेचे आहे. मग या प्रवृत्ती कोपडी मध्ये घडल्या असतील किंवा यवतमाळमध्ये घडल्या असतील. यवतमाळमध्ये तर शिक्षकाने पाचवीमधील

श्री.गिरीश बापट : सभापती महोदय, वेळ वाढविण्याचा आपला अधिकार असल्यामुळे त्याबाबतीत मला काही म्हणावयाचे नाही. परंतु मला असे वाटते की, आता प्रश्नोत्तराचा तास सुरु करावयाचा असून त्यानंतर या चर्चेला माननीय मुख्यमंत्री महोदयांचा रिप्लाय होणार आहे. त्यामुळे वेळेचे बंधन आपण सर्वांनी पाळले पाहिजे अशी माझी आपल्या वतीने सभागृहाला विनंती आहे.

सभापती महोदय, आता ही चर्चा आपण येथेच थांबवावी अशी विनंती आहे. या चर्चेला माननीय मुख्यमंत्री रिप्लाय देणार आहे. या चर्चेचा विषय गंभीर असल्यामुळे अजून १० सन्माननीय सदस्यांचा आपले विचार मांडावयाचे आहेत हे मला मान्य आहे. परंतु आपल्याला कोठे तरी वेळेचे बंधन घालावेच लागते. त्यामुळे त्या प्रमाणे बंधून घालावे, आता सभागृहाला ५ मिनिटांचा ब्रेक द्यावा आणि त्यानंतर प्रश्नोत्तराचा तास सुरु करावा अशी विनंती आहे.

श्री.विनायक मेटे :सभापती महोदय, मी माझे भाषण एक मिनिटात पूर्ण करतो. परंतु माझी सन्माननीय संसदीय कार्यमंत्र्यांना विनंती आहे की, आम्ही गेल्या २०-२२ वर्षांपासून सदनाने सदस्य आहोत. त्यामुळे कोणत्या पक्षाला किती वेळ बोलू द्यावयाचे किंवा कोणत्या सदस्यांना किती वेळ बोलू द्यावयाचे हे ठरले गेले पाहिजे. सुरुवातीच्या सदस्यांना एक एक तास बोलू द्यावयाचे आणि नंतरच्या सदस्यांना दोन दोन मिनिटे बोलू द्यावयाचे हा काही न्याय होऊ शकत नाही. त्यामुळे सर्वांना समान वेळ वाटून दिला जावा अशी माझी या निमित्ताने आपल्याला विनंती आहे.

तालिका सभापती : सभागृहाची विशेष बैठक आता स्थगित होत आहे. सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी १२.१५ वाजता पुन्हा सुरु होईल.

(सभागृहाची बैठक दुपारी १२.०५ ते १२.१५ वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

या नंतर श्री. शिगम

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्ने

N-58
12:10

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती श्री. रामराजे
प्रतापसिंह नाईक-निंबाळकर)

(स्थगितीनंतर)तोंडी उत्तरे

सभापती : आता प्रश्नोत्तरे घेण्यात येतील.

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्ने

N-59
12:10

तोंडी उत्तरे

श्री. नारायण राणे :
नियम २८९ अन्वये सूचना दिलेली आहे.

सभापती महोदय, मी

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

N-60
12:10

सभापती :

मी सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांना सांगू इच्छितो की, आपण नियम २८९ अन्वयेच्या सूचना प्रश्नोत्तराच्या तासानंतर घेतो.

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

N-61
12:10

श्री. नारायण राणे :
महोदय, आपण नियम २८९ अन्वयेची सूचना प्रश्नोत्तरानंतर कशी घेणार ?

सभापती

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

N-62
12:10

सभापती : मी सन्माननीय
सदस्यांना सांगू इच्छितो की, येथे काही प्रथा परंपरा ठरलेल्या आहेत त्याप्रमाणे मी
आपणास सांगितले.

तोंडी उत्तरे

श्री. नारायण राणे :

सभापती महोदय, माझे एवढेच म्हणणे आहे की, मी उपस्थित केलेल्या नियम २८९ अन्वयेच्या सूचनेवर काहीही निर्णय द्या. परंतु मुद्दा असा आहे की, नियम २८९ हा, नियम स्थगित करण्यासंदर्भातील आहे. प्रश्नोत्तराचा तास स्थगित करून आम्ही दिलेला विषय चर्चेला घ्यावा असा म्हणून नियम २८९ आहे. आपण प्रश्नोत्तराच्या तासानंतर तो विषय घेणार असाल तर तो नियम २८९ राहत नाही. म्हणून माझे म्हणणे आहे की मंत्र्यांच्या भ्रष्टाचारा हा प्रश्न आहे आणि तो अतिमहत्त्वाचा आहे.

सभापती :

मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, आपले म्हणणे तांत्रिकदृष्ट्या आणि व्यावहारिकदृष्ट्या बरोबर असले तरी आपण काल अशी मागणी केली होती की, अल्पकालीन चर्चेस माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तर द्यावे. आपण मागणी केल्याप्रमाणे मी माननीय मुख्यमंत्र्यांना संदेश पाठविला. मला संदेशाचे उत्तर मिळाले. आपण मला भेटल्यानंतर हेही सांगितले की, आपण माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या उत्तरासहीत वेळ द्या. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी संदेश पाठविला की, दुपारी १२.०० ते १.०० या वेळेत प्रश्नोत्तराच्या तासामध्ये ते येणार आहेत. नियम २८९ हा नियम स्थगितीचा आहे. आपण दिलेल्या नियम २८९ वर माझा निर्णय पाहिले असेल तर मी तो विषय वाचून सूचना नाकारू शकतो.

श्री. नारायण राणे :

सभापती महोदय, आम्हाला नियम २८९ पेक्षा आम्ही जो प्रस्ताव दिलेला आहे तो महत्त्वाचा आहे. त्या प्रस्तावरील चर्चा आताच पाहिजे असे नाही. आपण त्यावरील चर्चा अन्य वेळेला देतो असे सांगितले तरी माझी काही हरकत नाही. मी त्यावरील चर्चा आताच मागत नाही. आताच नियम २८९ चा विषय घ्यावा असे मी म्हणत आहे. पण त्यावर केव्हा ना चर्चा होणे आवश्यक आहे, एवढेच माझे म्हणणे आहे.

श्री. गिरीश बापट :

सभापती महोदय, आज सरकार कोणाचे आहे हा मुद्दा महत्त्वाचा नाही. दोन्ही सभागृहांच्या काही प्रथा आणि परंपरा आहेत. हे वरिष्ठ सभागृह आहे. आपण या ठिकाणी प्रश्नोत्तराचा तास घेतो अशी प्रथा आहे. एखादा विषय त्याच्यापेक्षाही महत्त्वाचा असेल तर त्यावेळी योग्य तो निर्णय सभागृह घेते आणि आपण त्यामध्ये मार्गदर्शन करित असतात. कालच आजच्या सभागृहाचे कामकाज आपल्या आणि सभागृहाच्या संमतीने ठरले आहे. त्याप्रमाणे प्रथम प्रश्नोत्तरे होतील आणि त्यानंतर माननीय मुख्यमंत्री अल्पकालीन चर्चेला उत्तर देतील. त्यामुळे माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांना वेगवेगळ्या आयुधांच्या माध्यमातून वेगवेगळे प्रश्न उपस्थित करावयाचे असतील तर त्यांना करू द्यावेत. त्यांनी काय करावे हा त्यांचा हक्क आहे. मी त्या बाबतीत बोलणार नाही. माझी आपणास विनंती आहे की, आपण प्रश्नोत्तराचा तास सुरु करावा. त्यानंतर माननीय मुख्यमंत्री अल्पकालीन चर्चेवरील उत्तर देतील. सन्माननीय सदस्यांचे काही विषय असतील तर आपण आपल्या अधिकारात निर्णय घ्यावा.

श्री. जयंत पाटील :

सभापती महोदय, आपण सभापती होण्यापूर्वी या सभागृहातील गट नेत्यांची एक बैठक झाली होती. खालच्या सभागृहात प्रश्नोत्तराचा तास झाल्यानंतर स्थगन प्रस्तावाच्या सूचना घेण्यात येतात. तत्कालीन माननीय सभापती व विद्यमान सन्माननीय सदस्य श्री.शिवाजीराव देशमुख यांनी आम्हाला विनंती केली की, तेव्हापासून ही प्रथा सुरु आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांना ही गोष्ट माहीत नाही. सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी आता जो मुद्दा मांडला होता तोच मुद्दा मी त्यावेळी मांडून या गोष्टीला विरोध केला होता, परंतु सर्व गटनेत्यांनी त्यास मान्यता दिल्यामुळे मला विरोध मागे घ्यावा लागला होता. सभागृहातील निर्णय एकमुखाने घेतले पाहिजेत. परंतु नियम २८९ वरील सूचना इतक्या येऊ लागल्या की, त्यामध्ये दोन दोन तास खर्च होऊ लागले म्हणून त्यावेळी तसा निर्णय घेण्यात आला. हा निर्णय मागील आठ-दहा वर्षापूर्वी घेतलेला आहे.

श्री. नारायण राणे :

सभापती महोदय, मी सभागृहाचा वेळ घेत नाही. आपल्याकडे नियमाचे पुस्तक आहे त्यामध्ये वेगवेगळ्या आयुधांचे नियम दिलेले आहेत. ते नियम पुस्तकापुरते मर्यादित ठेवायला नाहीत. मी नियम २८९ ची सूचना दिल्यावर आपण त्यावर काही निर्णय देऊ शकता. आपण माझी सूचना नाकारून पुढचे कामकाज घेतल्यास ते मला मान्य आहे. पण नियमानुसार सूचना मांडणे माझे काम आहे. या ठिकाणी राज्यातील जनतेचा हिताचा विषय मांडणे माझे काम आहे. आपण सांगितल्यानंतर नंतर मी गप्प बसलो. पण तो विषय चर्चेला येणे आवश्यक आहे.

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

N-69
12:10

सभापती : ठीक आहे.

या नंतर श्री. बोर्डे

**नवी मुंबईतील भूमाफियांनी सिडकोचे कोट्यवधी रुपयांचे भूखंड
बळकाविल्याबाबत**

- * 21310 अॅड. राहुल नार्वेकर ,श्री. आनंद ठाकूर,श्री. ख्वाजा बेग
- : (१) नवी मुंबईतील सिडकोच्या मालकीचे एरोली सेक्टर-9 (ई) व कोपरखैरणे सेक्टर-99 या दोन भूखंडाची बनावट कागदपत्रे बनवून त्यावर इमारती उभारून त्यातील सदनिका लाखो रुपयांना विकल्याची बाब माहे जून, 2016 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.रणजित पाटील, श्री. देवेंद्र फडणवीस यांच्याकरिता : (१) व (२) कोपरखैरणे नोड मध्ये सेक्टर 99 अस्तित्वात नाही. तथापि, एरोली सेक्टर- 9 ई येथील भूखंड क्रमांक 7 च्या वाटपाबाबत महामंडळाचे बनावट दस्ताऐवज तसेच, त्रिपक्षीय करारनाम्याबाबतची बनावट कागदपत्रे तयार करून त्या अनुषंगाने नवी मुंबई महानगरपालिकेकडून बांधकाम परवाना घेण्यात आल्याचे दिसून आल्याने मे. शुभ होम डेव्हलपर्सचे मालक व इतर एक यांचे विरुद्ध सी.बी.डी. बेलापूर, नवी मुंबई येथे गुन्हा क्रमांक I 72/2016, दिनांक 31.05.2016 रोजी दाखल करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अॅड.राहुल नार्वेकर : सभापती महोदय, सिडकोमार्फत नवी मुंबई शहराची निर्मिती होत असताना त्या भागात मोठ्या प्रमाणावर जमिनी संपादित करण्यात आल्या. त्या ठिकाणी जमिनी संपादित करित असताना जे लोक त्या ठिकाणी राहत होते त्यांचे पुनर्वसन करण्यासाठी शासनाने साडेबारा टक्के योजना राबवून त्यांना साडेबारा टक्के प्रमाणे भूखंड वितरित केले. हे भूखंड वितरित केल्यानंतर कोपरखैरणे सेक्टर-११, प्लॉट नं.११४ आणि एरोली सेक्टर-९ ई, प्लॉट क्र.७ हे प्लॉट सिडकोने कधीही साडेबारा टक्के योजनेखाली वितरित केले नव्हते. काही मंडळींनी या प्लॉटची बनावट कागदपत्रे तयार केली. या प्लॉटचे खोटे अलॉटमेंट लेटर, सप्लीमेंट्री डिडस् तयार केली. ज्या लोकांनी बनावट कागदपत्रे बनवून हे प्लॉट बळकाविल्याचा प्रयत्न केला, त्यांनी नवीन मुंबई महानगरपालिकेच्या बिल्डींग प्रपोजल डिपार्टमेंटमध्ये खोटी कागदपत्रे सादर करून इमारत बांधकामाच्या परवानग्या प्राप्त केल्या. त्यानंतर त्यांनी इमारत बांधली आणि त्या

इमारतीतील फ्लॉटस् लोकांना विकले. यामध्ये शासनाचे करोडो रुपयांचे नुकसान झाले. त्याच बरोबर सामान्य माणसाचा ज्यांचा कोणताही कसूर नव्हता त्यांचे लाखो, करोडो रुपयांचे नुकसान झाले आहे.

सभापती महोदय, या निमित्ताने माझे तीन स्पेसिफिक प्रश्न आहेत. हे प्लॉटस् पर्चेस प्लॉटस् नव्हते. ते अलॉटेड प्लॉटस् होते. हे अलॉटेड प्लॉटस् असल्यामुळे सिडकोने ज्या प्लॉटसचे अलॉटमेंट झाले आहे त्याची यादी नवी मुंबई महानगरपालिकेकडे दिली होती काय, जर अशा याद्या दिल्या असतील तर नवी मुंबई महानगरपालिकेच्या अधिकाऱ्यांनी अशा अन-अलॉटेड प्लॉटस् वर डेव्हलपमेंटची परवानगी कशी दिली, तसेच जे प्लॉटस् अन-अलॉटेड आहेत त्यांचे प्रोटेक्शन करण्यासाठी सिडकोने काय कारवाई केली आहे ? सभापती महोदय, ते प्लॉटस्प्रोटेक्टेड असते, त्यावर योग्य प्रकारे बोर्ड लावले असते, कम्पाऊंड असते किंवा सिव्क्युरिटी अरेंजमेंट असती तर कदाचित हा प्रकार घडला नसता. माझा शेवटचा प्रश्न असा आहे की, या प्रकरणी नेमका कोणावर एफआयआर दाखल केला आहे ? तसेच जे अधिकारी यामध्ये सहभागी आहेत त्यांच्यावर काय कारवाई केली आहे, त्यांची विभागीय चौकशी करण्यात आली आहे किंवा कसे, या बाबत लेखी उत्तरात कोणताही उल्लेख करण्यात आलेला नाही.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सिडकोच्या अलॉटमेंट प्लॉटस् बदलचा प्रश्न उपस्थित केला आहे. एरोली सेक्टर-९, ई, क्रमांक-७ हा भूखंड पीएपी साठी साडेबारा टक्के योजनेतून वितरित झाला होता. मुद्दलात भूखंड हस्तांतरणाचे पत्र तसेच सिमांकनाचे पत्र, बांधकाम मुदतवाढ आणि त्याच्या विलंबाचे जे देयक असते त्या माफीचे पत्र नवी मुंबई महानगरपालिकेला खोट्या सद्द्या करून दिलेले आहे हे निष्पन्न झाले आहे. या आधारे नवी मुंबई महानगरपालिकेने इमारत बांधकामाची परवानगी दिली. त्यानंतर त्या ठिकाणी बांधकाम झाले. त्या बांधकामावर नोव्हेंबर, २०१५ मध्ये निष्कासनाची कारवाई झाली आहे. त्यानंतर जे या प्रकरणात दोषी होते त्यांच्यावर एफआयआर दाखल झाला. मालक, डेव्हलपर्स आणि महापालिका यांच्यामध्ये ट्रायपार्टी अॅग्रीमेंट झालेले असेल. परंतु या व्यतिरिक्त ज्या अधिकाऱ्यांवर ही जबाबदारी होती त्यांनी चार-पाच महिन्यात हे बांधकाम निर्माणाधीन होत असताना, त्याकडे कस्टोडियन म्हणून बधावयास पाहिजे होते की, हे सुरक्षित आहे की नाही. त्यामुळे डेव्हलपमेंट ऑफिसर, असिस्टंट डेव्हलपमेंट ऑफिसर, सर्व्हेअर, हेड सर्व्हेअर या सर्वांची चौकशी सुरु केली आहे. त्यांच्यावर एफआयआर लॉन्च केला आहे.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, लेखी उत्तरात “बनावट दस्तावेज तसेच, त्रिपक्षीय करारनाम्याबाबतची बानवट कागदपत्रे तयार करून त्या अनुषंगाने नवी मुंबई

महानगरपालिकेकडून बांधकाम परवाना घेण्यात आल्याचे दिसून आल्याने....” असे नमूद केले आहे. मी विचारू इच्छितो की, सदरहू बनावट परवाना रद्द करण्यात आला आहे काय, नसल्यास, सदर परवाना तातडीने रद्द करणार काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सध्या हे प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे. तसेच जो बांधकाम परवाना दिलेला होता तो रद्द करण्यात आलेला आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, शुभ होम डेव्हलपर्स या कंपनीचे मालक कोण आहेत, या कंपनीचे किती मालक आहेत, नवी मुंबईमध्ये साडेबारा टक्के योजनेमध्ये सदरहू डेव्हलपर्सचे इतर भागात किती ठिकाणी बांधकाम सुरु आहे ? बोगस कागदपत्रे तयार करून त्यांनी गैरव्यवहार केला आहे. त्यामुळे त्यांचे चालू बांधकाम आणि आता घेतलेले अन्य प्लॉट जप्त करून त्याची सुध्दा उच्च पातळीवर चौकशी करण्याचा विचार शासन करेल काय ?

श्री.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सिडको, श्री.वसंत ठाकूर आणि शुभ होम डेव्हलपर्स यांच्यामध्ये ट्रायपार्टी एमओयु झाला आहे. तसेच शुभ होम डेव्हलपर्सच्या मालकाचे नाव पटलावर ठेवण्यात येईल.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी ज्या कंपनीच्या मालकावर एफआयआर नोंदविला आहे त्यांचे नाव विचारले आहे. आपण एफआयआर नेमका कोणावर नोंदविला आहे ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, शुभ होम डेव्हलपर्स चे मालक श्री.ईश्वर पाटील यांच्याविरुद्ध पहिला एफआयआर दिनांक ३१/०५/२०१६ रोजी दाखल केला आहे. माझ्याकडे जी माहिती आहे त्यावरून मी उत्तर दिलेले आहे. तसेच अशी एकूण ६ प्रकरणे समोर आलेली आहेत. यातील दोन-तीन प्रकरणात तीच तीच नावे पुढे आलेली आहेत. त्यामुळे सिडकोच्या व्हिजीलन्स आयपीएस अधिकाऱ्यांना काल निदेश दिले आहेत की, या सर्व प्रकरणांची सखोल चौकशी करून जे प्रकरण सुरु आहे त्या प्रकरणाच्या खोलात जाऊन, सर्व प्रकरणांचे ऑडिट व सर्वेक्षण करून त्यांचा आढावा घेऊन सर्वांवर कठोर कारवाई करावी.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, सोमवार, दिनांक १८ जुलै, २०१६ रोजी नवीन मुंबईच्या स्थानिक गावकरी, रहिवाशांनी नवी मुंबई बंद केली होती. बिल्डर लॉबी किंवा

महानगरपालिकेचे अधिकारी अनधिकृत इमारत उभी होईपर्यंत काही करीत नाही. इमारत उभी राहिल्यानंतर आणि त्या ठिकाणी लोक राहण्यासाठी गेल्यानंतर त्यांना नोटीस देतात. ज्या कालावधीत ही इमारत उभी राहिली त्या काळात कार्यरत असणारे आयुक्त तसेच अनधिकृत बांधकाम विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी त्यांची जबाबदारी व्यवस्थित पार पाडली नाही म्हणून त्यांच्यावर गुन्हे दाखल करून व त्यांना अटक करून त्या रहिवाशांना न्याय मिळवून देण्यात येईल काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, मी अगोदरच सांगितले आहे की, या प्रकरणी मे-२०१६ मध्ये संबंधितांवर एफआयआर दाखल करण्यात आला आहे. हा गुन्हा चौकशी स्तरावर आहे. संबंधितांनी कागदपत्रे सादर केल्यामुळे आयुक्त, महानगरपालिका यांनी बांधकाम परवाना दिला होता. परंतु नंतर निष्पन्न झाले की, ही सर्व कागदपत्रे खोटी आहेत. त्यामुळे संबंधितांवर एफआयआर दाखल केला.

या नंतर श्री. कांबळे

ता.प्र.क्र.२१३१०....

श्री. संदीप बाजोरिया : सभापती महोदय, आदरणीय ज्येष्ठ सदस्य श्री. जयंत प्र. पाटील यांनी विचारलेल्या प्रश्नाचे उत्तर दिलेले नाही. शुभ होम डेव्हलपर्सचे अजून किती प्लॉट्स आहेत, किती बांधकाम चालू आहेत, ते बांधकाम, प्लॉट जप्त करणार का, त्यांच्यावर कारवाई करणार का या प्रश्नांची माननीय मंत्र्यांकडून उत्तरे मिळालेली नाहीत.

डॉ. रणजित पाटील : सभापती महोदय, शुभ होम डेव्हलपर्सचे अजून तेथे निर्माणाधीन असणारे कारण आता सध्या माहिती अशी आहे की, ठाण्यामध्ये साधारणतः सन २०१३ नंतर कोणतेही ॲलॉटमेंट झालेले नाही. शुभ होम डेव्हलपर्सच्या निर्माणाधीन असणाऱ्या सगळ्यांची पूर्ण, सखोल चौकशी करून, सगळ्या कागदपत्रांची चौकशी करून, लक्षात येत असेल की, त्यामध्ये अशीच खोटी कागदपत्रे सादर केलेली असतील तर, त्यांना सुध्दा स्टॉप ऑर्डर दिल्या जातील.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, एफआयआर दाखल झाला, अशा सर्व गोष्टी सांगत असताना, आपण एक गोष्ट आणखी मान्य केली आहे. कारण यापूर्वी ते निष्कासित झाले होते असे आपण आपल्या उत्तरात सांगितले आहे. सर्व प्रश्नांचा रोख तिकडे आहे. आम्ही अधिकाऱ्यांचा आणि त्यांचा मिळून असलेल्या नेक्ससच्या संदर्भात बोलत आहोत. एफआयआर शुभ होम डेव्हलपवर आहे. साडे बारा टक्क्यांचा प्लॉट ॲलॉट केला आहे, याबाबत सिडकोने कॉर्पोरेशनला जर कळविले आहे तर, त्यांचे प्रकरण पासच कसे होते, असे जर झाले तर, कोणीही ताकदवान १० ठिकाणी असे पास करून घेईल आणि इमारती बांधेल, तोपर्यंत आपण गप्प बसणार आहोत का, सिडकोचे, कॉर्पोरेशनचे याला मान्यता देणारे अधिकारी यांचा कनीव्हन्स, नेक्सस आपल्याला दिसत आहे. त्यामुळे त्यांच्यावर कारवाई एफआयआर दाखल केला त्याप्रमाणे होईल. आपण या अधिकाऱ्यांचे काय करणार आहात ? हे एक प्रकरण नाही, अशी अनेक प्रकरणे आहेत. आपल्या निदर्शनास आले आहे की, चुकीच्या पध्दतीने ही बांधकामे झाली आहेत. सिडकोच्या आणि कॉर्पोरेशनच्या ज्या अधिकाऱ्यांनी या बांधकामांना परमिशन दिली, त्यांच्यावर कारवाई कधी करणार आहात ?

डॉ. रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी पहिला प्रश्न असा विचारला की, सिडकोने याच्या याद्या महापालिकेला द्यायला पाहिजे होत्या, त्या जर दिलेल्या नसतील कारण अशा प्रकारची कोणतीही माहिती नाही की, अशा याद्या तेथे जातात. दुसरी गोष्ट विचारली की, हे कनीव्हन्स आहे. सिडकोचे व महापालिकेचे अधिकारी यांच्यामध्ये हा डाऊट यामुळे नाही. बनावट सहायांची खोटी कागदपत्रे जर महापालिकेकडे जात असतील तर मी स्वतः विचारणा करेन की, आपण जर अशाप्रकारची एखादी परमिशन देत आहोत तर यामध्ये फिडबॅक घेत आहोत का, खरोखर प्लॉट कागदपत्रे तुमची आहेत का, ही ॲलॉटमेंटची कागदपत्रे आपल्याकडून इश्यू झालेली आहेत का ? आतापर्यंत अशा पध्दतीचा फॉलो-अप सिडकोकडून घेतला जात नव्हता. पण आता आपण हा प्रोसिजरल पार्ट करित आहोत की, सिडकोकडून जर ॲलॉटमेंट होत असेल तर तेथे २ ॲथोरिटीज आहेत, एक बांधकामाची परमिशन देते आणि दुसरी ॲलॉटमेंट करते. सभापती महोदय, अशा ठिकाणी किमान असा एसओपी असला पाहिजे की, इकडून ॲलॉटमेंट झाले की नाही हे पाहिल, हे पडताळून पहायची महापालिकेची सुध्दा जबाबदारी आहे. हे देण्याच्या आधी महापालिकेने व्हेरिफाय केले पाहिजे की, ॲलॉटमेंटची कागदपत्रे सिडकोकडून आली आहेत का, हे फेक आहेत का, खरी आहेत की खोटी आहेत, यासाठी इन्स्ट्रक्शन्स दिली गेली आहेत.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, साडे बारा टक्क्यांचे हे प्लॉट आहेत. सिडकोने ज्यांच्या जागा ॲक्वायर केल्या, त्यांना त्यांच्या बदल्यात दिलेले हे प्लॉट आहेत. हे कोणीतरी सोसायटीने खरेदी

केलेले सिडकोकरणाचे प्लॉट नाहीत, म्हणून साडे बारा टक्क्यांच्या प्लॉटची माहिती ही असलीच पाहिजे. कारण सरकारने त्यांच्या जागा अॅक्वॉयर केल्या, त्याबद्दल दिलेला हा मोबदला आहे. त्यामुळे त्याची माहिती सिडकोने कॉर्पोरेशनला देणे क्रमप्राप्त आहेच असा माझा समज आहे. मी म्हणून नेक्सस व कनीव्हन्सबाबत बोलत आहे. तेथे असे अनेक प्रकार घडत आहेत. साडे बारा टक्क्यांच्या जागा मिळाल्या आहेत, ज्यांच्यामध्ये धमक आहे, ते तिकडे जाऊन विचारतात. मात्र अनेक प्लॉट असे आहेत, ज्यावर अशा अनेक इमारती बांधल्या आहेत. सर्वात दुर्दैवाचे म्हणजे प्लॉट खरेदीकार कुठे जाणार आहेत, त्यांचा सर्वात मोठा प्रश्न आहे.

सभापती : बरोबर आहे.

श्री. भाई जगताप : सभापती महोदय, आपण हा कनीव्हन्स जोपर्यंत उद्ध्वस्त करित नाही तोपर्यंत त्या अधिकाऱ्यांना जबाबदार पकडून कार्यवाही करावी. एखाद्या कॉर्पोरेटरचे झाल तर आपण बोलतो. आपण त्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करणार का हा माझा प्रश्न आहे.

डॉ. रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्यांनी प्रश्न विचारला की, सिडकोचे अधिकारी ज्या लोकांनी ही यादी दिली किंवा कॉर्पोरेशनचे अधिकारी ज्यांच्याकडे या याद्या आहेत, पण त्यांनी पडताळून न पाहता अशा पर्मिशन्स दिलेल्या असतील तर त्यांच्यावर सुध्दा चौकशी करून कारवाई करू.

सभापती : ठीक आहे.

कळमनूरी नगरपरिषदेला नियोजन विभागातील कर्मचाऱ्यांच्या निष्काळजीपणामुळे अनुदान प्राप्त न झाल्याबाबत

- * **22289** श्री. अमरनाथ राजूरकर : (१) कळमनूरी (जि. हिंगोली) नगरपरिषदेला नागरी दलितेतर वस्त्यांमध्ये सुधारणा करण्याकरिता व महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान योजनेंतर्गत प्राप्त होणारे सव्वा दोन कोटीचे अनुदान नियोजन विभागातील कर्मचारी यांच्या निष्काळजीपणामुळे दिनांक 31 मार्च, २०१९ ला बी.डी.एस.टाकले गेलेले नाही, त्यामुळे शहरातील विकासकामांकरिता मिळणारा निधी प्राप्त होऊ शकला नसल्याचे माहे एप्रिल, 2016 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून नियोजन विभागातील कर्मचाऱ्यांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. रणजित पाटील, श्री. देवेंद्र फडणवीस यांच्याकरिता : १) व २)

- नागरी दलितेतर वस्ती सुधारणा योजना व महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान (जिल्हास्तर) या जिल्हास्तर योजना आहेत.
- सन 2015-16 मध्ये हिंगोली जिल्ह्यास नागरी दलितेतर वस्ती सुधारणा योजना व महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान (जिल्हास्तर) या दोन योजनांखाली प्रत्येकी रु.200 लक्ष इतकी तरतूद उपलब्ध होती.
- पुनर्विनियोजनानंतर नागरी दलितेतर वस्ती सुधारणा योजनेसाठी रु.170 लक्ष तर महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान (जिल्हास्तर) या योजनेसाठी रु.150 लक्ष इतकी तरतूद उपलब्ध झाली.
- नागरी दलितेतर वस्ती सुधारणा योजनेसाठी उपलब्ध रु.170 लक्षचा संपूर्ण निधी जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून आहरित करण्यात आला. सदर निधीचे वाटप करण्यात आले असून त्यापैकी कळमनूरी नगरपरिषदेस रु. 26.52 लक्षचे वाटप करण्यात आले आहे.
- महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान (जिल्हास्तर) या योजनेसाठी उपलब्ध रु.150 लक्षपैकी रु.98.88 लक्ष इतका निधी जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून आहरित करण्यात आला. त्यापैकी कळमनूरी नगरपरिषदेस रु.38.972 लक्षचे वाटप करण्यात आले.
- महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान (जिल्हास्तर) या योजनेखालील उर्वरित रु.51.12 लक्ष निधी दि.31.3.2016 रोजी बी.डी.एस.प्रणालीव्दारे आहरित करताना तांत्रिक अडचणीमुळे आहरित होऊ शकला नाही .
- जिल्हाधिकारी, हिंगोली यांच्या अहवालानुसार तांत्रिक अडचणीमुळे निधी आहरित व

वितरित झाला नसल्यामुळे त्यास कोणीही वैयक्तिक जबाबदार नाही.
(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री. अमरनाथ राजूरकर : सभापती महोदय, हिंगोली जिल्ह्यातील कळमनूरी नगरपरिषदेच्या नियोजन विभागाच्या हलगर्जीपणामुळे कळमनूरी नगरपरिषदेचा निधी प्राप्त झाल्यानंतर परत गेला. माझे या संदर्भात ३ प्रश्न आहेत. आपल्या उत्तराला माझा आक्षेप आहे. कळमनूरी नगरपरिषद निधी वितरणासंदर्भात जिल्हाधिकारी, हिंगोली यांच्याकडून मोघम उत्तर देण्यात आले आहे. एकदा सांगितले की, ३१ मार्चला पूर्ण निधी वितरित करण्यात आला. दुसऱ्यांदा असे सांगण्यात आले की, काही तांत्रिक अडचणीमुळे ५१ लक्ष रुपयांचा निधी वितरित करण्यास विलंब झाला. अशी सारवासारव केली आहे. नेमकी कोणती तांत्रिक अडचण आहे याबाबत कोणताही खुलासा करण्यात आलेला नाही. स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे तक्रार केली होती, त्या अनुषंगाने संबंधितांवर कोणती कारवाई करण्यात आली याचा खुलासा करावा.

डॉ. रणजित पाटील : सभापती महोदय, महाराष्ट्र सुवर्णजयंती नगरोत्थान महाअभियान जे जिल्हा स्तरावर राबविले जाते यासाठी आणि जिल्हा स्तरावरून करण्यात येणाऱ्या दलितेतर वस्ती सुधारणा यासाठी निधी दिला जातो, या संदर्भातील हा प्रश्न आहे. सदर बाबतीत जो निधी आहरित करण्यात आला होता, त्यापैकी काही निधी अखर्चित राहिला होता. ५१ लाख रुपये सुवर्ण जयंती नगरोत्थानचा निधी असतो, तो अखर्चित राहिला. ३१ तारखेला बीडीएसवरून ऑनलाईन माहिती द्यावी लागते, मात्र त्यामध्ये तांत्रिक बिघाड असा झाला होता की, साधारणतः ४ वाजता सर्व्हर डाऊन झाले, त्यामुळे ती माहिती अपलोड करता आली नाही, नाही तर त्याचे नियोजन सुध्दा झाले होते, २१ लाख रुपये वाटायचे राहिले होते, त्याचे सुध्दा नियोजन झाले होते. जिल्हाधिकारी, हिंगोली यांच्या अहवालानुसार ही तांत्रिक अडचण आहे. त्यांना असे वाटले की, दरवर्षी बीडीएसवर प्रणाली चालू राहते, ती प्रणाली ३१ मार्चला साधारणतः अकरा, साडे अकरा, बारा वाजेपर्यंत चालू राहते. पण यावर्षी ती ४ वाजताच बंद झाली. त्यामुळे ते अपलोड करायचे राहिले. सदर बाबतीत अजून माहिती घेतली असता असे समजले की, यावर्षी अनेक म्हणजे ७, ८, १० जिल्ह्यांमध्ये असे घडलेले आहे, त्यानंतर आम्ही स्वतः पाठपुरावा करित आहोत की, त्यांना हा निधी परत कसा देता येईल.

श्री. सुनील तटकरे : सभापती महोदय, हिंगोली जिल्ह्यात दलित वस्ती सुधारणा आणि सुवर्ण जयंती नगरोत्थान अभियान यामध्ये प्रत्येकी २ कोटी रुपयांची तरतूद होती. ही तरतूद आदल्या वर्षीच होत असते. दुसऱ्या वर्षी माननीय पालक मंत्र्यांच्या

अध्यक्षतेखालच्या समितीने त्याचे वितरण करायचे असते, नियोजन करायचे असते. मात्रा याएवजी २ कोटी रूपयांची तरतूद होती, त्यामध्ये पुनर्विलोकन, पुनर्विनियोजन करण्यात आले दलित वस्तीचा निधी २ कोटी रूपयांवरून १.७० कोटी रूपयांवर आणण्यात आला. नगरोत्थान अभियानामधील दोन कोटी रूपयांची तरतूद दीड कोटी रूपये करण्यात आली. नगरपालिकांना मिळणारा निधी कमी असतो, म्हणून जिल्हास्तरीय अशा पध्दतीच्या निधीची उपलब्धता करण्याचा निर्णय त्यावेळच्या सरकारने घेतला. जिल्हा नियोजन मंडळामार्फत अशा पध्दतीच्या निधीची उपलब्धता होते. उपलब्ध असलेला दलित वस्तीचा निधी या योजनेतर्गत १७० लाख रूपयांचा करण्यात आला. त्यातून २६ लाख रूपये कळमनूरी नगरपरिषदेला मिळाले आणि इतर नगरपालिकांनाही देण्याचा निर्णय झाला. सरकार हा मिळणारा निधी योग्य वेळेला वितरित करण्याची भूमिका यापुढे घेईल का ? माननीय पालकमंत्र्यांकडून बैठक बोलाविण्यामध्ये विलंब झाला की त्यांनी बैठक घेतल्यानंतर सुध्दा जिल्हा नियोजन अधिकाऱ्यांकडून किंवा जिल्हाधिकाऱ्यांकडून प्रस्तावाला मान्यता देण्यासाठी विलंब झाला याबद्दलचे उत्तर येथे असणे अभिप्रेत आहे. आपण बीडीएस प्रणालीवर हे ३१ मार्चलाच करतो. हा निधी ३१ मार्चच्या अगोदरच दिला पाहिजे. आपण विरोधी बाजूला होता, त्यावेळी ३१ मार्च असे बोलत सतत बदनामाची भूमिका त्या कालावधीत घेतली होती. निधी ४-६ महिने अगोदर त्या नगरपालिकेला किंवा यांना वितरित करण्यात आला तर बरे होईल. माझा प्रश्न महत्त्वाचा आहे.

या नंतर श्री. रोझेकर

ता.प्र.क्र.22289 पुढे

सुरु.....

श्री.सुनील दत्तात्रेय तटकरे

अखर्चिक निधी राहणार नाही. मंत्री महोदयांनी सांगितले की, आम्ही विचार करू. हा सर्व जिल्ह्यांवर होणारा अन्याय आहे. यापुढे बीडीएस प्रणालीवरून वितरित करण्यात येणारा निधी जास्तीत जास्त जानेवारी पर्यंत वितरित करणार का ? तसेच, इतर जिल्ह्यांमध्ये अखर्चित राहिलेला निधी त्या जिल्ह्यांना पुन्हा उलपब्ध करून देण्यात येईल का ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, हा विलंब झालेला आहे आणि जो निधी कमी झालेला आहे. आपण म्हणता की, नगरपरिषदांना कमी निधी मिळतो. ही गोष्ट सत्य आहे की, गेल्या वर्षी जलयुक्त शिवार योजनेबाबत अशा सूचना देण्यात आल्या होत्या की, जिल्हा नियोजन समितीचा काही निधी जलयुक्त शिवार योजनेसाठी खर्च करावा. त्यानंतर रिअॅप्रोप्रिएशनमध्ये २०० लक्ष रुपयांपैकी १५० लक्ष रुपये आणि नगरउत्थानमध्ये हिंगोली नगरपरिषदेला ५९ लक्ष रुपये.....

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, माझी मंत्री महोदयांच्या उत्तराला हरकत आहे. वर्षभर शासनाकडून सातत्याने असे सांगण्यात आले की, जलयुक्त शिवार योजनेसाठी १ हजार कोटी रुपये उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत. मात्र, आता मंत्री महोदय असे सांगत आहेत की, जिल्हा नियोजन समितीमार्फत इतर योजनांना कात्री लावून जलयुक्त शिवार योजनेसाठी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. हे एक प्रकारे दिशाभूल करणारे आणि फसवणूक करणारे आहे. जिल्ह्यांना मिळणारा नियतव्यय अगोदरच्या वर्षी निश्चित केला जातो. छोट्या गटामार्फत तशा प्रकारच्या निधीचे नक्की होते व राज्य पातळीवर मान्यता देण्यात येते. नियोजन, पुनर्विलोकन करणे आम्ही समजू शकतो. परंतु, नियमित योजनांचे पुनर्विलोकन करण्यापेक्षा राज्य सरकारने त्यांच्या महत्वाकांक्षी जलयुक्त शिवार प्रकल्पासाठी स्टेट पुलमधून निधी उपलब्ध करून देणे गरजेचे होते. त्यामुळे या नगरपालिकांना पुन्हा निधी देण्याची तजवीज करण्यात येईल काय ?

सभापती : डीपीडीसीसाठी नवनवीन स्किम्स येत आहेत. त्यामध्ये आपण हे जल अभियानही टाकलेले आहे. त्याला निधीची तरतूद करताना जिल्हा नियोजनाच्या इतर योजनांना कट लावलेला आहे. त्या संदर्भात सन्माननीय सदस्यांची हरकत आहे. या योजनेसाठी वेगळा निधी द्या आणि डीपीसीचा निधी तसाच ठेवावा.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सजेशन फॉर अॅक्शन. आपण अनेक गोष्टींसाठी म्हणजे कौशल्य विकासासाठी सुध्दा दिलेले आहे. रिअॅप्रोप्रिएशनचे अधिकार डीपीसीला असतात. त्यामळे कोठे बचत करावी व कोणत्या योजनेसाठी द्यावी, हे त्यांना ठरवता येते.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, दलित वस्तीचा निधी निर्धारित आहे. त्याचे पुनर्विलोकन अन्य योजनांसाठी कसे करता येईल ? ते करीत असताना तशा प्रकारे दलित वस्तीमध्ये जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत काम केले आहे का, हे सुध्दा स्पष्ट केले पाहिजे. तसे करता येणार नाही. या ठिकाणी दलित वस्ती अंतर्गत म्हटले आहे. पुनर्विलोकन करीत असताना २ कोटी रुपयांचा निधी १ कोटी ७० लक्ष रुपयांवर आणण्यात आला आहे, असे लेखी उत्तरात म्हटले आहे. मी विचारलेल्या प्रश्नाच्या उत्तरात सांगितले की, जलयुक्त शिवारसाठी पुनर्विलोकन करण्यासाठी करण्यात आले होते आणि या योजनेचा निधी तिकडे वर्ग करण्यात आला. दलित वस्तीसाठी निर्धारित निधी आहे, तो घटनात्मक आहे, तो वळविता येतो का ?

सभापती : मंत्री महोदयांनी सूचना लक्षात घेऊन सजेशन फॉर अॅक्शन, असे म्हटले आहे.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, हा दलितेतरचा प्रश्न आहे. दलित वस्तीचा नाही.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, दलितेतर वस्ती असेल तर तसा उल्लेख करण्याची आवश्यकता नाही. मी अर्थ मंत्री आणि नगरविकास राज्यमंत्री म्हणून काम केलेले आहे. दलितेतर वस्ती असा उल्लेख केला जात नाही. त्यामुळे मंत्री महोदयांनी उत्तरामध्ये सुधारणा करावी. आपण प्रश्न वाचावा.

सभापती : दलित, दलितेतर हा वाद येथे उपस्थित झाला असला तरी येथे विषय हाच आहे की, नगरोत्थान योजना जिल्ह्यातून चालली आहे. त्यामध्ये अशी अट घालण्यात आली आहे की, भूसंपादनाची अगोदर पैसे द्यावेत. एका जिल्ह्यात ११-११ नगरपरिषदा असतात. यासाठी केवळ २ ते ४ कोटी रुपये मिळतात. भूसंपादनासाठी निधी देण्याचे बंधन घातले तर या योजनेला काही अर्थ राहणार नाही. त्यामुळे या दोन्ही गोष्टी तपासून धोरणात्मक निर्णय घेण्याची वेळ आली तरी शासनाने तो घ्यावा.

**वांद्रे (पूर्व), मुंबई येथील स्कायवॉकखाली अनधिकृतपणे करण्यात आलेली
बांधकामे निष्कासित करणेबाबत**

*** 19565 श्री. नरेंद्र पाटील ,श्री. सुनिल तटकरे,श्री. हेमंत टकले,श्री.
किरण पावसकर,श्री. जयवंतराव जाधव,श्री. संदिप बाजोरिया,श्री. अनिल
भोसले,श्री. अमरसिंह पंडित :**

- (१) वांद्रे (पूर्व), मुंबई येथील स्कायवॉकखाली अनधिकृतपणे मोठ्या प्रमाणात बांधकामे करण्यात आली आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत शासनाने पाहणी करून सदर बांधकामे निष्कासित करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.रणजित पाटील, श्री. देवेंद्र फडणवीस यांच्याकरिता : (1) वांद्रे (पूर्व) मुंबई येथील स्कायवॉकखाली पदपथावर तात्पुरत्या स्वरूपातील झोपड्या, स्टॉल्स इत्यादी आढळून आले आहेत.

(2) वांद्रे (पूर्व) मुंबई येथील स्कायवॉकखालील जमीन ही पश्चिम रेल्वे प्रशासनाच्या मालकीची आहे. त्यावरील कारवाई करणे ही रेल्वे प्रशासनाची जबाबदारी आहे.

सदर जागेवरील अनधिकृत बांधकाम निष्कासित करण्यासाठी पश्चिम रेल्वे प्रशासनामार्फत मागणी केल्यास लागणारे मनुष्यबळ व यंत्रसामुग्री बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत पुरविण्यात येते.

तथापि, अनंत काणेकर मार्ग, वांद्रे (पूर्व) येथील सदर स्कायवॉक खालील अनधिकृत बांधकामे पदपथावर असल्याने महापालिकेमार्फत दि.०१.०२.२०१६, ०५.०५.२०१६ व ०६.०६.२०१६ रोजी निष्कासित करण्यात आलेली आहेत.

(3) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, प्रश्नाच्या लेखी उत्तरात असे नमूद केले आहे की, “वांद्र (पूर्व), मुंबई येथील स्कायवॉकखालील जमीन ही पश्चिम रेल्वे प्रशासनाच्या मालकीची आहे. त्यावरील कारवाई करणे ही रेल्वे प्रशासनाची जबाबदारी आहे.” महानगरपालिकेने रमझानच्या महिन्यामध्ये काही झोपड्या तोडल्या आहेत. या झोपड्या कोणत्या अधिकारात तोडल्या आहेत ? ही जागा रेल्वे ट्रॅकपासून १० ते २० फुटच आहे. या ठिकाणी स्काय वॉक बांधण्यात आला आहे तो १ ते २ किलो मीटर

महापालिकेच्या हद्दीमधून बनविलेला आहे. या ठिकाणी अनधिकृत झोपड्या उभ्या राहिल्या आहेत. त्या महापालिकेच्या माध्यमातून तोडणार आहात का ? लेखी उत्तरात म्हटल्याप्रमाणे रेल्वेअंतर्गत प्रश्न असेल तर केंद्रामध्ये आपल्याच पक्षाचे सरकार आहे. त्यामुळे संबंधित रेल्वे खात्याला कळवून त्या ठिकाणी असलेल्या अनधिकृत झोपड्या तोडणार आहात का ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सदरचा स्कॉयवॉक ११९७ मीटरचा आहे. यामध्ये रेल्वेची ३०५ मीटर, महापालिकेची २८४ मीटर, सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे ३२६ मीटर आणि एसआरअे व ओएनजीसी यांची २८० मीटर जागा व्यापलेली आहे. जी जागा महापालिकेची आहे त्या जागेवरील अतिक्रमणे महापालिकेकडून निष्काशित केली जातात. जी जागा रेल्वेची आहे त्या जागेवरील अतिक्रमणे हटविण्याबाबत रेल्वेकडून महापालिकेकडे मागणी आल्यानंतर त्यांना मनुष्यबळ व यंत्रासामुग्री पुरविले जाते व अतिक्रमणे निष्कासित केली जातात. ही गोष्ट सत्य आहे की, महापालिकेने सन २०१६ मध्ये त्यांच्या जागेवरील अतिक्रमणे फेब्रुवारी, मे, जून, जुलै मध्ये पूर्णपणे निष्कासित केली आहेत. रेल्वेच्या जागेवरील अतिक्रमणे सन २०१५ मध्ये त्यांच्या मागणीवरून मनुष्यबळ पुरवून निष्कासित केलेली आहेत. वेळोवेळी रेल्वे प्रशासनाकडून पत्र आल्यानंतर महापालिकेमार्फत मनुष्यबळ व यंत्रासामुग्री पुरविली जाते.

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, या ठिकाणी असे दिले आहे की, गायकवाड नावाचे आयुक्त आहेत त्यांनी लिहिले आहे की, १४ फुटाच्या वर असलेल्या म्हणून ५ मजल्यांच्याही झोपड्या आहेत. तीन मजली, पाच मजली झोपड्या असल्याचे फोटो आहेत. त्यांच्यावर कारवाई करण्यासाठी आपण जी कारणे सांगत आहात त्यानुसार रेल्वे अधिकारी आणि महापालिका तसेच रेल्वे अधिकारी आणि शासन यांच्या बैठका होतात. खऱ्या अर्थाने, शासनाला साफसफाई करावयाची असेल तर त्या ठिकाणी मेंढ्या, बकऱ्या, गाड्या याही रस्त्यावर पार्क केल्या जातात. अशा रस्त्यावर ठोस कारवाई करणार आहात का ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे त्या ठिकाणी चार-चार मजली झोपड्या झालेल्या आहेत, ही सत्य परिस्थिती आहे. यापूर्वी गरीब नगरला आग लागली होती व ती मंडळी येथे आलेली आहे. यापुढे समन्वयाने रेल्वे, ओएनजीसी, स्थानिक प्राधिकरण, राज्य सरकार, केंद्र सरकार यांची बैठक घेऊन निष्कासन करावयाचे असेल तर करू.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, हा रेल्वेचा प्लॉट आहे. मुंबईमध्ये खूप मोठ्या प्रमाणावर पार्किंगचा प्रश्न आहे. अनेक ठिकाणी पुलाखाली पार्किंग केले जाते. उच्च न्यायालयाने असे आदेश दिलेले आहेत की, पुलाखाली पार्किंग काढावे. परंतु, अद्याप ते काढलेले नाही.

या नंतर श्री. बोरले

श्रीमती विद्या चव्हाण :

ता.प्र.क्र.19565.....

परंतु, ते अद्याप काढलेले नाही. कारण, मुंबई शहरात सुरक्षिततेचा प्रश्न फार महत्वाचा आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, तेथे रेल्वेचा मोठा प्लॉट आहे. ती जागा रेल्वेला नको असेल तर आपण ती जागा पार्किंगसाठी घेण्याचा प्रयत्न करावा. आपण उत्तर द्याल की, पे अँड पार्क रद्द करावे असे कोर्टाचे आदेश आहेत. मग लोकांनी पार्किंग कोठे करावयाचे ? आपण गाड्यांसाठी मोठ्या प्रमाणावर परवानगी देतो. रस्त्याच्या दुतर्फा पार्किंग केले जाते. महानगरपालिका पार्किंगची काहीही व्यवस्था करू शकत नाही. आपल्याला उड्डाण पुलांच्या खाली असलेले पार्किंग काढावयाचे असेल तर रेल्वेचे किंवा इतर ठिकाणी जे काही प्लॉट्स असतील ते प्लॉट्स आपण घेतले आणि त्या जागेवर पार्किंगची व्यवस्था करून पुलाखालील जागेत गार्डन वगैरे केले तर शहराचे सुशोभिकरण देखील होईल. म्हणून आपण अशी काही योजना करणार आहात काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, हा तारांकित प्रश्न स्कायवॉक खाली होत असलेल्या अनधिकृत बांधकाम आणि अतिक्रमणाबाबतचा आहे आणि पुढील तारांकित प्रश्न उड्डाण पुलाखालील बांधकामाबाबतचा आहे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी उड्डाण पुलाखाली होत असलेल्या पार्किंग बाबत प्रश्न उपस्थित केलेला आहे. उड्डाण पुलाखाली कोठे पार्किंग होत असेल आणि ते चुकीच्या पद्धतीने होत असेल तर त्याची माहिती घेतली जाईल आणि कारवाई केली जाईल.

मुंबईत विविध ठिकाणच्या उड्डाणपुलांखाली अवैध पार्किंग होत असल्याबाबत

* 20694 श्री. अशोक उर्फ भाई जगताप ,श्री. संजय दत्त,श्री. शरद रणपिसे,श्री. रामहरी रुपनवर,श्रीमती हुस्नबानू खलिफे : (1) मुंबईतील सर जे.जे. उड्डाणपुल, लालबाग, डॉ.बाबासाहेब उड्डाणपुल, सायन सर्कल, वाडी बंदर फ्री वे उड्डाणपुल, चेंबूर आरसीएफ जवळील उड्डाणपुल आणि विजय लॉन वाशीनाका येथील उड्डाणपुल इत्यादी विविध ठिकाणच्या उड्डाणपुलांखाली मोठ्या प्रमाणात अवैध पार्किंग केली जात असून याकडे वाहतुक पोलीस दुर्लक्ष करीत असल्याचे माहे एप्रिल, 2016 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
(2) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने अवैध पार्किंग करणाऱ्यांवर तसेच दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित वाहतूक पोलीसांवर काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
(3) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. देवेंद्र फडणवीस : (1) व (2) हे खरे नाही.

तथापि, मुंबई शहरातील सर जे. जे. उड्डाणपूल, लालबाग उड्डाणपूल आणि विजय लॉन उड्डाणपूलाखाली अवैधरित्या पार्क केलेल्या 998 वाहनांवर मोटार वाहन कायद्यांतर्गत कारवाई करण्यात आली आहे. उड्डाणपूलाखाली अवैधरित्या पार्क केलेल्या वाहनांवर वाहतूक पोलीसांकडून वेळोवेळी कारवाई केली जात असल्यामुळे वाहतूक पोलीसांवर कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(3) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी जे सांगितले ते बरोबर आहे. हा तारांकित प्रश्न पार्किंगबाबत आहे. मुंबई शहराची सुरक्षा आणि सर्व पुलांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने पुलाखाली पार्किंग होऊ नये यासाठी हायकोर्टाने काही निर्देश दिलेले आहेत. आपण जे.जे. उड्डाण पूल आणि विजय लॉन उड्डाण पुलाखाली अवैधरित्या पार्क केलेल्या ९९८ वाहनांवर कारवाई केलेली आहे, हे बरोबर आहे. परंतु, आपण मुंबई शहरातील अनेक भागामध्ये जातो. आपल्याला अनेक ठिकाणी वाहने पार्क केलेली दिसतात. तारांकित प्रश्न उपस्थित झाल्यानंतर फक्त त्या प्रश्नाला उत्तर द्यायचे, आकडेवारी सांगावयाची एवढ्या पुरते मर्यादित न राहता त्याचे गांभीर्य ट्रॅफिक पोलीसांना आलेले आहे काय, हा महत्वाचा प्रश्न आहे. ट्रॅफिक पोलीसांना त्यांचे गांभीर्य असेल तर मग ब्रिजखाली राहणारे भिकारी असतील किंवा अवैधरित्या

पुलाखाली राहणारी माणसे असतील. आज तेथे काय चित्र आहे, हे मी सांगण्याची आवश्यकता नाही. हे चित्र आपण दररोज बघतो. म्हणून हे उत्तर मला थातुरमातूर असल्याचे वाटते. थातुरमातूर हा शब्द चांगला नाही. कारण, आपण याबाबत कारवाई केलेली आहे. एखाद्या पोलिसावर जाणीवपूर्वक कारवाई व्हावी, असा माझा उद्देश नाही. तेथील पार्किंगची व्यवस्था हटविणे, पार्किंगची पर्यायी व्यवस्था करणे आणि प्रत्येक पुलाखाली राहणाऱ्या लोकांच्या बाबतीत योग्य ती कार्यवाही करून आपण पुलाखाली साफसफाई करणार आहात काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, हायकोर्टाने श्री.शौकत बेग गिरी यांच्या पीआयएल संदर्भात दिनांक ८ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी डायरेक्शन्स दिलेल्या आहेत. त्यामध्ये पहिले डायरेक्शन पे अँड पार्क पूर्णपणे स्टॉप करावे, असे आहे. दुसरे डायरेक्शन असे आहे की, जर शासनाला वाटत असेल की यामध्ये आपण इंटेरियम रिलिफि देऊ शकतो, सिव्क्युरिटी पॉईंट बाबत शासनाला काही सांगावयाचे असेल तर सांगावे. तिसरे म्हणजे, अनधिकृतपणे पार्किंग होत असेल तर राज्य शासनाने आवश्यक ती कारवाई करून पोलिसांमार्फत ते बंद करावे. याबाबत शासनाकडून अगोदरच पत्रव्यवहार झालेला आहे आणि सुरक्षा यंत्रणांसमवेत बैठकही झालेली आहे. न्यायालय याबाबत सिरियस होते. सर्व उड्डाण पुलाखाली शेवटच्या बाजूला जो त्रिकोण असतो तेथे डेबरीज ठेवलेले असते. तसेच, त्या ठिकाणी सूर्य प्रकाश कमी असतो आणि पुलाखाली जे पार्किंग होते त्यामुळे ऑप्सेट्स तयार होतात, त्यामुळे ट्रॅफिकला देखील त्रास होतो. सर्व सिव्क्युरिटी ऑडिट करून याबाबतीत नॉर्म्स तयार करून सी.सी.टी.व्ही., लायटिंग, छोटी पोलीस चौकी आणि कॉन्स्टन्ट सर्व्हेएलन्स बाबत बैठक झालेली आहे. या हद्दीत साधारणतः ८५ उड्डाण पूल आहेत. यामध्ये एमएमआरडीएचे १४, एमएसआरडीसीचे ५५ आणि एमसीजीएमचे १६ उड्डाण पूल ओहत. ही मोठी यादी आहे. व्हिजिबल पोलिसिंग करण्यासाठी मनुष्यबळ देखील लागेल. आपण आता पर्यंत २८३८ वाहनांवर कारवाई केलेली आहे. आपण यावर्षी सुद्धा १९८ वाहनांवर कारवाई केलेली आहे. आपण त्यासाठी शासकीय आणि निमशासकीय असे एकूण १४३ पोलिसांचे मनुष्यबळ या कामासाठी उपलब्ध करून दिले आहे. सन्मानीय सदस्यांनी थातुरमातूर असा उल्लेख केलेला आहे. परंतु, त्या पद्धतीने नव्हे तर आमचा मनसुबा असा आहे की, त्यावर कायम स्वरूपी सोल्युशन काढावयाचे असेल तर फक्त पोलिसिंग करून होणार नाही तर बॅरिकेडिंग करणे, चॅन्स लावणे इत्यादी गोष्टीबाबत डायरेक्शन्स दिल्या गेलेल्या आहेत.

आर्कि.अनंत गाडगीळ : सभापती महोदय, उड्डाण पुलाखाली अवैधरित्या पार्क केलेल्या वाहनांवर वाहतूक पोलिसांकडून सातत्याने कारवाई केली जाते, असे लेखी

उत्तरात नमूद केले आहे. मंत्री महोदयांना माझे आवाहन आहे की, आपण याच क्षणी दादार टीटी येथील ब्रिज खाली जाऊन पाहणी करू या. तेथे अधिकृतरीत्या मुंबई-पुणे टॅक्सी सर्व्हिस देणाऱ्या लोकांना जागा दिली गेली आहे. अनधिकृतरीत्या मुंबई-पुणे टॅक्सी सर्व्हिसचा बिझनेस करणारे लोक दमदाटी करून पुण्यातील लोकांना तेथे पार्किंग करू देत नाहीत. पे अँड पार्क रद्द करावे असे कोर्टाचे डायरेक्टिव्हज आहेत, असे उत्तरात म्हटले आहे. माझ्या माहिती प्रमाणे महानगरपालिकेने नुकतेच पुणे टॅक्सी असोसिएशनकडून १ लाख रुपये अधिकृत पार्किंगचे घेतलेले आहेत. तिसरे म्हणजे, अनधिकृतरीत्या ज्या गाड्या मुंबई-पुणे सर्व्हिस देतात त्या गाड्या निवृत्त पोलीस अधिकाऱ्यांच्या मालकीच्या असल्यामुळे ट्रॅफिक पोलीस त्यांच्यावर कारवाई करीत नाहीत. शासन या संदर्भात कोणती कारवाई करणार आहे ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, त्या गाड्या निवृत्त पोलीस अधिकाऱ्यांच्या असतील तर त्याची माहिती घेऊन निश्चितपणे अशा पद्धतीचे काही होणार नाही याबाबत सूचना दिल्या जातील. आपण सांगितले की, दादर येथील उड्डाण पुलाखाली अधिकृतपणे हे सर्व चालते. पे अँड पार्क रद्द करावे, अशा कोर्टाच्या डायरेक्शन्स आहेत. परंतु, अद्याप त्याची अंमलबजावणी झालेली नाही. पे अँड पार्कचे जे कॉन्ट्रॅक्ट दिलेले आहेत ते कॉन्ट्रॅक्ट जसे संपतात तेथे आपण पुन्हा पे अँड पार्कचे कॉन्ट्रॅक्ट एक्स्टेंड करून देत नाही. आता खूप कमी जागेवर पे अँड पार्क राहिले आहेत. आता पुन्हा पे अँड पार्कसाठी एक्स्टेंशन देऊ नये, अशा आम्ही सूचना दिलेल्या आहेत.

श्री.प्रविण दरेकर : सभापती महोदय, माझे दोन स्पेसिफिक प्रश्न आहेत. मुंबई शहरात पार्किंगबाबत कारवाई केली जाते. परंतु, महानगरपालिकेतील वरिष्ठ अधिकारी आणि पार्किंग माफिया यांचे रॅकेट आहे. आपण अनेक ठिकाणी पार्किंग बंद केले, त्यांच्यावर अॅक्शन देखील घेतली. मी मंत्री महोदयांकडे अनेक नावे देईन. आज मुंबई शहरात बेरोजगारांच्या सेवा सहकारी संस्था, बचत गट पार्किंगच्या ठेक्यांची मागणी करीत आहेत. माफियांचे काही अधिकाऱ्यांबरोबर रॅकेट असल्यामुळे आपण त्यांची चौकशी करून योग्य ती माहिती घेऊन त्यांच्यावर कारवाई करणार आहात काय ? माझा दुसरा प्रश्न असा आहे की, काल सभागृहात कोपडी येथील बलात्काराच्या घटनेबाबत गंभीर चर्चा झाली. बलात्काराची मूळ स्थाने कोठे आहेत तर बोरिवली, कांदिवली हायवेला बसेसची मोठ्या प्रमाणावर पार्किंग होते. त्या ठिकाणी कोणत्याही प्रकारची सुरक्षा नाही. रात्री तेथे बसेसमध्ये अनेक अनैतिक धंदे चालतात. माझी गृह राज्यमंत्री म्हणून आपल्याकडे मागणी आहे की, आपण याची ताबडतोब चौकशी करावी. त्या ठिकाणी रस्त्यावर बसून खुलेआम अनैतिक धंदे, व्यवसाय चालतात. त्याची चौकशी करून एकतर तेथील पार्किंग बंद करावे किंवा ते पार्किंग नियमात बसवून द्यायचे असेल तर आपण त्या ठिकाणी सुरक्षेची, संरक्षणाची

काळजी घेणारी पोलीस यंत्रणा उभारणार आहात ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी जे रॅकेट चालते म्हणजे महानगरपालिकेच्या अखरित्यातील उड्डाण पुलांखाली असणारे पार्किंग आणि महानगरपालिका व पार्किंगचे ठेके या संदर्भातील जे रॅकेट आहे त्याबाबत सन्माननीय सदस्यांकडे एखादे प्रकरण असेल तर त्यांनी ते माझ्याकडे द्यावे. आपण त्याची सखोल चौकशी करू. तसेच, काही स्पोर्ट्स असे आहेत की त्या ठिकाणी पार्किंग केल्यानंतर तेथे अवैध धंदे आणि अन्य गोष्टी सुद्धा चालतात, असेही त्यांनी सांगितले. त्या ठिकाणी सुरक्षा आणि संरक्षणाचा प्रश्न निर्माण होतो. असे लोकेशन्स आयडेंटिफाय करून त्याची यादी आली तर आपण निश्चितपणे पिन पॉईंट करून तेथे अधिकचे मनुष्यबळ देऊन त्यांचे सुरक्षा आणि संरक्षण करू.

या नंतर श्री. खर्चे

ता.प्र.क्र.20694....

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, पार्किंगच्या संदर्भात आम्ही सभागृहात प्रश्न उपस्थित करतो. मागील काळात सात ते आठ वेळा मी हा प्रश्न उपस्थित केला होता. या भागात पार्किंग माफिया सुरु झाले आहेत, मंत्रालयाच्या समोर देखील आमच्याकडून गाडी पार्क करण्यासाठी पैसे घेतले जातात, मंत्री महोदयांनी मागच्या वेळी सजेशन फॉर अॅक्शन असे उता दिले होते. परंतु मंत्री महोदय अॅक्शन घेत नाहीत, कोर्टाकडून अॅक्शन घेतल्यानंतर मंत्री महोदय अॅक्शन घेतात, आम्हाला वाटते सभागृह कोर्टापेक्षाही मोठे आहे, कोर्टाकडून सूचना आल्यावर सरकार कारवाई करते. आम्ही कायदेमंडळात प्रश्न मांडतो, त्यावेळी आम्ही मागणी करतो व मंत्री हो म्हणून सांगातात, परंतु कोर्टाने आदेश दिल्यावर त्या कामाला सरकारकडून गती दिली जाते, सभागृहात सदस्य म्हणून आम्ही जी मागणी करतो, जे प्रश्न मांडतो, त्याची दखल हायकोर्टात जाऊन आम्हाला घ्यावी लागत असेल तर आम्ही प्रत्येक वेळी हायकोर्टात जाऊ. त्यामुळे या परिसरात व उड्डाण पुलाच्या खाली जी पार्किंग आहे ती अधिवेशन संपण्यापूर्वी व पुढील आठवडा सुरु होण्यापूर्वी बंद करण्यात येईल काय ? आपणाकडे अधिकार आहेत, आपणाकडे सर्व यंत्रणा आहे, मुख्यमंत्री महोदय ही कार्यवाही आपण लगचे करू शकता.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, महानगरपालिकेची पे अॅण्ड पार्क पॉलिसी आली होती, त्यामध्ये 'ए' वॉर्डातील काही लोकांनी सूचना व तक्रारी केलेल्या आहेत, त्यासंदर्भातील बैठक माझ्या दालनात घेण्यात आली होती. संपूर्ण महानगरपालिका क्षेत्रात व या परिसरातील पार्किंगबाबत सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्यांना जो अनुभव आलेला आहे त्यासंदर्भात निश्चितपणे डायरेक्शन देण्यात येतील. या भागासाठी एक युनिफॉर्म पॉलिसी तयार करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी असे सांगितले की, सुरक्षेच्या कारणास्तव त्या ठिकाणी पार्किंग करू नये असे निदेश न्यायालयाने दिले आहेत, त्याचप्रमाणे सुरक्षेच्या कारणास्तव इतर ठिकाणी अनधिकृत बांधकामे होऊ नयेत. याबाबत मंत्री महोदयांना माझा प्रश्न आहे की, आपण मोटारी व कारने जाणाऱ्या लोकांच्या पार्किंगचा विचार करतो. पार्किंगची व्यवस्था केली पाहिजे, करू नये असे मी म्हणत नाही. पायी चालणारे पादचारी व रस्ता क्रास करणारे ज्येष्ठ नागरिक यांच्यासाठी मुंबईत आता जागाच राहिली नाही. यासाठी मुंबई शहराचा बृहतआराखडा तयार करून जेथे जेथे शक्य असेल तेथे तेथे पायी चालणाऱ्या पादचाऱ्यांसाठी व ज्येष्ठ नागरिकांसाठी सोई सुविधा करण्यात येतील काय ? ज्याप्रमाणे स्कायवॉक आहेत, त्याप्रमाणे वॉक ऑन ग्राऊंड करण्यासाठी सरकार काही योजना करेल काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे यांनी पादचारी व स्थानिक ज्येष्ठ नागरिकांसाठी डेलिकेटेड पार्क हवेत व त्यांच्या संरक्षणाच्या बाबतीत प्रश्न विचारला आहे. यासाठी बृहतआराखड्यात निश्चितपणे कार्यवाही करण्यात येईल. यापुढे जाऊन काही ठिकाणी सायकलसाठी डेलिकेटेड लाईन असतात त्याबाबत देखील विचार करण्यात येत आहे.

**अंबरनाथ (जि.ठाणे) येथील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील असुविधांमुळे
विद्यार्थ्यांची गैरसोय होत असल्याबाबत**

* 19364 **अॅड. निरंजन डावखरे** : (१) ठाणे जिल्ह्यातील औद्योगिक संस्थातील अपुऱ्या सुविधा/त्रुटी दूर करून पायाभूत सुविधा पुरविण्यात आल्या असल्याचे मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी विधानसभा तारांकित प्रश्न क्र.43383 ला दिनांक 22 मार्च, 2016 रोजी वा त्या सुमारास दिलेल्या उत्तरामध्ये आश्वासित केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अंबरनाथ (जि.ठाणे) येथे सन 1963 मधील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेत सुमारे दिड हजार विद्यार्थी शिक्षण घेत असून तेथील प्रसाधनगृहाची दुरुवस्था झाली असल्याचे, जुनाट यंत्रसामुग्री, तसेच पिण्याच्या पाण्याची देखील गैरसोय होत असल्याचे, तसेच विद्यार्थ्यांच्या निवासासाठी बांधण्यात आलेल्या वसतीगृहाचे काम देखील अद्यापी पूर्ण झाले नसल्याचे, दिनांक ७ मे, २०१६ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच सदर संस्थेचा परिसर स्वच्छ ठेवण्यासाठी केवळ दोनच सफाई कर्मचारी व एकही सुरक्षा रक्षक नियुक्त केले नसल्याचेही त्याच सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रशिक्षण संस्थेतील गैरसोयीबाबत स्थानिक मा.लोकप्रतिनिधी तसेच अन्य राजकीय पक्षाचे पदाधिकारी यांनी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या प्राचार्यांशी भेट घेवून, संस्थेतील गैरसोयी दूर करण्याबाबतचे निवेदन संस्थेचे प्राचार्य तसेच मा.उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री, प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचेकडे दिनांक ७ मे, २०१६ रोजी वा त्या सुमारास दिले असून निवेदनाच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संभाजी निलंगेकर-पाटील : (1) व (2) होय.

अंबरनाथ येथील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या प्रसाधनगृह दुरुस्तीसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून प्राप्त झालेला प्रस्ताव जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी ठाणे कार्यालयाने दिनांक 04.07.2016 रोजी प्रादेशिक कार्यालयास मान्यतेस्तव सादर केला आहे. दरम्यान MIDC अंबरनाथ यांनी आठवड्यातून तीन दिवस पाणी कपात केल्यामुळे पिण्याचे पाणी व प्रसाधनगृहाच्या स्वच्छतेवर परिणाम झाला होता. जुनाट यंत्रसामग्रीच्या ठिकाणी नवीन यंत्रसामग्री खरेदीची प्रक्रिया संचालनालयाकडून सुरु

झाल्यावर यंत्रसामग्रीसाठी निधी उपलब्ध करण्यात येईल.

(3) हे खरे नाही.

सादर संस्थेमध्ये 02 सफाई कामगार व 06 सुरक्षा रक्षक कंत्राटी तत्वावर नेमलेले असून, वसतीगृहासाठी 01 सफाई कामगार व 03 सुरक्षारक्षकांचे पद निर्माण करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(4) शासनाकडे सादर केलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने संस्थेच्या प्राचार्याने प्रसाधनगृह दुरुस्तीचा प्रस्ताव सादर केला आहे. नवीन यंत्रसामग्री खरेदीबाबतची कार्यवाही संचालनालयाच्या स्तरावर सुरु असून, पिण्याचे पाणी मुबलकरित्या उपलब्ध करण्यात आले आहे. संस्थेतील 44 विद्यार्थी बांधकाम पूर्ण झालेल्या वसतीगृहांचा लाभ घेत आहेत. तसेच, वसतीगृहातील सफाई कर्मचारी व सुरक्षा रक्षक यांचे पद निर्माण करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(5) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.सुनिल तटकरे : सभापती महोदय, हा प्रश्न औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या संदर्भात विचारण्यात आलेला आहे, मात्र कौशल्य विकास मंत्राी उत्तर देत आहेत. यापूर्वी आम्हाला अशी माहिती होती की, तंत्रशिक्षण विभागाच्या अखत्यारित आयटीआय येत होत्या. त्यामुळे श्री.विनोद तावडे यांच्यावर मुख्यमंत्री महोदय किती अन्याय करित आहेत, त्यांच्याकडील वैद्यकीय शिक्षण खाते काढले पुन्हा त्यांच्याकडील आयटीआय काढून घेतले आहे. आता कौशल्य विकास खाते निर्माण केले आहे. शिक्षण विभागाला तंत्रशिक्षण व आणखी कोणते विभाग जोडले आहेत, याची माहिती आम्हाला मिळाली तर पुन्हा प्रश्न उपस्थित करण्याची वेळ येणार नाही.

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, अलिकडील काळात सन्माननीय सदस्य श्री.सुनिल तटकरे यांचे कामाकडे लक्ष कमी झाले आहे. आयटीआय केंद्र सरकारच्या अखत्यारित आहेत, केंद्र सरकारने कौशल्य विकास हे खाते निर्माण केले त्याच वेळी केंद्र सरकारने देशातील सर्व आयटीआय कौशल्य विकास विभागाच्या अखत्यारित दिले आहेत. तेव्हा पासून आयटीआय हे कौशल्य विकास विभागाकडे आहे.

अॅड निरंजन डावखरे : सभापती महोदय, मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत पाटील यांनी सांगितले की, हे सभागृह सार्वभौम आहे, याबाबत निश्चितपणे डाऊट आहे, या प्रश्नाचे उत्तर पाहिल्यावर अधिकाऱ्यांचे धाडस निश्चितपणे मानले पाहिजे, माननीय मुख्यमंत्री महोदयांनी सभागृहात विधानसभेच्या २८८ आमदारांना २२ मार्च रोजी आश्वासित केले होते की, या संदर्भात कार्यवाही करण्यास एक महिन्याचा कालावधी लागेल. त्या कालावधीच्या आत यासंदर्भातील दुरुस्ती केली जाईल. मंत्री महोदयांनी दिलेल्या लेखी

उत्तरात असे नमूद केले आहे की, “अंबरनाथ येथील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या प्रसाधनगृह दुरुस्तीसाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून प्राप्त झालेला प्रस्ताव जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी ठाणे कार्यालयाने दिनांक 4/7/2016 रोजी प्रादेशिक कार्यालयास मान्यतेस्तव सादर केला आहे.” यासंदर्भातील प्रश्न बॅलेटला टाकल्यानंतर हा प्रस्ताव पाठविण्यात आलेला आहे. त्यामुळे संबंधित अधिकाऱ्यांवर आपण कारवाई करणार काय ? आमदारांना मुख्यमंत्री महोदयांनी आश्वासित केल्यानंतर अधिकारी त्यांच्या कामात दिरंगाई करित आहेत ही बाब योग्य नाही. उत्तरात आणखी असे नमूद केले आहे की, ४४ विद्यार्थ्यांपेक्षा तेथे जास्त विद्यार्थी आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना हाल सहन करावे लागत असतील तर यासंदर्भात योग्य व ताबडतोब कारवाई होईल काय ? उत्तरात असे देखील नमूद केले आहे की, जुनाट यंत्रसामग्रीच्या ठिकाणी नवीन यंत्रसामग्रीची प्रक्रिया संचालनालयाकडून सुरु झाल्यावर सामग्री निधी उपलब्ध करण्यात येईल. या उत्तरात सभागृहातील आमदारांना गृहित धरण्यात आले आहे. यासंदर्भातील गांभीर्य लक्षात घेऊन संबंधित अधिकाऱ्यांवर योग्य ती कारवाई करण्यात येईल काय ?

श्री.संभाजी पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड निरंजन डावखरे यांनी हा प्रश्न विचारला आहे, त्यानुसार आयटीआयकडे हा प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे. यासाठी लागणारा निधी डीपीसीच्या माध्यमातून उपलब्ध करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे. यासंदर्भातील प्रस्ताव पुढे पाठविण्यात आला आहे. सन्माननीय सदस्यांनी ज्यावेळी हा प्रश्न विचारला, त्यावेळी दुष्काळी परिस्थिती होती व एमआयडीसीच्या माध्यमातून त्या ठिकाणी तीन दिवस पाण्याची कपात करण्यात येत होती, पाणी कपातीमुळे तेथे अडचण निर्माण झाली होती, त्यामुळे हा प्रश्न निर्माण झाला आहे. यासंदर्भात आता माहिती घेतली तर तेथील यंत्रसामग्री व दुरुस्तीसाठी मागणी करण्यात आली होती त्यासंदर्भातील प्रस्ताव सादर करण्यात आलेला आहे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, कौशल्य विकास खात्याचा कदाचित हा पहिला प्रश्न विचारण्यात आलेला असेल, यामध्ये दोन गोष्टी आहेत, या खात्याची व्याप्ती व या खात्याकडून अपेक्षित असलेले काम गुणात्मकदृष्ट्या चांगले व्हावे, हा सरकारचा प्रयत्न असला पाहिजे. यामध्ये जुनाट यंत्रसामग्रीचा उल्लेख करण्यात आलेला आहे, प्रत्येक आयटीआयमध्ये जी यंत्रसामग्री आहे व बदलत्या औद्योगिक वातावरणात नवीन ट्रेड शिकविणे आवश्यक आहे, यासाठी नवीन यंत्रसामग्री व नवीन ट्रेड घेण्यासंदर्भात काय नियोजन करण्यात आले आहे. यामध्ये दोन भाग आहेत, मशीनरी हा टेक्निकल कॉम्पोनंट आहे, दुसरा भाग इन्फ्रास्ट्रक्चरचा आहे, हे दोन्ही कॉम्पोनंटची विभागणी कशी केली आहे, नव्या ट्रेडसाठी नवीन यंत्रसामग्री आणण्यासाठी आपण काय प्रयत्न केले आहेत ?

श्री.संभाजी पाटील : सभापती महोदय, एखाद्या मशीनरीचा आपण लाईफ स्पॅन

20/07/2016
VVK/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. बोरले

S-93
13:00

पाहतो व त्या मशीनरीच्या कामाचा वापर तासाप्रमाणे पाहिला जातो. आयटीआयमध्ये जी मशीनरी उपलब्ध आहे, त्या मशीनरीच्या लाईफ स्पॅनप्रमाणे आपणाला त्या वापरता येतात. या मशीनरी आपणाला उपलब्ध नाहीत, त्यामुळे आपण त्यांची मागणी केलेली आहे, तशा प्रकारची मागणी सादर करण्यात आली आहे.

या नंतर श्री. सांगळे

ता.प्र.क्र. १९३६४....

श्री.धनंजय मुंडे : अंबरनाथ येथील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेसंबंधी सदर तारांकित प्रश्न आहे. यासंबंधी माननीय मंत्र्यांनी उत्तर दिले आहे. कौशल्य विकासासंबंधी देशाचे प्रधानमंत्री अतिशय गंभीर असल्याचे स्पष्ट होते. माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे की, राज्यात एकूण किती आयटीआय कॉलेजेस आहेत व त्यात किती विद्यार्थी दरवर्षी प्रवेश घेतात ? तसेच संपूर्ण आयटीआय कॉलेजेसमध्ये ट्रेड डेव्हलपमेंटसाठी आवश्यक असलेली यंत्रसामुग्री उपलब्ध आहे का ?

श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर : राज्यात शासनाच्या वतीने जवळपास ४१७ आयटीआय कॉलेजेस चालविली जातात. खाजगी संस्थेच्या माध्यमातून जवळपास ४४५ आयटीआय कॉलेजेस आहेत. त्यात शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या जवळपास १ लाख ३२ हजार इतकी आहे. यावर्षी आयटीआय कॉलेजकरिता विद्यार्थ्यांकडून अर्ज मागविण्यात आले ती संख्या जवळपास साडेतीन लाखापर्यंत आहे.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, मुख्यमंत्र्यांनी असे सांगितले की, माननीय पंतप्रधान श्री.नरेंद्र मोदी साहेबांनी विशेष लक्ष घालून नवीन खाते निर्माण केले. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी मार्च महिन्यात खालच्या सदनात उत्तर दिले होते की, आम्ही तातडीने याची दुरुस्ती करतो. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तर दिल्यानंतर सुध्दा अधिकारी झोपा काढतात. त्यानंतर पुन्हा प्रश्न लावल्यानंतर दिनांक ४ जुलै, २०१६ रोजी सदर प्रस्ताव करण्यात आला. अशाप्रकारे माननीय मुख्यमंत्र्यांनी आदेश देऊन सुध्दा संबंधित अधिकारी काम करीत नसल्यास त्यांच्याविरुद्ध आपण कोणती कारवाई करणार आहात ? तसेच माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सदनात उत्तर देऊन सुध्दा बांधकामाचा प्रस्ताव संमत का करण्यात आला नाही ? सदर अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई करणार आहात ? दुसरा विषय पद निर्माण करण्यासंबंधी आहे. आपण कधी पदे निर्माण करणार आहात ? सदर प्रस्ताव आपल्याकडे आला आहे का ? मंत्री महोदय नवीन असल्यामुळे आपल्याला यासंबंधी माहिती घ्यावयाची आहे. यंत्रसामुग्री खराब झाल्यामुळे नवीन यंत्रसामुग्रीचा प्रस्ताव दिला आहे. सदर प्रस्तावाला कधी मान्यता देणार आहात ?

श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर : सभापती महोदय, आयटीआयच्या दुरुस्तीचा प्रस्ताव आलेला असून तो फॉरवर्ड केलेला आहे. सन्माननीय सदस्यांनी स्टाफसंबंधी प्रश्न विचारला होता. आपल्याकडे तसा स्टाफ उपलब्ध आहे. तसेच या संदर्भात उशीर का झाला यासंबंधी सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारला आहे. सदर माहिती माझ्याकडे सध्या उपलब्ध नाही. ती माहिती उपलब्ध झाल्यानंतर सदनाच्या पटलावर ठेवली जाईल.

सभापती : यासंबंधी उचित कार्यवाही करावी.

**भांडुप (मुंबई) येथील महापालिकेच्या नियोजित सुपर स्पेशालिटी रुग्णालय
उभारण्यास दिरंगाई होत असल्याबाबत**

- * 20366 श्री. अमरिशभाई पटेल ,श्री. संजय दत्त,श्री. रामहरी
रुपनवर : (१) भांडुप (मुंबई) येथील सोनापूर परिसरात महापालिकेच्या नियोजित सुपर
स्पेशालिटी रुग्णालय उभारण्याचे काम अद्यापही सुरु न झाल्याने रुग्णालयाच्या दोन लाख
चौरस फूट जागेपैकी 80 हजार चौरस फूट जागा विकासकाला परत करण्याची वेळ
आली असल्याचे माहे एप्रिल, 2016 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे
खरे आहे काय,
(२) असल्यास, या प्रकरणी महापालिकेचे अतिरिक्त आयुक्त व अधिकाऱ्यांनी जाणीवपूर्वक
दिरंगाई करत सदर भूखंड रुग्णालय गीन या विकासकाला दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,
(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधितांवर कोणती कारवाई
केली वा करण्यात येत आहे,
(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.रणजित पाटील, श्री. देवेंद्र फडणवीस यांच्याकरिता : (1) मौजे नाहूर येथील
औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंडावर नियोजित सुपर स्पेशालिटी रुग्णालय उभारण्यासाठी
सल्लागाराची नियुक्ती करण्यात आली असून सदर भूखंडाचे सिमांकन करणे व आराखडे
बनविण्याचे काम सल्लागारामार्फत सुरु आहे.

सदर भूखंडावर विकास नियंत्रण नियमावली ५७(४) (क) अन्वये निवासी वापर
अनुज्ञेय करताना १८७६५.३० चौ.मी.चा सुविधा भूखंड बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस
“विकास हस्तांतरण हक्काच्या” मोबदल्यात उपलब्ध झाला होता.

तदंतर विकासकानी सदर जमिनीवरील रस्त्याचे क्षेत्रफळ उपरोक्त सुविधा भूखंडामध्ये
समायोजित करून ८२०९.३० चौ.मी.क्षेत्रफळ परत मिळण्याकरिता मा.उच्च न्यायालय,
मुंबई येथे याचिका क्र.१८८५/२०१४ दाखल केली होती. सदर याचिकेवर मा.उच्च
न्यायालय, मुंबई यांनी दि.२९.१०.२०१५ रोजीच्या आदेशान्वये विकासकाची विनंती
मान्य केली.

सदर आदेशास मुंबई महानगरपालिकेमार्फत मा.सर्वोच्च न्यायालयामध्ये आव्हान
याचिका क्र.४६/२०१६ दाखल करण्यात आली होती. तथापि मा.सर्वोच्च न्यायालयाने,
मा.उच्च न्यायालयाचा निर्णय कायम ठेवून सदर याचिका दि.११.०१.२०१६ रोजी खारीज
केली.

मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(2) हे खरे नाही.

(3) व (4) प्रश्न उद्भवत नाही.

प्रा.जनार्दन चांदूरकर : महानगरपालिकेला ८० हजार चौरस फूट जागा विकासकाला परत करण्यासंबंधी प्रश्न आहे. विकासकाला जागा परत करणे कायदेशीरदृष्ट्या योग्य आहे का ?

डॉ.रणजित पाटील : हा प्रश्न असा आहे की, तेथे सुपर स्पेशलिटी हॉस्पिटल बांधायचे आहे. परंतु त्या हॉस्पिटलचे बांधकाम होत नाही. तसेच त्यापैकी विकासकाला काही जागा परत करायची आहे. याचे कारण असे आहे की, हायकोर्टाने सांगितलेले आहे त्यानंतर सर्वोच्च न्यायालयाने सुध्दा अपहेल्ड केलेले आहे. सदर प्लॉट दिला नाही तर कोर्टाचा अवमान होईल. परंतु तेथे सुपर स्पेशलिटी हॉस्पिटल निर्माण झाले पाहिजे असा प्रश्न आहे. यादृष्टीने प्रयत्न करण्यात आले आहेत.

सभापती : प्रश्नोत्तराचा तास संपला आहे.

श्री.हरिसिंग राठोड : माझा अतिशय महत्त्वाचा प्रश्न आहे. फार मोठी घटना घडली आहे.

सभापती : आपण आज दिवसभरात सदर प्रश्न दुसऱ्या आयुधाच्या मदतीने उपस्थित करावा.

- पृ. शी. :** कोपर्डी, जि.अहमदनगर येथे एका अल्पवयीन मुलीवर अमानुष अत्याचार करून तिची करण्यात आलेली हत्या
- मु. शी. :** कोपर्डी, जि.अहमदनगर येथे एका अल्पवयीन मुलीवर अमानुष अत्याचार करून तिची करण्यात आलेली हत्या यासंबंधी सर्वश्री धनंजय मुंडे, नारायण राणे, सुनील तटकरे, शरद रणपिसे, हेमंत टकले, माणिकराव ठाकरे, वि.प.स. यांनी उपस्थित केलेली अल्पकालीन चर्चा

(चर्चा पुढे सुरु

श्री.देवेंद्र फडणवीस (मुख्यमंत्री) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम ९७ अन्वये माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी जो प्रस्ताव मांडला त्यावर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री नारायणराव राणे, प्रवीण दरेकर, भाई जगताप, डॉ.नीलम गोन्हे, प्रा.जोगेंद्र कवाडे सर्वश्री हेमंत टकले, जयंत प्र.पाटील, भाई गिरकर, अॅड हुस्नबानू खलिफे, श्रीमती विद्या चव्हाण, सर्वश्री कपिल पाटील, विनायकराव मेटे यांनी आपापले विचार व्यक्त केलेले आहेत. नगर जिल्ह्यात कर्जत तालुक्यातील कोपर्डी शिवार येथे जी घटना घडली ती खरोखर अतिशय गंभीर असून माणुसकीला काळिमा लावणारी आहे. यामुळे सदर घटनेचा जेवढा निषेध करू तेवढा कमी आहे. १५ वर्षांची एक अल्पवयीन मुलगी दिनांक १३/७/२०१६ रोजी १८.४५ ते १९.४५ च्या दरम्यान तिच्या आजोबांकडून मसाला घेऊन घरी जात असताना नराधमांनी तिला अडविले व तिच्यावर अत्यंत अमानुष प्रकारचा अत्याचार केला व त्यानंतर तिचा खून करण्यात आला. जनावराला लाजवेल अशाप्रकारचे कृत्य ज्यावेळी मानव करतात त्यावेळी खरोखर माणुसकीसमोर एक प्रश्नचिन्ह उभे राहते. तसेच प्रश्नचिन्ह या घटनेमध्ये देखील उभे राहिले आहे. या संदर्भात आरोपी बाबुलाल शिंदे, वय २७ वर्षे, दुसरा आरोपी संतोष गोरख भवाळ, वय ३० वर्षे, राहणार कोपर्डी, तालुका कर्जत, जिल्हा अहमदनगर व तिसरा आरोपी नितीन गोपीनाथ भलुमे, वय २६ वर्षे, राहणार कोपर्डी, तालुका कर्जत, जिल्हा अहमदनगर या तीन आरोपींना अटक करण्यात आली. या गुन्ह्याचा तपास अपर पोलीस अधीक्षक, अहमदनगर यांच्या प्रत्यक्ष पर्यवेक्षणाखाली पोलीस निरीक्षक, स्थानिक गुन्हे शाखा, अहमदनगर यांच्याकडे वर्ग करण्यात आला. माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी असे सांगितले की, या संपूर्ण घटनेत पोलिसांनी दिरंगाई केली. परंतु ही वस्तुस्थिती नाही. सदर घटना दिनांक १३ जुलै, २०१६ रोजी साधारणपणे सव्वासातच्या दरम्यान घडली. सदर घटना घडली त्यासंबंधी पोलिसांना जो निरोप मिळाला, फोन आला.

या नंतर श्री. भोगले

20/07/2016
MJS/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. खर्चे

T-98
13:10

श्री.देवेन्द्र

फडणवीस :

१.४४ च्या दरम्यान आणि १०.१५ वाजता पोलीस तेथे हजर होते. म्हणजे ३१ मिनिटात पोलीस हजर झाले होते. आता आपण या राज्यासाठी सीसीटीएनएसची सिस्टीम तयार केली आहे. त्या सिस्टीममध्ये आपण हाताने माहिती भरीत नाही. या सिस्टीममध्ये ज्यावेळी फर्स्ट इन्फॉर्मेशन येते त्या वेळेला लॉगईन केले जाते. लॉगईन टायमिंग असतो. नंतर त्यात काही बदल केले, नंतर काही चुकीची वेळ घातली आणि नंतर लॉक केले असे करता येत नाही. ३१ मिनिटात पोलीस त्या ठिकाणी हजर झाल्यानंतर तेथील सगळा पंचनामा करण्यात आला. आपल्याला कल्पना आहे की, या सगळ्या गोष्टीला वेळ लागतो. पंचनामा करून त्याच दिवशी मध्यरात्री १.१० वाजता गुन्हा दाखल करण्यात आला. गुन्हाही उशिरा दाखल झाला असे बिलकूल नाही. तत्काळ तो गुन्हा दाखल करण्यात आला. पुन्हा सीसीटीएनएस सिस्टीमवर गुन्हा आहे, त्याचे लॉगईन टायमिंग आहे. पहिल्या आरोपीला अटक झाली, ज्याचे नाव जितेंद्र उर्फ बाबुलाल शिंदे, वय २७ वर्षे आहे, त्याला १४ तारखेला मध्यरात्री १२.१० वाजता अटक करण्यात आली. हेही या ठिकाणी सांगितले पाहिजे की, त्याला पकडून आणल्यानंतर त्या ठिकाणी पहिल्यांदा सगळी प्रोसेस केली जाते याची आपल्याला कल्पना आहे. प्रोसेस केल्यानंतर गुन्हा दाखल केला जातो. त्यामुळे त्याला पकडण्याचा कालावधी ९ तासांनंतरचा आहे. ८ ते ९ तासात त्याला अटक केली. त्यानंतरचा कालावधी म्हणजे जेव्हा गुन्हा दाखल होतो त्यावेळचे टायमिंग हे मध्यरात्री १२.१० वाजताचे आहे. दुसरा आरोपी १६ तारखेला रात्री ११.१७ वाजता आणि तिसरा आरोपी १७ तारखेला सकाळी ८.२० वाजता पकडण्यात आला. या तीनही आरोपींना अटक करण्यात आली आहे.

सभापती महोदय, ही घटना अत्यंत दुर्दैवी आहे, याबद्दल काही शंका नाही. पण चौथा आरोपी असल्याचा संदर्भ माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी दिला. अशा प्रकारे सातत्याने सांगितले जाते की, विजय शिंदे हा चौथा आरोपी आहे. विजय शिंदे याची चौकशी सुरु आहे. तो आरोपी असेल तर त्याला या गुन्ह्यात गोवायला कोणतीही अडचण नाही. तो कोणाचाही सगा, संबंधी किंवा नातेवाईक नाही, त्याला प्रोटेक्ट करण्याचे कारण नाही. तेवढा भक्कम पुरावा प्राप्त झाला नाही तर मूळ केसवर त्याचा मोठा परिणाम होतो. तरी देखील याची चौकशी निश्चितपणे या ठिकाणी सुरु आहे. त्याच्यावर जी कारवाई करण्याची आवश्यकता आहे ती केली जाईल.

सभापती महोदय, या प्रकरणी श्री.उज्ज्वल निकम सारखे वकील नेमून त्यांच्या सल्ल्याने काम चालले आहे. या चौथ्या आरोपीच्या संदर्भात असेही सांगण्यात आले की, त्याला वेळीच अटक केली असती तर हे घडले नसते. धनराज सुद्रीक याच्या केसमध्ये हा जो चौथा आरोपी आहे. हा आरोपी आहे. पण त्या ठिकाणी मर्डर ऐवजी आकस्मिक मृत्यू दाखविण्यात आला आहे. त्यामुळे हा सुटला. मुख्यतः धनराज जयवंत सुद्रीक, वय ३५ वर्षे, राहणार कोपर्डी, ता.कर्जत हा जगन्नाथ हॉस्पिटल बारामती, पुणे येथे मयत झाल्यानंतर खबर देणारा डॉ.विकास लोणकर यांच्या खबरीवरून गुन्हा नोंदविण्यात आला. मयताच्या प्रेतावर डॉ.पाटील, सिव्हिल हॉस्पिटल बारामती यांनी शवविच्छेदन केले. शवविच्छेदन अहवालात त्यांनी मयतास हृदयविकाराचा झटका आल्याने मृत्यू झाल्याचे नमूद केले आहे. त्यानंतर बारामती शहर पोलीस ठाण्यात अकस्मात मृत्यू रजिस्टर सीआरपीसी १७४ प्रमाणे दाखल होऊन पुढील तपासकामी प्राप्त झाल्याने प्रकरण अहमदनगर येथे ट्रान्सफर करण्यात आले. सदर अकस्मात मृत्यू चौकशीमध्ये मयताचे नातेवाईक आणि प्रत्यक्ष साक्षीदार यांच्याकडे विचारपूस केली असता त्यांनी सांगितले की, मयत यांचे मित्र शांतीलाल

कांतीलाल शिंदे, राहणार कोपर्डी, ता.कर्जत, विकास परशुराम शिंदे यांच्यासह घरावरील छतावर झोपण्याकरिता गेले होते. त्यानंतर पहाटेच्या पूर्वी ४.३० वाजता मयत छतावरून पडून जखमी अवस्थेत बेशुद्ध पडलेला असल्याचे दिसल्याने त्याला उपचाराकरिता बारामती हॉस्पिटल येथे नेले असता सकाळी ९.३० वाजता त्यांना मयत घोषित करण्यात आले. त्यांच्या मृत्यूबद्दल नातेवाईक किंवा मित्रांनी कोणताही संशय व्यक्त न केल्याने शवविच्छेदन अहवालात हृदयकविकाराचा झटका आल्याने अकस्मात मृत्यू अशी नोंद करण्यात आली. सदर अकस्मात मृत्यूच्या तपासामध्ये मयताचा खून झाल्याचे निदर्शनास आले नाही. तरी देखील शंकेला वाव राहू नये म्हणून या घटनेची पुन्हा एकदा सीआयडी मार्फत चौकशी केली जाईल. ही वस्तुस्थिती खरी आहे का, विजय शिंदे यामध्ये आहे का, हा खरेच आकस्मिक मृत्यू आहे का? या संदर्भातील सगळी चौकशी निश्चितपणे केली जाईल.

सभापती महोदय, ही गोष्ट खरी आहे की, ज्याचा मृत्यू झाला तो कोणत्याही मदतीने आपण परत आणू शकत नाही. एखाद्या व्यक्तीला कितीही मदत केली तरी ती तोकडी आहे. पैसा हा एखाद्याच्या मृत्यूला रिप्लेस करू शकत नाही. राज्य सरकारने तातडीने दोन योजनांमधून १० लाख रुपयांचा निधी त्यांच्याकडे दिलेला आहे. त्यासोबत ही संपूर्ण केस वेळेत पूर्ण झाली पाहिजे यादृष्टीने फॉरेंसिकच्या टीम तयार केलेल्या आहेत. संपूर्ण फॉरेंसिक एव्हीडन्सेस गोळा केलेले आहे. इरेप्युटेबल अशा प्रकारे फॉरेंसिक एव्हीडन्सेस आपल्याला प्राप्त होत आहे. राज्य सरकारच्या वतीने निश्चितपणे आम्ही हे प्रयत्न करित आहोत की, तत्काळ ही केस फास्ट ट्रॅक कोर्टात जावी. मी स्वतः श्री.उज्ज्वल निकम यांना विनंती केली. त्यांनी सरकारचे वकील म्हणून या केसमध्ये उपस्थित रहावे आणि त्यांनी केस चालवावी. त्यांनी त्याकरिता होकार दिला आहे.

सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी सांगितले की, ४ महिन्यात या केसचा निकाल लागला पाहिजे. खरे म्हणजे मी हेही तपासले की, आपल्याला एखादा असा कायदा करता येईल का, जेणेकरून अशा प्रकारच्या केसमध्ये निश्चित कालावधीत निकाल लागावा. त्यामध्ये सुप्रीम कोर्टाने काही आदेश दिल्यामुळे असा कायदा करता येत नाही. यापूर्वी सिंधुदुर्ग जिल्हयातील एका प्रकरणात आणि मालवणी येथील प्रकरणात दोन ते अडीच महिन्यात फास्ट ट्रॅक कोर्टाच्या माध्यमातून निकाल लागला आहे. सिंधुदुर्ग जिल्हयातील प्रकरणात दीड महिन्यात निकाल आलेला आहे. आपला प्रयत्न असा आहे की, फुलप्रूफ केस तत्काळ तयार व्हावी. यामध्ये इरेप्युटेबल एव्हीडन्सेस आपल्याकडे आहेत. विशेषतः अशा केसमध्ये जो फॉरेंसिक एव्हीडन्सेस असतो तो अत्यंत महत्वाचा असतो. त्या फॉरेंसिक एव्हीडन्सेसच्या माध्यमातून डेडिकेटेड टीम त्यावर काम करित आहे. मला विश्वास आहे की, चार ते पाच दिवसात या संदर्भातील सगळे परीक्षण आपण पूर्ण करू. त्यानंतर चार्जशीट आपण कोर्टामध्ये दाखल करू. या प्रकरणात आपण पॉस्को कायदा लावला आहे. पॉस्को कोर्टामध्ये ही केस चालेल. पॉस्को कोर्टाला स्पेशल कोर्टाचा दर्जा आहे. त्यासोबत आपण हाही प्रयत्न करित आहोत की, या पॉस्को कोर्टाला फास्ट ट्रॅक कोर्टाचे डेसिगनेशन देणार आहोत. त्या संदर्भात कार्यवाही केली जाईल. त्यामुळे पॉस्को जलदगती न्यायालयात ही केस चालविण्याचा निश्चितपणे मानस आहे.

सभापती महोदय, या निमित्ताने राज्यात खूप मोठ्या प्रमाणात बलात्काराची संख्या वाढत आहे, महिलांवरील अत्याचार वाढत आहेत अशा प्रकारचे मुद्दे या ठिकाणी मांडण्यात आले. खरे म्हणजे माझे नेहमी असे मत असते की, संख्येच्या किंवा आकडेवारीच्या माध्यमातून गुन्ह्यांच्या संदर्भात बोलणे हे असंवेदनशील आहे.

20/07/2016
SGB/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. सांगळे

U-101
13:20

या नंतर श्री. ओटवणेकर

श्री. देवेंद्र फडणवीस :

तुमच्या काळात एवढे झाले, आमच्या काळात एवढे झाले, तुम्ही कमी केले, आम्ही वाढविले असे म्हणता कामा नये. घडलेले गुन्हे हे गंभीरच असतात. एक जरी गुन्हा घडला तर त्यासंबंधी आपली तेवढीच संवेदनशीलता असली पाहिजे. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते, सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे तसेच अन्य अनेक सन्माननीय सदस्यांनी अनेक प्रश्न येथे उपस्थित केलेले आहेत. खरे म्हणजे निर्भयाची केस झाल्यानंतर आपण बलात्काराच्या संज्ञेची व्याख्या वाढविली. देशामध्ये नवीन कायदा बनविण्यात आला. यापूर्वी आपण छेडछाड या संज्ञेमध्ये अशा प्रकारचे गुन्हे नोंदवून घेत होतो. पण आता आपण त्याच्या वरच्या ग्रेडमध्ये गुन्हे नोंदविण्यास सुरुवात केली आहे. ३७६ या कलमाची आपण व्याप्ती वाढविली आहे. या कलमातील जी अ,ब, क, ड अशा प्रकारची पोट कलमे आहेत त्यात आपण अतिशय कठोर तरतूद करून कडक असा कायदा तयार केला आहे. सन २०१२ नंतर संपूर्ण देशामध्ये महिलांवरील अत्याचाराचे प्रमाण वाढल्याचे दिसून येत आहे. कारण गुन्हांची नोंद वाढलेली आहे. हे मी नाही तर माजी गृह मंत्री श्री.आर.आर.पाटील यांनी या सभागृहामध्ये सन २०१४ मध्ये चर्चेमध्ये सांगितले होते. त्यांनी एक अतिशय महत्त्वाचा मुद्दा मांडला होता. तो आपण सर्वांनी समजून घेतला पाहिजे. किपिंग बिलो द कार्पेट असा इंग्रजीमध्ये वाक्यप्रचार आहे. त्यातून कधीच कोणत्याही गोष्टी बाहेर येऊ शकत नाही. केंद्र व सर्व राज्य सरकारने २०१३ मध्ये फ्रि फ्लो ऑफ कम्प्लेंट्स असे एक तत्त्व स्वीकारले. महिलांच्या संदर्भातील आलेल्या तक्रारी आधी नोंदवायच्या आणि चौकशी करायची असे धोरण स्वीकारल्यामुळे गुन्हांची संख्या वाढायला लागली आहे. आपल्या राज्यात सन २०१२ नंतर गुन्हांची संख्या वाढली आहे. बालकांच्या आणि महिलांच्या विरुद्ध घडलेल्या घटनेसंबंधात गुन्हे दाखल करण्यासाठी समाजाचे प्रेशर असते. घरच्यांचे प्रेशर असते. आपल्या घराची, समाजाची बदनामी होईल अशा प्रकारचे प्रेशर असते. तेव्हा कायद्यात सुलभता आणून प्रेशर दूर झाले पाहिजे अशा प्रकारचा प्रयत्न येथे करण्यात आला आहे. बलात्काराच्या गुन्हातील आलेख आपण बघितला तर असे दिसून येईल की, ओळखीच्या लोकांकडून गुन्हे घडल्याचे प्रमाण जास्त आहे. मी आपल्या माहितीसाठी ओळखीच्या व अनोळखी लोकांकडून झालेल्या गुन्हांचे प्रमाण निदर्शनास आणून देत आहे. सन २०१३ मध्ये ओळखीच्या आरोपीचे प्रमाण ९३.४३ टक्के होते, तर अनोळखी आरोपीचे प्रमाण ६.५७ टक्के होते. सन २०१४ मध्ये ९५ टक्के ओळखीचे व ५ टक्के अनोळखी आरोपीचे प्रमाण होते. सन २०१५ ओळखीचे ९६ टक्के आणि अनोळखी आरोपीचे ४ टक्के प्रमाण होते. सन २०१६ मध्ये ओळखीच्या आरोपीचे प्रमाण ९६.७३ व अनोळखी आरोपीचे प्रमाण ३.२७ टक्के होते. याचा अर्थ असा आहे की, ही व्याप्ती वाढविल्यामुळे आता समाजात जागृती निर्माण झाली आहे. यापूर्वी अशा प्रकारचे गुन्हे घडत होते. पण समाज किंवा कुटुंबाच्या प्रेशरमध्ये नोंद होत नव्हती. ते गुन्हे आता नोंद होत आहेत हे यातून स्पष्ट होत आहे. जून २०१५ व जून २०१६ अखेर पर्यंतची आपण तुलना केली तर हे प्रमाण वजा १२२ टक्के एवढे आहे. गुन्हा उघडकीस येण्याचे प्रमाण अधिक ४३ टक्के इतके आहे. याने मी खूप समाधानी आहे असे नाही. पण हे सर्व मागे चालले आहे असे चित्र विरोधी पक्षाने मांडले आहे ते वस्तुस्थितीला धरून नाही. सर्वात महत्त्वाचे अपराधसिद्ध्याचा दर आहे. पूर्वी महिलांच्या अत्याचारासंबंधातील अपराधसिद्धीचा दर खूप खाली गेला होता. त्यासाठी अनेक कारणे आहे. आजही हा दर स्टेट अॅव्हरेजच्या खाली आहे. पण महिलांच्या बलात्कारसंबंधातील गुन्हा सिद्धतेचा दर आपण २१ टक्क्यांपर्यंत नेलेला आहे. पूर्वी ही टक्केवारी ६ ते ७ टक्क्यांपर्यंत खाली गेली होती. सध्या लिव्ह इन रिलेशनशिप नावाचा प्रकार सुरू झाला

आहे. महिलेने तक्रार केल्यानंतर नव्या कायदानुसार तो बलात्कार ठरतो. पण अनेक प्रकरणात पुन्हा त्यांचे संबंध व्यवस्थित होतात. ती केस परत घेतली जाते. अशा देखील आपल्याला काही केसेस दिसत आहेत. यात अपराधसिद्धतेचा दर कमी आहे. पण गुणात्मक वाढ झाली असून तो दर आपण २१ टक्क्यांपर्यंत नेऊन ठेवलेला आहे. त्यामुळे राज्यातील महिलांवरील अत्याचार व बलात्काराच्या प्रमाणात वाढ झाली आहे हे पूर्णपणे वस्तुस्थितीला धरून नाही. आपण येथे २० हजार गुन्ह्यांचा उल्लेख केला आहे. पण आपण त्याची तुलना आधीच्या काळात केली तर असे दिसून येईल की, यामध्ये ६.५६ टक्क्यांनी घट झाली आहे. बलात्काराच्या प्रमाणात ५.५७ टक्क्यांनी घट झाली आहे. बलात्काराचा प्रयत्न करणे यात ७.३ टक्के घट आहे. जबरी चोरी यात ४८ टक्के घट आहे. गंभीर दुखपात यात ५७ टक्के घट आहे. हुंडाबळी यात ३.०७ टक्के घट आहे. विनयभंग यात ३.४७ टक्के घट आहे. हुंडा प्रतिबंधक कायद्याच्या अंतर्गत २५.८१ टक्के इतकी घट आहे. आपल्याला फक्त महिलांचे अपहरणाचे प्रयत्न या एका संज्ञेमध्ये १८ टक्के वाढ झाल्याचे विशेषत्वाने दिसत आहे. ही वाढ असण्याचे कारण काय आहे ? बचपन बचाव विरूद्ध केंद्र सरकार या प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने निर्णय दिला आहे की, १८ वर्षा खालील मुली हरविल्याची नोंद घ्यायची नाही तर ती अपहरण केल्याची नोंद घ्यावी. यापूर्वी आपण हरविल्याची नोंद घेत होतो. आता हरविल्याची नोंद घेता येत नाही. अपहरण झाले अशा प्रकारचीच नोंद आपल्याला घ्यावी लागते. या संदर्भात केंद्र शासनाने ऑपरेशन मुस्कान सुरू केले. ते आपल्या राज्यात यशस्वी झालेले आहे. हरविलेली मुले आणि मुली आपण अपहरण या वर्गवारीत समाविष्ट केली आहेत. त्यांना शोधून त्यांच्या घरी पाठविण्याचे काम राज्य सरकारने एका वर्षात केले आहे. त्यासंदर्भातील आकडेवारी माझ्याकडे आहे. या संदर्भात काही सुरक्षेच्या उपाययोजना आपण केलेल्या आहेत. दामिनी पथकाचे काय झाले अशा प्रकारची विचारणा माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी केली आहे. आपण दामिनी पथक आपण निर्माण केलेले आहे. त्याची व्याप्ती आता आपण वाढवित आहोत. देशात आपल्या राज्यात महिला पोलीस जास्त असल्या तरी एकूण लोकसंख्येच्या तुलनेत त्या कमी आहेत. त्यामुळे त्याचे डिप्लॉयमेंट हे इक्विल राहिल. दामिनी पथक आपण सुरू केलेले आहे.

प्रतिसाद हे मोबाईल ॲप आपण सुरू केलेले आहे. महिलांनी ते मोठ्या प्रमाणावर डाऊनलोड केलेले आहे. त्यातील पॅनिक बटन दाबल्यानंतर थेट जीपीएसच्या माध्यमातून नजिकच्या पोलीस ठाण्याच्या पोलीस व्हॅनला ती सूचना जाते. या ॲपच्या माध्यमातून जीओ लोकेशन जाते. त्यामुळे प्रत्यक्षात कुठे घटना घडत आहे किंवा महिला अडचणीत आहे याची थेट माहिती मिळत असल्यामुळे पोलीस थेट पोहचू शकतात.

या नंतर श्री. जुन्नेरे

श्री.देवेंद्र फडणवीस

आतापर्यंत जवळपवास पन्नास हजार महिलांनी हे सॉफ्टवेअर डाऊनलोड केले आहे परंतु एवढ्या कमी प्रमाणात डाऊनलोडने हा प्रश्न सुटणार नाही. त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात हे सॉफ्टवेअर आपल्याला डाऊनलोड करून द्यावे लागणार आहे. यासोबतच महिलांसाठी टोलफ्रिच्या १०३ आणि १०९१ या क्रमांकाच्या दोन लाईन्स सुरु करण्यात आल्या आहेत. माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी विचारले आहे की, विनयभंगाच्या केसेसमध्ये दोषोरोपपत्र २४ तासाच्या आत कोठे दाखल करण्यात आले आहे ? यासंदर्भात मी आपणास सांगू इच्छितो की, सिंधुदुर्ग, पुणे,पुणे-ग्रामीण, यवतमाळ,सोलापूर,मुंबई, मुंबई रेल्वे या पोलीस घटकांनी २४ तासाच्या आत विनयभंगाच्या संदर्भातील चार्जशिट दाखल केले असून या गुन्ह्यांमध्ये कन्हीक्शन देखील मिळवलेले आहे. यासोबतच आपण अन्य काही उपाययोजना देखील केलेल्या आहेत. सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी फास्ट ट्रॅक कोर्टाच्या संदर्भात विचारणा केली होती त्यांना मी सांगू इच्छितो की, महिलांवरील अत्याचारावरील प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी २७ विशेष न्यायालये आणि २२ विशेष न्यायालये स्थापित केलेली असून ही सर्व न्यायालये कार्यान्वित असून या न्यायालयांमध्ये कार्यवाही देखील सुरु आहे. देशामध्ये दीड महिन्यांच्या आत निकाल लागण्याची केस फक्त आपल्या महाराष्ट्रातच दिसून आली आहे.

सभापती महोदय, सोनसाखळीच्या चोरीच्या गुन्ह्यांतील शिक्षेमध्ये आपण वाढ केली आहे. यासंदर्भातील कायदा या अधिवेशनात येणार आहे. आतापर्यंत तो J.M.F.C. होता आता तो Trial by Session Court होणार आहे. महिला व मुलींच्या अनैतिक व्यापारास प्रतिबंध करण्याकरिता अनैतिक मानवी वाहतूक प्रतिबंध समन्वय कक्षाची स्थापना देखील करण्यात आली आहे. प्रत्येक पोलीस ठाण्यामध्ये एका अधिकाऱ्याला बालकल्याण अधिकारी म्हणून नामनिर्देशित करण्यात आले आहे. यामध्ये जी काही वेगवेगळ्या प्रकारची कार्यवाही सुरु आहे ती सांगून मी सभागृहाचा वेळ घेणार नाही. परंतु राज्य सरकारच्या वतीने यासंदर्भात सातत्याने कार्यवाही सुरु आहे एवढेच मला या निमित्ताने सांगावयाचे आहे.

सभापती महोदय, कोपर्डीच्या घटनेमध्ये जे काही आरोपी आहेत त्या आरोपींच्या संदर्भात तातडीने कार्यवाही करून राज्यसरकार न्यायालयाकडे फाशिशीचीच मागणी करणार आहे. मला विश्वास आहे की, ज्या प्रकारचे एव्हीडन्सेस आपण जमा केले आहेत त्या एव्हीडन्सेसच्या आधारे न्यायालय निश्चितपणे आपले म्हणणे मान्य करेल व अतिशय कमी कालावधीत या नराधमांना आपण फाशिची शिक्षा देऊ शकू.

या विषयाच्या संदर्भात माननीय विरोधी पक्ष नेते आणि माननीय श्री.नारायण राणे साहेबांनी काही मुद्दे उपस्थित केले आहेत. आरोपीचा फोटो दाखवल्याचा मुद्दा माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी या ठिकाणी उपस्थित केला होता. खरे म्हणजे विरोधी पक्ष नेत्यांनी

हाच प्रश्न स्वतःला विचारला पाहिजे असे मला वाटते. पहिली गोष्ट अशी आहे की, आपण तरुण आहात, उत्तम काम करीत आहात परंतु एका जबाबदार विरोधी पक्ष नेत्याने कोणत्याही प्रकारचे व्हेरीफिकेशन न करता एखाद्या मंत्र्याचे अशा प्रकारे चिरहरण करणे हे काही बरोबर नाही. शेवटी अशामुळे माणसे जिवनातून उठत असतात. इतक्या भयाणक आरोपी सोबत मंत्र्यांचा फोटो दाखवणे हे काही बरोबर नाही. हा फोटो जेव्हा आपण इंडिकेट केला, आता आपण जे तत्व सांगितले त्या तत्वाची तेव्हा पायमल्ली झाली नाही काय ? आपल्या सुदैवाने हा फोटो चुकीचा निघाला. परंतु हा फोटो आपण इंडिकेट केला होता. त्यानंतर मी जो फोटो दाखवला तो वर्तमानपत्रात जो फोटो छापून आला होता तो दाखवला होता. वाटले तर आपण तो फोटो चेक करावा. ओळख परेड हा जो विषय आहे त्यामध्ये Evidence Act चा सेक्शन ९ मध्ये त्याची तत्वे दिलेली आहेत. परंतु ओळख परेड हा Standalone Evidence नाही. ज्यावेळी तुमच्याकडे इतर Irrefutable Evidence नाही. यामध्ये Irrefutable Evidence आहेत. त्यामुळे ओळख परेड याला महत्व नाही परंतु त्याच्या पलिकडे जाऊन मी सांगू इच्छितो की, मला तुमच्यावर आरोप करावयाचा नाही. आपण घटनेच्या ठिकाणी गेला होता तसेच अनेक लोक त्या ठिकाणी गेले होते. पॉस्को कायद्याच्या अंतर्गत जे व्हीकटीम्स आहेत ते व्हीकटीम्स कोठे राहतात हे आयडेन्टी फाय करता येते. पॉस्को कायदा लागू असताना जाता येत नाही. त्यांच्या घरी गेलो तर ती आपली चूक नसते परंतु आपल्या बरोबर कॅमेरे सुद्धा येत असतात व शूटींग घेत असतात. यासंदर्भातील माहिती मलाही आताच मिळत आहे. मी काही सर्वज्ञ नाही. परंतु आपण देखील हे लक्षात ठेवावे. ज्यावेळेस मी पोलिसांना सांगितले की, पीडित कुटुंबाच्या घरी मला जावयाचे आहे त्यावेळी पोलिसांनी सांगितले की, त्या पीडित कुटुंबाला आपण अन्य ठिकाणी भेटले पाहिजे असे कायदा सांगतो, अन्यथा चार्जेस फ्रेम झाल्यानंतर त्यांना तेथे भेटले पाहिजे. आता हा विषय सर्वांनाच समजलेला असल्यामुळे आता त्यामध्ये काही प्रश्न येणार नाही.

सभापती महोदय, मुख्यमंत्री असंवेदनशिल असल्यामुळे ते घटनेच्या ठिकाणी गेले नाहीत असा आरोप माझ्यावर करण्यात आला आहे. त्या ठिकाणी गेल्याने संवेदनशिल व न गेल्यावर असंवेदनशिल आहे असे आपल्याला म्हणता येणार आहे काय ?

सभापती महोदय, आपल्याला माहिती आहे की, नागपूर येथे 1995 साली लाठीचार्ज होऊन व इतर कारणामुळे ११५ गोवारी जनतेचा मृत्यू झाला होता. परंतु त्यावेळेस तेव्हाचे मुख्यमंत्री तेथे भेटावयास गेले नव्हते तसेच हॉस्पिटलमध्ये सुद्धा भेटावयास गेले नव्हते. याचा अर्थ ते असंवेदनशिल होत नाहीत. त्यावेळची परिस्थिती काय असते, पोलीस आपल्याला काय सांगतात यावरच त्याचा निर्णय करावयाचा असतो.

सभापती महोदय, आपण घाई घाईने कोपडी येथे धावून गेलात परंतु तेवढ्या घाईने यवतमाळ येथे धावून गेला नाहीत. यवतमाळ येथे १७ बालिकांवर लैंगिक अत्याचार झाला होता. त्यामुळे मी आपल्या हेतूवर शंका घ्यावी काय ? मी असे म्हणू की, विरोधी पक्ष

नेत्यांना येथे राजकारण दिसले म्हणून तेथे गेले आणि जेथे अडचणीचे होते तेथे गेले नाहीत. मला वाटते आपण कशाला एकमेकांच्या हेतूवर शंका घ्यावयाची ? तुम्ही तुमचे काम करीत आहात, मी माझे काम करीत आहे. ही घटना घडल्यापासून मी सातत्याने पोलिसांच्या संपर्कात आहे. या घटनेवर माझे बारीक लक्ष आहे. फॉरेन्सीकच्या टिमस तयार झाल्या पाहिजेत. मला याची कल्पना आहे की, फॉरेन्सीक लॅबमध्ये अनेकवेळा कन्जेशन असते व आज आलेली गोष्ट सात दिवसांनी पाहिले जाते यावर मी स्वतः लक्ष ठेवून आहे. D.G., Forensic आणि Director, Forensic या दोघांनी मी सांगितले आहे की, यासाठी स्पेशल टिम कॉन्स्टीट्यूट करा. खरे म्हणजे या एव्हीडन्सच्या भरोवशावरच आपण या गुन्हेगारांना फाशी देऊ शकू. या विषयाच्या संदर्भात ताबडतोब अँड उज्वल निकल साहेबांशी देखील बोललो आहे. लॉ अँड ज्युडिशियरीच्या मार्फत फास्ट ट्रॅक कोर्टाचा प्रस्ताव तयार केला. घटनेच्या ठिकाणी मंत्री महोदय श्री. राम शिंदे साहेब तेथे गेले होते. आपण घटनेच्या ठिकाणी गेला होता त्या दिवशी गृह राज्यमंत्री सुध्दा गेले होते. ही गोष्ट खरी आहे की, लोकांचा प्रक्षोभ मोठा आहे. हा प्रक्षोभ शांत करण्याची जबाबदारी आपल्या सर्वांची आहे. आपल्यापैकी प्रत्येकाने म्हटले आहे की, या घटनेला जातीय वळण देणे योग्य नाही. आरोपी हा कोणत्याही जातीचा नसतो, आरोपी हा आरोपी असतो. त्यामुळे आपण सर्वांनी मिळून थोडा संयम पाळला पाहिजे

सभापती महोदय, माननीय श्री. नारायण राणे साहेबांनी यासंदर्भात मोठे राजकीय भाषण केले. पुष्कळ दिवसांनी विरोधी पक्षाच्या भूमिकेत राणे साहेब आले. खरे म्हणजे माननीय राणे साहेब आपण एक गोष्ट विसरले आहात. मी रेकॉर्ड काढून बघितले आहे. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येबद्दल ३०२ चा गुन्हा दाखल करा ही मागणी मी नाही तर तुम्ही केली होती. आम्ही तुमच्याकडून खूप गोष्टी शिकलो आहोत. तुम्ही आमचे नेते होता. माननीय राणे साहेब जे म्हणायचे तीच गोष्ट आम्ही लावून धरायचो. त्यांच्या मागे खरे म्हणजे आम्हीच होतो. आपण सांगितले की, महाराष्ट्राला ३ मुख्यमंत्री वगैरे वगैरे.....साहेब मी एकच मुख्यमंत्री आहे. काळजी करू नका. मी सक्षम मुख्यमंत्री आहे. ३ ची सवय तुम्हाला असेल. एक रवि इकडे तर एक रवि तिकडे परंतु आपल्याला तसे लागत नाही. मुख्यमंत्री म्हणून मी सक्षम आहे.

सभापती महोदय, माननीय श्री. नारायण राणे साहेबांनी यासंदर्भात मोठे राजकीय भाषण केले आहे. पुष्कळ दिवसांनी विरोधी पक्षाच्या भूमिकेत राणे साहेब आले. खरे म्हणजे माननीय राणे साहेब आपण एक गोष्ट विसरले आहात. मी रेकॉर्ड काढून बघितले आहे. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येबद्दल ३०२ चा गुन्हा दाखल करा ही मागणी मी नाही तर तुम्ही केली होती. आम्ही तुमच्याकडून खूप गोष्टी शिकलो आहोत. तुम्ही आमचे नेते होता. माननीय राणे साहेब जे म्हणायचे तीच गोष्ट आम्ही लावून धरायचो. त्यांच्या मागे खरे म्हणजे आम्हीच होतो. आपण सांगितले की, महाराष्ट्राला ३ मुख्यमंत्री वगैरे वगैरे.....साहेब मी एकच मुख्यमंत्री आहे. काळजी करू नका. मी सक्षम मुख्यमंत्री आहे. ३ ची सवय

20/07/2016
SGJ/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. ओटवणेकर

W-107
13:40

तुम्हाला असेल. एक रवि इकडे तर एक रवि तिकडे. परंतु आपल्याला तसे लागत नाही.
मुख्यमंत्री म्हणून मी सक्षम आहे.

या नंतर श्री. शिगम

श्री. देवेन्द्र फडणवीस :

सभापती महोदय, या चर्चेच्या निमित्ताने ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी सांगितले की, मला गृह खाते कळत नाही. ते खरे आहे. मला आपल्या इतका गृह खात्याचा अनुभव नाही. आपणास दोन्हीकडचा अनुभव आहे. आपणास गृह खात्याचा खालपासून वरपर्यंत ४० वर्षांचा अनुभव आहे. मी कालपरवा आलेला आहे, मला काय अनुभव आहे ? मी एवढेच सांगतो की, मला गृह खात्याचा किती अनुभव आहे हे आकडे बोलतील, माझे काम बोलेल. माझे मूल्यमापन करण्याकरिता राज्यातील जनता आहे. आपण त्याची काळजी करू नका. ते माझे योग्य मूल्यमापन करतील. भाजप हा गुंडाचा पक्ष, असे कोण सांगत आहे आणि ते कोणी सांगावे ? भाजप गुंडाचा पक्ष, हे आश्चर्य आहे. रमेश गावेकरांचे काय झाले, अंकुश राणेचे काय झाले ? आणि तुम्ही सांगायचे भाजप गुंडांचा पक्ष आहे ? आपण मुन्ना यादवच्या संदर्भात उल्लेख केला. त्यांच्यावर राजकीय आंदोलनाशिवाय दुसरे कोणतेही गुन्हे नाहीत.

सभापती महोदय, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात कोणावर कोणते गुन्हे आहेत हे जर सांगितले तर पार्टीज ऑफ क्रिमिनल कोण आहेत हे आपल्या निश्चितपणे लक्षात येऊ शकते. पण मी त्या खोलात जात नाही. आपणास यापुढे अनेक गोष्टी करावयाच्या आहेत. त्या संदर्भात मी फार काही बोलत नाही. सावंतवाडी येथे क्राईम नं ९/२०१६ १३७, १३५, १४३, १४७ त्यानंतर ११/२०१६ - १४३, १४७, १४८, १४९, ३५३, ३३२, ३३६, ४४७, ४४८ क्रिमिनल लॉ अमेंडमेंड अॅक्ट १९३२ पुढची लिस्ट मी वाचत नाही. मी एक डायलॉग ऐकला होता “ जो कांच के घरों में रहते हैं, वे दुसरो के घरों में पत्थर नहीं फेंका करते.”

सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी एनसीआरबीचा उल्लेख करताना सांगितले की, सन २०१४ चा रिपोर्ट उपलब्ध नाही, तो रिपोर्ट लपविण्यात आला. सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे हे मुख्यमंत्री होते. मी त्यांना सांगू इच्छित आहे की, सन २०१४ चा रिपोर्ट २०१५ च्या ऑगस्ट महिन्यात प्रकाशित होतो. सन २०१५ चा रिपोर्ट २०१६ च्या ऑगस्ट महिन्यात प्रकाशित होतो. आपण पुढील वर्षातील सहा महिन्यांचे आकडे घेऊन रिपोर्ट प्रकाशित करतो. सन २०१४ चा रिपोर्ट आम्हीच प्रकाशित केला. तो मागील सरकारने प्रकाशित केला नाही. सन २०१५ चा रिपोर्ट देखील आम्हीच प्रकाशित करणार आहोत. पुढच्या महिन्यात त्याची तारीख देखील ठरलेली आहे. एनसीआरबीचा रिपोर्ट सीआयडी विभाग प्रकाशित करते आणि त्याची पूर्ण तयारी झालेली आहे. तो रिपोर्ट लपवायचा कशाला ? समजा एखाद्या बाबतीत गुन्हे वाढले असतील तर ते लपवून काही फायदा आहे काय ? जर गुन्हे वाढले असतील तर त्यावर उपाययोजना करून गुन्हे कमी केले पाहिजेत. त्याकरिताच हा रिपोर्ट आहे. त्यामुळे आपण काळजी करू नये. डिसेंबरच्या अधिवेशनामध्ये आपणास भाषण करण्याकरिता सन २०१५ चा एनसीआरबीचा रिपोर्ट आपल्या हातामध्ये निश्चितपणे असेल.

सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी सांगितले की, आम्ही सूडाचे राजकारण करीत आहोत. आम्ही ई.डी.लावत आहोत, कोणत्या तरी चौकशी लावत आहोत. आम्हास कोणावरही चौकशी कशी लावता येईल ? माझे तर असे म्हणणे आहे की, आपल्यासारख्या सज्जन, सत्शील, प्रामाणिक व्यक्तीने काही घाबरण्याचे कारण नाही. आपण का घाबरणार ? आपण तसे कोणाला घाबरत नाही. आम्ही आपणास इतके वर्षे ओळखतो. आपण कधी कोणाला घाबरलात ? त्यामुळे असा काही विषयच नाही. आपण सांगितले की, कुठलीतरी चौकशीची बातमी श्री.परदेशी यांनी दिली. त्याकरिता परदेशी कशाला पाहिजेत, आपल्याकडे देशी

कमी आहेत काय ? आमच्याकडे त्यांची आवश्यकताच नाही. आपल्या पक्षातील एकातरी व्यक्तीबद्दल आपण कधीतरी चांगले बोलला आहात काय ? श्री.विलासराव देशमुख यांच्याबद्दल काय बोललात ते माझ्याजवळ आहे. श्री.अशोक चव्हाण यांच्याबद्दल काय बोललात ते माझ्याजवळ आहे. आमच्या विदर्भातील सज्जन गृहस्थ श्री.माणिकराव ठाकरे यांच्याबद्दल काय बोललात ते माझ्याजवळ आहे. श्री.पृथ्वीराज चव्हाण यांना जाता जाता एक वर्षापूर्वी काय बोललात ते माझ्याकडे आहे. हे सर्व माझ्याकडे असताना बातम्या छापून आणायला श्री.परदेशी यांची मला आवश्यकता नाही. हेच पुरेसे आहे.

सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे हे अत्यंत हुशार नेते आहेत याबद्दल आमच्या मनात कोणतीही शंका नाही. पण आपला असा इतिहास आहे की, आपण रागात आलात की काही बोलता. पण ते गांधीर्याने घ्यायचे नसते. सन २००८ मध्ये श्री.अशोक चव्हाण मुख्यमंत्री झाले तेव्हा आपण म्हणाला होता की, काँग्रेसचे नेते देश विकत आहेत. श्री.अहमद पटेल हे काँग्रेसचे चांगले नेते आहेत यांच्याबद्दल म्हटले होते की, ते विलासराव देशमुखांसोबत महाराष्ट्र विकत आहेत. आपण त्याच काळात श्रीमती सोनिया गांधी यांच्यावर माझा विश्वास राहिलेला नाही असे सांगितले. आपण श्री.अशोक चव्हाण यांच्याबद्दल काय काय बोललात हे येथे सांगणे योग्य नाही. अशा अनेक गोष्टी आहेत. त्यामुळे आपण प्रत्येकवेळी बोलता ते सर्व गांधीर्याने घेतले पाहिजे असे नाही कारण नंतर आपले मत बदलते. त्यानंतर तीन महिन्यात तेच श्री.अशोक चव्हाण चांगले होतात. आपण या ठिकाणी बातमी छापून आणली असे सांगितले. महाराष्ट्र टाइम्स या वर्तमानपत्राशी माझे काही देणे घेणे नाही. ते वर्तमानपत्र आमच्या विचारांचे नाही. पण त्या वृत्तपत्रास पेक्षांचे पाकिट देऊन आणि संपादकांवर दबाव आणून बातम्या छापून येतात. आपणही वृत्तपत्र चालविता. वृत्तपत्र स्वातंत्र्याबद्दल जास्त सजग राहिले पाहिजे.

सभापती महोदय, एका केसच्या संदर्भात उल्लेख झाला. तेव्हा केंद्रात आपल्या पक्षाचे सरकार होते आणि राज्यात देखील आपले सरकार होते. त्यावेळी सर्वोच्च न्यायालयाने एम्पॉवर समिती स्थापन केली. ती सर्वोच्च न्यायालयाची समिती आहे. ती छोटी समिती नाही. त्या समितीने असे म्हटले की, “The facts and circumstances on the present case clearly highlights that the Revenue Minister, Maharashtra took the decision to overrule Forest Secretary and Revenue Secretary not for a bonafide reason or authority but to favour private builders. “ मी सप्लीमेन्टरी रिपोर्टमध्ये जात नाही. त्या समितीने गुन्हा दाखल करा असे सांगितले होते. त्यावेळचे मुख्यमंत्री श्री.पृथ्वीराज चव्हाण यांच्याकडे ती फाईल गेली. त्यांनी तो गुन्हा दाखल केला नाही. आम्हाला सत्तेवर येऊन दोन वर्षे झाली. आम्ही जर विन्डेकटीव्ह असतो तर तो रिपोर्ट आमच्या हातामध्ये होता. आम्ही एका दिवसात तो रिपोर्ट पाठवून दिला असता. परंतु आम्ही तसे केले नाही. आम्ही विधि व न्याय विभागास सांगितले की, हे व्हेरिफाय करा, व्हेट करा, जी काही वस्तुस्थिती आहे ती फाईलवर आणा. त्या संदर्भात आम्ही योग्य तो निर्णय घेऊ. आपण विषय उपस्थित केला म्हणून सांगू इच्छितो की, हे राज्य सरकार कोणावरही विन्डेकटीव्ह कारवाई कधीच करणार नाही.

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.देवेन्द्र

फडणवीस....

लोकशाहीमध्ये सत्तारूढ पक्ष आणि विरोधी पक्ष ही लोकशाहीच्या रथाची दोन चाके आहेत. ती चाके असताना कोणाला तरी दाबून, कोणावर केसेस टाकून ही लोकशाही आम्ही एकतर्फी घेऊन जाऊ असे स्वप्न मी कधीच बघत नाही. ज्यावेळी आमच्या मंत्र्यांवर आपण आरोप करता त्यावेळी त्या आरोपांची वस्तुस्थिती कधी तरी जाणून घेतली पाहिजे. आपण आरोप केल्यानंतर आम्ही वस्तुस्थिती मांडू. आमचे मंत्री गुन्हेगार ठरले तर एक मिनिट सुध्दा त्यांना ठेवणार नाही. परंतु या पलीकडे जाऊन सांगतो की, केवळ साप-साप म्हणून जर काठीने झोडपण्याचा प्रयत्न कराल तर एकही मंत्री राजीनामा देणार नाही.

सभापती महोदय, मला गेल्या २० महिन्यांपासून आपण या सभागृहात पाहत आहात. मी कधीही राजकीय भाषण करित नाही. राजकीय भाषण देण्याची मला सवय नाही. मी मुद्याचे तेवढेच बोलत असतो. पण जर या सभागृहात राजकीय भाषणे झाली आणि त्याला उत्तर दिले नाही तर, त्या भाषणातील गोष्टी लोकांना खऱ्याच वाटतात.

माननीय श्री.नारायण राणे साहेब आपण राज्य उत्पादन शुल्क विभागातील बदल्यांबाबत एक अतिशय महत्त्वाचा मुद्दा उपस्थित केला. या विभागाच्या एस्टॅब्लिशमेंट बोर्डांने केलेल्या केलेल्या बदल्यांमध्ये एका मृत व्यक्तीची बदली करण्यात आली, दोन-तीन जण निलंबित होऊन पुन्हा सेवेत परत आले आहेत, असे आपण सांगितले. महोदय, या बदल्यांची मी माहिती घेतली. सुप्रीम कोर्टाच्या निर्णयानुसार त्या विभागात १२ महिन्यांपेक्षा जास्त काळ निलंबित ठेवता येत नाही. त्या विभागात अधिकाऱ्यांची एक समिती आहे. ती समिती अशा प्रकरणांचा रिव्ह्यू घेऊन निलंबित केलेल्या लोकांना परत घेते. मी निदर्शनास आणून देतो की, या विभागामध्ये नॉन एक्झिक्युटीव्ह पोस्ट नाही. या विभागात सर्व पोस्ट एक्झिक्युटीव्ह आहेत. माननीय श्री.राणे साहेब, ही वस्तुस्थिती असताना सुध्दा आपल्यासारख्या ज्येष्ठ आणि अनुभवी सदस्यांनी हा मुद्दा मांडला असल्यामुळे एस्टॅब्लिशमेंट बोर्डाचा प्रस्ताव नियमानुसार होता की नाही, त्यामध्ये काही अनियमितता होती काय, याची चौकशी मुख्य सचिव करतील अशी मी घोषणा करतो.

सन्माननीय श्री.नारायण राणे साहेब, आपण एका महिला अधिकाऱ्याच्या संदर्भात बोलला. आपल्याकडून अशी अपेक्षा आहे की, असे जर खरेच घडले असेल तर आपण तातडीने ते नजरेस आणून द्यावयास पाहिजे होते. आपण काल या सभागृहात या घटनेविषयी बोलला. मी विचारू इच्छितो की, आपणास या घटना राजकारणासाठी ठेवायच्या आहेत काय ? आपण अशा प्रकारचे वक्तव्य केल्यामुळे सर्व मंत्री संशयाच्या भोवऱ्यात आहेत. सर्वजण एकमेकांना विचारतात की, तुमच्याकडे हा प्रकार घडला आहे काय ? आपल्या देशाने बोफोर्स तोफा का विकत घेतल्या होत्या, हे आपल्याला माहित

आहे काय ? कारण बोफोर्स आणि इतर तोफांमध्ये एक महत्त्वाचा फरक होता. बोफोर्स तोफांचे समर्थन करताना सांगण्यात आले होते की, बोफोर्स तोफा या शूट अॅण्ड स्कूट पध्दतीच्या असतात. म्हणजे शूट केले की, जागा बदलायची आणि आपल्यावर गोळा येऊ द्यायचा नाही. परंतु विरोधी पक्षाने सध्या जी शूट अॅण्ड स्कूट पध्दत सुरु केली आहे ती योग्य नाही. आपण आरोप-प्रत्यारोप करून दोन दिवस वर्तमानपत्रात बातम्या छापून आणाल. परंतु त्या आरोपांना आम्ही जोरात उत्तर देऊ. आम्ही सुध्दा त्या विरोधात आमची वस्तुस्थिती जोरात मांडू. आपण हे लक्षात घ्यावे की, जे इकडे आहे ते तिकडे आहे आणि जे तिकडे आहे ते इकडे आहे. आम्ही सुध्दा सर्व गोष्टी बाहेर काढू. मी आपल्याला दम देतो असे नाही. कारण माझा तसा स्वभावच नाही. मी कसा शांत आणि संयमी आहे हे आपल्याला माहित आहे. मी शांत आणि संयमी असल्याबाबत माननीय श्री.नारायण राणे साहेब नेहमी माझे कौतुक करीत होते. आम्ही दोघांनी विरोधी पक्षात असताना एकत्र काम केले आहे.

सभापती महोदय, या सर्व गोष्टी मला बोलण्याची गरज पडली नसती तर अधिक चांगले झाले असते. शेवटी काही चर्चा राजकीय अभिनिवेशाच्या पलीकडे जाऊन करणे महत्त्वाचे असते. राज्यामध्ये एवढी गंभीर घटना घडलेली असताना, राज्यासमोर आज दुफळी माजेल की काय, असा प्रश्न निर्माण झालेला असताना दोन्ही सभागृहाच्या माध्यमातून एकमताने संकेत गेला पाहिजे की, 'होय' आम्ही तुमच्या पाठीशी आहोत. खरोखरच घडलेली घटना दुर्दैवी आहे. पण या घटनेतील जे नराधम आहेत त्यांना कोणत्याही परिस्थितीत सोडणार नाही. त्या नराधमांना फाशी दिल्याशिवाय राज्य सरकार किंवा विधिमंडळ मागे हटणार नाही, अशा प्रकारचा संकेत या चर्चेच्या माध्यमातून जावा, एवढीच विनंती करतो व माझे भाषण संपवितो.

सभापती : अल्पकालीन चर्चा आता संपली आहे.

नियम २८९ अन्वये दिलेल्या सूचनेसंबंधी

सभापती : आज

बुधवार, दिनांक २० जुलै, २०१६ रोजी सन्माननीय सदस्य सर्वश्री शरद रणपिसे, माणिकराव ठाकरे, भाई जगताप, प्रा.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, अँडरामहरी रुपनवर, अँडहुस्नबानू खलिफे यांनी सकाळी १०.१० वाजता म.वि.प. नियम २८९ अन्वये प्रश्नोत्तराचा तास स्थगित करून राज्यातील मंत्र्यांच्या भ्रष्टाचाराची आणि घोटाळ्यांची विविध प्रकरणे मोठ्या प्रमाणात उजेडात आल्यामुळे जनमाणसात शासनाबद्दल तीव्र असंतोष व संतापाची भावना निर्माण होणे, या विषयाच्या बाबतीत म.वि.प. नियम २८९ अन्वये सूचना दिली आहे. महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील एखादा नियम स्थगित करणे या संबंधीचा नियम 289 हा आहे. कोणत्याही सदस्यास माननीय सभापतींच्या अनुमतीने कोणताही नियम स्थगित करण्यासंदर्भात सूचना देता येईल. यावरून असे दिसून येते की, प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सगळे कामकाज स्थगित करण्यासाठी त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात असे काम किंवा असा एखादा विशिष्ट प्रस्ताव सभागृहासमोर असणे आवश्यक आहे. परंतु उक्त विषय आजच्या कामकाज पत्रिकेमध्ये समाविष्ट नाही. तसेच सन्माननीय सदस्यांनी सदर सूचनेत मांडलेले मुद्दे हे आरोपात्मक स्वरूपाचे आहेत. हे निश्चितच सभागृहाच्या प्रथा, परंपरेला धरून नाही. त्यामुळे सदर सूचना मी नाकारित आहे.

तथापि, या विषयावर एकाच सन्माननीय सदस्यानी केवळ दोन मिनिटे बोलावे. कृपया त्यांनी आरोपात्मक बोलू नये.

सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप मी आपणास सांगू इच्छितो की, आपण आपल्या पक्षांतर्गत निर्णय घ्यावा की, तुमच्या पक्षातर्फे कोण कोणत्या विषयावर बोलणार आहे. मला वाटते गट नेत्यांचे जे कर्तव्य आहे ते त्यांना पार पाडू द्यावे. त्यानुसार गट नेते असलेले श्री.शरद रणपिसे यांनी आपले म्हणणे दोन मिनिटात मांडावे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, काल या सभागृहात ता.प्र.क्र.२०६०१ चर्चेला आला होता. तो प्रश्न उद्योग विभागाचा होता.

सभापती : सन्माननीय सदस्य मी आपल्याला कोणत्या विषयावर बोलण्याची संधी दिली आणि आपण कोणत्या विषयावर बोलत आहात ? हे बरोबर नाही. मी कालच्या प्रकरणी स्पष्ट निर्णय दिलेला आहे. आपण नियम २८९ अन्वये दिलेल्या सूचनेवर बोलावे. मी दिलेल्या निर्णयावर बोलणार असाल तर अवघड होईल. कालच्या विषयावर बोलला तर ते रेकॉर्डवर येणार नाही. त्यामुळे आपण फक्त नियम २८९ अन्वये दिलेल्या सूचनेवर बोलावे.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, कालचा विषय महत्त्वाचा असताना सुध्दा आम्हाला बोलण्याची संधी मिळाली नाही. मी नियम ७६ अन्वये आपल्याला पत्र दिले

होते की, हा विषय अतिशय गंभीर आहे. राज्यात मोठ्या प्रमाणावर भ्रष्टाचार होत आहे. कालच्या प्रकरणाव्यतिरिक्त माझ्याकडे महसूल विभागाच्या अनेक फाईल्स आहेत. मी पुरावा म्हणून सर्व कागदपत्रे देऊ शकतो. टीएचआरमध्ये घोटाळा झालेला आहे. औरंगाबाद खंडपीठाने सरकारवर ताशेरे ओढले आहेत. टीएचआरचे टेंडर थांबविले नाही तर १२ हजार कोटी रुपयांचा घोटाळा झाला असता. हे माझे नव्हे तर उच्च न्यायालयाचे मत आहे. या नंतर सुध्दा भ्रष्टाचाराची अनेक प्रकरणे बाहेर निघाली आहेत. कोणी जमीन लाटली आहे, कोण गोत्यात आले, अशी अनेक प्रकरणे आहेत.

या नंतर श्री. कांबळे

श्री. शरद रणपिसे

सभापती महोदय, आम्ही किती मंत्र्यांचे सांगायचे ? ही सर्व प्रकरणे राज्याच्या दृष्टीने अतिशय महत्त्वाची आहेत. आपण जरी नियम २८९ अन्वयेच्या प्रस्तावाची सूचना नाकारली असली तरी आपला मान, सन्मान ठेवणे हे आमचे कर्तव्य आहे. आम्ही त्याबाबत काहीही म्हणत नाही. आपला तो अधिकारी आहे. पण कोणत्या ना कोणत्या नियमान्वये सभागृहात या विषयावर चर्चा झाली पाहिजे. भ्रष्ट मंत्री आहेत, ज्यांच्यावर आरोप सिध्द झाले आहेत, कोर्टाने आरोप केले आहेत, अशा सन्माननीय सदस्यांना सुध्दा या मंत्रिमंडळात स्थान देण्यात आले आहे. माझी विनंती अशी आहे की, नियम २८९ अन्वये प्रस्तावाची सूचना जरी नाकारली असली तरी, या सर्व सन्माननीय सदस्यांना अधिकार प्राप्त झाले आहेत, त्यान्वये भ्रष्टाचाराच्या प्रकरणांवर आम्हाला चर्चा करण्याची संधी आणि संरक्षण आपण द्यावे.

सभापती : आपण ही बाब उचित आयुधाच्या माध्यमातून मांडावी.

श्री. नारायण राणे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे साहेब विषय मांडत होते की, राज्यात कोर्टाच्या, वृत्तपत्रांच्या, चॅनेलच्या माध्यमातून सांगण्यात येणारा महाराष्ट्र शासनातील मंत्र्यांचा भ्रष्टाचार हा नित्यनियमाचा विषय झालेला आहे. आताच माननीय मुख्यमंत्री म्हणाले की, एका जरी मंत्र्यांवर कोणता डाग लागला तर आम्ही त्यांना एक क्षण ठेवणार नाही. ठीक आहे. चौकशी लावा, यापूर्वी चौकशी नेमल्या आहेत. चौकशी लावा. २-४ मंत्र्यांची चौकशी लावा, जे तुम्हाला वाटतील त्या मंत्र्यांची चौकशी लावा, चौकशी होऊ द्या, मग ती निवृत्त न्यायाधीशांच्या माध्यमातून लावावी किंवा अधिकाऱ्यांच्या माध्यमातून लावावी. आपण चौकशी लावावी. पण हे सांगण्यासाठी थांबवू नका. आपण म्हणता की, आरोप करू नयेत. मग आम्ही कोणत्या भाषेत बोलावे हे कोणीतरी सत्तारूढ पक्षातील लोकांनी लिहून द्यावे. असे बोलावे, आरोप करायचे नाहीत असे सांगावे. आरोप वृत्तपत्रांत आलेले चालतात, कोर्टातून आलेले चालतात, फक्त सन्माननीय सदस्यांनी बोलायचे नाही की काय ? ३ आठवड्यांचे, २ आठवड्यांचे अधिवेशन आहे, यात हे सर्व विषय बसवायचे. आमचे म्हणणे आहे की, यावर चर्चा होऊ द्यावी, त्या चर्चेनंतर काही करा किंवा करू नका हा तुमचा प्रश्न आहे. आता नियम ९७ चा विषय झाला. शेवटी त्या चर्चेच्या अंती आम्हाला हेच हवे होते की, आपण कशी कायदा व सुव्यवस्था राखणार आहात, आम्हाला ते ऐकायचे होते. केंद्र सरकार, राज्य सरकार भ्रष्टाचारमुक्त करायला निघाले आहे. भाजपा भ्रष्टाचारमुक्त करायला निघाले आहे. भ्रष्टाचार येथे असू नये, त्यांच्यात असू नये ही आमची प्रामाणिक इच्छा आहे. पण असे चित्र काही दिसत नाही. सन्माननीय सदस्यांनी एका खात्याची बॅगभर कागदपत्रे आणली आहेत, प्रदर्शन भरली जात आहेत. विश्वास आहे का ? आम्ही म्हणालो की, भाजपात असे आहे तर तुम्ही म्हणता की, राणे असे कसे म्हणाले ? रोज वृत्तपत्र म्हणत आहेत, यादी येत आहे.

एकदा दूध का दूध , पाण का पाणी होऊ घा. त्यामुळे चर्चा हवी आहे. मला आपल्याला विनंती करायची आहे की, आम्ही नियम २८९ अन्वये प्रस्तावाची सूचना दिली आणि सांगितले की, हा विषय घ्या. नियम २८९ चा प्रश्न नाही, कारण आता प्रश्नोत्तराचा तास संपला आहे. विरोधी पक्षाच्या सर्व सन्माननीय सदस्यांना या विषयावर बोलता यावे म्हणून आपणच आम्हाला मदत करावी, अशी माझी विनंती आहे.

सभापती : ठीक आहे. मी या विषयावरील नियम २८९ अन्वयेची सूचना आधीच नाकारली आहे. आपण दुसऱ्या कोणत्याही उचित आयुधाचा वापर करून, हा प्रश्न जर आपल्याला गंभीर वाटत असेल तर उपस्थित करावा. मी आपल्या पाठीमागे आहे, मी १०० टक्के मदत उभी करीन. कारण मलाही कळते.

श्री. धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य सर्वश्री. शरद रणपिसे व नारायण राणे साहेबांनी नियम २८९ अन्वयेच्या प्रस्तावाची सूचना दिली होती. सदनात १७-१८ महिन्यांत अनेक मंत्र्यांच्या विभागाच्या घोट्यांच्या बाबतीत पुराव्यानिशी चर्चा झाली. विधिमंडळात त्यासंबंधीचे सर्व पुरावे आम्ही दिले. एवढे पुरावे दिल्यानंतर सुध्दा साप म्हणून हाणत असू तर असे योग्य नाही. आम्ही या सदनात दूध का दूध, पाणी का पाणी केले आहे. प्रस्तावाच्या निमित्ताने मागणी आहे. १७ महिन्यांत काही मंत्र्यांचे घोटोळे समोर आलेच, पण नंतरच्या काळात सुध्दा काही मंत्र्यांना शपथविधी दिला, सन्माननीय सदस्यांना मंत्री म्हणून घेतले, त्यांच्यासंबंधी सुध्दा वर्तमानपत्रांमध्ये अनेक पुराव्यानिशी गोष्टी पुढे आल्या आहेत. त्यामुळे हा नियम २८९ चा प्रस्ताव आहे. आता कोणतेही कामकाज स्थगित करण्याचा विषय नाही. आपण हा विषय या नियमाच्या माध्यमातून चर्चेला घ्यावा अशी विनंती मी करीत आहे.

सभापती : आज दिनांक २० जुलै, २०१६ रोजी सर्वश्री. धनंजय मुंडे, सुनील तटकरे, हेमंत टकले, वि.प.स. यांनी सकाळी १०.५९ वाजता म.वि.प. नियम २८९ अन्वये प्रश्नोत्तराचा तास स्थगित करून, राज्य शासनाच्या सेवेतील कर्मचाऱ्यांच्या मागील एक वर्षापासून नियमबाह्यरित्या होत असलेल्या बदल्या या विषयी चर्चा घ्यावी अशी सूचना दिली आहे. महाराष्ट्र विधानपरिषद नियमांतील एखादा नियम स्थगित करणे या संबंधीचा नियम 289 हा आहे. कोणत्याही सदस्यास माननीय सभापतींच्या अनुमतीने कोणताही नियम स्थगित करण्यासंदर्भात सूचना देता येईल. यावरून असे दिसून येते की, प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सगळे कामकाज स्थगित करण्यासाठी त्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात असे काम किंवा असा एखादा विशिष्ट प्रस्ताव सभागृहासमोर असणे आवश्यक आहे. सदर विषय आजच्या कामकाज पत्रिकेमध्ये समाविष्ट नसल्यामुळे मला सदर सूचना तांत्रिकदृष्ट्या नाकारावी लागत आहे.

कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

श्री. रविंद्र वायकर (उच्च व तंत्रशिक्षण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद यांचे सन २०१४-२०१५ या वर्षाचे वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहेत.

नियम 93 अन्वये सूचना

सभापती : माझ्याकडे दिनांक १९ जुलै, २०१६ व दिनांक २० जुलै, २०१६ रोजी नियम ९३ अन्वये ज्या सूचना प्राप्त झाल्या होत्या, त्या संदर्भातील माझे निर्णय सचिव वाचून दाखवतील.

सचिव : दिनांक १९ जुलै, २०१६ रोजीच्या सूचना

सन्माननीय सदस्य श्री. नारायण राणे यांनी “सन २०१६ च्या तुलनेत शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांच्या प्रमाणात १६ टक्क्यांनी झालेली वाढ “ या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी “मुंबईतील पवई येथील हिरानंदानी रूग्णालयात ५० लाख रूपयांच्या मोबदल्यात मूत्रपिंड विकले जात असल्याचा प्रकार दिनांक १४.०७.२०१६ रोजी उघडकीस येणे “ या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. हेमंत टकले यांनी “राज्य शासनाने औषध खरेदी महामंडळ स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला असून ह्या महामंडळाकडून किमान ५५० कोटी रूपयांची खरेदी औषधे, उपकरणांसहित दरवर्षी खरेदी करणे अपेक्षित असून याबाबत निर्णय घेऊन महामंडळाचे कामकाज सुरू करावे “ या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी “ पारसिक बोगद्याच्या डोंगरमाथ्यावर असलेली झोपडपट्टी त्वरित निष्कासित करण्याबाबत “ या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. जयंत प्र. पाटील यांनी “दिनांक १३ जुलै, २०१६ वा त्या सुमारास पावसामुळे शेंदवड, डांगशिरवाळेक, पिंपळवाडा, चोरवड येथील वन विभागाचे ५ तर कृषी विभागाचा १ बंधारा वाहून जाणे” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री धनंजय मुंडे, अमरसिंह पंडित, विक्रम काळे, सतीश चव्हाण यांनी “नागपूर येथील अहिल्याबाई होळकर आश्रमशाळेत बातमीसाठी गेलेल्या पत्रकार व कॅमेरामनला संस्थेच्या अध्यक्ष व कर्मचाऱ्यांकडून मारहाण करण्यात येणे” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

दिनांक २० जुलै, २०१६ च्या सूचना

सन्माननीय सदस्य डॉ. सुधीर तांबे यांनी “ राज्यातील इतर मागास प्रवर्गासाठी शिष्यवृत्ती असलेली उन्नत वर्ग (नॉन क्रिमिलेअर) ची मर्यादा ६ लक्ष रूपयांपर्यंत वाढविण्याची आवश्यकता” या

विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. विक्रम काळे यांनी “घाटनांद्रा (ता.सिल्लोड, जि.औरंगाबाद) येथील गुप्तेश्वर मंदिर परिसरातून वाहणाऱ्या गिरीजा नदीवर पूल उभारण्याची होत असलेली मागणी “ या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. सतीश चव्हाण यांनी “इंटरनॅशनल कन्व्हेंशन सेंटर औरंगाबाद येथेच स्थापन करून मराठवाड्यातील उद्योगांना चालना देण्याबाबत” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. संदीप बाजोरिया यांनी “मे.रिधा कन्स्ट्रक्शन, पाचपावली रोड, नागपूर येथील सिटी सर्व्हे नंबर ११८/४८१, घर नं.९०४, कुंभारपूरा जगन्नाथ बुधवारी मार्गे या जागेवर अनवर उल हक सिद्दीकी, शब्बीर फकरूद्दीन अली इत्यादींनी बेकायदेशीर बांधकाम करणे व न्यायालयाने आदेश देऊनही कार्यवाही न होणे” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. भाई जगताप यांनी “ठाणे येथील एका रूग्णालयात उपचारासाठी आलेल्या २९ वर्षीय महिलेवर डॉक्टरने बलात्कार केल्याची घटना मुंब्यात दिनांक १८ जुलै, २०१६ रोजी उघडकीस येणे” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री. माणिकराव ठाकरे यांनी “पॉवरलूम क्षेत्रात काम करणाऱ्या लाखो कामगारांवर उपासमारीची वेळ आल्याने पॉवरलूम धारकांनी आझाद मैदान, मुंबई येथे दि.२० जुलै, २०१६ रोजी धरणे आंदोलन करण्याचा दिलेला इशारा” या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

सभापती : आता आपण मध्यंतर घेऊ या. आता बराच वेळ झाला आहे.

या नंतर श्री. रोझेकर

20/07/2016
SRR/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

AA-119
14:20

सभापती : सभागृहाची बैठक आता
मध्यंतरासाठी स्थगित होत आहे.

(दुपारी २.२० ते ३.०० वाजेपर्यंत मध्यंतर)

या नंतर श्री. बोरले

(मध्यंतरानंतर)(सभापतीस्थानी तालिका सभापती अॅडनिरंजन डावखरे
)नियम ९३ अन्वये सूचना (चर्चा
पुढे सुरु.....

श्री. कपिल पाटील : सभापती
महोदय, मघाशी म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सुचनांसंबंधीचे आपले निर्णय सचिवांनी वाचून
दाखविले. परंतु, माझी नियम ९३ ची सूचना घ्यावयाची राहिलेली आहे.

तालिका सभापती : ठीक आहे. नियम ९३ अन्वयेच्या सूचने संदर्भातील माझा
निर्णय सचिव वाचून दाखवतील.

सचिव : सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी “अल्पसंख्याक अतिरिक्त
शिक्षकांचे पगार बंद करण्यात आलेले आहेत ते पुन्हा सुरु करण्याबाबत” या विषयावर
नियम ९३ अन्वये सूचना दिलेली आहे. तो विषय नियम ९३ चा होत नसल्याने मी सूचनेस
अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

औचित्याचा मुद्दा

श्री. जयंत पाटील :

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडण्याची परवानगी मागितलेली आहे. त्यांनी आपला औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, एमएमआरडीए क्षेत्रातील ऑटो रिक्षांवर परिवहन खाते अन्याय करित आहे. सहा आसनी ऑटो रिक्षा परवान्यांवर बदली वाहन म्हणून चार चाकी वाहनाकरिता ९८० सीसी क्षमतेची असलेली अट ७० सीसी क्षमतेपर्यंत शिथिल केल्याने जेणेकरून चालकांना व प्रवाशांना सोयीस्कर असलेल्या टाटा मॅजिक व महिंद्रा मॅक्सोमो यासारखी वाहने वापरता येतील.

इलेक्ट्रॉनिक मीटर प्रक्रियेत होणारा दंड शिथिल करून अभय योजना राबविण्यात यावी, योग्यता प्रमाणपत्राचे नूतनीकरण, डी.ए.दंड, मीटर दंड यासारख्या दंडाची रक्कम कमी करून अभय योजना लागू करावी, अतिरिक्त वाढलेला इन्शुरन्स प्रिमियम कमी करावा.

नवीनच निर्माण होत असलेल्या पनवेल महानगरपालिका क्षेत्रात ६ आसनी ऑटो रिक्षाचे थांबे अधिकृत करण्यात यावेत. विना परवाना अवैध प्रवासी वाहतुकीवर कारवाई करण्यात यावी. शासनाने या प्रलंबित मागण्यांवर योग्य तो निर्णय घेऊन मिनीडोअर संघटनेचे चालक-मालक यांना न्याय द्यावा, अशी माझी या औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे मागणी आहे.

सभापती महोदय, मी मघाशी माननीय सभापतींच्या दालनात जाऊन त्यांची भेट घेतली व त्यांना विनंती केली की, हा प्रश्न गंभीर आहे. आज आझाद मैदानावर हजारो रिक्षा चालक धरणे आंदोलन करित आहेत. शासनाने याबाबत भाष्य करावे आणि आपल्या दालनात तातडीने बैठक बोलवावी. आपण नजीकच्या काळात बैठक बोलावू, असे मला माननीय सभापतींनी सांगितले आहे. ही बैठक लवकरात लवकर बोलाविण्यात यावी, अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

तालिका सभापती : ठीक आहे, बैठक बोलाविण्यात येईल.

- पृ. शी. :** मुंबई शहरातील कचरा व डंपिंग ग्राऊंडचा गंभीर प्रश्न निर्माण झालेला असणे
- मु. शी. :** मुंबई शहरातील कचरा व डंपिंग ग्राऊंडचा गंभीर प्रश्न निर्माण झालेला असणे यासंबंधी सर्वश्री धनंजय मुंडे, अमरसिंह पंडित, नरेंद्र पाटील, सतीश चव्हाण, अब्दुल्ला खान दुराणी, सुनील तटकरे, हेमंत टकले, वि.प.स यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.धनंजय मुंडे (विरोधी पक्षनेता) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

“मुंबईतील कचरा व डंपिंग ग्राऊंडचा गंभीर प्रश्न निर्माण झालेला असणे, शहरातील कचऱ्यांची विल्हेवाट लावल्या जाणाऱ्या डंपिंग ग्राऊंडची क्षमता संपत चालली असणे, मा.न्यायालयाच्या आदेशानंतर कांजूरमार्गच्या डंपिंग ग्राऊंडचा मार्ग खुला होणार असताना नवीन विकास आराखड्यात डंपिंग ग्राऊंडचे आरक्षण ठेवलेले नसणे, मुलुंड आणि कांजूरमार्ग येथे त्यावर निवासी आणि कमर्शियल बांधकामाचे आरक्षण ठेवल्याचे निदर्शनास येणे, मुलुंड व देवनारच्या डंपिंग ग्राऊंडवर कचरा टाकण्यास जागाच शिल्लक नसल्याने मुंबई महानगरपालिकेने नियुक्त केलेल्या कंत्राटदारांना २५ वर्षांच्या कालावधीसाठी सवलतीच्या दरात पर्यायी जागा देण्याचा प्रस्ताव मुंबई महानगरपालिकेने नगरविकास विभागाकडे दिनांक ३० जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास पाठविणे, राज्यातील ४० वर्ग (एक) शहरांमध्ये कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याबाबतच्या प्रश्नाने अतिशय उग्र स्वरूप धारण केलेले असणे, डंपिंग ग्राऊंडचा प्रश्न सातत्याने भेडसावत असणे, मुंबईतील एकही भाग असा नाही की त्याठिकाणी नागरी वस्त्या नाही, त्यामुळे त्या त्या भागात डंपिंग ग्राऊंडला नागरिकांचा होत असलेला विरोध, त्याच पद्धतीने ठाणे, रायगड, पुणे, नागपूर व राज्याच्या इतर शहरी भागातही कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याचा निर्माण झालेला गंभीर प्रश्न, सी.आर.झेड. च्या अधिनियमामुळे समुद्रकिनाऱ्यालगत डंपिंग ग्राऊंडचे प्रकल्प उभे करणे शक्य होत नसणे, तसेच प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी योग्य ती अनुमती दिली जात नसल्याने कचऱ्याच्या प्रश्नांची सोडवणूक होण्यास विविध अडचणी निर्माण होणे व त्यामुळे प्रदूषणात वाढ होऊन पर्यावरणाचा ऱ्हास होत असणे, तसेच डंपिंग ग्राऊंडच्या नजीकच्या परिसरातील रहिवाशांच्या आरोग्यावर होणा-या दुष्परिणामामुळे तेथील रहिवाशांमध्ये पसरत असलेला तीव्र असंतोष, त्यामुळे मुंबईतील कचऱ्याची विल्हेवाट लावल्या जाणा-या डंपिंग ग्राऊंडचा प्रश्न तातडीने सोडविण्यासाठी शासनाने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया.”

डॉ.रणजित पाटील (नगरविकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

20/07/2016
GRB/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. रोझेकर

BB-123
15:00

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छापाने)

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मुंबई ही आपल्या देशाची आर्थिक राजधानी आहे, याची आपणा सर्वांनाच कल्पना आहे. मुंबई शहरातील कचरा व डंपिंग ग्राऊंडचा गंभीर प्रश्न मागील अनेक वर्षांपासून जसाच्या तसा आहे. मुंबई महानगरपालिकेने सन २००५ मध्ये ग्रीन गोल्ड एनर्जी प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनीला प्रायोगिक तत्वावर देवनार येथील २ हजार मेट्रीक टन कचऱ्यावर जैव शास्त्रीक प्रक्रिया करण्यास परवानगी दिली होती. आता २०१६ साल सुरु आहे. परंतु, अद्याप मुंबईतील डंपिंग ग्राऊंड आणि कचऱ्याच्या प्रश्नासंबंधी काहीही निर्णय झालेला नाही. या संदर्भात माझे तीन स्पेसिफिक प्रश्न आहेत. मुंबई महानगरपालिकेतर्फे कंत्राटदारांना कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याचे कंत्राट देण्यापूर्वी एनजीओ मार्फत कचऱ्याचे वर्गिकरण करण्यात येत होते, हे खरे आहे काय ? सद्यःस्थितीत देवनार व मुलुंड येथील डंपिंग ग्राऊंडवर प्रक्रिया न केलेला कचरा टाकल्यामुळे नागरिकांच्या आरोग्याचा प्रश्न निर्माण झालेला आहे हे खरे आहे काय ? शासन तळोजा येथील मुलुंड (पूर्व), ऐरोली ब्रिज येथील जागा डंपिंग ग्राऊंडसाठी घेणार आहे. परंतु, त्यासाठी स्थानिकांचा तीव्र विरोध आहे. त्यामुळे महानगरपालिकेने किंवा शासनाने दुसरी पर्यायी जागा शोधलेली आहे काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी तळोजा येथील शेवटचा प्रश्न विचारला आहे. आपण तळोजा अक्रोली येथे साधारणतः ५२ हेक्टर जागा मार्क केलेली आहे. त्यातील ३२.७७ हेक्टर शासकीय जागा आहे आणि १२.७ हेक्टर जमीन खाजगी आहे. महानगरपालिका यासाठी आवश्यक त्या परवानग्या मिळविण्यासाठी कार्यवाही करित आहे. परंतु, तेथे लेसीचा काही प्रश्न निर्माण झालेला आहे, हे खरे आहे. म्हणून त्यासाठी सुद्धा प्रयत्न करण्यात येत आहे. ती १२.७७ हेक्टर जागा आहे. ज्या जागेवर वाद नाही ती ५२ हेक्टर जागा आहे आणि ती जागा आपल्या जवळ आहे. ज्या ठिकाणी प्रॉब्लेम निर्माण झालेले आहेत त्यावर सोल्युशन काढणे सुरु आहे. देवनार येथील डंपिंग ग्राऊंडवर प्रक्रिया न करता कचरा डम्प केला जातो, असा प्रश्न आपण उपस्थित केलेला आहे. आपल्याला तेथे जुलै, २०१७ पर्यंत दररोज ३ हजार मेट्रीक टन कचरा टाकण्यासाठी परवानगी मिळालेली आहे. ते सॅच्युरेट झालेले आहे. ते शास्त्रोक्त पद्धतीने बंद करावयाचे आहे. आपण टाटा कंपनीला वेस्ट टू एनर्जी यासाठी कंत्राट सुद्धा दिलेले आहे. त्याचा डीपीआर सुद्धा झालेला आहे आणि टेंडर प्रिप्रेसन प्रोग्रेसमध्ये आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, नवीन सरकार सत्तेवर येऊन आता २० महिने झालेले आहेत. आपण मुंबईतील कचरा आणि डंपिंग ग्राऊंड बदल अनेक वेळा हेच उत्तर देत आहात. माझी विनंती आहे की, देवनार येथे सुद्धा हाच प्रॉब्लेम आहे. आपण मागील दोन अधिवेशनांमध्ये देवनार येथील डंपिंग ग्राऊंडबाबत चर्चा केलेली आहे. अजूनही तेथे आग लावली जाते. मग नगर विकास विभाग याबाबत प्लॅनिंग करते किंवा नाही ? याचे कधी तरी प्लॅनिंग करावयास पाहिजे किंवा नाही, का आपण हीच उत्तरे देणार आहात की, आपण १०० किलो मिटरवर, ५० किलो मिटरवर अंतरावर डंपिंग ग्राऊंड नेणार आहोत ? तळोजा आणि देवनार येथे दोन डंपिंग ग्राऊंड आहेत. माझी विनंती आहे की, राज्य शासन यासाठी संपूर्ण नियोजन आणि प्लॅनिंग करून, जागा आयडेंटिफाय करून मुंबई शहरातील कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी सर्वश्रुत असे धोरण ठरविणार आहात काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, मी ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांना सांगू इच्छितो की, शासनाचा याबाबत रोड मॅप तयार झालेला आहे. ही गोष्ट सत्य आहे की, देवनार असेल, मुलुंड असेल किंवा कांजूर असेल. परंतु, मुंबई सारख्या मेगा सिटीमध्ये दररोज ९.५ हजार टन कचरा

तयार होतो आणि त्यामुळे हे एक आवाहन देखील आहे. आपण मागील काही वर्षांचा मागोवा घेतला तर आपण सॅच्युरेट होण्याचे कारण हे आहे की, आपण पुढील व्हिजन न ठेवता, होरायझन न ठेवता आता पर्यंत ते करीत आलो आहोत. आता आपण रोड मॅप तयार केलेला आहे. मुलुंड येथे जी क्षेपणभूमी आहे ती आपल्याला बंद करावयाची आहे. त्या ठिकाणी ५५ ते ६० लाख टन कचरा एका माऊंटन सारखा तयार झालेला आहे. त्यासाठी एन्झाईनची रिअॅक्शन करून त्या खालचा भराव कसा कमी करता येईल, क्रस्ट कसे कमी करता येईल यासाठी शास्त्रोक्त पद्धतीने तंत्रज्ञानाचा वापर करून आपण ते काम हाती घेतलेले आहे. यासाठी ही सुद्धा अडचण येते की, सीआरझेडचे नोटिफिकेशन आणि सीआरझेड-३ मध्ये आपल्याला ती परवानगी मिळते. परंतु, सीआरझेड-१ मध्ये असेल तर आपल्याला केंद्र शासन, एमसीझेडएमए यांच्या बरोबर पत्रव्यवहार करावा लागतो. हे सर्व करीत असताना आपल्याला अनेक अडचणी देखील येतात. आपण कांजूर येथे ३.५ हजार प्रोसेसिंग बायो रिअॅक्टर लॅन्डफिल लावलेले आहेत आणि तो प्लॅंट सुरु आहे. तेथे ३.५ हजार टनावर प्रक्रिया करण्याचा प्लॅंट सुरु आहे. आपण १ हजार टनाचे कम्पोस्ट तेथे निर्माण करीत आहोत. आपल्याला पुढील काळात आणखी १ हजार टनासाठी सीआर-३ च्या, एमसीझेडएमएच्या, मी हे कांजूर येथील माहिती देत आहे. आपण देवनार, मुलुंड आणि कांजूर येथील रोड मॅप सन २०१७ च्या अखेर पर्यंत आपण तिन्ही जागेवर शास्त्रोक्त पद्धतीने एकतर कचरा घेऊन जाताना १०० टक्के कॅरी करावयास पाहिजे याबाबतचे नियोजन, त्यानंतर त्याचे सेग्रिगेशन अॅट सोर्स करण्याबाबतचे नियोजन, ओल्या कचऱ्यावर प्रोसेसिंग म्हणजे त्याचे कम्पोस्ट करून त्यातून गॅस करणे. पुणे येथे आपण हा प्रयोग केलेला आहे. तेथे टर्बाईन सुद्धा लावलेले आहेत.

या नंतर श्री. खर्चे

डॉ.रणजित

पाटील....

सभापती महोदय, याबाबत आपण मोठ्या प्रमाणात यशस्वी झालो आहे, पुणे शहराचे सांगायचे झाले तर तेथे जो कचरा निर्माण होतो त्यावर प्रक्रिया करण्याबाबत आपण बऱ्यापैकी यश मिळविले आहे. पुणे येथे १७०० मेट्रीक टन कचरा तयार होतो त्यापैकी जवळपास १००० मे.टन कचऱ्याचे विकेंद्रीकरण करून कंपोस्ट करणे, वर्मी कल्चर करणे.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, माझी हरकत आहे. याबाबत पर्यावरण खात्याने परवानगी दिली आहे काय ? पर्यावरण खात्याची परवानगी असेल तर त्यावर देखील आमचा आक्षेप आहे, मुंबईपासून कमीत कमी तुम्ही कचरा टाकण्यासाठी ५० किलोमीटर दूर जावे. पुढील २५ वर्षात हे शहर किती वाढणार याचे नियोजन करण्यात आले आहे काय ? माझे असे म्हणणे आहे की, मुंबई शहरापासून हा कचरा १०० किलोमीटर अंतरावर गेला पाहिजे. त्याला लागणारा वाहतुकीच्या खर्चाचे आपण नियोजन केले पाहिजे. तुम्ही मुलुंडमध्ये कचरा टाकत असाल तर मुलुंड देखील मुंबईत आहे, त्यापलिकडे ठाणे शहर आहे, ठाणे शहरात कचरा आणून चालेल काय ? माझे असे म्हणणे आहे की, मुंबई शहरापासून कमीत कमी १०० किलोमीटर लांब अंतरावर कचरा टाकला पाहिजे, पुढील १० ते १५ वर्षात मुंबई ५० ते ६० किलोमीटर अंतरावर वाढणार आहे. त्यामुळे या कचऱ्याचे नियोजन १०० किलोमीटर अंतरावर करणार आहे काय ? त्याचप्रमाणे पर्यावरण व सीआरझेडची तुम्ही दबाव आणून परवानगी घेतली आहे, ते चुकीचे आहे, ही बाब पर्यावरणाच्या नॉम्समध्ये बसत नाही, मुलुंड येथे कचरा डेपो करण्यास आमचा विरोध आहे, १०० किलोमीटर अंतरावरील अशी जागा शोधा की, ती फॉरेस्टच्या जवळ असेल, याबाबत मी अनेक वेळा शासनाला सांगितले आहे, तेव्हा मंत्री महोदय, सजेशन फॉर अॅक्शन असे म्हणतात, हा कचरा मुंबईपासून १०० किलोमीटर व फॉरेस्टच्या जवळ नेण्याचे नियोजन राज्य शासन करणार आहे काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, ही गोष्ट सत्य आहे, की, आयलॅण्ड सिटीमध्ये हा प्रश्न निर्माण झाला आहे, याबाबत असा प्रश्न विचारण्यात आला की, पर्यावरणाची परवानगी मिळाली आहे काय ? मी आधीच सांगितले आहे की, सीआर-१ सीआर-२ व सीआरझेड.

श्री.जयंत प्र.पाटील: सभापती महोदय, मंत्री महोदयांना मी मध्येच थांबवितो, सीआरझेड व पर्यावरण हे दोन्ही विषय वेगळे आहेत, हे एक असले तरी दोन्ही ऑथॉरिटी वेगवेगळ्या आहेत, सीआरझेडची परवानगी मिळेल परंतु पर्यावरणाची परवानगी मिळणार नाही, हा प्रश्न राजकारणाच्या पलिकडील आहे, ही आपणा सर्वांची समस्या आहे, तळोजा हे मुंबईत आहे, आमच्या रायगड जिल्ह्यात आहे. त्यामुळे तळोजा येथे देखील कचरा डेपो करता येणार नाही. यापुढे आपणाला जावे लागेल, मी विरोधी पक्ष नेत्यांना विनंती करतो की, सभापती महोदयांनी त्यांच्या दालनात यासंदर्भात बेटक घ्यावी. आम्हालव व गट नेत्यांना आणि काही ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांना या बैठकीला बोलवा, मुंबईत ते काम करतात, यासंदर्भातील नियोजन शासनाने करावे, ही लक्षवेधी सूचना मांडल्यानंतर प्रश्न सुटला पाहिजे, आता लक्षवेधी सूचनेवर सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप बोलत असतील तर त्यांना बोलू द्यावे, परंतु यासंदर्भात सभापती महोदयांच्या दालनात व्यापक चर्चा व्हावी अशी माझी विनंती आहे.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, हे एक चॅलेंज आहे व ते सर्वांसाठी आहे हे मला मान्य आहे, आयलॅण्ड सिटीचा हा प्रश्न आहे, परंतु या संदर्भात जे नियोजन झाले ते मला सांगायला पाहिजे. ही गोष्ट बरोबर आहे की, एमसीझेडएमए यासोबत सोशल लेबल इम्पॅक्ट असेसमेंट ऑथोरिटीचे व

एमपीसीबीची परवानगी घ्यावी लागते. अशा सर्व परवानग्या आपण घेतल्या आहेत, या तीन जागांवर आता नुसते डॅम्पिंग करून प्रश्न सुटणार नाही, या कचऱ्यावर जोपर्यंत प्रक्रिया करणार नाही, नवीन टेक्नॉलॉजीचा वापर आपण करणार नाही, तोपर्यंत त्याच जागेवर कचऱ्याचे रिसायकल होणार नाही. याशिवाय आपण हे चॅलेंज फेस करू शकणार नाही. १०० किलोमीटरच्या बाहेर आपण गेलो तरी हा प्रश्न केव्हा ना केव्हा तरी येणार आहे, कारण पुन्हा कोठे जाऊन कचरा टाकावा हा प्रश्न निर्माण होणार आहे. या कचऱ्यावर शास्त्रोक्त पध्दतीने प्रक्रिया करून त्याची विल्हेवाट लावणार नाही तोपर्यंत त्यावर मार्ग निघणार नाही, मला सांगण्यास आनंद होतो की, कांजूर मार्ग येथे ३००० मे.टन कचऱ्यावर शास्त्रोक्त पध्दतीने प्रक्रिया करण्यात येत आहे. १००० मे.टन कचऱ्यावर प्रक्रिया करून खत निर्मितीचा प्रकल्प उभारण्याचे काम सुरु आहे. सदर प्रकल्प जानेवारी २०१७ पासून सुरु होणे अपेक्षित आहे. कांजूर मार्ग येथे उपलब्ध असलेल्या 52.45 हेक्टर सी.आर.झेड ३ मधील क्षेत्रावर प्रकल्प उभारण्याकरिता व परवानगी देण्याकरिता एमसीझेडएमएकडे विनंती करण्यात आली आहे. ही विनंती मान्य झाल्यास येत्या वर्षभरात १००० मे.टन वाढीव कचऱ्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी यंत्रणा उभारण्यात येणार आहे. हा विषय त्यांच्या सूचीवर नाही म्हणून यासाठी एक बैठक केंद्रीय मंत्री यांच्यासोबत झाली आहे. यासंदर्भातील परवानग्या लवकर मिळायला पाहिजे म्हणून कचऱ्याच्या विषय, विषय सूचीवर घेतला आहे.

प्रा.जनार्दन चांदूकर : सभापती महोदय, मंत्री महोदय, पॉईंटेड उत्तर देण्याऐवजी भाषण देत आहेत, त्यांनी रिप्लाय पॉईंटेड दिला पाहिजे. इतके सर्व सांगून सभागृहाचा वेळ कशासाठी घेण्यात येत आहे.

श्री.धनंजय मुंडे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी या ठिकाणी जे सांगितले आहे यासंदर्भात मला एक स्पेसिफिक प्रश्न विचारायचा आहे की, डॅम्पिंग ग्राऊंड येथे वेस्ट टू एनर्जी प्रकल्प राबविण्याकरिता टाटा कन्सलटंट्सी इंजिनिअर यांची सल्लागार म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. तसेच ठाणे व नागपूर महानगरपालिका येथे वेस्ट टू एनर्जी प्रकल्प मंजूर करण्यात आला असून भारतात यशस्वी रित्या सुरु असलेला एक तरी वेस्ट टू एनर्जी प्रकल्प आहे काय ? सभापती महोदय ग्रीन बोल्ड एनर्जी यांनी २१०० मे.टन कचरा ३० दिवसात प्रक्रिया करून वास व मच्छररहित खत उत्पादित करून दाखविले होते, सदर प्रक्रियेत कचऱ्याचे आकारमान ५० ते ६० टक्के कमी झाले आहे. असे प्रमाणपत्र बीएमसीने दिले आहे. अशी कमी खर्चाची पध्दत का वापरण्यात येत नाही, या प्रश्नांचे उत्तर मंत्री महोदय देतील काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, देवनार येथे टाटाला वेस्ट टू एनर्जीचा डीपीआर झाला आहे त्याची टेंडर प्रोसेस आता कार्यान्वित आहे, दिल्ली व जबलपूर येथे वेस्ट टू एनर्जी प्रकल्प कार्यान्वित आहेत, त्याचा देखील अभ्यास करण्यात आलेला आहे. वेस्ट टू एनर्जीचा प्रकल्प पुणे येथे तात्पुरत्या स्वरूपात कार्यान्वित करण्यात आलेला आहे. त्या प्रकल्पाला पाहिजे तसे यश आले नाही, हा एक प्रयत्न झालेला आहे, कचऱ्यावर प्रक्रिया करण्याचा सर्व बाजून विचार सुरु आहे, शेवटी आपणाला ट्रान्झेशन आणि मेटाफॉवर प्रोसेसमधून जावे लागेल, हे एक सर्वांसाठी चॅलेंज आहे, कोणतेही काम करूनच पहावयाचे नाही, असे होणार नाही, जे प्रोजेक्ट सुरु केले त्यामध्ये जे यश आले व जे यश आले नाही ते आत्मसात करून पुढे गेलो पाहिजे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, मुंबईतील कचरा व डॅम्पिंग ग्राऊंड ही गंभीर समस्या निर्माण झाली आहे, यामध्ये दिवसेंदिवस कचऱ्याचे प्रमाण वाढत जाणार आहे, ज्या डॅम्पिंग साईड आहेत, त्यांची मर्यादा संपत जाणार आहे, त्यासाठी नवीन साईड मिळविणे अवघड आहे, इतर काही ठिकाणी वेस्ट टू एनर्जी असे प्रयत्न सुरु आहे, परंतु हा कचरा जेथे निर्माण होतो, त्या भागात काही तरी पर्यायी

व्यवस्था करावी, समजा तुमच्या प्रक्रियेत सुरुवातीला प्रथम सेकंडरी अशा काही प्रक्रिया असतील तर अशा काही प्रक्रिया करून मेन डम्पिंग वर येणारा कचरा तेथे येण्या अगोदर एक ते दोन टप्प्यातील काम करता आले तर या ठिकाणी जो लोड येतो, तो कमी करण्याची शक्यता निर्माण होते, तशा पध्दतीने मुंबईच्या वेगवेगळ्या भागात आपण प्रयत्न करावा. अशा प्रकारचा प्रयोग करून पाहण्याची आपल्या खात्याची योजना आहे काय ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, ही गोष्ट सत्य आहे की, ओला कचरा असेल तर तो वेगळा करूनच टाकला पाहिजे, पुणे येथे प्रकल्प सुरु केलेला आहे, कचऱ्याच्या सोर्सवर सेग्रीकेशन करून सुका व ओला कचरा वेगळा करून पुढे पाठविला जातो, जेणेकरून ही बाब सोर्सवरच आपणाला करता येईल. या वर्षात शासनाने विविध टेक्नॉलॉजीचे पुस्तक छापून प्रत्येक नगरपालिकेला गाईड लाईन्स दिलेल्या आहेत.

या नंतर श्री. सांगळे

डॉ.रणजित पाटील

नगरपालिकेचा आकार विचारात घेऊन टेक्नालॉजीचा वापर कशाप्रकारे करता येईल याकरिता शासनाने त्यांना पुस्तक छापून गाईडलाईन्स दिलेल्या आहेत. तसेच टेक्नालॉजीचा वापर करून सुखा कचऱ्याचे रिसायकल करता येईल का, याबाबत सर्व नगरपालिकांची कार्यशाळा घेऊन हॅण्डबुक देण्यात आले आहे.

श्री.प्रवीण दरेकर : सभापती महोदय, मुंबईच्या दृष्टीने हा अतिशय गंभीर विषय असून तो नागपूर, पुणे तसेच सर्व खेड्यांमध्ये हा प्रश्न निर्माण झाला आहे. विक्रोळी किंवा मुलुंड असो तेथे मोठ्या प्रमाणात दुर्गंधी, त्वचेचे रोग, मच्छर यांच्या संदर्भात शास्त्रोक्त पध्दतीने कार्यवाही करून सुध्दा त्या सुरु आहेत. भविष्यात कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर यंत्रणा निर्माण करित आहोत. त्यात या सर्व गोष्टींचा समवेश असणे अत्यावश्यक आहे. माझा मंत्री महोदयांना स्पेसिफिक प्रश्न आहे की, अशा प्रकारची हमी देण्यासाठी या सर्व गोष्टी संबंधितांकडे नेऊन शासनाकडून तशी काळजी घेतली जाणार आहे का ? मुंबईत सध्या काही इमारतींमध्ये चांगल्या प्रकारची कार्यवाही केली जात आहे. बोरिवली येथील गिरीष एक्स नावाची इमारत आहे. त्यांनी स्वतः एक खड्डा तयार करून तेथे सदर इमारतीमधील सर्व ओला व सुखा कचरा एकत्रित करून खत निर्माण करित आहेत. अशा प्रकारची मोहीम मुंबईत सुरु केली व त्या मॉडेल केसचा विचार करून त्याकरिता एक बैठक घ्यावी अशी माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे. मुंबई, पुणे, नागपूरमधील लोण लहान तालुक्यांमधील शहरांमध्ये पोहचत आहे. तेथे नगरपालिकेने डम्पिंग ग्राऊंडसाठी जागा निश्चित केली आहे. रायगड जिल्ह्यातील महाड तालुक्यात यासंबंधीचा प्रश्न वर्षानुवर्षे प्रलंबित आहे. याकरिता माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे की, नगरपालिका आणि शासन यांची संयुक्त बैठक घेऊन तेथील डम्पिंग ग्राऊंडचा प्रश्न निकाली लावावा.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी तेथेल्या तेथे कमी खर्चात कचऱ्यावर प्रक्रिया करून सर्व कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याबाबत सदनाला उदाहरण सांगितले आहे. अशाप्रकारच्या बेस्ट प्रॅक्टिस राज्यात नव्हेतर देशात कोठेही असोत त्यासाठी आमच्याकडील अधिकाऱ्यांची टिम सुध्दा तेथे पाठवित असतो. त्यानंतर त्यांना आलेले अनुभव संकलित करून शेअर केले जातात व वर्कशॉप सुध्दा घेत असतो. तसेच जेथे कचरा निर्माण होईल तेथे तो डम्प झालेला आहे. तेथे लेअर बाय लेअर एन्झाइम वेस्ट लिक्विड डिकम्पोझीशनसाठी प्रयोग सुरु केला आहे. लिचेड फर्म झाल्यानंतर स्थानिक पातळीवर खबरदारी घ्यावी लागते की, आजूबाजूच्या पाणी स्रोतात प्रदूषण होणार नाही. या गोष्टीचा विचार करून पुढे पावले टाकावी लागतात. सभापती महोदय, आपण दिलेल्या सूचनेनुसार सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे तेथे कशा प्रकारची प्रॅक्टिस केली जाते ती आत्मसात करून सोबत घेऊ या.

श्री.देवेन्द्र फडणवीस : सभापती महोदय, थोड्या वेळापूर्वी सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांनी मागणी केली होती. या विषयावर सदनात पूर्ण चर्चा होईल असे मला वाटत नाही. यासंबंधी माननीय सभापती यांच्याकडे एक बैठक घ्यावी. मी सदर बैठकीला स्वतः हजर राहीन.

श्री.भाई जगताप : माझा एक मुद्दा आहे. आपल्याकडे काही उदाहरणे आली आहेत. त्यात जबलपूरचे एक उदाहरण दिले आहे. तेथील लोकसंख्या ५ लाखापेक्षा कमी आहे. पुण्याची लोकसंख्या ४० ते ४५ लाख आहे. परंतु तेथे आपण यशस्वी झालेलो नाहीत. आता आम्ही १ कोटी ४५ लाखापर्यंत पोहोचलो आहोत. यामुळे याकडे बघण्याचा आपल्या सर्वांचा दृष्टीकोन वेगळा असला पाहिजे. आयएस अधिकार्यांना स्वप्न पडले आहेत का, शेवटी ती माणसे आहेत. याबाबतीत सविस्तर चर्चा होणे आवश्यक आहे. पुण्यामध्ये जी यंत्रणा लावली ती यशस्वी झाली नाही. अशा प्रकारे तेवढ्या लोकसंख्येकरिता ती यंत्रणा यशस्वी होत नाही. अशा परिस्थितीत १ कोटी ३० लाख लोकसंख्येला ती यंत्रणा यशस्वी होऊ शकणार नाही. कारण कचरा हा कचराच आहे. ही बाब विचारात घेता याकरिता फक्त बैठक नव्हेतर योग्यरित्या कार्यवाही करणे अत्यावश्यक आहे. आपल्याकडे सीआरझेड तसेच पर्यावरणाच्या अनेक अडचणी आहेत. या सर्व गोष्टींवर मात करण्यासाठी काय करता येईल यासाठी सर्वकष बैठक घ्यावी. सदर बैठकीला अधिकार्यांना सुध्दा उपस्थित राहू द्यावे. अधिकार्यांनी काही जादू करावी अशी आमची अपेक्षा नाही. परंतु त्यांनी सकारात्मक कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. ज्यांनी जबलपूरचे उदाहरण पुढे केले आहे. ते योग्य नाही. तेथे दोन ते अडीच लाख लोकसंख्या आहे. अशाप्रकारे उदाहरणे देऊन आमचे आयवॉश करू नये. याकरिता प्रामाणिकपणे पुढाकार घेऊन एक बैठक घेऊन यासंबंधी रोडमॅप तयार करणे अत्यावश्यक आहे.

तालिका सभापती : सदनात २५ मिनिटांपासून सदर लक्षवेधी सूचनेवर चर्चा सुरु आहे. लक्षवेधी सूचनेची व्याप्ती आणि सदनातील सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या भावना लक्षात घेता माननीय मुख्यमंत्र्यांनी या संदर्भात माननीय सभापती यांच्या दालनात एक बैठक घेण्याबाबत सांगितले आहे. मी सदनाला विचारू इच्छितो की, ही बैठक या अधिवेशन कालावधीच्या घ्यावयाची का ?

अनेक सन्माननीय सदस्य : होय.

तालिका सभापती : या अधिवेशन काळात सदर बैठक घेऊन यासंदर्भात लवकरात लवकर योग्य ती कार्यवाही करावी.

डॉ.रणजित पाटील : होय.

- पृ. शी. :** मुंबई येथील आंबेडकर भवन अचानकपणे पाडल्यामुळे कायदा व सुव्यवस्थेची परिस्थिती निर्माण होणे
- मु. शी. :** मुंबई येथील आंबेडकर भवन अचानकपणे पाडल्यामुळे कायदा व सुव्यवस्थेची परिस्थिती निर्माण होणे यासंबंधी डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे, सर्वश्री अनिल भोसले, नरेंद्र पाटील, अॅड. जयदेव गायकवाड, सर्वश्री. संदिप बाजोरिया, धनंजय मुंडे, सतिश चव्हाण, अमरसिंह पंडित, सुनील तटकरे, अब्दुल्ला खान दुराणी, संजय दत्त, किरण पावसकर, हेमंत टकले, अॅड. राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण, अॅड. निरंजन डावखरे, सर्वश्री जनार्दन चांदूरकर, भाई जगताप, आनंद ठाकूर, प्रकाश गजभिये, कपिल पाटील, ख्वाजा बेग, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

डॉ.नीलम गोऱ्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छिते आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करते.

“डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे दादर, मुंबई येथील आंबेडकर भवनाचे बांधकाम परिक्षण केल्यानंतर मुंबई महानगरपालिकेने या भवनाचा पश्चिमेकडील भाग कमकुवत झाल्याने सदरील भाग तोडण्याबाबत दिलेली नोटीस, सदरची नोटीस प्राप्त झाल्यानंतर या भवनातील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची हस्तलिखिते, अन्य दस्तऐवज व त्यावेळच्या काही वस्तू या सुरक्षित ठिकाणी ठेवण्यात न येणे, या इमारतीचे वीज, पाणी कनेक्शन तोडण्यात येणे, तसेच या वास्तूचा भाग मुंबई महानगरपालिका तसेच मुंबई पोलिस यांच्या उपस्थितीत तोडण्याची आवश्यकता असतानाही ही वास्तू दिनांक २५ जून, २०१६ रोजी पहाटे द पीपल्स इंप्रुव्हमेंट ट्रस्टद्वारे एकाएकी पाडण्यात येणे, यामुळे या ऐतिहासिक वास्तूमधील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महत्त्वाच्या हस्तलिखितांची व अन्य वस्तूंची झालेली दुर्दशा, या प्रकरणी भोईवाडा पोलिस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात येणे, आंबेडकर भवन पाडून त्या ठिकाणी १७ मजली टॉवर उभारण्याचा मंनसुबा असणे, आंबेडकर भवन पाडण्यात आल्याच्या निषेधार्थ आंबेडकर भवनपासून दादर टीटीपर्यंत आंबेडकरी अनुयायांनी काढलेला मोर्चा, या मोर्चाला हिंसक वळण लागून कार्यकर्त्यांनी आजुबाजुची दुकाने बंद न करणाऱ्या दुकानांची केलेली तोडफोड, सदरची इमारत पाडतांना नियमांचे उल्लंघन केल्याबाबत त्यांच्यावर कारवाई करण्याची आवश्यकता, या प्रकरणी श्री.रत्नाकर गायकवाड यांना अटक करणेबाबत होत असलेली मागणी, याबाबत शासनाने तातडीने केलेली व करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया.”

डॉ.रणजित पाटील (नगरविकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

तालिका सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

20/07/2016
MJS/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. खर्चे

DD-132
15:20

निवेदन
(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छापाने)

डॉ.नीलम गोन्हे : सभापती महोदय, संपूर्ण महाराष्ट्राचे नव्हेतर भारताचे लक्ष या विषयाकडे लागलेले आहे. अशा अत्यंत ज्वलंत विषयासंबंधी ही लक्षवेधी सूचना आहे. दिनांक २५ जून, २०१६ रोजी अत्यंत दुःखदायक व संतापजनक घटना घडली आहे. या संदर्भात श्रीकांत गवारे, योगेश वराडे, दारसिंग सोझरे, अभय बोंबले, डॉ.राजेंद्र शिंदे, विजय रणपिसे व अन्य ४०० ते ५०० लोकांनी मध्यरात्री डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर भवन आणि त्यालगत असलेल्या बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसची संपूर्ण जमीन बुलडोझर लाऊन जमीनदोस्त केली. त्यात डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे १९४० पासून तेथे जो दस्तऐवज प्रकाशित केला जात होता त्यासंबंधीची कागदपत्रे व त्या काळातील प्रिंटिंग मशीन उदध्वस्त करण्याचा प्रयत्न केला गेला. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर ज्या खुर्च्यावर बसत होते त्या वेड्यावाकड्या परिस्थितीत पडलेल्या असल्याचे आम्ही पाहिले. या लक्षवेधी सूचनेमधील विषयाची माहिती सर्वांना आहे. परंतु त्यात महत्त्वाचे ३ प्रश्न आहेत. या लक्षवेधी सूचनेला शासनाने अतिशय सविस्तर उत्तर दिले आहे याबद्दल मी अशंतः समाधानी आहे. परंतु १९७४ साली बांधकामाला परवानगी दिली त्यावेळी मुंबई महानगरपालिकेने प्रिंटिंग प्रेस तशीच ठेवण्यास सांगितले होते. १९८२ साली परवागनी दिली होती. परंतु नकाशानुसार बांधकाम न झाल्यामुळे पूर्णत्वाचा दाखला दिला नव्हता. तेव्हा सुध्दा प्रिंटिंग प्रेस तशीच ठेऊन आंबेडकर भवनमधील दुरुस्तीसंबंधी मुंबई महानगरपालिकेने परवानगी दिली होती. विशेषतः दिनांक ११/१२/२००२ रोजी माध्यमिक शाळेचे जे आरक्षण होते, त्यावेळच्या ट्रस्टने असे सांगितले होते की, सार्वजनिक सभागृह आणि संस्थेकरिता सदर आरक्षण पाहिजे, ते सुध्दा बीएमसीने दिले होते. तसेच दिनांक १३/४/२०१६ रोजी सुधारित नकाशे व आयओडी दिली होती. परंतु त्यात ८ अटी होत्या. त्यात मालक, कब्जेधारक किंवा भाडेकरू असतील किंवा कोणाचे बुक स्टॉल असतील त्यांना पर्यायी जागा दिल्या पाहिजेत. तसेच पाणी आणि वीज कनेक्शन तोडले पाहिजे. त्याचप्रमाणे फेजवाईज कशाप्रकारे बांधकाम केले जाणार आहे यासंबंधी संपूर्ण टप्पानिहाय आराखडा दिला पाहिजे. परंतु त्यांनी या ३ अटींची पूर्तता केली नाही. माननीय मुख्यमंत्री सदनात उपस्थित आहेत. पाण्यासंबंधी मुंबई महापौरांनी ज्यावेळी बैठक घेतली त्यावेळी मी सदर बैठकीला उपस्थित होते. त्यावेळी पाणी विभागाने इम्प्रुव्हमेंट ट्रस्टच्या लोकांना असे कळविले होते की, आम्ही पाणी तोडण्याची परवानगी देणार नाही. कारण तुम्ही मालक, कब्जेधारक व भाडेकरूंची कोणती पर्यायी व्यवस्था केलेली आहे याबाबत आम्हाला काही कळविलेले नाही. तरीही त्यांनी ते तोडण्याचे कृत्य केलेले आहे. त्या आरोपींमध्ये राज्याचे माहिती अधिकार आयुक्त यांचे नाव सातत्याने तक्रारींमध्ये नोंदविण्यात आले आहे. श्री.रत्नाकर गायकवाड यांनी स्वतःच्या पदाचा दुरुपयोग करून डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसवर त्यांची स्वतःची मालकी नसताना

20/07/2016
MJS/AKN/MMP

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. खर्चे

DD-134
15:20

आपण त्यात असे म्हणू शकतो की, ज्यासंबंधी काही लिगल केसेस सुरु आहेत.

या नंतर श्री. भोगले

डॉ.नीलम गोन्हे.....

अशा वेळेला बेकायदेशीरपणे बांधकाम तोडण्याचे कृत्य केले आहे. जे गुन्हेगारी स्वरूपाचे कृत्य आहे. म्हणून रत्नाकर गायकवाड यांना माहिती अधिकार आयुक्त पदावरून हलविणे आवश्यक आहे. त्यांना त्या पदावरून हलविण्यात येईल का? ४०० ते ५०० आरोगी आहेत. ज्यांनी बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसचे बांधकाम तोडले त्यांच्यावर आपण आश्वासन दिल्याप्रमाणे कारवाई झालेली नाही किंवा त्यांना अटक झालेली नाही. मी नम्रतेने सभागृहात मांडू इच्छिते की, बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसबाबत प्रॉपर्टी टॅक्स आणि प्रेसकरिता महापालिकेची परवानगी आहे. प्रश्न असा आहे की, १७ मजल्याची इमारत बांधण्यास परवानगी नसताना इम्प्रूव्हमेंट ट्रस्ट आणि रत्नाकर गायकवाड हे जाहिरात करित आहेत की, आम्हाला मान्यता मिळाली आहे. महापालिकेचे म्हणणे आहे की, ग्राऊंड अधिक पहिला व दुसरा मजला बांधण्यासाठी आयओडी दिली होती ती नाकारली आहे. या दृष्टीकोनातून बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसचे जतन व्हावे म्हणून सरकार कोणती पावले उचलणार आहे आणि बेकायदेशीर कृत्य करणाऱ्यांवर कडक कारवाई करून दिशाभूल करणाऱ्या लोकांकडून चुकीची माहिती प्रसृत होऊ नये म्हणून माननीय मुख्यमंत्री ठोस निर्णय घेतील आणि मघाशी प्रभावी भाषण केले तसा प्रभावी निर्णय घेऊन जनतेला न्याय देणार का?

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर भवनाच्या संदर्भात जे काही मुद्दे माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे यांनी उपस्थित केले आहेत त्यातील सर्व वस्तुस्थिती त्यांनी या ठिकाणी मांडली आहे. मुख्यतः डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी ही जागा स्वतःच्या पैशातून घेतली आणि ती ट्रस्टला दिली. असे सांगतात की, तो ट्रस्ट चालला पाहिजे म्हणून या प्रिंटिंग प्रेसचे पैसे देखील त्या ट्रस्टला दिले जायचे. त्यांची स्वतःची अशी इच्छा होती आणि त्यांनी ती बोलून दाखविली होती की, या ठिकाणी मोठी वास्तू समाजाच्या विकासाकरिता तयार झाली पाहिजे. त्यांच्या महापरिनिर्वाणानंतर जे तत्कालीन ट्रस्टी आहेत त्यांनी या संदर्भातील सगळी कार्यवाही सुरु केली आहे. निवेदनामध्ये त्याबाबत १९७४, १९८२ मधील वेगवेगळी सविस्तर माहिती दिली आहे. दुर्दैवाने मध्यंतरीच्या काळात आपल्या विकास आराखड्यामध्ये त्या जागेवर सेकंडरी स्कूलचे रिझर्व्हेशन पडले. त्यामुळे २००२ ला सगळी तयारी झाल्यानंतर देखील नकाशा मंजूर करण्याच्या संदर्भात काही अडचण निर्माण झाली. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.पृथ्वीराज चव्हाण यांनीही हा विषय पुढे आला तेव्हा तत्काळ यासाठी निधी उपलब्ध करून देऊ अशा प्रकारचे आश्वासन दिले. त्या ठिकाणी सेकंडरी स्कूलचे रिझर्व्हेशन असल्यामुळे त्याही काळात कार्यवाही होऊ शकली नाही.

सभापती महोदय, २०१५ मध्ये तेथील सेकंडरी स्कूलचे रिझर्व्हेशन काढण्यात आले आणि त्या ठिकाणी डेसिगनेशन रिझर्व्हेशन करण्यात आले त्यानुसार जे शेड्युल्ड किंवा पीआर कार्डवरील ट्रस्टी आहेत त्यांनी तशा प्रकारचे नकाशे सादर केले. महापालिकेने त्यांच्या पध्दतीने त्याची आयओडी दिली जाते ती दिली. पण ही

वस्तुस्थिती आहे की, आयओडी देताना महापालिकेने तेथील टेनन्ट किंवा कब्जेदार जे आहेत त्यांना विश्वासात घेऊनच पुढील कार्यवाही करावी लागेल असे स्पष्टपणे सांगितले होते. येथपर्यंतची सर्व कार्यवाही नियमानुसार झाली. सगळ्या गोष्टीसाठी ॲप्लीकेशन दिले, नियमानुसार सर्व झाले. त्यानंतर डायलॅपिलेटेड अशा प्रकारचा एक अर्ज महापालिकेला देण्यात आला. महापालिकेने पुन्हा त्यांच्या पध्दतीनुसार एक स्ट्रक्चरल ऑडिटर नेमले. त्यांनी सर्व्हे करून डायलॅपिलेटेड आहे असा रिपोर्ट दिला. दुसरे स्ट्रक्चरल ऑडिटर नेमले, त्या स्ट्रक्चरल ऑडिटरने डायलॅपिलेटेड आहे अशा प्रकारचा अहवाल दिला. त्या अहवालावर आधारित महापालिकेने ३० दिवसात हे स्ट्रक्चर तोडावे अशा प्रकारची नोटीस देखील दिली. हे सगळे होत असताना जर ३० दिवसाच्या नोटीसवर मालकाला किंवा ट्रस्टीला कारवाई करावयाची असेल तर त्यांनी महापालिकेला कळविले पाहिजे. पोलीस विभागाला कळविले पाहिजे. फायर ब्रिगेड विभागाला कळविले पाहिजे. त्या सर्वांच्या उपस्थितीत त्यांनी ही कारवाई केली पाहिजे. दुर्दैवाने असे घडले नाही. मध्यरात्री महापालिकेला न सांगता, पोलिसांची मदत न घेता ३०० ते ४०० लोक आणून त्या ठिकाणचे बांधकाम तोडायला सुरुवात झाली. त्यामध्ये बुध्दभूषण प्रिंटिंग प्रेसची एक भिंत तोडण्यात आली. दुसरी आंबेडकर भवनची इमारत आहे तिचा दर्शनी भाग तोडण्यात आला. काही कार्यालयाचा भाग तोडण्यात आला. मग मोठा प्रक्षोभ निर्माण झाला. त्या माध्यमातून पुढील काम झालेले नाही. त्यानंतर श्री.आनंदराज आंबेडकर पोलीस ठाण्यात आले. मी स्वतः त्यांच्याशी बोललो. आम्ही पोलिसांना सांगितले की, तुम्ही या संदर्भात तत्काळ केस रजिस्टर करा. त्यांनी केस रजिस्टर केली. हे करित असताना माननीय श्री.रत्नाकर गायकवाड हे संवैधानिक पदावर आहेत. मुख्य माहिती आयुक्त पद संवैधानिक पद आहे. त्या पदाच्या संदर्भात कोणतीही थेट कारवाई राज्य सरकार करू शकत नाही. माननीय राज्यपालांच्या माध्यमातून ती करावी लागते. म्हणून मी श्री.आनंदराज आंबेडकर यांना विनंती केली. आम्ही या संदर्भात चौकशी करून जो प्राथमिक अहवाल आहे तो माननीय राज्यपालांकडे पाठवू. दरम्यानच्या काळात ज्यांच्याकडून एफआयआर नोंदविला ते सर्व लोक कोर्टात गेले. त्यांनी कोर्टातून अँड इंटरिम बेल घेतली, ती २२ तारखेपर्यंत आहे. २२ तारखेला राज्य सरकारच्या वतीने त्या बेलला अपोज करून केले जाणार आहे. यात श्री. रत्नाकर गायकवाड यांनी सहभाग घेतला तो कितपत आहे, काय आहे यावर आधारित फॅक्चुअल रिपोर्ट आम्ही माननीय राज्यपालांना पाठवू. त्यांची अपॉईंटमेंट अथॉरिटी राज्यपाल आहेत. श्री.रामानंद तिवारी हे माहिती आयुक्त होते. त्यांचा आदर्श इमारत प्रकरणात सहभाग असल्याचे दिसून आल्यानंतर त्यांच्याविरुद्ध गुन्हा दाखल झाला, त्यांना अटक झाली, त्या कारणाकरिता सर्व कारवाई माननीय राज्यपालांना करावी लागली. त्यामुळे या संदर्भातील अहवाल माननीय राज्यपालांकडे पाठवू. २२ तारखेला या संदर्भात कोर्टातील बेलला राज्य सरकार अपोज करणार आहे. सगळ्या फॅक्ट

कोर्टाच्या निदर्शनास आणून देणार आहोत. काही प्रोसीजर करावयास पाहिजे होती आणि काही प्रोसीजर करण्यात आली आहे. मला वाटते, त्या आधारे निश्चितपणे राज्य सरकार कारवाई करेल.

अॅडजयदेव गायकवाड : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सविस्तर निवेदन दिलेले असले तरी आंबेडकर भवन पाडण्याच्या मागे मध्यंतरीच्या काळात आम्ही माहिती अधिकारान्वये जी माहिती मिळविली त्यातून कलम ३५४ ची नोटीस महापालिकेने दिली हे योग्य नाही असे दिसून येते. मुळात अतिशय चुकीची माहिती आहे. स्ट्रक्चरल इंजिनियर यांनी ती वास्तू मोडकळीस आलेली आहे असे म्हटल्याचे आम्हाला प्राप्त झालेल्या माहितीमध्ये आढळून आलेले नाही. ती माहिती चुकीची आहे असे मला वाटते. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी स्वतः त्या जागेवर जाऊन भुमीपूजन केले त्यामुळे आंबेडकरी जनतेमध्ये प्रचंड निराशा आणि संताप निर्माण झाला आहे. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी अशी घोषणा केली कशी? त्या ट्रस्टीच्या संदर्भात वाद आहे. धर्मादाय आयुक्तांकडे पूर्वीच्या ट्रस्टीपैकी काही लोकांनी सध्याच्या ट्रस्टीविरुद्ध दाखल केलेली केस प्रलंबित आहे. ते ट्रस्टी कायदेशीररित्या पद धारण करतात का? माननीय मुख्यमंत्री भुमीपूजन करतात याबद्दल आंबेडकरी जनतेमध्ये नाराजी निर्माण झाली आहे, हे मी आपल्या निदर्शनास आणू इच्छितो.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

अॅड. जयदेव गायकवाड :

तेव्हा या संदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांनी खुलासा करावा. अशा प्रकारे भूमिपूजन करणे योग्य होते काय, नसल्यास त्यासंबंधी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी दिलगिरी व्यक्त केली पाहिजे. दुसरे असे की, महानगरपालिकेने कारवाई केली आहे. महानगरपालिकेने अतिशय चुकीच्या गोष्टी केलेल्या आहेत. तेव्हा संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई करण्यात येणार आहे यासंबंधी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी खुलासा करावा.

श्री. देवेन्द्र फडणवीस

(मुख्यमंत्री)

: सभापती महोदय, एखादा कार्यक्रम स्वीकारत असताना मुख्यमंत्री कार्यालय त्यास मान्यता आहे किंवा नाही, कागदपत्रे बरोबर आहेत की नाही हे पाहते. माझ्याकडे महानगरपालिकेचे पी.आर.कार्ड आहे. या पी.आर.मध्ये श्री.गवारे, श्री.वाघ, श्री.गायकवाड अशा प्रकारची नावे आहेत. तसेच शेड्युल्ड-१ मध्ये देखील तीच नावे आहेत.

श्री. अशोक ऊर्फ भाई जगताप
: सभापती महोदय, जी काही वस्तुस्थिती आहे
ती समोर आली पाहिजे. आपण म्हणत आहात ते बरोबर आहे. एखादी वादग्रस्त जागा
असेल तर तेथे राज्याच्या प्रमुखाने जावे काय हा खरा प्रश्न आहे. त्यांची नावे असली तरी हा
वाद चॅरिटी कमिशनरकडे प्रलंबित आहेत.

श्री. देवेंद्र फडणवीस (मुख्यमंत्री) :

सभापती महोदय, मी सन्माननीय सदस्य श्री.भाई जगताप यांना विचारू इच्छितो की, आज मॅटर ऑफ फॅक्ट काय आहे ? शेड्युल्ड १ आणि प्रॉपर्टी कार्डवर कोण आहे एवढेच मॅटर ऑफ फॅक्ट आहे. ती माहिती मी आपल्याला सांगितलेली आहे. यापूर्वीच्या मुख्यमंत्र्यांकडे देखील हे गेले होते. या लोकांनीच त्यांच्याकडे ॲप्लीकेशन केले होते. यासंबंधातील रेकॉर्ड सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांच्याकडे देखील आहे. ते देखील या संबंधातील माहिती देऊ शकतील. मागच्या माननीय मुख्यमंत्र्यांनी १० कोटी रुपये दिले होते. त्यावेळी देखील हेच सर्वजण होते. सर्व काही झाल्यानंतर मला श्री.प्रकाश आंबेडकरांनी फोन केला. ते स्वतः माझ्याशी बोलले. त्यांनी मला सांगितले की, या संदर्भात अशा प्रकारचा वाद आहे. आपल्याला कोणीही ब्रीफिंग केलेले नाही. त्यांची माझी भेट ठरली. सोमवारी ते आणि मी भेटणार होतो. तो पर्यंत आपण कोणतेही कारवाई करू नये असे त्यांनी मला सांगितले. त्याप्रमाणे मी पोलिसांना आणि नगरविकास विभागाला कोणतेही कारवाई करू नये अशा प्रकारच्या सूचना दिल्या. दुर्दैवाने सोमवारी त्यांची भेट होऊ शकली नाही. त्यांच्याशी माझा पी.ए.पुन्हा बोलला आणि कारवाई थांबण्याच्या सूचना दिल्यामुळे तातडीने भेटण्याची आवश्यकता नाही असे त्यांनी सांगितल्यामुळे पुढील आठवड्यात भेटण्याचे निश्चित करण्यात आले. दरम्यानच्या काळात २-३ दिवस गेल्यानंतर सदर घटना ही रात्रीच्या वेळी घडली. त्यामुळे ही जी केलेली कारवाई आहे ती अधिकृत नाही. ही चुकीची कारवाई आहे. तेव्हा या संदर्भात मुंबई महानगरपालिकेचे जे अधिकारी आहेत त्यांचीही चौकशी करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. सदर बांधकाम हे मोडकळीस आले होते किंवा कसे याची त्यांनी शहानिशा केली आहे की नाही हे पाहण्यास सांगण्यात आले आहे. त्यांनी पाठविलेली नोटीस योग्य होती किंवा कशी हे देखील पाहण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

अॅड. जयदेव गायकवाड :

सभापती महोदय, प्रॉपर्टी कार्डावर ज्यांची नावे आहेत तेच ओनर आहेत असा समज शासनाचा झालेला आहे. आपल्याला श्री.प्रकाश आंबेडकर यांनी देखील सदर मालमत्ता वादातीत असल्याचे सांगितले आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या संकल्पनेशी संबंधित अशी ही वास्तू आहे. ही वास्तू गेल्या ४०-५०वर्षांपासून उभी होती. तेथे आंबेडकरी चळवळीचा वावर आहे. असे असताना आपण तेथे गेला आणि ६० कोटी रूपये देण्याची घोषणा केली. तेव्हा आपला निर्णय हा राजकीय होता असा संशय लोकांना आला. दलित, आंबेडकर चळवळीतील लोकांना खुष करण्यासाठी निर्णय घेण्यात आला असा लोकांचा समज झाला. याला दुसरी बाजू देखील होती. येथे श्री.प्रकाश आंबेडकरांचे पडेशन देखील आहे. तेथे चळवळीचे कार्यालय आहे. तेथे सामाजिक, राजकीय पक्षांची कार्यालये देखील आहेत. ट्रस्टींनी ती वास्तू पाडण्याचा प्रयत्न केला आहे. ही अतिशय गंभीर गोष्ट आहे. काल जवळ जवळ ५०-६० हजार लोक भर पावसात चार ते पाच तास उभे राहून निषेध व्यक्त करीत होते. त्यामुळे यासंबंधात आपण दिलगिरी व्यक्त केली पाहिजे असे माझे स्वतःचे मत आहे.

श्री. देवेन्द्र फडणवीस

(मुख्यमंत्री)

:

सभापती महोदय, मला दिलगिरी

व्यक्त करण्यास कोणतीही अडचण नाही. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या संदर्भात एखादी कोणतीही घटना घडली तर दिलगिरी काय पाया पडून माफी मागेन. त्यासाठी कोणतीही अडचण नाही. त्याने माझा कोणत्याही प्रकारे कमीपणा होणार नाही. पण आपण एक गोष्ट समजून घेतली पाहिजे. आपण माझ्यावर आरोप करित आहात. सरकारने प्रो-अॅक्टिव्ह भूमिका घेतल्या नंतर आपण असे म्हणत असाल तर आपणच राजकारण करत आहात असे मला नाईलाजाने म्हणावे लागेल. हा राजकारणाचा विषय नाही. मला श्री.प्रकाश आंबेडकरांनी सांगितले की यामध्ये वाद आहे त्या क्षणीच मी राज्य सरकारच्या वतीने पोलिसांना आणि नगर विकास विभागाला सांगितले की, यामध्ये कुठलीही कारवाई करू नये. सदर घटना घडल्यानंतर मी दिवसभर श्री.आनंदराज आंबेडकर यांच्याशी चर्चा केली. मी त्यांच्या संपर्कात होतो. त्यांनी सांगितले की, जो पर्यंत गुन्हा दाखल होणार नाही तो पर्यंत आम्ही हटणार नाही. मी तातडीने गुन्हा दाखल करण्यास सांगितले, कारवाई करण्यास सांगितले. तेव्हा याचे आपण गांभीर्य समजून घेतले पाहिजे. या विषयावर राजकारण करून काहीही होणार नाही. ही घटना घडलेली आहे. या घटनेतून आपल्याला करेक्टिव्ह काय करता येईल याचा विचार करण्याची आवश्यकता आहे.

श्री. जनार्दन चांदूरकर
: सभापती महोदय, माननीय
मुख्यमंत्र्यांनी या सभागृहामध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या चळवळीसंबंधात आदर
व्यक्त केल्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे. काल मुंबईमध्ये प्रचंड मोठा असा मोर्चा
निघाला होता. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे आयडॉल आहेत. त्यांच्याकडे केवळ
महाराष्ट्रच नव्हे तर संपूर्ण देश आयकॉन म्हणून बघत आहे. कालच्या मोर्च्यामध्ये
सर्वपक्षीय लोक सहभागी झाले होते. आता येथे जी माहिती देण्यात आली ती लोकांना
माहित नाही किंवा असा खुलासा या पूर्वी कधी वर्तमानपत्रात छापून आला
नव्हता. त्यामुळे लोकांना असा समज झालेला आहे की, माननीय मुख्यमंत्री साहेबांनी
तत्कालीन मुख्य सचिव श्री.रत्नाकर गायकवाड यांना फेव्हर करण्याची भूमिका घेतली
आहे. आपण तशी भूमिका घेणार नाहीत याची मला कल्पना आहे. श्री.रामानंद तिवारी
यांच्याकडे देखील संविधानिक पद असताना त्यांच्यावर कारवाई करून त्यांना अटक
करण्यात आली होती. त्या वेगाने श्री.रत्नाकर गायकवाड यांच्या विरोधात कारवाई होत
नाही, त्यास माननीय मुख्यमंत्र्यांचा पाठींबा आहे असा लोकांचा गैरसमज झालेला
आहे. हे माझे म्हणणे नाही. पण लोकांमध्ये तसा गैरसमज पसरलेला आहे. तेथे वाद आहे
हे आपल्याला समजल्यानंतर पुढील कारवाई करण्यासाठी आपण स्थगिती दिलेली
आहे. यासंबंधात आपण श्री.आनंदराज आंबेडकर यांच्याशी चर्चा केलेली आहे. ही फार
चांगली गोष्ट आहे. आज महाराष्ट्रामध्ये आंबेडकर भवना वरून असंतोष निर्माण झाला
आहे. आपल्या लेखी उत्तरामध्ये आहे की, महानगरपालिका किंवा सरकारचे प्रतिनिधी
किंवा योग्य त्या ऑथॉरिटीचे प्रतिनिधी न पाठविल्यामुळे ही घटना घडली आहे. ही
क्रीमिनल घटना आहे. हे सर्व आपल्या उत्तरामध्ये आले आहे. त्यामुळे आपण
एफआयआर नोंदविला आहे. श्री.प्रकाश आंबेडकर हे पुन्हा ३० तारखेला मोर्चा काढणार
आहेत. त्यामुळे महाराष्ट्रात पुन्हा एकदा असंतोषाचे वातावरण पसरविण्यास मदत होणार
आहे.

या नंतर श्री. जुन्ने

अॅडजनार्दन चांदूरकर

आंबेडकर भवनाची २५ तारखेच्या पूर्वी जी स्टेटस्को होती ती मेन्टेन करण्यासंबंधी किंवा जो भाग डॅमेज झाला आहे तो भाग ज्याने डॅमेज केला आहे तो सरकारच्या आदेशा प्रमाणे रिस्टोअर करण्याचा शासन प्रयत्न करणार आहे काय ? असे जर झाले तर ३० तारखेनंतर जो संघर्ष होणार आहे तो टळू शकेल व महाराष्ट्र शासनाची आंबेडकर चळवळीच्या निमित्ताने पॉझिटीव्ह भूमिका आहे हे जनतेला कळून येईल. आंबेडकर भवनाच्या संदर्भात डिस्प्यूट आहे हे आपण मान्य केले आहे. या ट्रस्टला हेरिटेजचा दर्जा नसला तरी दादर मध्ये हेरिटेजचा दर्जा काही इमारतींना मिळाला आहे. त्यामुळे आपण अशा प्रकारची कार्यवाही कराल काय असा माझा प्रश्न आहे.

श्री.देवेंद्र फडणवीस :सन्माननीय सदस्यांनी अतिशय चांगल्या प्रकारची सूचना दिलेली असल्यामुळे राज्यशासन निश्चितपणे हे करेल.

श्री.भाई गिरकर : सभापती महोदय, मी दिनांक १७ तारखेला या ठिकाणी गेलो होतो. माझ्या बरोबर सन्माननीय सदस्य श्री. आशिष शेलार सुध्दा होते तसेच त्या ठिकाणी श्री.आनंदराज आंबेडकर सुध्दा होते. या ठिकाणी एकंदर दोन इमारती आहेत. बुध्दभुषण प्रिंटींग प्रेस ही डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी सुरु केली होती. आंबेडकर भवनाची एक वेगळी जागा आहे. आम्ही श्री.आनंदराज आंबेडकरांशी बोलल्यानंतर आम्ही माननीय मुख्यमंत्र्यांशीही चर्चा केली होती. महानगर पालिकेने ३५४ ची जी नोटीस दिली तसेच सी-१ कॅटेगरीज दिली त्याची तपासणी बरोबर झाली आहे काय ? तपासणी करतांना या दोन्ही इमारतींना ते दिले की, फक्त आंबेडकर भवनाला दिले ? बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेस ही हेरिटेजमध्ये आहे. डॉ.बाबासाहेबांचे वास्तव्य या ठिकाणी होते. आंबेडकर भवन पाडत असताना बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेसची सुध्दा भिंत पाडली गेली हे निषेधार्ह आहे. आंबेडकर भवन पाडत असताना बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेसचेही नुकसान झाले आहे. ही घटना दि.१४ एप्रिल,२०१६ रोजीची आहे व त्यानंतरच्या या घटना आहेत. यामध्ये राजकारणाचा भाग नसला तरी माजी मुख्यमंत्री श्री.पृथ्वीराज चव्हाण साहेबांनी या ट्रस्टला १० कोटी रुपये मंजूर केले होते. यामध्ये याच शासनाने सर्व काही केले आहे,या शासनाने हे पाडले आहे हा जो काही गैरसमज आहे तो दूर झाला पाहिजे. यामध्ये या शासनाचा काही एक भाग नाही. त्यामुळे माझी माननीय सभापती महोदयांच्या मार्फत विनंती आहे की, महानगरपालिकेच्या अधिकाऱ्यांनी हेरिटेज जागेला सी-१ चा दर्जा देऊन पाडण्याची कारवाई केली त्यांच्यावर आपण कारवाई करणार काय ?

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, मुळामध्ये जी ३५४ ची नोटीस देण्यात आली होती ती भवनाच्या इमारतीला देण्यात आली होती, ती प्रेसला देण्यात आली नव्हती. त्यामुळे प्रेसला हात लावण्याचा काही एक संबंध नव्हता. ही नोटीस बरोबर आहे असा जरी विचार केला तरी सुध्दा बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेसला हात लावण्याचे काही एक कारण नव्हते. त्यामुळे ३५४ ची नोटीस योग्य प्रकारे देण्यात आली होती की, अयोग्य पध्दतीने देण्यात आली होती हे सुध्दा तपासण्यात येईल.

श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांनी अतिशय प्रामाणिकपणे आणि सकारात्मकपणे उत्तर दिल्यामुळे आम्ही त्यांचे स्वागत करतो. या निवेदनामध्ये प्रशासनाने केलेल्या चुकाही दुरुस्त झाल्या असून माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या निवेदानानंतर एक गंभीर बाब समोर आली आहे की, श्री.रत्नाकर गायकवाड यांनी प्रशासनाला,शासनाला आणि लोकांना फसवून बाबासाहेबांचा ऐतिहासिक वारसा असलेल्या बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेसलाही धक्का दिलेला आहे. त्यांची गुर्मी इतकी, मुजोरडेपणा इतका की, इलेक्ट्रॉनिक्स मीडियासमोर ते सांगतात की, “हे मी केलेले आहे”. आंबेडकरी चळवळीचे जे केंद्र

होते त्याला त्यांनी गुंडांचा अड्डा मानले. श्री. रत्नाकार गायकवाड यांच्यावर कारवाई करण्याचा माझा प्रश्न आहे. लक्षवेधीच्या उत्तरात असे म्हटले आहे की, आरोपींना तुरंत अंतरिम अटकपूर्व जामीन मिळाला आहे त्यामध्ये श्री.रत्नाकर गायकवाड यांचे नाव आहे काय, नसल्यास त्यांच्या बदल अटकेची कारवाई तातडीने करण्याची आवश्यकता आहे. मुख्यमंत्री महोदयांनी या विषयाच्या संदर्भात जी कारवाई सुरु केली आहे त्याचे मी स्वागत करतो. यामध्ये श्री. रत्नाकर गायकवाड यांनी माननीय मुख्यमंत्री महोदयांची,शासनाची तसेच महानगर पालिकेची फसवणूक केली आहे. त्यांनी बाबासाहेबांचा ऐतिहासिक वारसा उध्वस्त करण्याचा प्रयत्न केल्यामुळे लोकांमध्ये प्रचंड असंतोष निर्माण झाला, कायदा व व्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण झाला, दंगल सृष्ट्य परिस्थिती निर्माण झाली त्यामुळे श्री.रत्नाकर गायकवाड यांच्या विरुद्ध कठोर कारवाई केली पाहिजे तसेच त्यांना त्यांच्या पदावरून तातडीने दूर केले पाहिजे तसेच त्यांना अटक झाली पाहिजे तरच आंबेडकरवादी जनतेचा असंतोष थांबेल. माननीय मुख्यमंत्र्यांबद्दल आणि शासनाबद्दल लोकांच्या मनात शंका नाही. शासनाने जे निवेदन केलेले आहे त्यावरून हे सर्व स्पष्ट झाले आहे. मी सांगितल्या प्रमाणे कारवाई झाली तर हा सर्व प्रश्न सुटू शकेल. आंबेडकर भवन हे बाबासाहेबांचा वारसा आहे. आता ही हेरिटेज नाही. परंतु बाबासाहेबांचा वारसा आहे हे राज्याला सांगता येईल आणि संरक्षित करता येईल. माननीय श्री. प्रकाश आंबेडकरांना जे अपेक्षित आहे तसेच कालच्या मोर्चाला जे हजारो लोक आले होते त्यांना जे अपेक्षित आहे तो हेरिटेज आपण जाहीर करणार आहात काय ?

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय,बुध्द भुषण प्रिंटींग प्रेसचा भाग हेरिटेजमध्ये घेण्याकरिता महानगरपालिकेला सूचित केले जाईल. आपण श्री.रत्नाकर गायकवाड यांच्या संदर्भात जे सांगितले आहे त्यासंदर्भात मी सांगू इच्छितो की, त्यांना अटक करावयाची असेल तर त्यासाठी सुध्दा आपल्याला परवानगी घ्यावी लागते.त्यामुळे यासंदर्भात त्यांचा सहभाग किती आहे यासंदर्भात आपल्याला पोलिसांचा रिपोर्ट पाठवावा लागत असतो. ही स्टेज अँड इंटेरियमच्या २२ तारखेनंतर येईल.परंतु आता आमच्याकडे जी माहिती आहे त्या माहितीच्या आधारे रिपोर्ट तयार करून तो माननीय राज्यपाल महोदयांकडे पाठवू.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. कपिल पाटील यांनी जो प्रश्न विचारला त्याचाच एक भाग म्हणून मला माननीय मुख्यमंत्र्यांना असे विचारावयाचे आहे की, राज्याचे मुख्य माहिती आयुक्तांची नेमणूक माननीय राज्यपाल महोदयांकडून होत असते. परंतु त्यांना जे काम करावे लागते त्या कामकाजावर नियंत्रण ठेवण्याचे अधिकार तरी राज्यशासनाकडे असले पाहिजेत. तसे अधिकार राज्य शासनाकडे असतील तर जसे आपण इतर अधिकाऱ्यांच्या बदल जेव्हा अशी घटना घडते तेव्हा त्यांच्याकडे असलेले काम तात्पुरत्या स्वरूपात त्यांना थांबवावयास सांगतो. तो चार्ज टेक्नीकली त्यांच्याकडून बाजूला घ्यावयास सांगतो. तसेच ही चौकशी होईपर्यंत त्यांना त्या कामापासून अलिप्त राहावयास सांगतो. अशा पध्दतीची बाब आपल्याला या केसमध्ये करता येऊ शकता येते काय ?

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, या विषयाच्या संदर्भात मी आपल्याला दोन उदाहरणे सांगतो. एक श्री.तिवारी यांचे उदाहरण आहे व दुसरे औरंगाबादचे माहिती आयुक्त श्री.देशपांडे यांचे आहे. श्री.देशपांडे हे मुळचे पीडब्ल्यूडी विभागाचे होते परंतु त्यांच्यावर. इरिगेशनचा जो काही स्कॅम्प झाला त्यावेळेस त्यांच्यावर ठपका आला होता तरी सुध्दा त्यांना आपल्याला काढता आले नाही. आपल्याला त्यासाठी माननीय राज्यपाल महोदयांकडेच जावे लागले. माहितीच्या अधिकाराचा कायदा तयार करताना हे कार्यालय इतके इन्डीपेन्डन्स केले आहे की, आपल्याला त्यांना चार्ज देता येत

नाही, चार्ज काढता येत नाही, डायरेक्टीव्हज् सुध्दा देता येत नाहीत. परंतु आपल्याला ही सर्व बाब माननीय राज्यपाल महोदयांकडे पाठविता येते व त्यानुसार कारवाई करता येते.

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, खऱ्या अर्थाने.....

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी कृपया केवळ प्रश्न विचारावा. माननीय मुख्यमंत्री आपले जवळचे मित्र आहे. ते आपले डिअर फ्रेंड असल्यामुळे आपण केवळ प्रश्न विचारला तरी आपल्याला प्रश्नाचे उत्तर मिळेल.

श्री.प्रकाश गजभिये : महोदय, हे सभापती महोदयांना न शोभणारे वक्तव्य आहे.

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, तुम्ही माझे मित्र नाही तर शत्रु आहेत काय ?

तालिका सभापती : सदर बाब रेकॉर्डवरून काढून टाकण्यात येईल.

श्री.प्रकाश गजभिये : सभापती महोदय, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी दादर येथे प्रिंटिंग प्रेस सुरु करण्याच्या अगोदर बहिष्कृत भारत तसेच मुकनायक हे दोन वर्तमानपत्र ज्या प्रिंटिंग प्रेसमध्ये सुरु केले होते त्याला इतिहास आहे. २९ वर्षांचे असताना डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर परेदशातून परत येऊन चळवळ उभी केली होती.

या नंतर श्री. शिगम

श्री. प्रकाश गजभिये :

त्यानंतर हिंदू आणि मुस्लिमांच्या दंगलीमध्ये मोराची वाडी, नायगाव क्रॉस लेन येथील प्रेस बेचिराख झाली. त्यानंतर प्रबुद्ध भारत प्रेस झाली आणि खऱ्या अर्थाने डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे विचार लोकांपर्यंत पोहोचले व एक इतिहास निर्माण झाला. यावर ट्रस्टचा अधिकार आहे असे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी कुठेही म्हटलेले नाही.

सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्री यांचेकडे महानगरपालिकेचे पत्र आल्यामुळे त्यांनी भूमीपूजन केलेले असेल. ती वास्तू डिलॅपीडेटेड असल्याचे प्रमाणपत्र मिळाल्यामुळे ती कारवाई झाली. शिवेसना आणि भाजप यांच्यापैकी कोणाची बाजू सत्य आहे याबाबतचा संभ्रम माननीय मुख्यमंत्र्यांनी मिटविणे गरजेचे आहे. काल जो मोर्चा आला होता त्या मोर्चात आम्ही देखील जाऊन आलो. सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोन्हे देखील जाऊन आल्या. सन्माननीय सदस्य अॅड.जयदेव गायकवाड हे देखील आमच्यासोबत होते. तेव्हा माननीय मुख्यमंत्र्यांनी हा संभ्रम मिटवावा. माननीय मुख्यमंत्र्यांनी त्यांच्या जवळच्या सचिवांची एक समिती स्थापन करून नेमका काय प्रकार आहे याबाबतची माहिती आठ दिवसांत त्यांच्याकडून घ्यावी आणि ती माहिती जनतेपर्यंत पोहोचवावी. हे सरकार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आणि त्यांच्या परिवारासोबत आहे अशी भूमिका राज्याला कळली पाहिजे. या वास्तूच्या संदर्भात जो काही खर्च येत असेल त्याबाबत बाळासाहेबांशी चर्चा करावी व मी अगोदर सांगितल्याप्रमाणे जो संभ्रम आहे तो मिटविणार काय ?

श्री. देवेंद्र फडणवीस :

सभापती महोदय, आमचे मित्र सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश गजभिये हे साधारणतः राजकीय प्रश्न विचारत नाहीत. इतक्या महत्त्वाच्या विषयावर ते राजकीय प्रश्न कशाला विचारत आहेत. यामध्ये शिवसेना पक्ष नाही. भाजप नाही. मुंबई महानगरपालिकेमध्ये शिवसेना पक्षाची सत्ता आहे आणि आम्ही त्यांच्या सोबत आहोत. मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, हे सर्व महापौर ठरवित नाहीत तर या सर्व गोष्टी अधिकाऱ्यांच्या स्तरावर होत असतात. तेव्हा आपण संभ्रम ठेवू नये. या संदर्भातील सर्व वस्तुस्थिती मी समोर आणलेली आहे. आपली इच्छा असेल तर आणखी खोलात जाऊन ती आणली जाईल.

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

HH-150
16:00

श्री.
:
सचिवांना पाठवावे.

प्रकाश

गजभिये
सभापती महोदय, आपण तेथे

20/07/2016
AJIT/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. जुन्नेरे

HH-151
16:00

श्री. देवेंद्र फडणवीस
ठीक आहे.

:

सभापती महोदय,

श्री. अशोक ऊर्फ भाई जगताप :

सभापती महोदय, माझा पॉईन्ट ऑफ इन्फर्मेशन आहे. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. प्रकाश गजभिये यांनी जो उल्लेख केला तो बरोबर आहे. १९२८ मध्ये कामाठीपुरा येथे जातीय दंगल झाली त्यानंतर १९३० मध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्वतःचे पैसे देऊन ती जागा घेतली आणि १९३८ साली प्रेस सुरु केली. डॉ.बाबासाहेबांनी स्वतःच्या पैशातून ही सर्व प्रॉपर्टी केली. नंतर त्यांनी ती ट्रस्टच्या नावावर केली. त्या ट्रस्टचा वाद अजूनही लवादाकडे आहे. ही जागा कोणत्याही सरकारने त्यांना दिलेली नाही. ही स्वातंत्र्य पूर्वीची जागा आहे, त्यांनी स्वतःच्या पैशातून घेतलेली आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांनी हे येथे सांगावयास पाहिजे होते. डॉ.बाबासाहेबांनी स्वतःच्या पैशातून हा ट्रस्ट उभा केला. समाजाच्या प्रबोधनासाठी त्याचा उपयोग व्हावा यासाठी ती जागा अर्पित केली होती. तेव्हा तुमची, आमची, जगाची ही हेरिटेज वास्तू सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्न करायला पाहिजे एवढेच मला सांगावयाचे आहे.

श्री. नारायण राणे :

सभापती महोदय, सदनमध्ये एका महत्वाच्या लक्षवेधी सूचनेवर चर्चा सुरु आहे. परमपूज्य डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची शिवाजी पार्क येथील “आंबेडकर भवन” ही वास्तू दिनांक २५ रोजी पाडण्यात आली. त्यामुळे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या अनुयायींमध्ये काही वातावरण निर्माण झाले आहे आणि काल त्यांनी मोर्चा देखील काढला होता. या ठिकाणी बरीच चर्चा झाली आणि माननीय मुख्यमंत्र्यांनी उत्तरेही दिलेली आहेत. माझी आपल्याद्वारे माननीय मुख्यमंत्र्यांना विनंती आहे की, कारवाई, आंदोलन किंवा राजकारण निर्माण होण्यापेक्षा परमपूज्य डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या वास्तुचे पावित्र्य राखले जावे. त्यासंबंधी वाद होऊन अनुयायींमध्ये अजून तीव्र पडसाद उमटू नयेत म्हणून दोन्ही बाजूच्या नेत्यांना बोलावावे, नियम व कारवाई बाजूला ठेवावी. त्यांना सांगावे की, यामध्ये आपण समेट करू या. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांची वास्तू राहण्यासाठी आपण सर्वांनी प्रयत्न केले पाहिजेत. त्या दृष्टीकोनातून माननीय मुख्यमंत्र्यांनी मध्यस्थी करावी आणि जे काही चालले आहे ते येथेच थांबवावे. अन्यथा चर्चा, आंदोलने, कारवाई, कोर्टकचेऱ्याला शेवट नाही. तेव्हा माननीय मुख्यमंत्र्यांनी यामध्ये समेट करून दोघांना लवकर बोलावून त्यांच्याशी प्रथम चर्चा करावी. पहिल्या चर्चेमध्ये काही मार्ग निघेलच असे नाही. आपण दुसऱ्यांदा-तिसऱ्यांदा चर्चा करावी. पण चर्चा झाली पाहिजे आणि ती राज्याच्या दृष्टीने हिताची आहे असे मला वाटते.

श्री. देवेंद्र फडणवीस :

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी अतिशय महत्त्वाची सूचना केलेली आहे. तसा प्रयत्न जरूर करण्यात येईल. विरोधी पक्षातील काही ज्येष्ठ नेते, आमच्या बाजूचे काही ज्येष्ठ नेते असे एकत्रित त्यांना अपील करून एक बैठक घेण्याचा प्रयत्न करण्यात येईल. प्रेसचे बांधकाम करण्याची राज्य सरकारची तयारी आहे. श्री.प्रकाश आंबेडकर यांचाही प्लान नको आणि श्री.आंनदराज आंबेडकर यांचाही प्लान नको, सरकारच्या वतीने ते बांधण्यात येईल. शेवटी आपणास डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्वप्न पूर्ण करायचे आहे. त्यासाठी सरकार पूर्ण पैसा खर्च करण्यास काही अडचण नाही. सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी अतिशय चांगली सूचना मांडलेली आहे. आपण सर्व मिळून जरूर तसा प्रयत्न करू.

पृ. शी. : पंढरपूर येथे पुरेशा प्रमाणात आरोग्य सेवा उपलब्ध नसणे
मु. शी. : पंढरपूर येथे पुरेशा प्रमाणात आरोग्य सेवा उपलब्ध नसणे या
संबंधी श्री.सुधाकर परिचारक, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. प्रशांत परिचारक (स्थानिक प्राधिकारी संस्थांद्वारा निर्वाचित)

:

सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

''राज्यातील सोलापूर जिल्हयात असलेल्या पंढरपूर येथील महाराष्ट्राच्या आराध्य दैवताकडे प्रतिदिनी किमान 1 लाख भाविक येत असूनही व मुळात पंढरपूरची लोकसंख्या 1 लाख असताना या जिल्हयात पुरेशी आरोग्य सेवा उपलब्ध नसणे, पंढरपूरला असलेल्या कॉटेज रुग्णालयात मध्यंतरी 200 खाटांची घोषणा झाली असतानाच व त्याबाबतचा शासन निर्णय निघाला असतानाही अद्याप त्यावर कार्यवाही न होणे, सदर रुग्णालयातील फीजिशियन व आर्थो डॉक्टरांची पदे दीर्घकाळ रिक्त असणे, या जिल्हयालगतच्या महा मार्गावर ट्रॅमा सेंटर नसल्याने अपघात झाल्यास अपघातग्रस्तांना पुणे किंवा सोलापूरला पाठविल्याशिवाय पर्याय नसणे, या रुग्णालयातील डॉक्टरांना अधिक मानधन देवून व कॉटेज रुग्णालयाचा दर्जा वाढवून तेथील रुग्णांना अधिक चांगली आरोग्यसेवा उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, सोलापूर जिल्हयात इतर जिल्हा रुग्णालयांमध्ये आय बँकेची सुविधा निर्माण करण्याची आवश्यकता व पंढरपूर तीर्थक्षेत्री मोठ्या प्रमाणावर येणा-या भाविकांना चांगल्या प्रतीची व तात्काळ आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.''

पृ. शी./ मु. शी. :

डॉ. दीपक सावंत (सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण)
: सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या
निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन
आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

पृ. शी. :

मु. शी. : सोलापूर जिल्ह्यातील पंढरपूर येथे लाखो भाविक भेट देत असताना त्या ठिकाणी पुरेशा प्रमाणात आरोग्य सेवा उपलब्ध नसणे या संबंधी श्री.सुधाकर परिचारक, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

तालिका सभापती

(अॅड.निरंजन डावखरे) : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

पृ. शी. : सोलापूर जिल्ह्यातील पंढरपूर येथे लाखो भाविक भेट देत असताना त्या ठिकाणी पुरेशा प्रमाणात आरोग्य सेवा उपलब्ध नसणे

मु. शी. :

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन

छापावे)

पृ. शी. :
मु. शी. :

श्री. प्रशांत परिचारक : सभापती महोदय,
आपणा सर्वांना माहित आहे की, पंढरपूर हे महाराष्ट्राचे आराध्य दैवत आहे. पंढरपूर येथे वर्षभरात साधारणतः एक कोटी भाविक येत असतात. त्यांच्या आरोग्याच्याबाबतीत शासन आपल्या परीने प्रयत्न करते. पंढरपूर येथे येणाऱ्या वारकऱ्यांसाठी (अडथळा) आपण माझी लक्षवेधी सूचना पुकारलेली आहे आणि मी त्यावर बाेलण्यासाठी उभा आहे. आपण मला संरक्षण द्यावे.

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.प्रशांत परिचारक....

शासन म्हणून आपण खूप काही करीत असतो. पंढरपूर येथे येणाऱ्या १ कोटीपेक्षा जास्त भाविकांना चांगल्या वैद्यकीय सुविधा मिळाव्यात म्हणून पंढरपूर येथील रुग्णालयाला उप जिल्हा रुग्णालयाचा दर्जा दिला गेला. त्यानुसार दिनांक १७ जानेवारी, २०१३ रोजी तेथील रुग्णालयाचे श्रेणीवर्धन करून ते १०० खाटांवरून २०० खाटांचे करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. परंतु साडेतीन वर्षे होऊनही या संदर्भात कार्यवाही पूर्ण झाली नाही. या निमित्ताने मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारतो की, सदरहू रुग्णालयात १०० खाटांचे रूपांतर २०० खाटांमध्ये कधी होणार आहे ?

(विरोधी पक्षाचे अनेक सन्माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलतात.)

तालिका सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांच्या निदर्शनास आणून देतो की, अगोदरच्या लक्षवेधी सूचनेवर अर्ध्या तासापेक्षा जास्त वेळ चर्चा झाली आहे. त्या लक्षवेधी सूचनेवर प्रश्न विचारण्यासाठी सर्व सन्माननीय सदस्यांना संधी दिली आहे. त्यामुळे कृपया सर्वांनी खाली बसावे.

श्री.प्रशांत परिचारक : सभापती महोदय, मी स्पेसिफिक विचारतो की, उक्त उप जिल्हा रुग्णालयाचे श्रेणीवर्धन कधी पूर्ण होणार आहे ? सभापती महोदय, उक्त रुग्णालयात वर्ग-२ ची १४ पदे मंजूर असून त्यापैकी केवळ ८ पदे भरली आहेत व ६ पदे रिक्त आहेत. वर्ग-३ ची ५ पदे मंजूर असून ४ पदे रिक्त आहेत. तसेच वर्ग-४ ची २५ पदे मंजूर असून त्यातील १५ पदे रिक्त आहेत. मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारतो की, उक्त रिक्त पदे कधीपर्यंत भरण्यात येणार आहेत ? आपल्याला डॉक्टर्स उपलब्ध होत नाहीत म्हणून आयपीएचसी अंतर्गत कंत्राटी पध्दतीने डॉक्टरांची नेमणूक केली जाते. परंतु ते एक-दोन महिने येतात आणि त्यानंतर येत नाहीत. त्यामुळे या संदर्भात शासन धोरणात्मक निर्णय घेईल काय ? तसेच....

तालिका सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, आपण स्पेसिफिक प्रश्न विचारावा.

श्री.प्रशांत परिचारक : सभापती महोदय, पंढरपूर येथील रुग्णालयात आयसीयु सुरु केले आहे, परंतु तेथे फिजीशियन नसल्यामुळे ते कार्यरत नाही. त्यामुळे त्या ठिकाणी फिजीशियनची नियुक्ती कधी करण्यात येणार आहे ? तसेच पंढरपूर येथे अनेक वर्षांपासून आय-बँकेची मागणी आहे. त्यामुळे मी विचारू इच्छितो की, पंढरपूर येथे आय-बँक सुरु करण्यात येईल काय ?

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, आपण मला अगोदरच्या लक्षवेधी सूचनेवर बोलण्याची संधी न दिल्यामुळे मी सभात्याग करतो.

(सन्माननीय सदस्य प्रा.जोगेंद्र कवाडे सभात्याग करतात.)

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी पंढरपूर रुग्णालयाच्या बाबतीत अनेक प्रश्न उपस्थित केले आहेत. सर्वप्रथम दिनांक ७ जुलै, २००४ रोजी पंढरपूर

येथे १०० खाटांच्या रुग्णालयाला मंजूरी दिली होती. त्यानंतर दिनांक १७ जानेवारी, २०१३ रोजी तेथे २०० खाटांचे रुग्णालय मंजूर करण्यात आले, ही वस्तुस्थिती आहे. २०१३ मध्ये सदरहू रुग्णालयाच्या ज्या कामांसाठी मंजूरी मिळाली आहे त्याचे अंदाजपत्रक येत्या तीन महिन्यात पूर्ण करून व त्यास प्रशासकीय मान्यता देऊन त्या कामांसाठी येणाऱ्या अर्थसंकल्पामध्ये तरतूद करावी लागेल. कारण आपल्याला या प्रोसेसमधून जावे लागेल.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, त्या रुग्णालयात १४ पदे मंजूर असून ९ पदे भरली आहेत व उर्वरित पदे रिक्त आहेत. मी सांगू इच्छितो की, त्या ठिकाणी बालरोग तज्ज्ञ, स्त्री रोग तज्ज्ञ आणि अस्थिरोग तज्ज्ञ आजच्या घडीला कार्यान्वीत आहेत. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, त्या ठिकाणी सर्जन उपलब्ध नाही. परंतु माझ्या माहितीनुसार त्या ठिकाणी डॉ.सुनील पाटील हे सर्जन उपलब्ध आहेत. माझे चुकीचे असल्यास त्यांनी दुरुस्त करावे. तसेच तेथे शरीरविकृती शास्त्रज्ञ आणि रेडिऑलॉजिस्ट उपलब्ध आहेत. त्या रुग्णालयात फिजीशियन नाही हे खरे आहे. केवळ पंढरपूर येथेच नाही तर संपूर्ण महाराष्ट्रात सर्वत्र फिजीशियनची थोडीफार कमतरता आहे, हे मी मान्य करतो. परंतु फिजीशियन, अॅनेस्थेसिस्ट, अॅप्येमॉलीजीस्ट या तीन पदांची जाहीरात येत्या ८-१० दिवसांत काढण्यात येईल. येणाऱ्या दोन महिन्यात ही सर्व पदे भरली जातील. आय-बँकेच्या ई-न्युक्लेशनसाठी टीम उपलब्ध आहे. ऑप्यॅलमिक ऑफीसर आहेत, मात्र आय बॉलच्या स्टोरेजची गरज सोलापूर मेडीकल कॉलेजशी बोलून त्यांचे प्रिझर्व्हेशन करण्यासाठी परवानगी दिली आहे. वैद्यकीय शिक्षण विभागाने सुध्दा त्याला मान्यता दिली आहे. मी सांगू इच्छितो की, या भागात लवकरात लवकर पदे भरण्याची जी प्रक्रिया आहे ती होईल. तसेच त्या ठिकाणी दोन डायलिसिस मशीन देखील सिध्दी विनायक ट्रस्टकडून दिल्या जातील.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, मला सभागृहाच्या नेत्यांकडून उत्तर अपेक्षित आहे. नाशिक येथील कुंभमेळ्याच्या निमित्ताने माननीय पंतप्रधान व माननीय मुख्यमंत्री यांच्या माध्यमातून करोडो रुपयांचा निधी येतो. पंढरपूर येथील विठ्ठलाचे दैवत हे खऱ्या अर्थाने कष्टकरी आणि शेतकऱ्यांचे दैवत आहे. महाराष्ट्रातून आणि आजूबाजूच्या राज्यातून अनेक भाविक आणि प्रामुख्याने शेतकरी दींडीच्या माध्यमातून पंढरपूरला पायी चालत येत असतात. आम्ही टी.व्ही. वर अनेक वेळा बघतो की, पंढरपूरला लाखो लोक येत असतात. परंतु त्या ठिकाणी ड्रेनेजची व्यवस्था नाही. तेच पाणी लोक तीर्थ म्हणून पितात. सन्माननीय मंत्री श्री.चंद्रकांत पाटील साहेब, आपले दिल्लीमध्ये वजन आहे. त्या वजनाचा उपयोग करून आपण पंढरपूरचा परिपूर्ण विकास केला पाहिजे. तसेच तेथे अद्ययावत रुग्णालय आणि अद्ययावत सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी एक-दोन हजार कोटी रुपयांची विशेष योजना दोन-तीन टप्प्यात राबवावयास पाहिजे. जेणेकरून त्या ठिकाणी येणाऱ्या भाविकांना गटारगंगेत आलो असे वाटता कामा

नये. त्या भाविकांना एकत्रितपणे सर्व सुविधा तेथे मिळाल्या पाहिजेत. त्यामुळे मी ज्या बाबी सांगितल्या त्याचे नियोजन राज्य सरकार करणार काय ?

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांच्या भावना माननीय मुख्यमंत्र्यांकडे पोहचविल्या जातील.

श्री.जयंत प्र.पाटील : महोदय, सभागृहाचे नेते या ठिकाणी उपस्थित आहेत. त्यामुळे त्यांनी उत्तर दिले पाहिजे.

अॅडव्होकेट नार्वेकर : सभापती महोदय, ही लक्षवेधी सूचना पंढरपूरच्या संदर्भात असली तरी, मी मुंबईतील रुग्णालयाच्या बाबतीत प्रश्न विचारू इच्छितो. यापूर्वी सुध्दा अशाच प्रकारची लक्षवेधी सूचना सभागृहात उपस्थित झाली होती. मुंबईमध्ये मुंबई महापालिकेची चार मोठी आणि जे.जे. सारखी इतरही अनेक रुग्णालये आहेत. या रुग्णालयांमध्ये संपूर्ण राज्यातून आणि देशातून जास्तीत जास्त रुग्ण येऊन उपचार घेतात. त्यामुळे त्या रुग्णालयांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर ताण पडतो. या रुग्णालयांमध्ये इन्टर्न्स डॉक्टर कमी प्रमाणात उपलब्ध करून दिले जातात. मागच्या वेळी सुध्दा मागणी करण्यात आली होती की, मुंबई महापालिकेच्या प्रामुख्याने चार रुग्णालयांमध्ये जास्तीत जास्त पॅरामेडिकल आणि मेडिकल स्टाफ उपलब्ध करून द्यावा. त्यावेळी माननीय मंत्र्यांनी असे सांगितले होते की, लवकरात लवकर या संदर्भात व्यवस्था करून देण्यात येईल. परंतु अजून कार्यवाही झाली नाही. तसेच दुसरी बाब अशी की, जे.जे. समूह रुग्णालयात व्हेटीलेटरची खूप कमतरता आहे, हे खरे आहे काय, असेल तर या बाबतीत शासन काय कार्यवाही करणार आहे ?

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, मुंबईतील सर्व रुग्णालये नगरविकास विभाग आणि वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या अंतर्गत येतात. त्यामुळे सन्माननीय सदस्यांनी जे निदर्शनास आणून दिले आहे ते वैद्यकीय शिक्षण विभागाला सांगितले जाईल. डॉक्टरांची पदे भरण्याची प्रक्रिया वैद्यकीय शिक्षण विभागाच्या माध्यमातून करण्यात येत असल्यामुळे, त्यांना तशा प्रकारच्या सूचना देण्यात येतील.

डॉ.दत्तात्रय सावंत : सभापती महोदय, पंढरपूर हे भौगोलिकदृष्ट्या सोलापूर जिल्ह्याच्या केंद्रस्थानी आहे. जवळजवळ ८ तालुक्यांचा संपर्क पंढरपूरलाच होतो. पंढरपूर तालुक्यात ४ साखर कारखाने आहेत. त्यामुळे ऊस तोडणी कामगार वर्षातील ८ महिने पंढरपूर तालुक्यात असतात. या गोरगरीब लोकांच्या उपचाराच्या दृष्टीने सदरहू उप जिल्हा रुग्णालय हे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. परंतु त्या रुग्णालयातील सर्व डॉक्टर्स एकाचवेळी राजीनामा देतात, काही महिने त्या ठिकाणी एकही डॉक्टर नसता, अशी तेथील परिस्थिती होती. माननीय मंत्र्यांनी उत्तर देताना सांगितले की, त्या ठिकाणी ८ डॉक्टर उपलब्ध आहेत. परंतु त्या ठिकाणी भूलतज्ज्ञच नाही. त्यामुळे तेथे कोणतीही शस्त्रक्रिया होऊ शकत नाही. सिझरची शस्त्रक्रिया सुध्दा त्या ठिकाणी होऊ शकत नाही. त्या गोरगरीब माता-भगिनींना १०० कि.मी. अंतरावर असलेल्या सोलापूर येथील जिल्हा

20/07/2016
SJB/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. शिगम

II-163
16:10

सामान्य रुग्णालयात पाठवावे लागते. यामुळे केवळ रुग्णांचे हालच होत नाहीत तर अनेक रुग्ण दगावले सुध्दा आहेत. मी विचारु इच्छितो की, आपण त्या रुग्णालयामध्ये तत्काळ भूलतज्ञ उपलब्ध करुन देणार काय ?

या नंतर श्री. कांबळे

श्री. दत्तात्रय सावंत :

सोलापूरला बर्न केअर सेंटर आहे. पंढरपूर हे साधारणतः ४-५ तालुक्यांच्या अलीकडे असल्यामुळे तेथे बर्न केअर सेंटरची अत्यंत आवश्यकता आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. प्रशांत परिचारक साहेबांनी सांगितले त्या पध्दतीने आय बँकेचीही आवश्यकता आहे. कारण लोकसंख्येच्या दृष्टीने दाट असणारा असा हा पंढरपूर तालुका आहे. तेथे देशभरातून वारकरी येतात, त्या वारकऱ्यांसाठी आणि दाट लोकसंख्येच्या या तालुक्यासाठी आपण या दोन सुविधा तत्काळ मंजूर करून कार्यवाही करणार का ?

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, मी सन्माननीय सदस्यांनी विचारलेल्या दोन प्रश्नांपैकी दुसऱ्या प्रश्नाचे उत्तर पहिल्यांदा देतो. सोलापूर जिल्ह्यामध्ये वैद्यकीय महाविद्यालय आहे आणि त्यांच्याकडे एक आय बँक आहे. तसेच अकलूज उप जिल्हा रूग्णालय येथे एक आय बँक मंजूर झाली आहे. आपण जिल्ह्यामध्ये साधारणपणे ३ खाजगी आय बँकांना परवानगी दिलेली आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. प्रशांत परिचारक साहेबांची मागणी होती. आय बॉल्स काढल्यानंतर इन्युक्लिकेशन केल्यानंतर त्यांच्या स्टोरेजची समस्या आपल्यासमोर होती. त्याचे स्टोरेज कुठे करावे याची आम्हाला अडचण होती. वैद्यकीय महाविद्यालयाची परवानगी घेऊन तेथे स्टोरेज करण्याचे आपण आता प्रस्तावित केले आहे, त्याला वैद्यकीय महाविद्यालयाचे डीन व डायरेक्टर, मेडिकल एज्युकेशन यांनी परवानगी देखील दिली आहे. त्याप्रमाणे आता आय बँकेचे काम तेथे व्यवस्थितपणे सुरू होईल. कारण नुसते आय बॉल्स काढून फायदा नाही, त्याचे स्टोरेज व्यवस्थित होणे आवश्यक आहे. तसेच आपण अॅनॅस्थेटिकची मागणी केली आहे. एनएचएमधून आयपीएचएस असतो, त्यामधून आपण एक अॅनॅस्थेटिक दिलेला आहे. सगळ्या डॉक्टरांनी राजीनामे दिले. त्यामागील सगळी राजकीय आणि बाकीची पार्श्वभूमी, खाजगी डॉक्टरांचे राजकारण आपल्या सर्वांना, तेथील आमदारांना माहित आहे आणि त्यामुळे ते राजीनामे दिले गेले. जिल्हा रूग्णालय किंवा उप जिल्हा रूग्णालय चांगले चालले तर त्यांची खाजगी प्रॅक्टिस कमी होते हे मी स्पष्टपणे सभागृहात सांगतो.

अॅड रामहरी रूपनवर : सभापती महोदय, पंढरपूरच्या बाबतीत हा प्रश्न तर आहेच. सन्माननीय सदस्यांनी मांडलेली सूचना चांगली आहे. पण आपण या संदर्भात एक गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे की, पंढरपूरला येणारा फ्लो आळंदी व देहू हून जातो. ५ लाख लोक महिनाभर चालत असतील आणि ज्या-ज्या गावात त्यांचा मुक्काम होतो, त्यांच्यावर किती ताण येतो याचा कोणीही विचार करीत नाही. आमचे नातेपुते गाव आहे. तेथे ५ लाख लोक एक दिवसासाठी राहत असतील तर काय म्हणायचे ? त्या गावाची लोकसंख्या २० हजार आहे आणि तेथे एका रात्री ५ लाख लोक राहतात. हे लोक गेल्यानंतर महिनाभर त्या गावाच्या घरपट्टीचे उत्पन्न, ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न झाडायलाच जाते, इतकी तेथे अस्वच्छता होते. मात्र शासन त्या प्रमाणात पैसे देत नाही. आमचे म्हणणे असे आहे की, आरोग्य विभागाने सुविधा दिल्या पाहिजेत नाहीतर प्रत्येक ग्रामपंचायतीला २५ लाख रुपये पालखी गेल्यानंतर स्वच्छता करण्यासाठी दिले पाहिजेत. माझे दुसरे म्हणणे असे आहे की, जेथे उप ग्रामीण रूग्णालय आहे तेथे, म्हणजे नातेपुते, फलटण येथे ते आहे, त्या पालखी मार्गावर आहे, ३० टक्के सुध्दा तुमचा स्टाफ नाही. फक्त उपलब्धता आहे. आमच्याकडील ही माहिती तुमच्या रेकॉर्डची आहे. आम्ही ३० टक्के म्हणत आहोत. मात्र तुमच्या विभागाचे म्हणणे आहे की, ५० टक्के डॉक्टर व स्टाफ कमी आहे. शासनाचे असे म्हणणे आहे, आमचे नाही. रस्त्याला वारकरी आजारी पडतात, त्यांना कुठे न्यायचे ? प्रत्येक वेळी नातेपुते येथील दवाखान्यात नेले की सांगितले जाते की, आमच्याकडे औषध

नाही, आमच्याकडे स्टाफ नाही. मग त्या वारकऱ्यांना कुठे न्यायचे ? माझे म्हणणे असे आहे की, पंढरपूरला दवाखाना अद्ययावत पाहिजेच. पण पंढरपूरच्या मार्गावर, या पालखी मार्गावर जी-जी गावे येतात, तेथील दवाखाने सुसज्ज करून तेथे डॉक्टरांची व औषधांची सोय सरकार करणार आहे का ? ज्या गावांतून पालखी जाते, त्या गावांत आरोग्याच्या सुविधांकरिता सरकार निधीची उपलब्धता करण्यासाठी प्रत्येक गावाला २५ लाख रूपयांची व्यवस्था तरी किमान करणार का ?

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, साधारणपणे दरवर्षी पालखीच्या सुरुवातीला एक बैठक घेतली जाते, स्टाफ कमी असला तरी देखील बाकीच्या भागांतून हा स्टाफ त्या काळापुरता पुल केला जातो, तेथे डॉक्टरांची उपलब्धता असते. १०८ च्या ॲम्ब्युलन्सची सर्व्हिस देखील तेथे अराऊंड दी क्लॉक सुरू असते. मी आपल्याला फोटोग्राफ दाखवितो. १०८ क्रमांकाच्या ॲम्ब्युलन्सद्वारे देखील व्यवस्था केली जाते. आपल्या नातेपुते गावाचेच फोटो दाखवितो, तेथे लोक लाईन लावून उपचार घेत आहेत. हे मी आपल्याला माहितीसाठी सांगत आहे. या भागात पालखीबरोबर एक टपाल खाते असते तसे आरोग्य पथकही या पालखीबरोबर चालत असते आणि त्यांची काळजी घेत असते. आताच मला माहिती दिली आहे की, शासनाने यावर्षी पालखीचा मुक्काम असलेल्या प्रत्येक ग्रामपंचायतीला ४ लाख रूपये दिले आहेत. पूर्वी एक लाख रूपयेच देत होते. या शासनाने ४ लाख रूपये दिले आहेत याचे आपण अभिनंदन केले पाहिजे.

श्री. हेमंत टकले : सभापती महोदय, संबंध महाराष्ट्राच्या श्रद्धेचे स्थान असणारे पंढरपूर हे ठिकाण आहे. आपल्याला माहिती आहे की, आषाढी-कार्तिकी एकादशीला लोक तेथे येतात, वर्षभर दर्शनासाठीही या पवित्र ठिकाणी लोक येत असतात. आपण ही सगळी योजना आरोग्याच्या दृष्टीने आरोग्य मंत्री म्हणून येथे सांगितल्या. अशा महत्त्वाच्या पवित्र ठिकाणी आपल्याला जर चांगल्या आरोग्य सुविधा उपलब्ध करायच्या असतील तर आपण इतर ठिकाणी जो पीपीपीचा म्हणजे पब्लिक प्रायव्हेट पार्टिसिपेशनचा प्रयोग करता त्याप्रमाणे आपण काही कॉर्पोरेट्सना विनंती करू शकणार नाही का ? ईश्वराच्या सेवेसाठी अनेक लोक पुढे येण्याची शक्यता आहे. पंढरपूरला सिध्दीविनायकाने डायलेसिस युनिट द्यावे हा काही तरी वेगळाच प्रकार मला वाचताना वाटला. येथील आरोग्य सेवा संपूर्णपणे आदर्श करायची असेल आणि अशा पध्दतीचे अपिल जर सरकारने केले तर त्यामध्ये अनेक लोक सहभागी होऊ शकतील, नाहीतर तेथे प्रायव्हेट प्रॅक्टिशर्स वर्सेस गव्हर्नमेंट फॅसिलिटी असा कायम वाद सुरू राहिल. आपण हे करताना आपल्या हातात सर्वात महत्त्वाची गोष्ट अशी राहते की, आपण आपल्या फॅसिलिटीचा दर्जा उंचावत नेणे आणि लोकांना विश्वास देणे की, येथे आल्यावर तुम्हाला सर्व सुविधा मिळू शकत आहेत आणि त्याही अल्प दरात किंवा अतिशय कमी सेवा मूल्य लावून दिल्या जात आहेत. अशापध्दतीचा प्रयोग करण्यासाठी पंढरपूर हे अतिशय योग्य ठिकाण आहे. आपण या प्रस्तावाचा विचार गांभीर्याने कराल का ?

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी केलेली सूचना स्वागतार्ह आहे. मी त्यांचे अभिनंदन करतो. आपण जे सांगत आहोत, त्याचे फ्लोटिंग पॉप्युलेशन हे मुख्य कारण आहे. पंढरपूरला अनेक लोक येतात. पंढरपूर शहराची किंवा आजुबाजूच्या खेड्यांची लोकसंख्या जरी कमी असली तरी फ्लोटिंग पॉप्युलेशनमुळे ही लोकसंख्या वाढत असते, लोक आजारी पडत असतात. त्यामुळे याबाबत आपण कालबध्द योजना करू या आणि जर अशाप्रकारे सीएसआरमधून किंवा पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशीपमधून आपल्याला काही हॉस्पिटल चालविण्यासाठी द्यावी लागली तरी देखील शासन अशाप्रकारचा महत्त्वाकांक्षी निर्णय घेण्यासाठी तयार आहे. तसा एमओयू देखील आमच्याकडे सध्या तयार होत आहे. पंढरपूरच नाही तर इतर तीर्थक्षेत्राच्या बाबतीत देखील

अशाप्रकारचे काम आपण हाती घेऊ शकतो.

श्री. प्रशांत परिचारक : सभापती महोदय, आता सन्माननीय सदस्य श्री. दत्तात्रय सावंत व माननीय मंत्र्यांनी या संदर्भात सांगितले आहे. मी आपल्याला सोलापूरला किती केसेस रेफर केल्या या संदर्भातील जानेवारी ते जून या ६ महिन्यांतील आकडेवारी सांगतो, गायनिक १६४, मेडिसीन १८१, सर्जरी ११४, पेडिअॅट्रिकच्या १२ अशाप्रकारे केसेस रेफर केल्या आहेत. डॉक्टर असते तर सोलापूरला एवढ्या केसेस पाठविण्याचे कारण नव्हते. आपण म्हणाला की, डॉक्टर आहेत, पण त्या ७-८ डॉक्टरांपैकी ४ गायनिक आहेत, १ फिजिशियन आहे. मेडिसीनचा असेल किंवा इतर असतील ही महत्त्वाची पदे असून ती आपण लवकरात लवकर भरण्याचे आश्वासन दिले आहे. मी एवढेच सांगू इच्छितो की, प्रशासकीय मान्यता गरजेची आहे. आपण प्रशासकीय मान्यता येणाऱ्या ३ महिन्यांत २०० कॉटला देणार का ? आता सन्माननीय सदस्य श्री. हेमंत टकले यांनी या विषयाला तोंड फोडले. पीपीपी मॉडेलवर लायन्स क्लब, रोटरी क्लब सारख्या संस्था पुढे येऊन आय बँक काढण्यासंबंधीची भूमिका घेणार असतील तर त्या पाठीमागे शासन उभे राहणार का ? आय बँकबाबत निश्चितपणे आपण निर्णय केला तर त्याचा फायदा सर्वसामान्य माणसाला होणार आहे.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, मी अगोदरच सांगितले आहे की, पीपीपी मॉडेलवर जर कोणी तयार होत असेल तर निश्चितपणे राज्य शासन सकारात्मक भूमिका घेऊन काम करण्यासाठी तयार आहे. मी आपल्याला सांगितले आहे की, ३ महिन्यांच्या आत अंदाजपत्रकाचे काम पूर्ण करू आणि प्रशासकीय मान्यता घेऊन बजेटसाठी आपल्या २०० बेडचे हॉस्पिटल प्रस्तावित करू. मी हे ठामपणे सांगतो.

माननीय शालेय शिक्षण मंत्री श्री. विनोद तावडे यांचे वाढदिवसाप्रित्यर्थ

अभिष्टचिंतन

तालिका सभापती : विधानपरिषदेचे माजी सन्माननीय सदस्य व विद्यमान माननीय मंत्री श्री. विनोद तावडे साहेबांचा आज वाढदिवस आहे, सर्वांच्या वतीने त्यांचे अभिष्टचिंतन करण्यात येत आहे.

या नंतर श्री. रोझेकर

पृ. शी. : सिंधुदुर्ग येथील सी-वर्ल्ड प्रकल्पाच्या उभारणीत होत असलेली दिरंगाई

मु. शी. : सिंधुदुर्ग येथील सी-वर्ल्ड प्रकल्पाच्या उभारणीत होत असलेली दिरंगाई संबंध श्री.नारायण राणे, वि.प.स.यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री. नारायण राणे :

सभापती महोदय, मी नियम १०१ अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय पर्यटन मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

“सिंधुदुर्गचा चेहरामोहरा बदलणा-या व स्थानिकांना मोठ्या प्रमाणात रोजगार उपलब्ध करून देण्याची क्षमता असलेल्या जागतिक दर्जाच्या सी - वर्ल्ड प्रकल्पाच्या उभारणीसाठी १३९० एकरचा आराखडा कमी करून हा प्रकल्प ३९० एकर जागेत वसविण्याचा शासनाने घेतलेला निर्णय, असाच प्रकल्प शेजारील गोवा राज्यात उभारण्याचा प्रयत्न होत असून त्यासाठी केंद्र शासनाने गोव्यातील केपे येथे ९०० कोटींच्या अनुदानाला मंजूरी दिल्याची प्रसिध्द झालेली माहिती, सिंधुदुर्गमधील सी वर्ल्ड प्रकल्प उभारणीसाठी राज्य शासनाकडून गोवा राज्याच्या फायद्यासाठी दिरंगाई होत असल्याची सिंधुदुर्गवासियांमध्ये पसरलेली भावना, राज्यातील पर्यटनदृष्ट्या महत्वाचा प्रकल्प शेजारील राज्यात जात असल्याने व स्थानिकांचा रोजगार हिरावून घेतला जात असल्याने सर्वसामान्य जनतेत पसरलेली असंतोषाची भावना, याबाबत राज्य शासनाने धोरणात्मक निर्णय घेऊन राज्य शासनाचा सी-वर्ल्ड प्रकल्प इतर राज्यात जाऊ नये यासाठी व या प्रकल्पाच्या कामाला गती देण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया.”

श्री.जयकुमार रावल (पर्यटन मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. जयकुमार रावल (पर्यटन मंत्री)
: सभापती महोदय, निवेदनामध्ये सुधारणा आहे. बिंदु क्रमांक २ मध्ये “केंद्र शासनाने गोव्यातील केपे येथे १०० कोटीच्या अनुदानाला मंजूरी दिल्याबाबत राज्य शासनाकडे माहिती उपलब्ध नाही,” असा उल्लेख करण्यात आला आहे. तथापि, आजच सकाळी त्यांचा ई-मेल आलेला आहे आणि त्यांनी त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, “We are not aware of any such project that has been sanctioned for Goa by the Government of India.” कृपया सभागृहाने या सुधारणेची नोंद घ्यावी.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील मालवणमध्ये होणाऱ्या सी-वर्ल्ड प्रकल्पासाठी लागणारी जमीन संपादित करण्याची कार्यवाही कधी सुरु झाली आहे, त्याची तारीख काय आहे, संपादनासाठी किती कालावधी देण्यात आला आहे आणि प्रत्यक्ष कामास कधी सुरुवात होणार आहे ?

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी अतिशय महत्वाचा प्रश्न उपस्थित केला आहे. खरे तर सन १९७७ मध्ये सिंधुदुर्ग जिल्हा पर्यटन जिल्हा म्हणून घोषित झाला. परंतु, नंतरच्या काळात फार काही होऊ शकले नाही. सी-वर्ल्ड या प्रकल्पाला आता ‘समुद्र विश्व’ असे नाव देण्यात आले आहे. यापूर्वी हा प्रकल्प १३०० एकरमध्ये करण्याचे योजिले होते. परंतु, सातत्याने भुसंपादनाला होत असलेला विरोध, त्यामधून निर्माण होणारी कायदा व सुव्यवस्थेची परिस्थिती आणि तोंडवली व वायंगणी या ग्राम पंचायतीचा असलेला विरोध या पार्श्वभूमीवर मुख्यमंत्री महोदयांना सन २०१५ च्या जानेवारी महिन्यात सादरीकरण करण्यात आले आणि वरील पार्श्वभूमी लक्षात घेऊन अन्य देशांमध्ये अशा प्रकारचा प्रकल्प किती जागेमध्ये झालेला आहे, याची माहिती मागविण्यात आली होती. विभागाने सल्लागारांच्या सहाय्याने हॉलंड, हाँगकाँग आणि ऑस्ट्रेलिया या देशातील अशा प्रकल्पांची माहिती घेतली असता हा प्रकल्प २५० ते ३०० एकरमध्ये होऊ शकतो व त्या देशांमध्ये झालेला आहे, अशी माहिती समोर आली आहे. त्यानुसार सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ‘समुद्र विश्व’ हा प्रकल्पही ३०० ते ३५० एकरमध्ये करावा, अशा प्रकारचा निर्णय घेण्यात आला आहे. परवाच १८ तारखेला, अधिवेशनाच्या पहिल्या दिवशी, खाजगी वाटाघाटीने जमीन खरेदी करण्यासंबंधीचा निर्णय शासनाने घेतला आहे व या संदर्भातील प्रक्रिया सुरु झाली आहे. ही जवळपास १०० दिवसांची प्रक्रिया आहे व त्यानुसार जिल्हाधिकाऱ्यांना कळविण्यात आले आहे.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्री नवीन आहेत व माझे मित्रही आहेत. म्हणून मी त्यांना नेमके प्रश्न विचारले होते. सिंधुदुर्ग जिल्ह्याच्या दृष्टीने आणि एकूणच कोकणाच्या दृष्टीने हा प्रकल्प अतिशय महत्वाचा आहे. परंतु, हा प्रकल्प रेंगाळला आहे. या प्रकल्पाला विरोध करणारेही आहेत. परंतु, त्या ठिकाणी विरोध करणाऱ्यांच्या जमिनी नाहीत, ते त्यांची जमीन १० ते १२ वर्षापूर्वी विकून मोकळे झाले आहेत. काही तरी मिळेल, या आशेने ते विरोध करीत आहेत. मात्र, प्रत्यक्षात विरोध नाही.

सभापती महोदय, हा प्रकल्प ३०० ते ३५० एकरमध्ये होऊ शकतो, तसे प्रकल्प जगात आहेत, अशी माहिती मंत्री महोदयांनी दिली आहे. ठीक आहे. परंतु, या प्रकल्पाच्या बाजूला बाकीचाही

भाग आहे. ३९० एकर मध्ये अन्य काही योजनाही दिली होत्या आणि त्या योजना या प्रकल्पाला उपयोगी आणि आवश्यक आहेत. माझे काही म्हणणे नाही. हा प्रकल्प ३९० एकरमध्ये झाला तर चांगलेच आहे. परंतु, जागतिक दर्जाचा प्रकल्प होईल, अशा प्रकारचा प्रकल्प करण्यासाठी जमीन संपादनासाठी किती कालावधी दिला आहे, कधीपासून जमीन संपादनास सुरुवात झाली आहे, त्याची तारीख काय आहे ? तीन ते सहा महिन्यात भूसंपादन करून निविदा मागवून काम सुरु करावे. विरोध कधी होत नाही ? नेहमीच विरोध होतो. पण अशा प्रकल्पांना विरोध करण्याचे कारण काय आहे ? आमच्या जिल्ह्याला गृह खाते मिळाले आहे आणि ते त्या जिल्ह्याचे पालकमंत्री देखील आहेत. त्यामुळे आम्हाला या प्रकल्पाची चिंता नाही. जागा संपादनाचे काम सुरु करावे आणि प्रकल्प सुरु करावा, एवढीच आमची इच्छा आहे. या प्रकल्पासाठी आम्ही १०० कोटी रुपये जमा केले होते. यापेक्षा अधिकचा लागणारा निधी शासनाकडून दिला जाईल, ठराविक कालावधीत भूसंपादन होईल आणि तीन वर्षात प्रकल्प सुरु होईल, एवढे आश्वासन मंत्री महोदयांनी द्यावे.

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, या महिन्याच्या १८ तारखेला थेट जमीन खरेदीचा निर्णय घेण्यात आला आहे. जमीन खरेदी करण्यासाठी १२० कोटी रुपये उपलब्ध आहेत. त्यामधील ९० लक्ष रुपये जॉईंट मेजरमेंटसाठी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे दिलेले आहेत. एमटीडीसीकडून येत्या १५ दिवसात प्रस्ताव जिल्हाधिकाऱ्यांकडे जाईल आणि ९० दिवसांच्या आत खरेदी सुरु करण्याचा आणि ही प्रक्रिया पूर्ण करण्याचा शासनाचा विचार आहे.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी स्पष्ट उत्तर दिले पाहिजे. विचार केला जाईल, असे उत्तर असता कामा नये. ९० दिवसात ही सर्व प्रक्रिया पूर्ण होईल, असे उत्तर त्यांनी द्यावे.

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, सजेशन फॉर ॲक्शन.

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, हा कोकणाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाचा प्रकल्प आहे. सन्माननीय मंत्र्यांनी आणि सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी दिलेल्या माहितीपेक्षा अधिकची माहिती मी या प्रकल्पाबाबत देऊ इच्छितो. 'सी-वर्ल्ड' हे नाव बदलून 'समुद्र विश्व' ठेवल्याने काही बदल होणार नाही. केवळ योजनांची नावे बदलून तीच योजना आणली, असे होऊ नये. सिंधुदुर्ग हा पर्यटन जिल्हा घोषित झाला. त्यानंतर या प्रकल्पासाठी लागणारी जमीन संपादन करण्यासाठी २५० कोटी रुपये मंजूर करण्यात आले. त्यापैकी १०० कोटी रुपयांची रक्कमही मिळविण्यात आली. तत्कालीन माननीय पर्यटन मंत्री श्री.छगन भुजबळ यांनी सन २०१२ मध्ये प्रकल्पाच्या मंजूरीची घोषणा केली. तोंडी उत्तरामध्ये आपण असे सांगितले आहे की, "जगात ऑस्ट्रेलिया, हॉंगकाँग, अमेरिका येथेही असे प्रकल्प झाले आहेत." आज मात्र निवेदनामध्ये अशी माहिती देण्यात आली आहे की, "जगातील सी-वर्ल्ड प्रकल्पांपैकी अमेरिकेतील ऑरलँडो येथील प्रकल्प सर्वात मोठा असून तो २५० ते ३०० एकरात आहे." मी सुध्दा ऑरलँडोला जाऊन आलो आहे. डिजनीलॅण्डमुळे ऑरलँडोला महत्व आले आहे.

सभापती महोदय, यापूर्वी या प्रकल्पासाठी १३०० एकर जागा संपादनाचा प्रस्ताव होता. ही जागा केवळ त्या प्रकल्पासाठी नव्हती. या प्रकल्पामध्ये ॲक्वेरियम उभारण्यात येणार होते. ९ किलो मीटर लांबीच्या ॲक्रेलिक टँकमध्ये खोल समुद्रातील महाकाय मासे पहाता येतील, अशी व्यवस्था होती. ॲम्युझमेंट पार्क होता, मत्स्यालय होते, कलाग्राम होते, सी-प्लेनची व्यवस्था होती. आपण समुद्र विश्व निर्माण केल्यानंतर त्याला इतरही जागा लागेल. कारण, आजही

कोकणामध्ये तशा प्रकारची मोठी हॉटेल्स नाहीत. आपल्याकडून पर्यटक जातील, उद्या प्रकल्पाचे आकर्षण निर्माण झाल्यास हॉलिवूड आणि बॉलीवुडमधील लोक शूटिंगसाठी जातील. पण तेथे चांगली हॉटेल्स देखील नाहीत. त्या हॉटेलची व्यवस्था व्हावी आणि अन्य सुविधा व्हाव्यात, यासाठी या प्रकल्पाच्या आजुबाजुला आपल्याला सर्व पायाभूत सुविधा द्याव्या लागतील. या सुविधा देण्यासाठी मागील सरकारने १३९० एकर जागेला मंजूरी दिली होती. आता सरकारने हा प्रकल्प ४१७ एकर मध्ये आणला आहे. आपण या प्रकल्पाचा बोनसाय केला आहे.

या नंतर श्री. बोरले

श्री. किरण पावसकर :

परंतु, त्याच्या आजुबाजूला इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलप करण्यासाठी आपल्याकडे जागा नसेल. या प्रकल्पाला मंजूरी मिळालेली आहे. आपल्याला जागा संपादित करण्यासाठी शंभर कोटी रुपये प्राप्त झालेले आहे. आपण हा प्रकल्प आणखी किती छोटा करणार आहात ? कारण, यामध्ये जास्त कालावधी गेला तर तुम्ही नंतर एखादे छोटे मत्स्यालय दाख्ावाल आणि त्यातून रोजगार निर्माण होणार नाही. पर्यटनाच्या माध्यमातून रोजगार निर्मिती व्हावी यासाठी सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात हा प्रकल्प आणला होता. हा प्रकल्प आणण्यासाठी माननीय श्री.राणे साहेबांनी मेहनत घेतली यामध्ये दुमत नाही. परंतु, आताचे काही लोक त्याचे राजकारण करीत आहेत. हा विश्वव्यापी प्रकल्प व्हावा यासाठी सन २०१० पासून कोकणातील लोक यासाठी प्रयत्न करीत आहेत. आता २०१६ मध्ये आपण एखादे छोटे मत्स्यालय आणाल ? खरोखर आपल्याला दिलेली जागा संपादित करणार हे सांगणारी जी एजन्सी आहे, आपण उत्तरामध्ये नमूद केलेले आहे की, सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी पार्क, पुणे या प्रकल्पाचा सुधारित आराखडा तयार करीत आहे. पुर्वीचा आराखडा कोणी तयार केला होता, हे मंत्री महोदयांनी सांगावे. हा १३९० एकरचा आराखडा इन्फ्रास्ट्रक्चरसाठी होता, तो संपूर्ण चुकीचा होता काय ? आपण ज्या सुधारणा आणि इन्फ्रास्ट्रक्चर करणार आहात ते आपण ४१७ एकरमध्ये कसे करणार आहात ? गोव्यात असाच एक प्रकल्प येत आहे आणि गोव्यामध्ये तो प्रकल्प आला किंवा त्यांनी केंद्र शासनाकडून फंड आणला तर त्याचा इफेक्ट नक्कीच सिंधुदुर्ग जिल्ह्यावर होणार आहे. त्यासाठी देखील आपण कोणती तरतूद करणार आहात ?

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.किरण पावस्कर हे अनुभवी सदस्य आहेत. त्यांना बरीच माहिती आहे. सायन्स अँड टेक्नॉलीजी कंपनीने हा १३०० एकरचा प्रोजेक्ट तयार केला होता. सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी कंपनी आज सुद्धा कन्सल्टंट आहे. १३०० एकरमध्ये जो प्रकल्प होता त्यामध्ये हॉटेल्स अँड रेस्टॉरंट ९९५ एकरवर होते. ओशियनिक अँड्युझमेंट पार्क ३०० एकरमध्ये आहे आणि त्याला अलाईड असलेल्या गोष्टींसाठी आणखी १०० एकर जागा आहे. म्हणजे हॉटेल अँड रेस्टॉरंटसाठी देखील १०० एकर जागा ठेवली आहे. आपण सन २००९ मध्ये याचा विचार करून ही संकल्पना तयार केली. मागील ५-६ वर्षात प्रकल्प का होऊ शकला नाही, असा आपण प्रश्न उपस्थित केलेला आहे. कारण, तो प्रकल्प अवाढव्य ठेवला आणि त्या माध्यमातून पुन्हा विरोध होणे, जमीन न मिळणे, अनेक अडचणी येणे अशा गोष्टी होतात. आपल्याला सिंधुदुर्ग आणि कोकणातील पर्यटनाचा विकास करावयाचा असेल तर मूळ प्रकल्प होणे गरजेचे आहे. मूळ प्रकल्प ३५० ते ४५० एकरवर आहे. त्या प्रकल्पाला गती देण्यासाठी हे ठरविण्यात आले आणि लवकरात लवकर तो एक्सपिटेड कसा होईल यासाठी प्रयत्न केला जाईल. किंबहुना माझा असा मानस आहे की, सर्व लोकांनी, सर्व राजकीय पक्ष आणि लोकप्रतिनिधींनी एकत्र येऊन यासाठी प्रयत्न केला तरच हे शक्य होईल. वायघणी येथील ग्रामपंचायतीचे परवा पत्र आलेले आहे. त्यांनी ग्रामसभेमध्ये ठराव केलेला आहे की, आपण हा प्रकल्प इतरत्र घेऊन जावा, या प्रकल्पासाठी आमचा विरोध आहे. जोपर्यंत आपण सर्व लोक एकत्र येऊन लोकांची समजूत घालत नाही तोपर्यंत प्रकल्प सुरु करणे थोडे अवघड आहे.

श्री.प्रविण देरेकर : सभापती महोदय, पर्यटनाच्या माध्यमातून सिंधुदुर्ग जिल्ह्याच्याच नव्हे तर कोकणाच्या दृष्टीने आर्थिक विकासाला चालना देणारा हा प्रकल्प आहे. माननीय पर्यटन मंत्री महोदयांनी सांगितले की, सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी पार्क, पुणे यांनी १३९० एकरवर या प्रकल्पाचा सुधारित आराखडा तयार केलेला आहे. परंतु, माझा प्रश्न असा आहे की, ४१७ एकराचा सुधारित आराखडा केव्हा पर्यंत तयार होणार आहे ? आपण त्याचा निश्चित कालावधी सभागृहाला सांगावा,

अशी माझी अपेक्षा आहे. दुसरे म्हणजे, सिंधुदुर्ग आणि कोकणातील लोकांचे या प्रकल्पाकडे लक्ष लागलेले आहे. कारण, या प्रकल्पामुळे कोकणातील रोजगाराला चालना मिळणार आहे, कोकणात मोठ्या प्रमाणावर पर्यटक येतील आणि कोकणाचा आर्थिक विकास होईल याकरिता हा प्रकल्प होणे अत्यंत महत्वाचा आहे. लक्षवेधी सूचनेच्या निवेदनात नमूद केलेले आहे की, “स्थानिक नागरिकांचा कौशल्य विकास करून त्यांचा या प्रकल्पात समावेश करण्याचे प्रस्तावित आहे.” मी मंत्री महोदयांना सांगू इच्छितो की, आपण प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर कौशल्य विकास कराल तर त्यासाठी आणखी कालावधी जाईल. म्हणून आपण सायमल टेनिसली दुसऱ्या बाजूला कौशल्य विकासाचे केंद्र तयार करावे. म्हणजे प्रकल्पाचे भूसंपादन करणे, सुधारित आराखडा तयार करणे आणि तो प्रकल्प कार्यान्वित होईपर्यंत तेथील स्थानिक नागरिकांना जो कौशल्य विकास द्यावयाचा आहे त्यासाठी आपण त्या ठिकाणी ताबडतोब कौशल्य विकास केंद्र सुरु करावे. कारण, दरम्यानच्या कालावधीमध्ये त्या ठिकाणी कौशल्य विकसित होऊन त्यांच्या कौशल्याचा उपयोग आपल्याला प्रकल्पामध्ये करता येईल. त्या माध्यमातून स्थानिकांना रोजगार मिळेल आणि आर्थिक चालना मिळेल. म्हणून आपण तेथे कौशल्य विकास केंद्र सुरु करावे, अशी माझी पर्यटन मंत्र्यांकडे मागणी आहे.

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, स्थानिकांना रोजगार मिळावा आणि कौशल्य विकास व्हावा हे माननीय पंतप्रधान श्री.नरेंद्र मोदी साहेबांचे धोरणच आहे. म्हणून या प्रोजेक्टमध्ये तशा प्रकारचे इन्फॉर्मेशन केले आहे. कौशल्य विकासासाठी सुद्धा एक केंद्र या प्रोजेक्टबरोबर सुरु करण्यात येईल.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, खरे म्हणजे हा विषय खूप लांबविला जात आहे. संबंधित मंत्री महोदयांनी जागेवर येऊन हा प्रोजेक्ट समजून घ्यावा, असे माझे मत आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.किरण पावसकर यांच्या प्रश्नाला उत्तर देतांना त्यांनी जागेसंबंधी सांगितले की, पुण्याच्या कंपनीने सांगितले, पूर्वी इतकी जागा होती, आता एवढी जागा आहे. मुळात म्हणजे हा प्रोजेक्ट त्यांनीच तयार केलेला आहे. ३९० एकर जागा का लागणार आहे ? जागतिक पातळीवर या प्रोजेक्टचा दर्जा कसा असणार आहे, हे डोळ्यासमोर ठेऊन आम्ही हे प्रेझेंटेशन दोन-तीन वेळा बघितले. ग्रामपंचायतीमधील एक-दोन लोक विरोध करतात. त्यामुळे पत्र येणारच आहे. राज्यात मोठे प्रकल्प झालेले आहेत. त्या सर्व प्रकल्पांना विरोधच झाला होता. त्यामुळे प्रकल्प पूर्ण होण्याचे थांबले नाही. म्हणून मला असे वाटते की, आपण या वादात जाऊ नये. आपण हे समजून घ्यावे. कोणी तरी सांगतो म्हणून नाही तर आपण जागेवर जाऊन पाहणी करावी. तेथे काहीही नाही आणि या प्रकल्पामुळे कोकणात मोठ्या प्रमाणावर रोजगार निर्माण होणार आहे. ज्यावेळी प्रकल्प सुरु होईल त्यावेळी स्थानिक मुलांना नोकऱ्या मिळाल्या पाहिजेत. म्हणून कौशल्य विकास केंद्र एक-दोन वर्ष अगोदर सुरु व्हावयास पाहिजे. हा प्रकल्प १३९० एकरचा आहे. तेथे जागा आहे. काही मोजक्याच लोकांनी जमिनी विकलेल्या आहेत. ९० हजार रुपये एकर प्रमाणे जमिनी विकल्या आणि आता सरकारचा जमिनीचा एकरी दर १० लाख रुपयांच्या आसपास आहे. म्हणून ते आंदोलने करित आहेत. आपण राजकारण समजून घ्यावे आणि हे करणारे कोण आहेत, ते सत्तेमधीलच आहेत. विरोधक कोणी नाही. आपण त्यांना बोलावून समजून सांगावे. हा प्रोजेक्ट चांगला आहे आणि गोव्यात प्राजेक्ट होत असेल तर एवढ्या जवळ प्रोजेक्ट होऊ नये. तिकडे डिस्ने लॅन्ड आणावे. येथे सी वर्ल्ड आहे तर तिकडे डिस्ने लॅन्ड करावे. परंतु, हा प्रोजेक्ट महत्वाचा आहे. यामध्ये कोणतेही राजकारण आणू नये. मागील ५ वर्षात सर्व प्रयत्न झालेले आहेत. भूसंपादनासाठी १०० कोटी रुपये सुद्धा दिलेले आहेत. मी कोणतेही राजकारण न करता साधा सोपा प्रश्न विचारला होता. मी भाषण सुद्धा केले नाही. हा प्रकल्प केव्हा सुरु होईल यामध्ये मला स्वारस्य आहे. मला इतर राजकारणात स्वारस्य नाही. आपण जागा संपादित करून हा प्रोजेक्ट सुरु करावा आणि

तेवढ्या कालावधीत उर्वरित जागा घ्यावी. आपण डोळ्यासमोर ३१० एकरचे उद्दिष्ट ठेवावचे आणि जेवढी जागा मिळते तेवढी घ्यावी. त्यानंतर काय होते ते आपण नंतर बघू. हा प्रकल्प रखडवू नये. आपण सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात येऊन मालवणी जेवण करा आणि या प्रोजेक्टचा विचार करावा, अशी माझी विनंती आहे.

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, मी माननीय श्री.राणे साहेबांना सांगू इच्छितो की, या प्राजेक्टबद्दल सरकार सकारात्मक आहे. मी पर्यटन खात्याच्या मंत्री पदाची जबाबदारी स्वीकारल्यानंतर यासाठी मी देखील सकारात्मक आहे आणि आपल्याला मिशन मोडवर हे काम करावयाचे आहे. हा प्रकल्प मला पूर्ण करता आला तर माझ्या आयुष्यातील हा खूप मोठा प्रकल्प होईल, असे मला वाटते. म्हणून त्या गतीने काम सुरु आहे. माझी एवढीच विनंती आहे की, मी मंत्री पदाची जबाबदारी स्वीकारली आणि काही तरी सांगावे की, १०० दिवसांच्या आत करू. परंतु, एखादी तांत्रिक अडचण आली आणि ही जी प्रक्रिया आहे त्याबाबत मी अधिवेशनाच्या पहिल्याच दिवशी थेट पद्धतीने जमीन खरेदी करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री. जयकुमार रावल :

त्या संदर्भात विभागाला कळविले व विभाग तसा प्रस्ताव तयार करित आहे, मी विभागाला विचारले की, हा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांच्याकडे केव्हा पोहचेल, त्यांनी विनंती केली की, आम्हाला १० ते १२ दिवस द्यावेत, मी त्यांना सांगितले की, मी तुम्हाला १५ दिवस देतो. थेट खरेदी संदर्भातील प्रस्ताव १५ दिवसात जिल्हाधिकारी यांच्याकडे पोहचेल. त्यानंतर ही प्रक्रिया जिल्हाधिकारी यांनी करावयाची आहे. जॉईंट मेजरमेंटसाठी जिल्हाधिकारी यांना ४५ दिवसांचा कालावधी लागणार आहे, त्यानंतर स्पॉट फिक्सेशनसाठी पाच दिवस लागणार आहेत, अशा प्रकारची प्रक्रिया करण्यासाठी एकूण ९० दिवसांचा कालावधी लागणार आहे, सन्माननीय सदस्य बोलतात ते योग्य आहे, माझी भूमिका अशी आहे की, याची व्याप्ती वाढविली तर सर्व करायला जाऊ व काहीच होणार नाही, त्यामुळे जी कामे आहे ती अगोदर सुरु करू या. मला सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी चांगली सूचना केलेली आहे, मी अजून कोकण पाहिले नाही म्हणून मी तेथे येतो जिल्हाधिकारी यांच्यासोबत आपण सर्व लोकप्रतिनिधी चर्चा करू या. सर्व लोकांची इच्छा आहे की, हा प्रकल्प झाला पाहिजे, आपण सर्व मिळून हा प्रकल्प पूर्ण करू या. या कामाला लवकरात लवकर शासनाकडून गती देण्यात येईल.

अॅड राहूल नार्वेकर : सभापती महोदय, एवढा मोठा प्रोजेक्ट करण्यात येतो त्यावेळी त्याची व्हायबिलिटी व फिजिबिलिटीचा अभ्यास करतो, अशा मोठ्या प्रोजेक्टला कनेक्टिव्हिटी असणे अत्यंत आवश्यक असते, या प्रकल्पावर कोट्यवधी रुपये खर्च करणार आहेत, मोठ्या संख्येने तेथे जागा घेण्यात येणार आहे, या ठिकाणी कनेक्टिव्हिटीचा शासनाचा काय प्लॅन आहे, यासंदर्भातील माहिती सभागृहाला दिली तर चांगले होईल.

श्री.जयकुमार रावल : सभापती महोदय, यासंदर्भातील माहिती मी पटलावर ठेवतो.

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, सी-वर्ल्ड प्रकल्पापूर्वी त्या ठिकाणी विमानतळाचे काम सुरु केले आहे, विमानतळाचे काम पूर्ण होत आहे, हायवेपासून हा प्रकल्प जवळपास ४० ते ४५ मिनिटांवर आहे, विमानतळापासून हे अंतर ४५ ते ५० मिनिटांवर आहे, कणकवली रेल्वे स्टेशन पासून हा प्रोजेक्ट ५० मिनिटांच्या अंतरावर आहे, कुडाळपासून ३० ते ३५ किलोमीटर अंतरावर आहे, एक तासापेक्षा जास्त अंतर कोणत्याही कनेक्टिव्हिटीचे नाही. तेथे सर्व सोई आहेत, समुद्र बाजूने जात आहे, बोटीने गेला तर तेथे ५०० मीटरच्या आत बोट पोचते. त्यामुळे हा प्रोजेक्ट व्हायबल आहे, अशा प्रोजेक्टच्या व्हायबिलिटीपेक्षा हा प्रकल्प टुरिझमसाठी महत्वाचा आहे, आज जगात टुरिझमचा व्यवसाय मोठ्या प्रमाणात वाढत आहे त्यामुळे या प्रोजेक्टमधून राज्याला व देशाला महसूल मिळेल. यातून फॉरेन्स करंन्सी मिळेल असा दृष्टीकोन ठेऊन प्रोजेक्ट आणलेला आहे.

श्री.किरण पावसकर : सभापती महोदय, मंत्री महोदय, नवीन असले तरी त्यांचा हेतू खूप चांगला आहे, त्यामुळे मी मंत्री महोदयांचे आभार मानतो. त्यांचे मन व हेतू स्वच्छ आहे, व्यक्ती चांगली आहे ते माझे मित्र आहेत, परंतु आपण आजूबाजूच्या पासून सांभाळ करावा. जमीन संपादन करताना काही लोक होते व तेच लोक भाषणे अगोदर करित होती, आता कदाचित ते खासदार झाले आहेत, तेच लोक तेथे जाऊन भाषणे करित होते. हा प्रकल्प होऊ देऊ नका, या प्रकल्पासाठी जास्त जागा लागेल, काही लोक या प्रकल्पाचे राजकारण करित आहेत. हे माझे देखील गाव आहे, या प्रकल्पासाठी अगोदर १३०० एकर जागा लागणार होती आता फक्त हा प्रोजेक्ट ४०० एकर जागेत होत आहे, आम्ही तुमच्या जागा वाचविल्या आहेत, एकेकाळी त्यांनीच त्या भागात जाऊन भाषणे केली आहेत, आता बेस सेव्हिंग म्हणून त्यांना दुसरा चेहरा दाखवा लागतो आहे. अशा राजकारणात या मोठ्या प्रकल्पाचे नुकसान होऊ नये. हा प्रकल्प कोकणापुरता मर्यादित नसून महाराष्ट्रासाठी तो मोठा प्रकल्प होणार

आहे. याबाबत नुकसान होऊ नये, आपला हेतू स्वच्छ आहे, आपण काम करू इच्छित आहात, आपल्या बरोबर पालकमंत्री आहेत, यामध्ये कोणतेही राजकारण होऊ नये यासाठी लागणारी मदत आम्ही आपणास करण्यास तयार आहोत, हा प्रकल्प लवकर येऊ द्यावा व त्याची सुरुवात होऊ द्यावी.

श्री.प्रविण दरेकर : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी अत्यंत सकारात्मक उत्तर दिले त्याबाबत मी त्यांचे आभार व्यक्त करतो. कोकणाच्या दृष्टीने पर्यटन खाते अत्यंत महत्वाचे आहे. पर्यटनाच्या माध्यमातून कोकणाचा विकास व्हावा अशी आमची अपेक्षा आहे, कोकणात सागरी किनारा मोठ्या प्रमाणात आहे, अशा वेळी पर्यटकांचा पसारा वाढल्यानंतर त्यांच्या सुरक्षेची उपाययोजना करणे अत्यंत महत्वाचे आहे, याबाबत काय करण्यात येणार आहे, आपण नवीन मंत्री आहात त्यामुळे पर्यटनाबाबत आपल्या मनात काही संकल्पना व योजना आहेत काय त्यातून कोकणाला आपण वाव द्यावा अशी अपेक्षा आहे, अशा प्रकारच्या काही योजना आपण कोकणासाठी कार्यान्वित करणार आहात काय ?

श्री.भाई गिरकर : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी सांगितल्याप्रमाणे हा प्रकल्प करावा. त्या प्रकल्पाची व्याप्ती १३०० एकर जागेच ठरली आहे, तेवढाच तो करावा तरच तो इंटरनॅशनल होऊ शकेल. यामध्ये फेज-१ फेज-२ व फेज-३ असे करित रहावे, त्या ठिकाणी कनेक्टिव्हिटी आहे, आता तारकली व मालवण येथे पर्यटक गोव्यावरून येतात, असा मोठा प्रोजेक्ट झाला तर तो इंटरनॅशनल होईल. सन्माननीय सदस्य श्री.किरण पावसकर यांनी जी सूचना केली हा प्रोजेक्ट मोठा करावा, फेज-१, फेज-२ या प्रमाणे हा प्रोजेक्ट कार्यान्वित करावा. सुरुवात ४१७ एकरावर करावी व याची व्याप्ती मोठी ठेवावी अशी माझी सूचना आहे.

श्री.जयकुमार रावल : सन्माननीय सदस्य श्री.प्रविण दरेकर यांनी एक महत्वाचा प्रश्न विचारला आहे, कोकणाच्या पर्यटना संदर्भात २९३ ची स्वतंत्र चर्चा देखील घेता येईल. स्वदेश दर्शन या केंद्र सरकारच्या निधीतून ८२ कोटी रुपये मिळाले आहेत, जास्तीत जास्त १०० कोटी रुपये एका प्रोजेक्टसाठी मिळू शकतात. १८ कोटीच्या काही बाबी आपल्या मान्य करण्यात आलेल्या नाहीत. त्यासाठी पुन्हा १८ कोटी रुपयांची मागणी केंद्र शासनाकडे करण्यात येणार आहे, विजयदुर्ग, देवगड, मिडबाव,तारकली, तोंडवली, निवती किल्ला, सागेश्वर, शिरोडा, मोचीमार या सर्व गावांचा ८२ कोटी रुपयांच्या प्रकल्पात समावेश आहे, या ठिकाणी कामे सुरु करण्यात येत आहे, यासाठी १२ कोटी रुपयांचा पहिला हप्ता देण्यात येत आहे, त्यांनी सुरक्षे संदर्भात विचारणा केली होती, हा एक ज्वलंत प्रश्न आहे, बीच सेफ्टी संदर्भात रायगड, रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील २५ व्यक्तींना फ्लाइंग गार्डचे प्रशिक्षण देण्यास मंजुरी दिलेली आहे. बीच सेफ्टी संदर्भात आवश्यक साधनसामुग्री लाईव्ह जॅकेट, वॉच टॉवर, सर्च लाईट, मेगा फोन, धोक्याची सूचना देणारे सायरन अशा सर्व गोष्टी सिंधुदुर्गातील ११ बीच व रत्नागिरी मधील ९ बीच व रायगड जिल्ह्यातील २४ बीचेससाठी मंजूर करण्यात आल्या आहेत, ही सर्व कार्यवाही लवकरात लवकर करण्यात येईल.

औचित्याचा मुद्दा

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य अॅड निरंजन डावखरे यांनी औचित्याचा मुद्दा मांडावा.

अॅड निरंजन डावखरे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा असा आहे की, पावसाळी अधिवेशनासाठी विधानभवनाच्या भारतीय स्टेट बँक व मंत्रालयासमोरील प्रवेश द्वाराजवळ उभारलेला तंबू खूप छोटा आहे, आता पावसाचे प्रमाण जास्त असल्याने कर्तव्य बजावत असलेले पोलीस कर्मचारी व सुरक्षा रक्षकांना तेथे काम करण्याची अडचण निर्माण झालेली आहे. विधानसभा व विधानपरिषद सदस्य तसेच मंत्रालयातील अधिकारी कर्मचारी व कार्यकर्ते यांच्या सुरक्षेची जबाबदारी

20/07/2016
VVK/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. बोरले

MM-177
16:50

त्यांच्यावर असल्याने त्यांना योग्य सोई सुविधा देणे महत्वाचे आहे, त्यासाठी प्रवेशद्वाराजवळ उभारलेल्या मंडपाची साईज वाढविण्यात यावी. तसेच त्यांनाइतर सोई सुविधा पुरविण्यात याव्यात, अशी मागणी मी औचित्याच्या मुद्याद्वारे करित आहे, यासंदर्भातील दखल आपण घ्याल अशी मी विनंती करतो.

माननीय सभापती महोदयांनी वायफाय संदर्भात काल सूचना दिली होती आज देखील वायफाय सुरु झालेले नाही, अधिकारी व पत्रकार यासंदर्भातील तक्रार करित आहेत, यासंदर्भात निदेश सभापती यांनी दिले होते आता आपण देखील निदेश द्यावेत अशी मी विनंती करतो.

विशेष उल्लेखाच्या सूचना.

तालिका सभापती :

आता विशेष उल्लेखाच्या सूचना घेण्यात येतील.

अॅड निरंजन डावखरे (कोकण विभाग पदवीधर): सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, पालघर जिल्ह्याच्या निर्मितीला दोन वर्षे पूर्ण झाले आहेत, या जिल्हयासाठी स्वतंत्र क्रीडा विभाग स्थापन न केल्यामुळे पालघर जिल्ह्यातील क्रीडा विभागाचे कामकाज ठाणे जिल्ह्यातून करण्यात येत आहे. त्यामुळे शालेय स्तरावर होणाऱ्या शासनाच्या विविध स्पर्धा आयोजित करणे, विविध प्रकारच्या शासन स्तरावरील सवलतींचा पाठपुरावा करणे, तसेच खेळाडूंची निवड करणे यासाठी शिक्षकांना अडचणी निर्माण होत असल्याने जून २०१६ मध्ये निदर्शनास आले आहे, त्यामुळे पालघर जिल्ह्यासाठी स्वतंत्र क्रीडा विभाग, तातडीने सुरु करावा अशी मागणी पालघर तालुका शारिरिक शिक्षण संघटनेचे अध्यक्ष व पदाधिकारी यांनी मे २०१६ व त्यापूर्वी देखील निवेदनाद्वारे जिल्हाधिकारी पालघर, क्रीडा आयुक्त पुणे व क्रीडा मंत्री महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडे सादर केली आहे.

या नंतर श्री. सांगळे

अॅड निरंजन डावखरे....

इतकेच नाहीतर पालघर जिल्ह्यासाठी यावर्षी स्वतंत्र जिल्हा क्रीडा विभाग सुरु न झाल्यास शिक्षक संघटनेकडून आंदोलन करण्याचा जाहीर मनोदय व्यक्त करण्यात आला आहे. परिणामी मागील २ वर्षांपासून क्रीडा विभागाच्या विविध योजना व आवश्यक निधी पालघर जिल्ह्याला क्रीडा विभागासाठी स्वतंत्र कार्यालय नसल्यामुळे उपलब्ध होऊ शकला नाही. यामुळे पालघर व त्याचबरोबर ठाणे जिल्ह्यातील सर्व शिक्षकांमध्ये प्रचंड नाराजी व्यक्त होत आहे. परिणामी पालघर जिल्ह्यासाठी स्वतंत्र क्रीडा विभाग सुरु करण्यात यावा अशी मागणी मी विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून शासनाकडे करित आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

अलिबाग, जिल्हा रायगड तालुक्यातील थळ व नवगाव या गावातील मच्छीमार नौका मच्छीमारीसाठी रात्री व दिवसा थळ खाडीतून ये जा करीत असलेल्या मार्गावर आरसीएफ थळ कंपनीने सांडपाण्याचा पाईप थळ खाडीच्या चॅनलमधून समुद्रात सोडलेला आहे.

खाडीची धूप होऊन सदरचा पाईप नादुरुस्त होऊन पाण्यावर आला आहे. मच्छीमारी नौका त्याच मार्गाने ये जा करीत असल्याने त्या पाईपला आदळून मच्छीमार नौकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होत आहे. झालेल्या नुकसानीबाबत आरसीएफ कंपनी दुर्लक्ष करीत असून कोणत्याही प्रकारची नुकसान भरपाई नौका मालकांना देत नाही. याबाबत जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग कार्यालयाकडून कंपनीला वारंवार आदेश देण्यात आलेले आहेत.

मच्छीमार नौकांचे नुकसान होऊ नये म्हणून खाडीचा सर्व्हे व प्लॅन एस्टीमेट तयार करून संबंधितांना कळविले होते. मात्र सांडपाण्याचा पाईप नवीन टाकण्याकडे आरसीएफ कंपनी थळ याकडे जाणुनबुजून दुर्लक्ष करीत आहे. तसेच कंपनीच्या कंपाऊंडमधील असलेल्या मॅग्नोजच्या झाडांवर भराव टाकून ती नष्ट करण्याचे काम आरसीएफ कंपनीकडून सुरु आहे. याबाबत प्रशासन कोणतीही दखल घेत नाही. सबब शासनाने या गंभीर प्रकरणाची दखल घ्यावी म्हणून मी हा विशेष उल्लेख उपस्थित करीत आहे.

श्री.मितेश भांगडिया (वर्धा-चंद्रपूर-गडचिरोली स्थानिक प्राधिकारी संस्था) :
सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

चंद्रपूर जिल्ह्यातील चिमूर तालुका हा चंद्रपूर जिल्ह्यातील सर्वात मोठा कोरडवाहू शेती असलेला तालुका आहे. तालुका स्तरावर लघुसिंचन विभागांतर्गत ४ तलाव व ७ मामा तलाव अशा एकूण ११ तलावांची देखरेख करण्याची जबाबदारी आहे. या लघु पाटबंधारे विभागात कालवा निरीक्षक महिला कर्मचारी असल्यामुळे स्थापत्य अभियांत्रिकी सहायकाला कालवा निरीक्षकाची सुध्दा नेहमी जबाबदारी पार पाडावी लागत आहे. सदर कार्यालयातील अपुऱ्या कर्मचाऱ्यांमुळे कामाचा ताण प्रचंड वाढलेला असून पर्यायाने त्याचा त्रास शेतकऱ्यांना होत आहे. वेळोवेळी शेतीला पाणी पुरवठा करण्याच्या वेळी या सर्व बाबींचा शेतकऱ्यांना सुध्दा त्रास होतो. चिमूर उपविभागात कर्मचाऱ्यांच्या संख्येत तातडीने वाढ करून शेतकऱ्यांना ऐन हंगामात होणारा त्रास कमी करण्याची नितांत आवश्यकता आहे. याबाबत शासन स्तरावर सकारात्मक कृती करण्याची नितांत गरज आहे. याबाबत शासनाने तातडीने कार्यवाही करावी अशी मी विनंती करतो.

श्री.प्रकाश गजभिये

(नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

महाराष्ट्र राज्य हे मराठी भाषिकांचे राज्य असून संपूर्ण राज्यकारभार मराठी भाषेत चालत असून शासनाची वेगवेगळी भूमिका असणे, महाराष्ट्रात मराठी भाषेचे स्वतंत्र विद्यापीठ स्थापन करण्याची मागणी स्वातंत्र्य प्राप्तीच्या अगोदरपासून म्हणजे १९३३ पासून एकमुखी होत असणे, परंतु आजपर्यंत सदर मागणी मान्य झालेली नाही. यामुळे विदर्भातील साहित्यिक, प्राचार्य, शिक्षक व सर्व सामान्य नागरिकांना याविषयी खंत वाटणे, सर्वप्रथम स्वतंत्र मराठी विद्यापीठ नागपूर येथे शासनाने मंजूर करावे ही मागणी दत्ता वामन पोतदार, राम शेवाळकर, वामन निंबाळकर अशा अनेक मान्यवरांनी केलेली असणे. या थोर मान्यवरांच्या मागणीला सरकारने केराची टोपली दाखविली आहे. महाराष्ट्र सरकारने अनेक विद्यापीठे निर्माण केलेली असणे. परंतु नवीन स्वतंत्र मराठी विद्यापीठ नागपूर येथे तयार झालेले नाही. काही दिवसांपूर्वी पुणे येथे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमलेनानिमित्त या मागणीचा पुनर्विचार करण्यात आला होता. मराठी विद्यापीठाच्या मागणीला मान्यता दिली नसल्यामुळे मराठी भाषेचा दर्जा खालावलेला असणे. काही दिवसांपूर्वी थोर साहित्यिक डॉ.श्रीपाल सबनीस यांनी सुध्दा ही मागणी माननीय मुख्यमंत्र्यांकडे केलेली असणे. यावर सरकारने त्वरीत पावले उचलून स्वतंत्र मराठी विद्यापीठ नागपूर येथे स्थापन करण्यास मंजूरी देण्यात यावी अशी मागणी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करित आहे.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती अॅडनिरंजन डावखरे)

श्री.हरिसिंग राठोड (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

केंद्र शासनाने वाघांच्या संरक्षणासाठी विदर्भातील पाचही व्याघ्र प्रकल्पांना व्याघ्र संरक्षण दल (टायगर प्रोटेक्शन फोर्स) स्थापन करूनही मे, २०१६ वा त्या सुमारास १० वाघांचा मृत्यू होणे. मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पात ३, पेंच व्याघ्र प्रकल्पात २, ताडोबा व्याघ्र प्रकल्पात ३ तरे नवेगाव बांध नागझीरा येथे प्रत्येकी एक दल तयार करण्यात येणे. विदर्भातील भूकबळी किंवा नैसर्गिकरित्या १० वाघांचा मृत्यू होणे. यामधील संरक्षण दलातील सुरक्षा रक्षकाला एकही वाघ निदर्शनास आला नसणे. यामुळे सुरक्षा रक्षकांची नियुक्ती ही व्याघ्र संरक्षणासाठी आहे की मौजमजा करण्यासाठी आहे अशी चर्चा व्याघ्र प्रकल्पात सुरु असणे. व्याघ्र प्रकल्पांतर्गत येणाऱ्या परिसरात वन्यप्राण्यांच्या पायी मागोवा घेणे, शिकान्यांवर बारकाईने लक्ष देणे. वाघांचे सुक्ष्म नियोजन करणे, शिकार दिसताच शूट अॅण्ड साईट अशा जबाबदाऱ्या या दलांकडून अपेक्षित असताना व्याघ्र संरक्षण दलातील सुरक्षा रक्षक केवळ कागदोपत्रीच कर्तव्य बजावताना दिसत असणे. परिणामी व्याघ्र प्रकल्पातील होणारे वाघांचे मृत्यू रोखण्याबाबत शासनाने तातडीने चौकशी करून कार्यवाही करण्याबाबत मी हा विशेष उल्लेख उपस्थित करित आहे.

श्रीमती स्मिता वाघ
(विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडते.

जळगाव जिल्हा परिषदअंतर्गत येणाऱ्या आरोग्य केंद्रामध्ये रेबीज व सर्पदंश तसेच इतर औषधांचा तुटवडा असणे. पावसाळ्याचे दिवस असून सुध्दा तेथे रेबीज व सर्पदंश सारख्या फक्त २ ते ३ लस उपलब्ध असणे. कागदोपत्री जिल्ह्यात रेबीज लस शिल्लक आहेत असे अधिकाऱ्यांनी चित्र निर्माण केलेले असणे. तसेच या आरोग्य केंद्रात सलाईन देखील उपलब्ध नसणे यामुळे गरीब रुग्णांना खाजगी रुग्णालयातून महागडे उपचार घ्यावे लागणे. याबाबत तातडीने उपाययोजना करून सर्व औषधांची उपलब्धता आरोग्य केंद्राकडून करून घ्यावी अशी शिफारस मी या विशेष उल्लेखाद्वारे करित आहे.

श्री.जगन्नाथ शिंदे (नामनियुक्त)

: सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

ठाणे जिल्ह्यातील कल्याण-डोंबिवली मनपा परिवहन सेवा आणि ठाणे मनपा परिवहन सेवा डबघाईला आल्या असून त्या नागरिकांना सेवा देण्यात पूर्णपणे अपयशी ठरल्या आहेत. त्याचप्रमाणे या परिवहन सेवांमध्ये मोठ्या प्रमाणात विविध घोटाळे झाले असल्यामुळे कुंपनच शेत खात असल्याची परिस्थिती निर्माण झाली आहे. अनेकवेळा शासनाकडून आलेल्या निधीचा योग्य वापर केला जात नसल्याचे निदर्शनास आलेले आहे. यामुळे या सर्व परिवहन सेवा बरखास्त करून शासनाने ठाणे जिल्ह्यासाठी स्वतंत्र प्राधिकरण स्थापन करून नागरिकांना चांगली सेवा उपलब्ध करून द्यावी अशी शिफारस मी या विशेष उल्लेखाद्वारे करित आहे.

श्री.किरण पावसकर

(विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

मुंबई, ठाणे शहरात पावसाळ्याच्या हवामान बदलांमुळे दूषित पाणी, कचरा, घाण, रस्त्यांवरील खड्डे, अनेक ठिकाणी साचलेले पाणी, भरलेले नाले इत्यादीमुळे तसेच महानगरपालिकांच्या स्वच्छता व आरोग्य विभागाच्या दुर्लक्षामुळे साक्षीच्या आजारांचे प्रमाण वाढले आहे. मी दोन दिवसांतल मुंबईतील रुग्णांची संख्या मुद्दाम सदनाला सांगत आहे. त्यात मलेरियाचे १८, संशयित डेंग्युचे १६, लेप्टोचे २३, गॅस्ट्रोचे ७१ आणि टायफाईडचे १७ केसेस आल्या आहेत. मागील २ दिवसांमध्ये इतक्या केसेस रजिस्टर झाल्यांनंतरही सायन रुग्णालयात १८ वर्षे वयाच्या तरुणाचा डेंग्युमुळे मृत्यू झाला आहे. मोठ्या प्रमाणात साथीचे रोग पसरत असल्यामुळे नागरिकांच्या आरोग्याच्या प्रश्नाकडे महापालिकांचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, परिणामी साथीच्या रोगाचा फैलाव रोखण्यासाठी महानगरपालिकांकडून तातडीने उपाययोजना करणे आवश्यक आहे. याबाबतीत महानगरपालिकांना तातडीने निर्देश व्हावेत अशी शिफारस मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनाला करीत आहे.

या नंतर श्री. भोगले

श्री.विक्रम

काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

मराठवाड्याची राजधानी असलेल्या औरंगाबाद शहरामध्ये औरंगाबाद घाटी रुग्णालय आहे. या रुग्णालयात स्त्री रोग प्रसूती विभागात साधारणपणे दररोज ८० ते ९० महिलांची प्रसूती होत असते. ही संख्या दिवसेंदिवस वाढत आहे. परंतु तेथे संख्या वाढत असताना तेथे कोणत्याही सोयी सुविधा उपलब्ध नसल्यामुळे अनेक मातांना खाटा उपलब्ध नसल्यामुळे जमिनीवर अंधरुण टाकून उपचार घ्यावे लागत आहेत. या रुग्णालयाची ही दयनीय अवस्था झालेली आहे. मराठवाड्यात सर्वात मोठ्या असलेल्या या रुग्णालयाचे महत्व म्हणजे उत्तर महाराष्ट्र आणि जळगाव जिल्हयाला लागून हा भाग असल्यामुळे मोठ्या प्रमाणात उत्तर महाराष्ट्रातून रुग्ण येतात. या रुग्णालयात खाटांची कमतरता आहे, काचा फुटल्या आहेत, बाथरूममध्ये पाण्याचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. त्या ठिकाणी गुटखा खाऊन, पान खाऊन पिचकारी मारणाऱ्यांनी भिंती रंगविल्या आहेत. त्यामुळे या रुग्णालयाची दुरुवस्था झाली आहे. तेथे तातडीने सोयी सुविधा पुरविण्यात याव्यात अशी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे सूचना करित आहे.

श्री.हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, नाशिक जिल्हयातील चांदवड तालुक्याचे सैन्य दलात कार्यरत असलेले, श्री. दत्त भोकनळ यांचे रोईंग स्पर्धेत अमेरिकेत सुवर्ण पदक मिळविलेले असणे, येत्या ऑलिम्पिक स्पर्धेत त्यांची निवड झालेली असणे, तो ऑलिम्पिक स्पर्धेच्या दृष्टीने अमेरिकेत सरावाचे शिक्षण घेत असून त्याला खर्च परवडत नसल्यामुळे एका भारतीय गुजराती कुटुंबाकडे तो रहात आहे. २०१५ मध्ये बिजिंगमध्ये झालेल्या आशियाई रोईंग स्पर्धेत त्याने रौप्य पदक मिळविले होते. महाराष्ट्र शासनाने त्याला आवश्यक असलेले आर्थिक पाठबळ द्यावे अशी शिफारस मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करीत आहे.

श्री.दत्तात्रय सावंत (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, भारतीय राज्य घटनेच्या कलम ३०(१) अन्वये मूलभूत अधिकार प्राप्त झालेल्या अल्पसंख्याक संस्थांच्या माध्यमातून देशभरात आणि राज्यात अनेक शिक्षण संस्था चालविण्यात येणे, अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांबाबत शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाच्या वतीने दिनांक १३ जुलै, २०१३ रोजी शासन निर्णय होणे, त्यातील अनुक्रमांक ७ मध्ये अतिरिक्त ठरलेल्या कर्मचाऱ्यांचे समायोजन होईपर्यंत विना काम विना वेतन लागू करण्याचे धोरण ठरणे, परिणामी राज्यभरातील अल्पसंख्याक संस्थांच्या शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या समायोजन प्रक्रियेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण होणे, घटनेस अनुसरून मिळालेल्या हक्कान्वये सुरु असलेल्या अल्पसंख्याक शिक्षण संस्थेतील अध्यापन प्रक्रियेस धक्का पोहोचणे, परिणामी अतिरिक्त शिक्षक कर्मचाऱ्यांमध्ये शासनाप्रती असंतोष निर्माण होणे, तरी हे धोरण तत्काळ मागे घेऊन अतिरिक्त समायोजन प्रक्रिया गतीने व्हावी व अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांचे समायोजन करावे याबाबत मी विशेष उल्लेखाद्वारे शासनाला सूचित करित आहे.

तालिका सभापती (अॅडनिरंजन डावखरे) : हा मुद्दा माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनीही मांडला होता.

पॉइंट ऑफ इन्फर्मेशनसंबंधी

श्री.नारायण राणे : सभापती महोदय, आज सकाळी सभागृहात येण्यासाठी विधिमंडळामध्ये प्रवेश करित असताना एका अनोळखी व्यक्तीने माझ्या हातात हे निवेदन दिले, ते निवेदन मी आपल्या अनुमतीने मुद्दा वाचून दाखवितो. कालच मी या सदनामध्ये भाषण करित असताना राज्याच्या दुसऱ्या मुख्यमंत्र्यांबद्दलचा उल्लेख केला होता. त्याचा या निवेदनाशी संबंध दिसून येतो. निवेदन देणारी व्यक्ती माझ्या परिचयाची नव्हती. हे निवेदन पुणे टीपीमधील अधिकाऱ्यांनी निनावी दिलेले आहे. मी ते वाचून दाखवितो, आपण मला अनुमती द्यावी.

विषय : पुणे डीपी मधील प्रचंड अफरातफर व फेरफार

मी टाऊन प्लॅनिंग कार्यालयात काम करतो आणि माझे एक जवळचे मित्र पीएमआरडीमध्ये काम करित आहेत. आपल्याबरोबर असलेले जवळचे संबंध आणि ऑफिसर लोकांशी असलेले संबंध वापरून सिस्टीमचा गैरवापर करून स्वतःचा फायदा करून घेत असलेले पुण्याचे अविनाश भोसले, गैरव्यवहार पाहून आम्ही अत्यंत अस्वस्थ झालो. अविनाश भोसलेना इतके फेवर का दिले जाते असे मी कोप सरांना विचारले असता ते म्हणाले की, मुख्यमंत्र्यांनी डायरेक्ट सूचना दिल्या आहेत की, पुणे डीपी मध्ये अविनाश भोसलेच्या अपेक्षा इच्छा पूर्ण करा. त्यांना जे हवे ते पास करून अंमलबजावणी करा. पुणे डीपी करिता मी कोप सरांबरोबर बरेचदा एबीआयएल म्हणजे अविनाश भोसले ऑफिसमध्ये गेलो आहे. पुणे कमिशनर कुणाल कुमार यांच्याबरोबर चर्चेला उपस्थित होतो. असे दिसून येते की, कुणाल कुमार पुणे डीपीचे रिपोर्टिंग अविनाश भोसलेला करतात आणि त्यांनी त्यांचे ऑफिस एबीआयएलमध्येच हलविलेले आहे. श्री.महेश झगडे सर पण या मिटिंगला येत असतात. झगडे आणि कुणाल कपूर सरांना भेटायचे असेल तर आता बिल्डर लोक एबीआयएलला लाच देतात ते आम्ही पाहिलेले आहे. अविनाश भोसले, त्यांचे सुपर बॉस असल्यासारखे वागत असतात आणि बिल्डर लोकांना त्यांच्या कॅबिनमध्ये बोलावून डीपी आणि पीएमआरडी प्लॅनमध्ये त्यांना हवे तसे चेंजेस करून घेत असतात. असे दिसले की, लवकरच सगळी डीपी आणि पीएमआरडी ऑफिस एबीआयएलमध्येच सुरु होणार आहे. आम्हाला ऑफिशियल फाईल घेऊन एबीआयएल ऑफिसमध्ये बोलावण्यात येते आणि अविनाश भोसले जे जे चेंजेस मागतील किंवा सांगतील ते करावे लागते. महेश झगडे आणि कुणाल कुमार अविनाश भोसले जे जे सांगतील त्याला हो असेच म्हणतात आणि आम्हाला म्हणाले की, हे असे सीएमचे आदेश आहेत. जर काही फारच मोठा बदल किंवा फेरफार करायचा असेल तर ते श्री.प्रवीण परदेशी सरांना फोन करतात आणि मग परदेशी जे म्हणतील ते फायनल होते. अशाप्रकारे त्यांनी पुणे डीपीमध्ये खूप मोठे चेंजेस केलेले, ज्यामुळे अविनाश भोसलेचा शेकडो कोटीचा फायदा होणार आहे.

तालिका सभापती (अॅडनिरंजन डावखरे) : सदस्य जेव्हा कागदपत्राचा आधार घेऊन बोलतात तेव्हा त्यांना जबाबदारी स्वीकारावी लागते, एवढी सूचना मी आपल्याला देत आहे.

श्री.नारायण राणे : आता मी जे बोलतो ती जबाबदारी मी स्वीकारली. मला जे निवेदन प्राप्त झाले ते वाचून दाखविले. मी आपली परवानगी घेतली. नाही तर आपण नाही म्हणून सांगावे.

श्री.गिरीश बापट : सभापती महोदय, माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी निवेदन वाचून दाखविले. आपण त्यांना परवानगी दिली, त्याबद्दल हरकत नाही. विषय असा आहे

की, माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांना स्वतःला काही म्हणावयाचे असेल तर तो त्यांना अधिकार आहे, प्रत्येक सदस्याला तो अधिकार असतो. माननीय सदस्यांनी निनावी निवेदन अनोळखी माणसाने माझ्या हाती दिले असे सांगितले. सरकारी कामाचा माझ्यापेक्षा त्यांना जास्त अनुभव आहे. ज्यांच्याकडे निनावी तक्रार येते तिची दखल शासन दरबारी घेतली जात नाही. ज्यांना कोणाला सांगायचे असेल त्यांनी नावानिशी तक्रार करावी. आपण हे वाचलेले निवेदन रेकॉर्डवर आणले आहे. या निवेदनात माननीय मुख्यमंत्री, पीएमआरडीए, पुणे विभागीय आयुक्त यांच्यावर आरोप केलेले आहेत. नकाशा बदलला जातो असा उल्लेख केला आहे. अधिकाऱ्यांवर आरोप केले आहेत. हे सरकारी अधिकारी आहेत. या निवेदनाबद्दल माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांना काय म्हणायचे आहे ते त्यांनी मांडावे. सरकारकडून योग्य वेळी या संदर्भात उत्तर दिले जाईल किंवा द्यावे लागेल. तिसऱ्या व्यक्तीचा आपण रेफरन्स दिला. उद्या आपण जे काही म्हटले त्यामध्ये माझे काही नव्हते, मला जे निनावी निवेदन प्राप्त झाले ते मी वाचून दाखविले असे म्हणाल. पण रेफरन्स द्यायचा असेल तर तो द्यावा. निवेदन ज्यांनी लिहिले ते म्हणतात मी स्वतः सरकारी अधिकारी आहे. सरकारी अधिकारी सरकारकडे निवेदन न देता आपल्याला देत असतील तरी हरकत नाही. न्याय मिळवण्याकरिता दिले असेल, परंतु आपण त्या निनावी माणसाच्या नावाने निवेदन रेकॉर्डवर आणत आहात.

तालिका सभापती : जेव्हा सदस्य कागदपत्रांचा आधार घेऊन बोलतात तेव्हा त्यांना जबाबदारी स्वीकारावी लागते ही सूचना मी दिली आहे.

अॅडव्होकेट नार्वेकर : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.नारायण राणे यांनी जो पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशनचा मुद्दा उपस्थित केला आहे, त्या अंतर्गत सभागृहाला माहिती मिळणे हा आमचा अधिकार आहे. नियम ३१ अंतर्गत ते बोलू शकतात. पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशन आहे.

श्री.नारायण राणे : मी हरकतीचा मुद्दा उपस्थित केलेला नाही. औचित्याचा मुद्दा मांडलेला नाही. मी पॉईंट ऑफ इन्फर्मेशनसंबंधाने बोलत आहे. मला जे निवेदन प्राप्त झाले ते मी आपल्याकडे देणार आहे. आपण माननीय मुख्यमंत्र्यांना द्यायचे आहे. तेच मी म्हणणार आहे. पण आपण म्हणायला संधी दिली नाही.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

श्री. नारायण राणे : सभापती
महोदय, मला मिळालेली माहिती मी आपल्या निदर्शनास आणत आहे. ती खरी आहे किंवा नाही हे आपण पहावे. यात एका विभागाचा संबंध आहे. तो विभाग माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या अखत्यारित आहे. श्री.प्रवीण परदेशी या गुणी अधिकाऱ्याचे त्यात नाव आहे. तेव्हा माझ्याकडे जी काही कागदपत्रे आहेत ती आपणास देत असून ती माननीय मुख्यमंत्र्यांकडे पोहोचवावी एवढीच माझी अपेक्षा आहे.

.....

तालिका सभापती

(**अॅड.निरंजन डावखरे**) : आता म.वि.प.नियम २६० अन्वयेच्या प्रस्तावावरील चर्चा घेण्यात येईल. सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी चर्चेला सुरूवात करावी.

पृ. शी. : शासनाकडून राज्याच्या प्रगत शिक्षणासाठी होत असलेले प्रयत्न
मु. शी. : शासनाकडून राज्याच्या प्रगत शिक्षणासाठी होत असलेले प्रयत्न या विषयावर श्री.रामनाथ मोते, डॉ.नीलम गोन्हे, प्रा.अनिल सोले, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री विजय ऊर्फ भाई गिरकर, गोपीकिसन बाजोरिया, नागो गाणार, रविंद्र फाटक, प्रविण दरेकर, सुजितसिंह ठाकूर, गिरीश व्यास, प्रशांत परिचारक, श्रीमती स्मिता वाघ, डॉ.अपूर्व हिरे, वि.प.स.यांचा प्रस्ताव

श्री. रामनाथ मोते :

सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील प्रस्ताव मांडतो :-

‘राज्य शैक्षणिक क्षेत्रामध्ये अग्रेसर रहावे म्हणून शासनाने राबविलेल्या प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्राचा कार्यक्रम व त्याला मिळणारे यश, ग्रामीण भागामध्ये विनामुल्य शिक्षण देणाऱ्या जिल्हा परिषद शाळा प्रगत करण्यासाठी शासन करीत असलेले प्रयत्न, त्याकरिता भरविण्यात येणारी शैक्षणिक चर्चासत्रे, शिक्षकांचे प्रशिक्षण इत्यादीमुळे इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा सोडून जिल्हा परिषद मराठी शाळांमध्ये प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची वाढती संख्या, शासनाच्या चांगल्या शैक्षणिक धोरणांचा परिणाम म्हणून इ.10 वीच्या परिक्षेचा वाढता निकाल व त्यामुळे इयत्ता 11 वीच्या प्रवेशासाठी निर्माण झालेली वाढती चुरस, त्यांचाच परिणाम म्हणजे विद्यार्थी पालकांमध्ये असणारी अस्वस्थता व त्या अडचणीत भर म्हणजे प्रवेश प्रक्रियेसाठी आवश्यक असणारा अधिवास दाखला, उत्पन्नाचा दाखला व जातीचा दाखला मिळविण्यासाठी विद्यार्थ्यांना तहसिलदार कार्यालयात मारावे लागणारे हेलपाटे, केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार संबंधित दाखले विद्यार्थ्यांना शाळेत निकालासोबत देण्याची आवश्यकता, इयत्ता 11 वी व 12 वी ची फेरपरिक्षा घेवून विद्यार्थ्यांचे वाचलेले वर्ष, इयत्ता 10 वी उत्तीर्ण न झालेल्या विद्यार्थ्यांना कौशल्य विकासासाठी प्रवेश देण्याबाबत घेतलेल्या निर्णयाने लाखो विद्यार्थी व पालकांमध्ये आनंदाचे वातावरण असणे, परंतु त्याच वेळेस खाजगी संस्था चालक ऑफलाईन प्रवेश देऊन लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार करित असल्याची बाब निदर्शनास येणे, अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांना अनुदान देण्याची बाब तातडीने विचारात घेण्याची आवश्यकता, नवीन शाळा / महाविद्यालयांना मान्यता देण्याबाबत तातडीने सकारात्मक निर्णय घेण्याची आवश्यकता, अभियांत्रिकी, व्यवस्थापन महाविद्यालयात शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या जागा रिकाम्या असणे, नवीन विद्यापीठ कायदा त्वरीत अंमलात येणे या व इतर मागण्या तातडीने सोडविण्याची आवश्यकता व याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना विचारात घेण्यात यावी.’

श्री.सतीश चव्हाण : सभापती महोदय, या प्रस्तावाला उत्तर कोण देणार आहे. संबंधित विभागाचे माननीय मंत्री आता सभागृहात उपस्थित नाही.

श्री.रवींद्र वायकर : सभापती महोदय, सदर विषयावर विधान सभेमध्ये देखील चर्चा सुरू आहे. त्यामुळे माननीय मंत्री विधान सभेच्या सभागृहात उपस्थित आहेत.

श्री.सतीश चव्हाण : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी अतिशय तळमळीने नियम २६० अन्वये जो अभिनंदनाचा प्रस्ताव मांडला आहे तो ऐकण्यासाठी माननीय मंत्री उपस्थित असते तर त्यास अधिक न्याय मिळेल. सभागृहाचे नेते श्री.चंद्रकांत पाटील हे देखील

पदवीधर मतदार संघाचे नेतृत्व करीत आहे. तेव्हा त्यांनी देखील अन्याय करू नये असे मला वाटते.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी ज्यांच्या अभिनंदनाचा ठराव मांडला आहे ते माननीय मंत्री आता सभागृहात उपस्थित नाही.

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदय, याला माझी हरकत आहे. मी येथे शैक्षणिक धोरणासंबंधातील ठराव मांडलेला आहे. मी अभिनंदनाचा कोणताही ठराव मांडलेला नाही. असे बोलणे योग्य नाही. हा अभिनंदनाचा प्रस्ताव नाही. आजच्या कामकाज पत्रिकेतील दर्शविण्यात आलेला प्रस्ताव आपण नीट वाचावा. मी संपूर्ण प्रस्ताव वाचला आहे. हा अभिनंदनाचा प्रस्ताव नाही. जे आमच्या मनात नाही ते आपण कृपा करून आमच्या मनात टाकू नये. जे आहे ते मांडलेले आहे. माझ्या भाषणातून हा प्रस्ताव अभिनंदनाचा आहे किंवा नाही हे कळेल. मी येथे काही समस्या देखील मांडणार आहे.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते म्हणाले की, हा अभिनंदनाचा प्रस्ताव नाही. हा प्रस्ताव मी वाचला आहे. यात शासनाचे अभिनंदन आहे. ते स्वीकारण्यासाठी त्या विभागाचे प्रमुख माननीय शिक्षण मंत्री हे येथे उपस्थित असते तर त्यांना त्याचा स्वीकार करता आला असता एवढेच मी म्हणालो आहे. त्यात लागण्यासारखे काय आहे ?

श्री.रामनाथ मोते : जे चांगले आहे त्याला चांगले म्हणावे अशी आमची संस्कृती आहे. ज्या अडचणी आहेत त्या समोर मांडल्या पाहिजेत. तेव्हा अभिनंदन हा शब्द आपण वापरू नये. हा अभिनंदनाचा ठराव नसून नियम २६० अन्वयेचा प्रस्ताव आहे.

तालिका सभापती : माझी सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, त्यांनी माझ्याकडे बघून बोलावे. सदर प्रस्तावाची सूचना माननीय सभापतींनी स्वीकारली आहे. त्यामुळे यावर कोणीही हरकत घेऊ शकत नाही. सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी भाषणास सुरुवात करावी.

श्री.रवींद्र वायकर : सभापती महोदय, संबंधित विभागाचे मंत्री नाही असा मुद्दा उपस्थित करण्यात आला होता. विधान सभेच्या सभागृहात देखील याच विषयावर चर्चा सुरू आहे. त्यामुळे माननीय मंत्री श्री.विनोद तावडे हे विधान सभेच्या सभागृहात आहेत. तेव्हा या चर्चेचे सर्व मुद्दे मी लिहून घेणार आहे. त्यानुसार आपल्याला उद्या उत्तर दिले जाईल.

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदय, शिक्षण क्षेत्रातील वेगवेगळ्या बाबीसंबंधातील काही मुद्दे मांडण्यासाठी मी हा प्रस्ताव मांडलेला आहे. मी आताच उल्लेख केला आहे की, जे चांगले आहे त्याला चांगले म्हटले पाहिजे. ज्या त्रुटी आहेत त्या शासनाच्या निदर्शनास आणल्या पाहिजेत. आमच्या ज्या समस्या आहेत त्या सदनाच्या मार्फत शासना पर्यंत पोहोचविण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. त्यासाठी आमची तळमळ, धडपड असते. त्यामुळे जे चांगले आहे त्याला आम्ही चांगलेच म्हणणार. ज्यामध्ये त्रुटी आहेत त्या आम्ही शासनाच्या निदर्शनास आणणार आहोत.

सभापती महोदय, शासनाने धोरणात्मक निर्णय घेतला आहे. विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक विकास व्हावा, विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्तेमध्ये वाढ व्हावी यासाठी यापूर्वीच्या शासनाने आणि आताच्याही शासनाने वेगवेगळ्या प्रकारचे उपक्रम हाती घेतले आहेत. सन २००९ मध्ये केंद्र शासनाचा राईट टु एज्युकेशन ॲक्ट आला. त्याची अंमलबजावणी या राज्यात सन २०१० पासून सुरू झाली. त्या अनुषंगाने बदलत्या परिस्थितीनुसार शासनाची ध्येय धोरणे बदलली पाहिजेत. काही नाविन्यपूर्ण गोष्टी या क्षेत्रात आणणे गरजेचे आहे. त्या दृष्टीकोनातून काही उपक्रम किंवा योजना राज्य शासनाने सुरू केलेल्या आहेत. प्रगत शैक्षणिक कार्यक्रम हा राज्य शासनाचा स्तुत्य उपक्रम आहे. मी त्याची पुन्हा एकदा पुनरावृत्ती करीत आहे. महाराष्ट्र राज्याचे शिक्षण

सचिव आदरणीय श्री.नंदकुमार यांचे राज्यातील विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तावाढीसाठी वेगवेगळे उपक्रम राबविले पाहिजेत हे एकमेव ध्येय आहे. प्रगत शैक्षणिक कार्यक्रम हा चांगला आहे. त्यात काही त्रुटी असल्या तरी सुधारणेला वाव आहे. आज ना उद्या आपल्या सर्वांच्या सूचनेनुसार नक्की बदल घडून येऊ शकेल. आता आपल्याला अधिक काम निश्चितपणे करता येऊ शकेल. तेव्हा प्रगत शैक्षणिक कार्यक्रमाचे आपण सर्वांनी स्वागत केले पाहिजे. एक चांगली योजना राज्य शासनाने सुरू केलेली आहे.

सभापती महोदय, ही योजना राज्यामध्ये चांगल्या पद्धतीने सुरू आहे. त्याचे यश आमच्या निदर्शनास येत आहे. ही योजना केवळ शासनाची आहे असे म्हणता येणार नाही. यात महाराष्ट्रातील माझ्या शिक्षकांचे योगदान खूप मोठे असून त्यांचा सहभाग देखील मोलाचा आहे.

या नंतर श्री. जुन्नरे

श्री.रामनाथ मोते.....

परंतु शिक्षण क्षेत्रामध्ये एका बाजूला विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्ता विकासासाठी, विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीसाठी तसेच राज्याच्या शैक्षणिक प्रगतीसाठी आम्ही प्रयत्न करित असताना या योजना राबविणारे आमचे जे शिक्षक आहेत त्यांच्यासाठी शासनाने काही विशिष्ट बाबतीमध्ये दखल घेण्याची आवश्यकता आहे. शिक्षकांची यामध्ये काम करण्याची इच्छा आहे. ९९ टक्के शिक्षक हे समर्पित भावनेने काम करणारे आहेत, स्वतःला झोकून काम करणारे आहेत, शासकीय योजनेला सहकार्य करणारे आमचे शिक्षक आहेत. परंतु केंद्र शासनाचा राईट टू एज्युकेशनचा कायदा राज्यामध्ये आल्यानंतर पहिली ते आठवी पर्यंतचे जे शिक्षक आहेत त्यांना शैक्षणिक कामाव्यतिरिक्त अन्य कोणतेही काम देऊ नये असे सुप्रीम कोर्टाचे, राज्य शासनाचे इतकेच नव्हे तर ती आरटीई मध्ये तरतूद आहे. या उपक्रमाला यश मिळवून देण्यासाठी तुम्ही आमच्या शिक्षकांकडून अपेक्षा करित आहात व त्या प्रमाणे आमचे शिक्षक प्रामाणिकपणे काम देखील करित आहेत. परंतु आमच्या शिक्षकांना तुम्ही शाळेमध्ये काम करू देत नाहीत ही आमची दुरावस्था आहे. काल माझ्याकडे ठाणे येथील विजयानंद प्राथमिक शाळेचे चार शिक्षक आले होते. या शाळेमध्ये केवळ चार शिक्षक आहे. या चार शिक्षकांपैकी तीन शिक्षकांना बीएलओच्या ऑर्डर आल्या. शिक्षकांनी सांगितले की, आमचे एकंदर चार वर्ग असून चार शिक्षक आहेत त्यामुळे आम्ही बीएलओच्या कामाकरिता शाळा सोडून जाऊ शकत नाही. परंतु संबंधित अधिकाऱ्याने या तीन शिक्षकांवर आज गुन्हा दाखल केलेला आहे. आम्ही बीएलओचे काम नाकारित नाही. परंतु या कामासाठी राज्यामध्ये हजारो शिक्षक अतिरिक्त असून त्यांच्याकडून ही कामे करून घ्यावी. नाही तरी तुम्ही त्यांना वेतन देतच आहात. परंतु आमच्या या शिक्षकांना त्यांच्या दैनंदिन कामापासून बाजूला काढून त्यांना बिएलओचे काम द्यावयाचे आणि त्यांनी हे काम केले नाही तर त्या शिक्षकांवर फौजदारी गुन्हा दाखल करणे ही अत्यंत गंभीर बाब असून याबाबत शासनाने गंभीर दखल घेण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, शिक्षक आपले काम करित असताना शिक्षकांनाही घटनेने स्वातंत्र्य दिलेले आहे. आम्हाला बोलण्याचे, लिखाणाचे, मत व्यक्त करण्याचे स्वातंत्र्य आहे. आमच्या शिक्षकांचे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य तुम्ही काढून घेणार आहात काय ?

सभापती महोदय, मागच्या महिन्यात नगरच्या एका शिक्षकाने शासकीय धोरणावर टिकाटिपणी केली होती. त्याने टिकाटिपणीही केली नाही. त्याने फक्त आपले मत व्यक्त केले होते. परंतु त्या शिक्षकाला तातडीने निलंबित करण्यात आले. यासंदर्भात मी आपल्या राज्याच्या शिक्षण सचिवांच्या निदर्शनास ही बाब आणून दिली परंतु अद्यापही यासंदर्भात कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही. हा शिक्षक अजूनही निलंबित आहे. या शिक्षकाने एवढेच म्हटले होते की, “विद्यार्थी संख्या कमी झाली तरी शाळा कृपा करून बंद करू नका, गोरिबांच्या मुलांना शिक्षण घेऊ द्या.” अशा प्रकारचे मत या शिक्षकाने प्रदर्शित केले ते मत शासकीय धोरणाच्या विरुद्ध असेल परंतु त्याचे जे मत आहे ते मत त्याने मांडले तर त्याच्यावर अशा प्रकारचा गुन्हा दाखल होणे योग्य नाही. त्यामुळे घटनेने शिक्षकांना जे स्वातंत्र्य दिले आहे ते शिक्षकांना मिळण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, शिक्षक शिक्षण क्षेत्रात समर्पित भावनेने काम करित असताना एका बाजूला त्याला पगार मिळाला नाही तरी तो काम करतो आहे, वेगवेगळ्या उपक्रमामध्ये आम्ही सहभागी होतो आहे. परंतु शिक्षकांना एक तारखेला पगार दिला जाईल असे शासनाने आश्वासन दिलेले आहे. एक तारखेला वेतन मिळाले नाही तर जो अधिकारी यामध्ये जबाबदार असेल त्याच्यावर कारवाई

करण्याची किंवा विभागीय चौकशी सुरु करण्याचे निर्देशित केलेले असताना आजही अनेक शाळेतील शिक्षकांचे पगार एक तारखेला कधीही होत नाही. एक वेळेस आम्ही प्लॅनच्या शाळेचे समजू शकतो की त्यांच्यामध्ये काही अडचण असते. परंतु प्लॅनच्या, नॉन प्लॅनच्या शाळेतील शिक्षकांचे २-२,३-३ महिने पगार न होणे ही अत्यंत गंभीर बाब आहे.

सभापती महोदय, राज्य शासनाने प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र उपक्रम सुरु केला आहे. यामधून मला असे जाणवले आहे की, आज आपल्या मुलांना मातृभाषेतून शिक्षण देण्याची आवश्यकता आहे. मराठी माध्यमांच्या शाळांकडे येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या आज कमी कमी होत चालली आहे. मागच्या दोन तीन वर्षात आम्हाला असा अनुभव आला आहे की, पालकाला असे वाटते की, माझा मुलगा फाड फाड इंग्रजी बोलू शकला पाहिजे. त्यामुळे आमच्या मराठी माध्यमाच्या मुख्याध्यापकांनी आणि शिक्षकांनी “स्पिकिंग इंग्रजीचे” क्लासेस सुरु केले. त्यानंतर पालकांना असे वाटू लागले की, अरे माझा मुलगा आता इंग्रजी मध्ये बोलू शकतो, इंग्रजीमध्ये संभाषण करू शकतो. त्यामुळे आता इंग्रजी माध्यमाकडे जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांचा कल थोडा कमी झाला आहे. आजही अनेक तालुक्यांमध्ये इंग्रजी माध्यमांच्या शाळेत गेलेले विद्यार्थी आज पुन्हा आमच्या जिल्हापरिषदेच्या, नगरपालिकेच्या तसेच महानगरपालिकेच्या शाळेमध्ये येत आहेत. मला असे वाटते प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्राच्या धोरणामुळे हे शक्य झाले आहे. विद्यार्थ्यांची संख्या वाढण्यासाठी आम्ही तसेच आमचे शिक्षकही प्रयत्न करित आहेत. आता विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीमध्येही वाढ झाली आहे. अशा प्रकारचे जे उपक्रम आहेत ज्या उपक्रमांमुळे आमचा विद्यार्थी, पालक मातृभाषेतून शिक्षण घेण्यासाठी पुढे येत आहे. या उपक्रमांना प्रेरणा आणि प्रोत्साहन देण्यासाठी त्यासाठी कितीही खर्च झाले तरी त्याचा विचार न करता शासनाने त्यासाठी विशेष सुविधा देण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, राज्य शासनाने १०-१२ च्या फेर परीक्षेचा निर्णय घेतला तो अतिशय चांगला आहे. यासंदर्भात पालकांनी आणि विद्यार्थ्यांनी समाधान व्यक्त केले आहे. फेर परीक्षेमुळे विद्यार्थ्यांचे वर्ष वाया जात नाही तसेच त्यांना पुन्हा एकदा परीक्षेस बसण्याची संधी मिळते. मागच्या वर्षी अनेक विद्यार्थी पुन्हा परीक्षेला बसले होते, नापास झालेले विद्यार्थी सुध्दा परीक्षेला बसले होते त्यातील अनेक विद्यार्थी पासही झाले. फेर परीक्षेमुळे या विद्यार्थ्यांचे वर्ष वाया गेले नाही. फेर परीक्षेच्या संदर्भात शासनाने जो निर्णय घेतलेला आहे तो अतिशय चांगला आहे. हा निर्णय जरी स्तुत्य असला तरी सुध्दा दररोज वर्तमानपत्रात बातम्या येत आहेत की, ११ वीच्या विद्यार्थ्यांचा प्रचंड गोंधळ सुरु आहे. शासनाच्या किंवा संबंधित अधिकाऱ्यांच्या किंवा कोर्टाच्या आदेशानुसार ११ वी चे प्रवेश हे ऑनलाईनच झाले पाहिजे. आजही या बातम्या वर्तमानपत्रात व टीव्हीवर सुध्दा येत आहेत. मुंबई विभागात आजही हजारो जागा रिक्त असून अनेक विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतलेला नाही. एका बाजूला विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळालेला नाही, तर दुसऱ्या बाजूला जागा रिक्त आहेत. शासनाचे म्हणणे आहे की, आम्ही ऑफ लाईन प्रवेश घेऊ देणार नाही. यासंदर्भात वस्तुस्थिती अशी आहे की, विद्यार्थ्यांला जरी प्रवेश मिळाला असला तरी त्या विद्यार्थ्यांला मिळालेला प्रवेश त्याच्या सोयीचा आहे काय ? कर्जतच्या विद्यार्थ्यांला मुंबईच्या शाळेत प्रवेश मिळाला, कदाचित त्याचे पर्सेंटज कमी असेल, जास्त असेल. कर्जतच्या मुलाला त्याच्या जवळपासच्या शाळेत प्रवेश मिळाला तर ते त्याच्या दृष्टीने अधिक चांगले होईल. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या सोयीच्या महाविद्यालयामध्ये किंवा ज्युनियर कॉलेजमध्ये प्रवेश मिळणे आवश्यक आहे. ऑफलाईन, ऑनलाईनचा हा जो गोंध सातत्याने सुरु आहे त्यासंदर्भात शासन कोणते धोरण स्वीकारणार आहे ? सर्व विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळणार आहे काय ? अनेक शाळांनी किंवा अनेक कनिष्ठ महाविद्यालयांनी जे काही ऑनलाईन प्रवेश दिलेले आहेत याबाबत त्यांना एका

बाजूला अशी भिती आहे की, आम्हाला ऑनलाईन प्रवेश मिळाले नाहीत आणि आम्ही जर ऑफलाईन प्रवेश दिले नाही तर आमचे वर्ग बंद पडतील की, काय ? त्यामुळे यासंदर्भातील जबाबदारी शासन घेणार आहे काय की, तुमची जेवढे मंजूर वर्ग आहेत तेवढे विद्यार्थी आम्ही तुम्हाला देण्यास तयार आहोत. शासनाकडून या शाळांना विद्यार्थी मिळाले नाही तर तुकड्या बंद पडतील व त्या शिक्षकांची पुन्हा एकदा तुमच्यावरच जबाबदारी येईल. यामुळे शिक्षक अतिरिक्त होतील. त्यामुळे ऑफलाईन आणि ऑनलाईनचा गोंधळ केव्हा तरी संपुष्टात आणणे आवश्यक आहे. ज्युनिअर कॉलेजेस वाचले पाहिजेत, शाळा वाचल्या पाहिजेत. माझे सगळ्यात महत्वाचे म्हणणे असे आहे की, विद्यार्थ्यांना त्यांच्या सोयीच्या ठिकाणी प्रवेश मिळाला पाहिजे.

या नंतर श्री. शिगम

श्री. रामनाथ मोते :

त्या विद्यार्थ्यांना देखील सोयीच्या ठिकाणी प्रवेश मिळाला पाहिजे तर अन्यथा त्याचे शिक्षण संपून तो शिक्षण क्षेत्राच्या बाहेर जाऊ शकतो. तेव्हा याची योग्य त्या पद्धतीने दखल घेण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदया, या वर्षी शासनाने कल चाचणी सुरु केली ही एक चांगली बाब आहे. सकाळीच हा विषय चर्चेला आला होता. एक लाख सव्वालाखाच्या आसपास आयटीआयला येणारे प्रवेश यावर्षी तीन लाखापर्यंत आले म्हणजे तिपटीने वाढले. तीन लाखापेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांनी आयटीआय प्रवेशासाठी अर्ज केले. त्यातील एक-तृतीयांश विद्यार्थ्यांना आपण प्रवेश देऊ शकतो. तीन लाख विद्यार्थ्यांना प्रवेश देऊ शकणार नाही याचा सुद्धा विचार करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदया, राज्यातील काही कायम विनाअनुदानित शाळा अनुदानित झाल्या. त्यांचा “कायम” हा शब्द काढून टाकण्यात आला. त्या शाळांचे मूल्यांकन होऊन शासनाकडे प्रस्ताव आले. शासनाने “कायम” शब्द काढलेल्या शाळांच्या मूल्यांकन प्रस्तावाची छाननी करून काही शाळा घोषित केल्या. मग अनुदानाचा विषय आला. अनुदान देण्यासाठी फार मोठ्या प्रमाणात आंदोलन झाल्यानंतर शासनाने मागील महिन्यात १६३ कोटी २५ लाख रुपये अनुदान देण्याची घोषणा केली. मंत्रिमंडळात तसा निर्णय झाला. परंतु शासनाने शिक्षकांनी फसवणूक केली की काय अशी शंका निर्माण झाली. शासनाने जी घोषणा केली (अडथळा)..

तालिका सभापती (डॉ.नीलम गोऱ्हे) : सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते हे संवेदनशील सदस्य आहेत. कृपया आपण त्यांच्या भाषणात व्यत्यय आणू नका.

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदया, शासनाने १६३ कोटी २५ लाख रुपये मंजूर केले त्यास जवळपास दोन महिने होतील. आम्हाला वाटले होते की, पुरवणी मागण्यांमध्ये ही तरतूद करण्यात येईल. काल सभागृहात पुरवणी मागण्या सादर झाल्या. परंतु पुरवणी मागण्यांमध्ये कोणतीही तरतूद करण्यात आलेली नाही. त्यामुळे शिक्षकांच्या मनात संभ्रम निर्माण झाला. शासनाने घोषणा केली, आम्हाला आश्वासन दिले त्याप्रमाणे किमान २० टक्के तरी अनुदान द्यावे. किमान त्यांना नियमानुसार किंवा वयोमानानुसार टप्पा अनुदान मिळणे अपेक्षित होते, ते देखील मिळाले नाही. आतापर्यंत काहीच मिळत नव्हते तेव्हा २० टक्के मिळत असतील तर २० टक्के, त्यामुळे दोन-पाच हजार रुपये मिळतील. पण ते जाहीर करूनही न देणे हे काही बरोबर नाही. तेव्हा शासनाने जी काही घोषणा केलेली आहे, त्याची पूर्तता करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, शासनाने नवीन शाळांच्या बाबतीत सर्वेक्षण केलेले आहे. कोणत्या ठिकाणी मराठी माध्यमांच्या शाळांची गरज आहे अशी ठिकाणे शोधून त्याचा बृहत आराखडा तयार केला. एक-दोन-पाच किलोमीटर अंतराची मर्यादा सांभाळून किंवा ते सर्व निकष लावून ज्या ज्या ठिकाणी मराठी शाळा सुरु करणे आवश्यक आहे, याचा मास्टर प्लान शासनाने जाहीर केला. मी मराठी माध्यमाच्या शाळेबाबत सांगत आहे, इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेबद्दल नाही. त्यानुसार सन २०१४ मध्ये अनेक संस्थांनी बृहत आराखड्याच्या ठिकाणी शाळा सुरु करण्यासाठी अर्ज केले. ते प्रस्ताव शासनाकडे प्रलंबित आहेत. बृहत आराखड्यास आज ना उद्या मान्यता मिळेल म्हणून अनेक संस्थांनी त्या ठिकाणी शाळा देखील सुरु केलेल्या आहेत. शासनाने जाहीर केलेल्या बृहत आराखड्याच्या ठिकाणी जर शाळा सुरु असतील किंवा तसे प्रस्ताव आले असतील तर ज्यांचे प्रस्ताव

मेरीटमध्ये आहेत त्यांचा गुणदान तक्ता आपल्याकडे आलेला आहे त्या शाळांना मेरीटनुसार मान्यता दिली पाहिजे.

सभापती महोदया, या ठिकाणी नवीन विद्यापीठ कायद्याचा विषय अनेकवेळा चर्चेला आला. बाहेर देखील त्याची चर्चा झाली. तो कायदा अद्याप आलेला नाही. त्याबाबत लवकरात लवकर विचार होण्याची आवश्यकता आहे अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदया, दोन दिवसांपूर्वी शासनाने एक आदेश जाहीर केला. तो अन्यायकारक आहे असे मी म्हणणार नाही परंतु तो नियमबाह्य आहे असे मी म्हणेन. या आदेशामुळे शिक्षण क्षेत्रात आणि शिक्षकांमध्ये प्रचंड असंतोष निर्माण झाला आहे. शासनाने तो आदेश अल्पसंख्याक शाळांसाठी काढला आहे. परंतु तो आदेश तो अल्पसंख्याक शाळांसाठी लागू आहे का, सर्वसामान्य शाळांना लागू नाही काय ? हा आदेश नियमबाह्य आहे असे मी सांगत आहे कारण महाराष्ट्रामध्ये १९७७ चा कायदा लागू आहे. सन १९८१ ची नियमावली लागू आहे. त्या नियमावलीमध्ये स्पष्ट तरतूद आहे की, एखादा शिक्षक नियमाप्रमाणे अतिरिक्त झाल्यास त्यास सेवेत सामावून घेण्याची जबाबदारी शासनाची आहे. त्या शिक्षकाचा अतिरिक्त झालेल्या दिनांकापासून त्याचे समायोजन होईपर्यंतचा पगार आपणास बंद करता येत नाही. तसेच त्या शिक्षकास शाळेतून कार्यमुक्त देखील करता येत नाही. म्हणजे त्या शिक्षकास कार्यमुक्त करायचे नाही आणि पगार देखील बंद करायचा नाही, अशी तरतूद कायद्यामध्ये आहे. या विधिमंडळाने तसा कायदा केलेला आहे. आपण “नो वर्क नो पे”चा संदर्भ देत आहात तो कोणासाठी आहे ? एखादी शाळा मध्येच बंद पडली किंवा शासनाने शाळेची मान्यता काढून घेतली किंवा संस्थेने स्वतःहून शाळा बंद केली अशा शाळांतील अतिरिक्त झालेल्या शिक्षकांना आपणास वेटींग लिस्टमध्ये घ्यावे लागते. जसजशा जागा रिक्त होतील तसे त्यांचे समायोजन करावे लागते. त्यांना पगार देण्याची हमी कायद्यामध्ये नाही, शासन देत नाही आणि कोर्टाचे तसे आदेश आहेत. परंतु जे शिक्षक कायम स्वरूपी आहेत किंवा जे विद्यार्थी संख्येच्या आधारे किंवा शासनाने निकष बदलल्यामुळे अतिरिक्त होत असतील तर अशा शिक्षकांचा पगार आपणास बंद करता येणार नाही. तेव्हा शासनाने “नो वर्क नो पे” चा काढलेला आदेश अन्यायकारक आहे. आता आपण तो आदेश अल्पसंख्याक शाळांना लागू केलेला आहे. भविष्यात तो सर्व शाळांसाठी लागू करणार. तेव्हा हा आदेश तातडीने रद्द करण्यात यावा.

सभापती महोदया, शिक्षणक्षेत्रामध्ये ज्या काही त्रुटी आहेत त्या देखील सांगितल्या पाहिजेत. मागील दहा वर्षांपासून शाळांमध्ये एकाही लिपिकाची, शिपायाची नियुक्ती झालेली नाही. मागील दहा-बारा वर्षांपासून हा गोंधळ सुरु आहे. आम्ही नवीन आकृतीबंध आणत आहोत असे सांगण्यात आले. शासनाने नवीन आकृतीबंध आणायचा त्यास विरोध झाला की तो रद्द करून त्यावर समिती नेमायची आणि नंतर त्या समितीचा निर्णय बाजूला ठेवायचा. असे प्रकार मागील दहा-बारा वर्षांपासून सुरु आहेत. आज काही शाळांतील लिपिक निवृत्त झाले आहेत. एका शाळेतील सर्व कर्मचारी निवृत्त झाले, एक लिपिक होता तो देखील शाळा सोडून गेल्यामुळे ऑफीसचे काम करायचा लिपिक नाही. त्या शाळेमध्ये घंटा वाजवायला शिपाई नाही. इतर कामे करण्यास शिपाई नाही. शासनाचे म्हणणे आहे की, आपणास शाळा चालवावयाची आहे तर मग आमचा आकृतीबंध जाहीर होईल तेव्हा होईल तोपर्यंत संस्थेने स्वतः कर्मचाऱ्याची नियुक्ती करून त्यास पगार देऊन त्याच्याकडून काम करून घ्यावे. ही गोष्ट बराेबर नाही. शासनास आज ना उद्या आकृतीबंध जाहीर करावा लागणार आहे. शासनाने दोन वर्षांपूर्वी घोषणा केली होती. त्यानंतर समिती गठीत झाली. त्या समितीचा अहवाल येऊन एक वर्ष झाले तरी काही कार्यवाही झाली नाही. आपणास काही कार्यवाही करावयाची नव्हती तर समिती

कशासाठी गठीत केली असा प्रश्न आमच्या मनात निर्माण होतो. शासनाने समितीने दिलेला अहवाल फेटाळावा किंवा मान्य तरी करावा. शासनाने काहीतरी निर्णय घेणे आवश्यक आहे. शिक्षणक्षेत्रामध्ये शिक्षकेतर कर्मचारी, ग्रंथपाल, लॅब असिस्टंट हे असल्याशिवाय शाळा चालू शकत नाही. तेव्हा याबाबत गांधीर्याने विचार करून शासनास जो काही निर्णय घ्यावयाचा आहे तो घ्यावा, परंतु आकृतीबंधाचा निर्णय तातडीने मार्गी लावावा अशी विनंती आहे.

सभापती महोदया, शासनाने संच मान्यतेचे नवीन निकष आणले. या राज्यामध्ये हजारो शिक्षक अतिरिक्त होत आहेत. शिक्षण सेवक तर नोकऱ्या गमावून बसले आहेत. काही जाचक अटीमुळे शिक्षक अतिरिक्त होत आहेत. आम्ही आरटीईचे नियम समजू शकतो. इयत्ता पहिली ते पाचवी आणि सहावी ते आठवीपर्यंत आरटीईच्या निकषानुसार काही बदल केले असतील, पण आपण जे काही बदल केले त्याचा विपरित परिणाम शिक्षण क्षेत्रावर नक्की होत आहे. अतिरिक्त शिक्षक हा विषय शासनाला डोकेदुखी होणार आहे. यामध्ये प्रचंड त्रास आणि घोळ होणार आहे. तेव्हा त्याबाबतीत वेळीच विचार करण्याची आवश्यकता आहे.

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.रामनाथ मोते....

सभापती महोदया, नेहमी असे म्हटले जाते की, शिक्षण क्षेत्रात आम्हाला प्रगती करावयाची आहे, आम्हाला शिक्षण क्षेत्रात गुणवत्ता वाढवावयाची आहे. परंतु ही गुणवत्ता वाढवित असताना सर्वात प्रथम माझ्या शिक्षकांना प्रशिक्षण मिळाले पाहिजे. आज शिक्षकांना जे प्रशिक्षण दिले जाते त्याचा दर्जा आपण तपासावा. आज आपण खरोखरच शिक्षकांना दर्जेदार आणि गुणवत्तापूर्ण प्रशिक्षण देतो काय ? आमच्या शिक्षकांचा प्रशिक्षण घेण्यास अजिबात नकार नाही. प्रशिक्षणाच्या बाबतीत शिक्षकांची सकारात्मक भूमिका आहे. परंतु सध्या शिक्षकांना केवळ टीक मार्क करण्यापुरते प्रशिक्षण दिले जाते. वास्तविक पाहता बदलत्या परिस्थितीनुसार गुणवत्ता विकास आणि प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्रासाठी जे प्रशिक्षण दिले जाते त्यामध्ये सातत्य ठेवत आहात काय, बदललल्या परिस्थितीनुसार त्या प्रशिक्षणाच्या अभ्यासक्रमात आपण बदल केला आहे काय ? महोदय या प्रशिक्षणात सातत्य आणि व्यापकता येण्याची नितांत आवश्यक आहे. त्यामुळे यासाठी आपण काय करणार आहात, हे या प्रस्तावावरील उत्तराच्या वेळी सांगितले पाहिजे.

सभापती महोदया, प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्राचा विचार करीत असताना, शाळांची गुणवत्ता वाढविण्याचा विचार करीत असताना दुसऱ्या बाजूला डिजीटल शाळा ही योजना आणली आहे. प्रत्येक शाळा डिजीटल झाली पाहिजे, या दृष्टीने ही योजना आणली आहे. प्रत्येक शाळेत आधुनिक तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून विद्यार्थ्यांना शिक्षण मिळाले पाहिजे हे शासनाचे धोरण असले तरी स्थानिक पातळीवर काय परिस्थिती आहे हे देखील बघितले पाहिजे. सभापती महोदया, माझ्या ठाणे जिल्ह्यात जवळजवळ ६१२ शाळांची वीज जोडणी बंद करण्यात आली. अशा परिस्थितीत डिजीटल शाळेची संकल्पना कशी अस्तित्वात येणार, मुलांना डिजीटल शिक्षण कसे मिळणार ? सभापती महोदय, ठाणे जिल्ह्यात ॲक्टिव्हिटी बेस लर्निंग (एबीएल) ही नवीन संकल्पना सुरु केली आहे. या संकल्पनेवर ८-९ कोटी रुपये खर्च केला आहे. विभागाचे सचिव श्री.नंदकुमार साहेब, आपण महाराष्ट्रात खूप फिरत आहेत. आपण वेगवेगळ्या ठिकाणी जात आहात. मला या बाबत शिक्षकांकडून सर्व माहिती मिळते. आपण ठाण्यामध्ये ज्या ज्या शाळांना एबीएलचे साहित्य दिले त्याची काय स्थिती आहे ते पहावे. मी विचारू इच्छितो की, खरोखरच त्या साहित्याचा उपयोग झाला काय ? सभापती महोदया, ते साहित्य धूळ खात पडले आहे. कोणाला काही माहितीच नाही. वास्तविक पाहता विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता वाढविण्यासाठी हा खर्च केला आहे. खरोखरच या उपक्रमाचा उपयोग झाला आहे काय ? सभापती महोदय, या उपक्रमाचा उपयोग आणि वापर होण्याची नितांत आवश्यकता आहे.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते जे मांडत आहेत किंवा बोलत आहेत त्यावर मी आक्षेप घेत नाही. त्यांनी हा प्रस्ताव

मांडल्यामुळे त्यांना बोलण्याचा अधिकार आहे. या प्रस्तावावर बोलताना ते शासनाच्या चांगल्या कामाचे कौतुक करीत आहेत. तसेच राज्याचे शिक्षण सचिव श्री.नंदकुमार यांचे सुध्दा ते कौतुक करीत आहेत, या बदलही माझा आक्षेप नाही. परंतु ते वारंवार विभागाचे सचिव श्री.नंदकुमार यांच्याकडे बघून त्यांचा उल्लेख करीत आहेत. मुळात सभागृहातील अधिकारी मंडळी ही अदृश्य समजली जातात. आपण सरकारला उद्देशून बोलत असतो, सचिवांना उद्देशून बोलत नसतो. परंतु सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते हे सचिवांना उद्देशून बोलत आहेत. सुरुवातीला मला वाटले की, ते चुकून तसे बोलले असतील. परंतु त्यांनी सचिवांकडे बघून तिसऱ्यांदा त्यांचे कौतुक केले. त्यांना सचिवांचे कौतुक करायचे असेल तर त्यांनी मंत्रालयात जाऊन जरूर करावे. या ठिकाणी कौतुक करता कामा नये.

श्री.रामनाथ मोते : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, मी सभापती महोदयांकडे बघून बोलत आहे. योगायोगाने मी कोपऱ्यात आहे आणि विभागाचे सचिव अधिकारी गॅलरीमध्ये समोरच बसलेले आहेत. त्यामुळे ते नजरेसमोर येत आहेत. सभापती महोदया, मी आपल्याकडे बघून बोलत आहे. त्यांच्याकडे बघून बोलत नाही.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी एवढा कळवळा करून सरकारच्या अभिनंदनाचा प्रस्ताव आणलेला आहे. पण विभागाचे मंत्री महोदय सभागृहात उपस्थित नाहीत. मला वाटते मंत्री महोदयांना सभागृहात बोलवायला पाहिजे. सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते हे मंत्र्यांच्या बाबतीत किती तरी प्रेम ओकत आहेत. परंतु ते ऐकण्यासाठी मंत्री महोदय सभागृहात नसल्यामुळे त्यांना सभागृहात येण्याविषयीचा निरोप पाठवावा.

श्री.रामनाथ मोते : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, मला जे काही बोलायचे आहे ते मी सभापती महोदयांकडे पाहून बोलणार आहे. मी मंत्री महोदयांकडे पाहून बोलणार नाही.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते हे बोलताना सचिवांचा उल्लेख करू शकतात, परंतु त्यांनी गॅलरीत बसलेल्या सचिवांकडे बघून बोलू नये, अशी हरकत घेतली. सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते असे म्हणाले की, मी सरकारच्या त्रुटी दाखवित आहेत. आपण सर्वांनी हे ऐकले आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांना सांगू इच्छिते की, या प्रस्तावावर आपले सुध्दा अभ्यासपूर्ण भाषण होणार आहे. आपल्याला सुध्दा संधी मिळेल. त्यामुळे आता सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी आपले भाषण पुढे सुरु करावे.

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदया, शिक्षक मंडळी प्रशिक्षण घेण्यास तयार आहे. परंतु ते प्रशिक्षण दर्जेदार असावयास पाहिजे. सध्या जे प्रशिक्षण दिले जाते त्यामध्ये बदल होण्याची नितांत आवश्यकता आहे. त्यामुळे शासन दर्जेदार प्रशिक्षण देण्यासाठी काही करणार आहे की नाही ? सभापती महोदया, मी सुरुवातीलाच सांगितले

की, या प्रशिक्षणामध्ये सातत्य आणि व्यापकता येण्याची आवश्यकता आहे. शिक्षकांना जितक्या वेळा आणि जितक्या दिवसांचे प्रशिक्षण द्याल, त्याची शिक्षकांना दैनंदिन अध्यापनात मदत होणार आहे. त्यामुळे शासनाने या दृष्टिकोनातून विचार करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदया, आजही २५ टक्के प्रवेशाबाबतचा घोळ सुरुच आहे. आरटीई कायद्यांतर्गत निर्माण झालेला हा घोळ कधी संपणार आहे ? या २५ टक्के प्रवेशाच्या बाबतीत दररोज वर्तमानपत्रांमध्ये बातम्या येत आहेत. अनेक संस्था चालक या प्रवेशाच्या विरोधात सर्वोच्च न्यायालयात गेलेले आहेत. सातत्याने न्यायालयीन प्रकरणे सुरु आहेत. राज्य सरकारने या राज्यात आरटीई कायद्याची अंमलबजावणी सुरु करून ६ वर्षे झाली आहेत. परंतु अजूनपर्यंत २५ टक्के प्रवेशाचा घोळ संपत नाही. या प्रवेशाचे निकष ठरत नाहीत. यामध्ये सातत्याने गोंधळ होत आहे. त्यामुळे आरटीई कायदानुसार २५ टक्के प्रवेशाचा प्रश्न कायमस्वरूपी सोडविला पाहिजे.

सभापती महोदया, राज्य शासनाने शिष्यवृत्ती परीक्षेबाबत एक धोरणात्मक निर्णय घेतला आहे. पूर्वी इयत्ता चौथी आणि इयत्ता सातवीमध्ये शिष्यवृत्ती परीक्षा होत होती. परंतु आता शासनाने त्यामध्ये थोडासा बदल केला आहे. त्या बदलानुसार आता इयत्ता पाचवी आणि इयत्ता आठवीमध्ये शिष्यवृत्ती परीक्षा होणार आहे. मागच्या वर्षी शिष्यवृत्ती परीक्षा झालीच नाही. नवीन बदलानुसार शिष्यवृत्ती परीक्षेचा अभ्यासक्रम काल नेटवर अपलोड झाल्याचे आम्हाला बघायला मिळाले. आता शिष्यवृत्ती परीक्षेचा पॅटर्न आणि अभ्यासक्रम बदलला आहे. शिवाय या परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप सुध्दा बदलणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या दृष्टीने शिष्यवृत्ती हा खूप महत्त्वाचा विषय आहे. त्यामुळे शासनाने बदललेल्या पॅटर्नप्रमाणे शिक्षकांना प्रशिक्षण देण्याची आवश्यकता आहे. तसेच नवीन शिष्यवृत्ती परीक्षा पध्दतीची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्याची आवश्यकता आहे. सर्वात महत्त्वाची गोष्ट अशी की, या शिष्यवृत्ती परीक्षेमध्ये अनेक गुणवत्ताधारक विद्यार्थी उत्तीर्ण होतात. परंतु त्यांना केवळ ७५ रुपये आणि १०० रुपये शिष्यवृत्ती मिळते आणि ती सुध्दा वेळेवर मिळत नाही. शिष्यवृत्ती परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर दोन वर्षांनी शिष्यवृत्तीची रक्कम मिळते. वास्तविक पाहता शिष्यवृत्तीची रक्कम जून महिन्यात दिली पाहिजे. कारण जून महिन्यात सुटी असल्यामुळे विद्यार्थी त्यांना आवश्यक असलेले शैक्षणिक साहित्य उदाहरणार्थ व्हद्या, पुस्तके, रेनकोट किंवा अन्य शैक्षणिक उपक्रमविषयक वस्तू खरेदी करू शकतील. परंतु विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीच्या माध्यमातून अल्पशी रक्कम देण्यात येत आहे. त्यामध्ये वाढ केली जात नाही आणि जी रक्कम मिळते ती सुध्दा वेळेवर मिळत नाही. त्यामुळे शिष्यवृत्तीची रक्कम वेळेवर मिळावयास पाहिजे. तसेच शिष्यवृत्तीच्या बदलत्या पध्दतीनुसार शिक्षकांना तातडीने प्रशिक्षण देण्याची आवश्यकता आहे. या बाबतीत शासनाने निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदया, एसएससी बोर्डाच्या प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप शासनाने बदलले आहे. विद्यार्थ्यांची घोळपट्टी कमी करायची असे शासनाचे म्हणणे आहे. त्यामुळे या वर्षी इयत्ता दहावीच्या परीक्षेसाठी भाषा विषयासाठी कृती पत्रिका तयार केली आहे. ती कृती पत्रिका पाहून आपल्या स्वतःच्या बुद्धीमत्तेचा वापर करूनच त्या प्रश्नाची उत्तरे लिहता येतील. ही योजना किती यशस्वी होईल, या बदलाचे काय बरे-वाईट परिणाम होतील हे परीक्षा झाल्यानंतरच निदर्शनास येईल. परंतु परीक्षा पध्दत, कृती पत्रिका आणि मूल्यमापनाच्या पध्दतीत जो बदल केला तो विद्यार्थी आणि शिक्षकांपर्यंत वेळेत पोहचणे आवश्यक आहे. आम्ही या बाबत एसएससी बोर्डाकडे विचारणा केली. त्यांनी सांगितले की, या संदर्भातील प्रशिक्षण आयोजित करणार आहोत. मी विचारू इच्छितो की, हे प्रशिक्षण कधी आयोजित करणार आहात ? माझी विनंती आहे की, शासनाने लवकरात लवकर हे प्रशिक्षण आयोजित करावे. तसेच या बदलाबाबतची माहिती विद्यार्थी आणि शिक्षकांना सुध्दा वेळेत दिली पाहिजे.

सभापती महोदया, शेवटचा मुद्दा मांडून मी माझे भाषण संपविणार आहे.

या नंतर श्री. कांबळे

श्री. रामनाथ मोते :

आमचा शिक्षक या क्षेत्रात समर्पित भावनेने काम करीत आहे. त्याला पगार वेळेवर मिळो किंवा ना मिळो तरी सुध्दा तो आपल्या दैनंदिन अध्यापनाकडे दुर्लक्ष करीत नाही. प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये सुध्दा तो आपले कर्तव्य सोडत नाही. स्वतःच्या कामाला पूर्णपणे न्याय देण्याचा प्रयत्न करीत आहे. राज्यात २/३ गोष्टी महत्त्वाच्या आहेत, ज्यामुळे प्रचंड प्रमाणात माझ्या शिक्षकांची मानहाणी होत आहे. आज जवळजवळ १३०० पेक्षा अधिक शिक्षकांची प्रकरणे पती-पत्नी एकत्रिकरणाच्या कारणासाठी प्रलंबित आहेत. ७, ८, १० वर्षे सेवा झाली आहे तरी ते वेगवेगळ्या ठिकाणी काम करीत आहेत. फक्त सुट्टीमध्ये पती-पत्नी एकमेकांना भेटत आहेत. त्यांनी असे किती दिवस बाजूला रहायचे, आपण किती दिवस त्यांना त्यांच्या मुलाबाळांपासून स्वतंत्र ठेवणार आहात ? अनेक वेळा हा विषय सभागृहामध्ये आला आहे. तुम्ही त्या शिक्षकांना पती-पत्नी एकत्रिकरणांतर्गत एकत्र आणू शकत नसाल किंवा काही तांत्रिक अडचणी निर्माण होत असतील, काही अटी किंवा अडचणी येत असतील तर त्या दूर करण्याचे काम शासनाचेच आहे. आपण त्यामध्ये बदल करा, अटी शिथिल करा. शिक्षण क्षेत्रात हे शिक्षक समर्पित भावनेने काम करीत आहेत, त्या शिक्षकांना आपण समाधानाने काम करण्यासाठी संधी उपलब्ध करून देणार नाही का हा एक महत्त्वाचा प्रश्न आहे, आपण त्याचा विचार करावा.

श्री. माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, संध्याकाळचे सहा वाजले आहेत, आपले ठरले असेल तर, त्याप्रमाणे आपल्याला सभागृहाचे कामकाज थांबवावे लागेल.

तालिका सभापती : माझ्या माहितीप्रमाणे सभागृहाची वेळ संध्याकाळी सात वाजेपर्यंत आहे. माननीय सभापतींनी सांगितले आहे. तसेच विधानपरिषदेच्या नियमांच्या पुस्तिकेतील निदेशानुसार सभागृहाची वेळ संध्याकाळी सात वाजेपर्यंत प्रस्तावित आहे.

श्री. माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, सभागृहाला या संदर्भात समजले पाहिजे.

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलण्याचा प्रयत्न करीत असतात.)

तालिका सभापती : आपल्याला या संदर्भात समजेल तोपर्यंत सन्माननीय सदस्यांना भाषण करू द्यावे. इतर सन्माननीय सदस्यांना देखील भाषणे करायची आहेत. आपण सभागृह स्थगित करायचे का ? सभागृहाच्या वेळेसंदर्भातील नियम उप सचिव वचून दाखवतील.

उप सचिव : महाराष्ट्र विधानसभा नियमांतील नियम क्रमांक ५६ मध्ये असलेल्या तरतुदीनुसार, महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या नियमांतील नियम ४ अन्वये द्यावयाच्या सूचनांच्या बाबतीत माननीय सभापती खालील निदेश देत आहेत.

सोमवार ते शुक्रवार या सर्व दिवशी सभागृहाची बैठकीची नियमित वेळ दुपारी बारा ते सायंकाळी सात वाजेपर्यंत असेल.

श्री. कपिल पाटील : स्पेशल बैठक असेल तर काय करायचे ?

उप सचिव : त्या संदर्भात दिलेले नाही. नियमित बैठकीच्या संदर्भात दिले आहे.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, मी आता शेवटचा मुद्दा मांडत आहे. शिक्षण क्षेत्रात आम्ही सर्वजण समर्पित भावनेने काम करीत असताना, वेगवेगळे काम करीत असताना, स्वतःला

झोकून देऊन विद्यार्थ्यांसाठी प्रयत्न करित असताना, त्यांच्या गुणवत्ता वाढीसाठी वेगवेगळ्या प्रकारचे उपक्रम राबवित असताना असे चालले आहे.

(अनेक सन्माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलण्याचा प्रयत्न करित असतात.)

तालिका सभापती : सभागृहाला माझी विनंती आहे. सन्माननीय सदस्यांना संरक्षण देण्याची वेळ आली आहे, त्यांना त्यांचे भाषण पूर्ण करू द्यावे. आपण कृपया शांत रहावे.

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, माझा शेवटचा मुद्दा असा होता की, आम्ही इतके चांगले काम करताना, प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये काम करताना शासकीय अधिकाऱ्यांकडून या संदर्भात दखल घेतली जाते का, शिक्षकांचा मान, सन्मान ठेवला जातो का, आपल्याला त्यांचे उत्तर पाहिले असेल तर ते “आजिबात नाही” असे द्यावे लागेल. तक्रारी करूनसुद्धा शासकीय अधिकारी जर दखल घेत नसतील तर ही गंभीर बाब आहे. भंडारा जिल्ह्यात काही शिक्षक आहेत, ते जिल्ह्याच्या सीईओंकडे त्यांचा प्रश्न घेऊन गेले होते. ते अत्यंत प्रेमाने, आपुलकीने आदराने जिल्ह्याच्या सीईओंशी बोलत होते. माझ्याकडे त्यांच्या बोलण्याचे रेकॉर्डिंग आहे, शिक्षकांचे निवेदन आहे. मात्र त्या शिक्षकांना अत्यंत घाणेरड्या म्हणजे रस्त्यावरच्या एखाद्या माणसाने शिवीगाळ करावी त्या पध्दतीने बोलण्यात आले. सभागृहामध्ये ते शब्द मी वापरू शकत नाही. हलकट, नालायक, हरामखोर अशा प्रकारचे शब्द वापरले.(अडथळा).... सभागृहात उच्चारण्यासारखा शब्द नाही तो मी अजून उच्चारलेला नाही. उच्चारू शकतो म्हणून मी सांगितले आहे. अशाप्रकारचे शब्द त्या शिक्षकांना वापरून अक्षरशः कार्यालयातून हाकलून दिले. भंडारा जिल्ह्याचे निंबाळकर नावाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी आहेत. अशापध्दतीने आमच्या शिक्षकांचा अवमान, अपमान होत असेल, चांगले काम करूनही काहीही होत नसेल तर ही अत्यंत गंभीर बाब आहे. मी पुन्हा एकदा आमच्या सर्व शिक्षकांच्या वतीने या संदर्भात शासनाला विनंती करतो. आम्ही चांगल्या उपक्रमांमध्ये बरोबर आहोत. परंतु शिक्षकांच्या शिक्षण क्षेत्रातील आणि विशेषतः विद्यार्थ्यांच्या समस्यांकडे शासनाने लक्ष द्यावे अशाप्रकारची मी विनंती करतो आणि थांबतो. धन्यवाद !

प्रस्ताव प्रस्तुत झाला.

या नंतर श्री. रोझेकर

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे :

या चर्चेसाठी सन्माननीय सदस्यांची नावे मी वाचून दाखविते. सत्तारूढ पक्षाकडून सन्माननीय सदस्य श्री.नागो गाणार, प्रा.अनिल सोले, सर्वश्री.अपूर्व हिरे, प्रवीण दरेकर, भाई गिरकर, राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाकडून सर्वश्री विक्रम काळे, सतिश चव्हाण, अॅड.निरंजन डावखरे, सर्वश्री हेमंत टकले, प्रकाश गजभिये, काँग्रेस पक्षाकडून श्री.नारायण राणे, अॅड.रामहरी रुपनवर, पुरोगामी गटाकडून सर्वश्री.कपिल पाटील, दत्तात्रय सावंत, शिवसेनेकडून अॅड.नीलम गोन्हे अशी नावे आलेली आहेत. सभागृहाची वेळ ७ वाजेपर्यंत आहे. मी सन्माननीय सदस्यांना विनंती करणार आहे की, वेळेची मर्यादा प्रत्येकाने पाळावी. साधारणपणे कमाल १५ मिनिटात त्यांनी आपले मुद्दे मांडावेत. (अडथळा...) सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे आपल्याला जर वेळेची मर्यादा पाळावयाची नसेल, आपल्या सर्वांना असे वाटत असेल की, खूप प्रश्न आहेत, ज्वलंत प्रश्न आहेत, सर्व सन्माननीय सदस्य ज्यावेळी बोलण्याची पवरवानगी मागत असतात त्यावेळी ज्वलंत प्रश्न असतो. परंतु, विधानपरिषदेमध्ये आपल्या प्रस्तावावर मंत्री महोदयांकडून उत्तर सुध्दा ऐकावयाचे आहे. त्यामुळे शक्य तेवढी वेळेची मर्यादा पाळावी. सायंकाळी ७ वाजता कामकाज संपवायचे आहे. तुमची इच्छा असेल की, अधिक वेळ हवा आहे, भरपूर बोलावयाचे आहे तर आपण सभापती महोदयांना तशी विनंती करू. पण वेळेची मर्यादा पाळणे तुम्हाला मान्य नसेल तर तुम्ही पाहिजे तेवढा वेळ सर्वजण बोलू शकता आणि मग मंत्री महोदय त्यांच्या योग्य वेळी येऊन उत्तर देतील किंवा वेळ वाढवून द्यावी लागेल.

आता सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी आपले भाषण सुरु करावे.

श्री. विक्रम काळे :

सभापती महोदय, माझी आपल्याला विनंती आहे की, नियम २६० अन्वये आज शिक्षणाचा प्रस्ताव चर्चेला आला आहे. हा महत्वाचा प्रस्ताव आहे. सभागृहाची वेळ सायंकाळी ७.०० वाजेपर्यंत आहे. त्या वेळेत हा प्रस्ताव संपवावा, असा आपल्या म्हणण्याचा अर्थ दिसतो. परंतु, ते चुकीचे होईल. आपण वेळ वाढवून घ्यावी आणि आवश्यकता असेल तर उद्या विशेष बैठकीत उर्वरित सन्माननीय सदस्य बोलतील. कारण, आता सायंकाळचे ६ वाजून १५ मिनिटे झाली आहेत आणि आपण सांगितलेल्या वेळेनुसार फक्त ४५ मिनिटांचा कालावधी शिल्लक राहिला आहे. त्यामुळे आपल्याला विनंती आहे की, सभागृहाची वेळ वाढवून घ्यावी.

20/07/2016
SRR/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

UU-211
18:10

डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे : ठीक
आहे. आपण वेळ वाढवून मागू शकतो. परंतु, वेळ वाढवून घेतल्यामुळे वेळेची मर्यादा
पाळून बोलावयाचे नाही, असे होत नाही. आता सन्माननीय सदस्यांनी आपले भाषण पुढे
सुरु करावे.

श्री. विक्रम काळे :

सभापती महोदय, आमचे परमस्नेही, सच्चे स्नेही, प्रिय मित्र आणि कोकण विभागाच्या शिक्षकांचे प्रतिनिधीत्व करणारे सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी नियम २६० अन्वये दिलेल्या प्रस्तावावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी कदाचित हा प्रस्ताव मागील अधिवेशनात आणला असता तर आमच्या मित्रांचे तिकीट कापले गेले नसते आणि त्यामुळे मला मनापासून आनंद झाला असता. वेळ निघून गेलेली असताना सुध्दा त्यांनी प्रयत्न करून सरकारचे आणि मंत्री महोदयांचे अभिनंदन करण्यासाठी हा प्रस्ताव आणलेला आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर हे आपल्या बाजूला आहेत, ते योग्य वेळी आपल्या कानात काही तरी संदेश देतील. परंतु, अजूनही वेळ गेलेली नाही, सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर पुनर्विचार करतील, अशी अपेक्षा या प्रस्तावाच्या निमित्ताने मी ठेवतो.

सभापती महोदय, शिक्षणाच्या बाबतीत एका अर्थाने शासनाचे, मंत्री महोदयांची अभिनंदन करणारा जो प्रस्ताव सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी आणलेला आहे तो कसा अयोग्य आहे, हे सांगण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, देशात आणि राज्यात शिक्षण हाच विकासाचा पाया आहे, असे म्हटले जाते. ज्या महामानव डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांची १२५ वी जयंती आपण देशभरात उत्साहात साजरी केली ते असे सांगून गेले आहेत की, “शिक्षण हे वाघिणीचे दूध आहे, जो पिणार तो गुरुगुरल्याशिवाय राहणार नाही.” हा संदेश या महामानवाने आपल्याला दिला. संत गाडगे बाबांनी असे म्हटले आहे की, “बाबांनी तुम्ही गरीब असाल, शिक्षण देण्याची तुमची ऐपत नसेल, पण गरज पडली तर आपल्यासमोरील जेवणाचे ताट विका आणि त्या पैशातून लेकरांना शिक्षण देण्याचे काम करा.” महात्मा जोतिबा फुले यांनी सांगितले की, “विद्येविना मती गेली, मती विना गती गेली, गती विना नीती गेली, नीतीविना शुद्र खचले, एवढे अनर्थ कुणी केले, तर एका विद्येने केले.” परंतु, आज राज्यातील शिक्षणाची काय अवस्था आहे ? शिक्षण हे खऱ्या अर्थाने दिशा देण्याचे काम करीत असते. “Education is Power”, असेही म्हटले जाते. शिक्षण हीच ऊर्जा आहे, शिक्षण ही शक्ती आहे. आज ज्या पध्दतीने ग्रामीण भागात सायंकाळी आपण जेवणासाठी बसतो आणि अचानक लाईट जातात, त्यावेळी आपली मुलगी आपल्याला सांगते की, “थांबा, लाईट येऊ द्या, मग आपण जेऊ.” एवढे महत्व आज ऊर्जेला आले आहे आणि तेवढेच महत्व शिक्षणालाही आहे. ग्रामीण भागातील माझी माय पोटाला चिमटा काढून मुलाला शिक्षणासाठी पैसे पाठविण्याचे काम करते. आपली लेकरे शिकली पाहिजेत, मोठी झाली पाहिजेत, त्यांना चांगल्या पगाराची नोकरी लागली पाहिजे, म्हातारपणी ते आधाराची काठी झाली पाहिजेत, यासाठी त्याला शिक्षण देण्याचे काम ती माय करीत असते. पण आज जी अपेक्षा राज्य सरकारकडून आहे, ती लोप पावत चालली आहे. ही भीती वाटते आहे की, सरकार बहुजनांचे शिक्षण मोडीत काढण्याचे काम करीत आहे की काय ? कारण, सरकारची धोरणे पाहिली तर २० महिन्यांच्या कालावधीत त्या धोरणांची वाटचाल त्याच पध्दतीने आहे.

सभापती महोदय, एकूण महसुली वित्तीय खर्चापैकी एक पंचमांश खर्च शिक्षण विभागावर केला जातो. एकेकाळी ज्ञानवंत, प्रज्ञावंत, श्रीमंत असलेल्या या देशामध्ये दुर्दैवाने शिक्षण नाहिसे होते आहे की काय, बहुजनांचे शिक्षण नाहिसे होते आहे की काय, अशी चिंता आज वाटत आहे. म्हणून या

20/07/2016
SRR/AKN/KTG

(असुधारित प्रत/ प्रसिद्धीसाठी नाही)
प्रथम श्री. कांबळे

UU-213
18:10

ठिकाणी असे म्हणावेसे वाटते की, “शिक्षण घेण्यासाठी समाजाची धडपड कसोशिने आहे, शिक्षण घेणे म्हणजे वाघिणीचे दूध पिणे आहे,” मधली ओळ मी वाचत नाही, कारण शिक्षण मंत्री महोदयांचा आज वाढदिवस आहे. पुढील ओळ अशी आहे की, “शिक्षण घेता घेता येथे सामान्यांचे जिणे फाटले आहे, सामान्यांचे जिणे फाटले आहे.”

या नंतर श्री. बोरले

श्री. विक्रम काळे :

सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर यांना सुद्धा असे वाटते. परंतु, आपल्याला तसे बोलता येत नाही, ही तुमची अडचण आहे. या दोन वाक्यांमध्ये खूप मोठा अर्थ सामावलेला आहे आणि तो जर कोणी आणलेला असेल तर तो या सरकारने आणलेला आहे. आज प्राथमिक शिक्षण, माध्यमिक शिक्षण, उच्च माध्यमिक शिक्षण, सर्वसाधारण शिक्षण, महाराष्ट्र माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, महाराष्ट्र राज्य परीक्षा परिषद, क्रीडा व युवक कल्याण विभाग, प्रौढ शिक्षणाचा समावेश शालेय शिक्षणामध्ये होतो. ज्यावेळी हे खाते माननीय श्री.विनोद तावडे साहेबांकडे आले त्यावेळी आम्हाला सुद्धा आनंद झाला. आमचे सरकार सत्तेवर असताना किंवा त्याही पूर्वी एकाच शिक्षण मंत्र्याकडे ही सर्व खाती नव्हती. माननीय श्री.दिवाकर रावते साहेब आपणही हे बघितले असेल. शालेय शिक्षण विभाग, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, वैद्यकीय शिक्षण विभाग या सर्व विभागांसाठी वेगवेगळे मंत्री होते. परंतु, आता ही सर्व खाती माननीय श्री.विनोद तावडे साहेबांकडे ओहत. शालेय शिक्षण विभाग त्यांच्याकडेच आहे. उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग त्यांच्याकडेच आहे. वैद्यकीय शिक्षण विभाग देखील त्यांच्याकडेच आहे. (...अडथळा...) आता हे खाते माननीय श्री.गिरीष महाजन यांच्याकडे देण्यात आले आहे. कौशल्य विकास हे नवीन खाते आहे, तेही त्यांच्याकडेच आहे. (...अडथळा...) आता हे खाते मुख्यमंत्री महोदयांकडे आहे. माननीय श्री.रवींद्र वायकर साहेबांकडे किमान शालेय शिक्षण राज्यमंत्री पद देतील असे आम्हाला वाटले होते. परंतु, त्यांच्याकडे ते खाते दिलेले नाही. उच्च व तंत्र शिक्षण विभागातील थोडासा भाग त्यांच्याकडे दिलेला आहे. त्यांच्याकडे शालेय शिक्षण राज्यमंत्री पदाची जबाबदारी दिली असती तर मंत्री महोदयांवरील किमान अर्धा भार कमी झाला असता. परंतु, त्यांच्याकडे शालेय शिक्षण राज्यमंत्री पद दिले गेले नाही. ही सर्व खाती मंत्री महोदयांकडेच आहेत. आता चांगला कारभार होईल, नवीन धोरणे जाहीर होतील, शिक्षण पद्धतीमध्ये आमूलाग्र बदल होईल, असे आम्हाला वाटले होते आणि तुम्हाला देखील तशी अपेक्षा होती. परंतु, तुमची देखील ही अपेक्षा फोल ठरलेली आहे. तुम्हाला ते व्यक्त करता आलेले नाही.

सभापती महोदय, शासनाने मागील २० महिन्यांच्या कालावधीत शिक्षण विभागाच्या माध्यमातून विविध निर्णय घेऊन गोंधळाची परिस्थिती निर्माण केलेली आहे. शासन निर्णय काढल्यानंतर त्याचे शुद्धीपत्रक काढण्यात आले आहे. असा एकही शासन निर्णय नाही की त्याचे शुद्धीपत्रक काढलेले नाही. या महिन्यात देखील दोन-तीन शासन निर्णय निघाले. त्याच्या मागे सुद्धा शुद्धीपत्रक आहेच. म्हणजे अशा पद्धतीने शासन निर्णय काढावयाचा आणि गोंधळ निर्माण करावयाचा असे प्रकार शिक्षण विभागाच्या माध्यमातून सुरु आहेत. शिक्षण विभागाच्या माध्यमातून जे गोंधळ निर्माण करण्याचे काम होत आहे ते आपण केव्हा थांबविणार आहात, असा प्रश्न मी या निमित्ताने मंत्री महोदयांना विचारू इच्छितो. शालेय शिक्षण विभागामार्फत विद्यार्थी हिताच्या योजना, शिक्षक हिताच्या योजना, संस्था चालकांच्या हिताच्या योजना राबविल्या जातात काय ? शिक्षण विभागाने कधी याचा आढावा घेतलेला आहे काय ? मंत्री महोदयांनी याचा आढावा घेतलेला आहे काय आणि त्यांनी याचा आढावा घेतला असेल तर तसे स्पष्टपणे सांगावे, अशी मी या निमित्ताने विनंती करतो.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.रामनाथ मोते)

सभापती महोदय, प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र कार्यक्रम, असा उल्लेख आपण प्रस्तावामध्ये केलेला आहे. महाराष्ट्र कार्यक्रमाच्या अगोदर प्रगत शब्द आहे. आम्हाला सुद्धा बरे वाटले की, शिक्षणामध्ये काही तरी नवीन होत आहे. सरकार जे नवीन कार्यक्रम जाहीर करित आहे त्याकडे आपण डोळे लावून बसलो होतो. परंतु, प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र या योजनेचा कशा पद्धतीने बोजवारा

उडालेला आहे हे आपण आता पर्यंत बघितले आहे. त्याचे कोणतेही नियोजन नाही, त्यासाठी कोणतीही साधने नाहीत, शासनाने त्यासाठी अर्थसंकल्पात कोणतीही तरतूद केलेली नाही. आपण सुद्धा अर्थसंकल्प वाचलेला आहे. आम्ही सुद्धा अर्थसंकल्प वाचलेला आहे. शासनाने प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्रासाठी वेगळी तरतूद केलेली आहे काय आणि केली असेल तर किती केली, हे देखील मंत्री महोदयांनी सांगावे. त्यासाठी कोणतीही तरतूद केलेली नाही. आपण कार्यक्रम आखला आणि शिक्षकांनी तो कार्यक्रम राबवावा असे सांगितले. यामध्ये आमचे शिक्षक मागे राहिलेले नाहीत हे तुम्ही सुद्धा कबूल केले आणि मी सुद्धा कबूल करतो. शासनाने घोषणा केल्यानंतर आमच्या शिक्षकांनी त्यासाठी पुढाकार घेतला. शिक्षकांनी स्वतःच्या वेतनातील पैसे खर्च केले. यासाठी राज्यातील शिक्षकांचे खरोखर अभिनंदन केले पाहिजे. त्यांनी स्वतःच्या संसारातील काही पैसे बाजूला काढले आणि त्यातून शैक्षणिक साधने खरेदी केली. त्यांनी अनेक शाळा डिजिटल केल्या. त्यासाठी लोकांचा सहभाग मिळविला, लोकांना विनंती केली. त्यांनी शासनाच्या अनुदानाची वाट बघितली नाही. आज अनेक शाळा डिजिटल झालेल्या आहेत, नव्हे अनेक शाळांनी आयएसओ प्रमाणपत्र मिळविले आहे. हे कोणाचे श्रेय आहे ? हे आमच्या शिक्षकांचे श्रेय आहे. हे कोणत्या अधिकाऱ्यांचे श्रेय नाही. अधिकारी योजना तयार करतात, शासन निर्णय काढतात. परंतु, खऱ्या अर्थाने त्याची अंमलबजावणी करावयाची असेल तर त्यासाठी शिक्षकांचा सहभाग पाहिजे. तो सहभाग दाखविण्याचे काम माझ्या बहादुर शिक्षकांनी केलेले आहे. परंतु, खऱ्या अर्थाने आपल्याला प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र करावयाचा असेल तर यासाठी शासनाने काही अंशी आर्थिक तरतूद करावयास पाहिजे होती. शासनाने त्यासाठी आर्थिक तरतूद केलेली नाही. आज अनेक जिल्हा परिषदेच्या शाळा मोडकळीस आलेल्या आहेत. आज त्या ठिकाणी संगणकाची व्यवस्था नाही आणि संगणकाची व्यवस्था असेल तर विजेची व्यवस्था नाही. खऱ्या अर्थाने राज्यात जिल्हा परिषदेच्या शाळांच्या माध्यमातून प्राथमिक शिक्षण दिले जाते. माध्यमिक शिक्षणा खाजगी संस्थांच्या माध्यमातून दिले जाते. आपण शिक्षणाचा पाया म्हणून प्राथमिक शिक्षणाकडे पाहतो. परंतु, त्याकडेच सरकार दुर्लक्ष करीत आहे, ही अत्यंत खेदाची बाब आहे. खऱ्या अर्थाने आपल्याला प्रगत महाराष्ट्र कार्यक्रम पुढे न्यावयाचा असेल तर शासनाने यासाठी वेगळी तरतूद करावी. शासनाने हे अनुदान देताना कोणताही भेदभाव करू नये. मग त्या जिल्हा परिषदेच्या शाळा असो किंवा इतर शाळा असोत. आम्ही नगरपरिषदेच्या शाळांनाच मदत करू, त्यांनाच अनुदान देऊ असा दुजाभाव न करता राज्यातील सर्व प्राथमिक शाळा, उच्च प्राथमिक शाळांना हे अनुदान द्यावे. प्रगत महाराष्ट्रामध्ये शाळांनी अधिक गतीने सहभाग नोंदवावा आणि अधिकाधिक शैक्षणिक विकास व्हावा या दृष्टीने शासनाने पावले उचलावित, अशी मी या निमित्ताने विनंती करतो.

सभापती महोदय, शासनाने याचाच भाग म्हणून कल चाचणी सुरु केली. शिक्षण क्षेत्रात नवीन बदल केले पाहिजेत या विचाराचे आम्ही देखील आहोत. परंतु, कोणतीही योजना राबविण्यासाठी जी पूर्व तयारी करावी लागते, त्यासाठी जे साहित्य लागते, ते साहित्य आपल्याकडे उपलब्ध आहे किंवा नाही, हे देखील बघितले पाहिजे. फक्त मनुष्यबळ उपलब्ध असून चालत नाही. आपण ऑन लाईन पद्धतीने कल चाचणी घेतली. ग्रामीण भागातील प्रत्येक शाळेत वीज आहे काय ? त्या ठिकाणी वीज असेल तर संगणक आहे काय, संगणक असेल तर नेट आहे काय आणि नेट असेल तर ते चालते काय, या सर्व बाबी न तपासता आपण ऑन लाईन कल चाचणी घेतली. या सर्व अडचणींवर मात करून आमच्या शिक्षकांनी त्यामध्ये सहभाग नोंदविला, विद्यार्थ्यांना प्रवृत्त केले आणि एवढेच नव्हे तर आमच्या शिक्षकांच्या सहकार्यांमुळे राज्यातील १५,६२,२४८ विद्यार्थ्यांनी कल चाचणी देण्याचे काम

केले. विद्यार्थ्यांनी फक्त चाचणीच दिली नाही तर त्या चाचणीचा रिझल्ट देखील अत्यंत समाधानकारक आहे. १५ लाख विद्यार्थ्यांपैकी १४,३४,१४३ विद्यार्थी या चाचणीमध्ये उत्तीर्ण झालेले आहेत. आपण ही कल चाचणी का घेतली ? विद्यार्थ्यांचा कल कोणत्या विषयाकडे आहे, विद्यार्थी कोणत्या विषयामध्ये प्राविण्य मिळवू शकतो किंवा त्याला कोणत्या विषयाची जास्त गोडी आहे, हे जाणून घेण्यासाठी आपण कल चाचणी घेतली. त्या दृष्टीने पालकांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करावे आणि त्याला दिशा देण्याचे काम करावे या उद्देशाने आपण ही कल चाचणी घेतलेली आहे. आपला उद्देश चांगला आहे, त्याबद्दल आम्ही शंका घेत नाही. परंतु, ही योजना राबविण्यासाठी जी पूर्व तयारी आवश्यक होती, जी सामुग्री आवश्यक होती ती सामुग्री आपल्याकडे उपलब्ध नसताना आपण ही योजना राबवित आहोत. त्यामुळे हे चुकीचे आहे असे मला वाटते. आपण विद्यार्थ्यांना कल चाचणीचे गुणपत्रक दिले, त्याबद्दल मी आपले अभिनंदन करतो. त्या गुणपत्रिकेवर शिक्षण मंत्री महोदयांचा फोटो छापलेला आहे. शिक्षण मंत्री महोदयांचा फोटो छापणे चुकीचे आहे, असे मी म्हणत नाही. “इयत्ता दहावीची परीक्षा, गुणपत्रिकेमागे छापला शिक्षण मंत्र्यांचा फोटो, शिक्षण क्षेत्रातून चौफेर टिका,” अशी बातमी वचर्तमानपत्रात छापून आली होती. मी शिक्षक प्रतिनिधी आहे. मी आपले अभिनंदन करतो. शिक्षण मंत्री महोदयांचा फोटो छापणे वावगे नाही. त्या विभागाचे मंत्री असल्यामुळे त्यावर त्यांचा फोटो असला पाहिजे.

या नंतर श्री. खर्चे

श्री. विक्रम काळे :

किमान १० वी व १२ वी पास झाल्यावर जे प्रमाणपत्र देण्यात येतात त्यावर शिक्षणमंत्री महोदयांचा फोटो छापला असता तर ते प्रमाणपत्र फ्रेम करून प्रत्येक घरा घरात लावले असते. सन्माननीय सदस्य श्री. भाई गिरकर मी चांगली सूचना करित आहे, तुम्ही माझे भाषण ऐकत आहात ना ? मंत्री महोदयांचा फोटो आता चुकीच्या ठिकाणी छापला आहे ते मी सांगत आहे, १० वी व १२ वी च्या प्रमाणपत्रावर फोटो छपा असा मी सल्ला देत आहे. आपले शिक्षण मंत्री कोण आहेत, हे राज्यातील विद्यार्थ्यांना समजणे चुकीचे नाही, असा फोटो असायला पाहिजे याबाबत आमचे दूमत नाही. वर्तमानपत्रात जी बातमी छापून आली ती मी वाचून दाखविली आहे. मंत्री महोदयांना खूप करण्यासाठी अधिकाऱ्यांनी फोटो छापण्याचा प्रकार केला काय हे मला माहिती नाही. १० वी आणि १२ वी च्या विद्यार्थ्यांना ज्या गुणपत्रिका मिळतात, त्यावर मंत्री महोदयांचा फोटो छापणे आवश्यक होते. १० वी आणि १२ वी हा अतिशय महत्वाचा शैक्षणिक धोरणाचा टप्पा आहे, यामध्ये आपणाला सनद मिळते, त्या सनदेवर शिक्षण मंत्र्यांचा फोटो असता तर ती सनद आपण फ्रेम करून घरात लावतो, आपण व मी सुध्दा सनद घरात लावली आहे, या राज्यात दरवर्षी १० वी आणि १२ वीचे लाखो विद्यार्थी उत्तीर्ण होतात. आम्ही असा सल्ला देतो की, येणाऱ्या वर्षापासून देण्यात येणाऱ्या सनदेवर माननीय शिक्षण मंत्री महोदयांचा फोटो असावा. आता कल चाचणी झालेली आहे.

मंत्री महोदयांनी अशी घोषणा केली आहे की, दसराचे ओझे कमी करायचे आहे, ही अत्यंत स्वागताहर्घ घोषणा आहे, आम्हाला न्यायालयाने सांगितले की, दसराचे ओझे कमी करा. मंत्री महोदय तराजू पारडे घेऊन शाळेत फिरू लागले आहेत, असे फोटो वर्तमानपत्रात येऊ लागले आहेत. ते फोटो आम्ही पाहिले आहेत, दसराचे ओझे कमी करा इथपर्यंत हा विषय ठीक होता. याबाबत शासन निर्णय कसा काढला आहे, सभापती महोदय, आपणाला देखील या जीआर मुळे आश्चर्य वाटले की, असा शासन निर्णय आपल्या शासनाने कसा काढला. दसराचे ओझे जास्त झाले तर मुख्याध्यापक व संबंधित शाळांच्या संस्था चालकांवर कारवाई करण्यात येईल. सभापती महोदय, आपण देखील शिक्षक म्हणून काम केले आहे, मी देखील शिक्षक म्हणून काम करित आहे, दसराचे ओझे जास्त झाले तर दसरात काय आणले, दसरात काय सामान ठेवले, एका वर्गात ५० विद्यार्थी असतात, या ५० विद्यार्थ्यांचे दसरा मुख्याध्यापक बघू शकतील काय ? दसराशी संस्था चालकांचा काय संबंध आहे. न्यायालयाचा निर्णय कारवाई करा असा नव्हता. शासनाने हास्यास्पद जीआर काढला आहे, शिक्षण विभागाने कसा जीआर काढला यावर लोक हसू लागले आहेत. त्यामुळे दसराचे ओझे कमी झाले आहे काय, दसराचे ओझे कमी करायचे असेल तर अभ्यासक्रमात आमुलाग्र बदल करावे लागतील, अभ्यासक्रमात बदल झाला तर आपोआप ओझे कमी होईल. पुस्तके कमी झाली तर गृहपाठाच्या वह्या कमी होतील. वह्या व पुस्तके कमी झाली तर आपोआप दसराचे ओझे कमी होईल. प्रत्येक शाळेत पाण्याची व्यवस्था करण्यासाठी शासनाने अनुदान दिले तर पाण्याच्या बाटलीचे ओझे कमी करता येईल. पर्यायी दसराचे ओझे कमी होईल. अशा योजना सरकारला आणाव्या लागतील, अशा पध्दतीचे धोरण राबविताना सरकार दिसत नाही. दसराचे ओझे कमी करण्यासाठी सरकार आणखी काय सुधारणा करित आहे याबाबत देखील माहिती देणे अपेक्षित आहे.

सभापती महोदय, मुंबई व पुणे या दोन शहरात दरवर्षी ११ वीच्या प्रवेशाची डोकेदुखी सरकारसमोर निर्माण झालेली आहे. यामध्ये न्यायालयाला हस्तक्षेप करावा लागला आहे, न्यायालयाने सांगितले की, हे सर्व प्रवेश ऑनलाईन करा. आता ऑनलाईन प्रवेश झाले आहेत, कालपर्यंत मी माहिती घेतली, प्रवेशाची चौथी फेरी झाली तरी अजूनही प्रवेश झाले नाहीत, ही बाब तुमच्या देखील

कानावर आली आहे तुम्ही देखील या शहराचे प्रतिनिधित्व करीत आहात, येथे आपल्या शेजारी उप संचालक कार्यालय आहे, तेथे हजारो पालक आले होते, तेथे अधिकाऱ्यांना घेराव घालण्यात आला होता, त्यांना विचारले की, आमच्या मुलांच्या प्रवेशाचे काय आहे. ही बातमी सर्व वर्तमानपत्रांनी छापली होती, ११ वी प्रवेशाच्या गोंधळामुळे अधिकारी भांबावले आहेत, पालकांचा उद्रेक झाला आहे, न्यायालयाने शासनाला सांगून देखील प्रवेशाचा गोंधळ दूर होत नसल्यामुळे आज पालकांना ११ वीच्या प्रवेशासाठी त्रास सहन करावा लागत आहे. याबाबत अधिकारी पालकांना असे उत्तर देतात की, या तक्रारी दूर करण्यासाठी आम्ही शासनाकडे प्रस्ताव पाठवित आहोत. या तक्रारी शासन दूर करणार आहे काय ? या संदर्भात आपणाला निर्णय घ्यावा लागणार आहे, असे अनेक ज्वलंत प्रश्न आहेत, हा विषय पालक व लाखो विद्यार्थ्यांशी निगडित आहे, त्याबाबत तातडीने निर्णय करणे गरजेचे आहे. शैक्षणिक सत्र सुरु होऊन आता एक महिना झालेला आहे, मुंबई व पुणे येथील ११ वी प्रवेशाचा विषय तातडीने सोडविणे गरजेचे आहे, हा विषय सोडविण्यासाठी शासनाने काय उपाययोजना केली आहे. याबाबत सरकारने माहिती देणे अपेक्षित आहे.

सभापती महोदय, मागील काळात सीईटीचा गोंधळ झाला हे आपण पाहिले आहे, १० वी आणि १२ वी चा महत्वाचा टप्पा पार केल्यावर पुढील प्रवेश घ्यावयाचे असतात. शासनाने जो जीआर काढला त्यानुसार आपण देखील व्यथित झाला आहात, १० वी व १२ वी चा टप्पा पार केल्यावर इंजिनिअरींग व मेडिकलचे प्रवेश येतात, त्यानुसार विद्यार्थ्यांच्या करिअरची दिशा ठरविली जाते. इंजिनिअरींग व मेडिकल सीईटीच्या घोळामुळे या राज्यातील सर्व पालक होरपडले आहेत. सर्व पालकांच्या मनात हीच चिंता होती की, माझ्या पाल्यांचे काय भविष्य आहे, माझ्या पाल्यांचे काय होणार, शासनाच्या विरोधात सीईटीच्या बाबतीत अत्यंत कडवट प्रतिक्रिया पालकांकडून आल्या आहेत, हा प्रश्न एक दुसऱ्याचा नसून तो लाखो विद्यार्थ्यांचा प्रश्न आहे. राज्यात व केंद्रात आपल्या पक्षाचे सरकार आहे, तरी देखील आपण विद्यार्थी हिताचा निर्णय घेऊ शकला नाहीत. या विषयात कोर्टाकडून हस्तक्षेप करावा लागला. या निमित्ताने माझा प्रश्न आहे की, इंजिनिअरींगच्या प्रवेशासाठी पूर्वीप्रमाणे सीईटी असणार की, जेईईची परीक्षा होणार आहे यामध्ये स्पष्टता होणार नाही. याबाबत मंत्री महोदयांनी स्पष्ट धोरण जाहीर करावे अशी माझी विनंती आहे. आरटीईचा कायदा लागू करण्यासाठी मंत्री महोदयांनी सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती गठीत केली आहे, यामध्ये शिक्षण संचालक होते, या समितीने १० एप्रिल २०१५ रोजी अहवाल दिलेला आहे, त्या अहवालानुसार राज्यातील सर्वांकडून हरकती व सूचना मागविल्या आहेत, शिक्षण तज्ज्ञ व शिक्षक लोकप्रतिनिधी यांनी हरकती सादर केल्या आहेत, विधानपरिषदेच्या सर्व शिक्षक आमदार महोदयांनी हरकती नोंदविल्या आहेत, आरटीईचा कायदा आणण्यास आमचा विरोध नाही, या कायद्यात ज्या तरतूदी आहेत त्या अत्यंत घातक आहेत, या राज्यात शाहू, फुले, आंबेडकर यांचे विचार पुढे नेण्याचे काम आघाडी सरकारने सातत्याने केले आहेत, आघाडी सरकारच्या काळात निर्णय घेतला की, विद्यार्थ्यांची संख्या कमी होत असताना त्यांचा पट कमी होत आहे, शाळांची संख्या वाढत चालली आहे, ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांची पटसंख्या २० वर आली तरी वर्ग तुकडी कमी होणार नाही, शहरी भागातील शाळेतील पटसंख्या २५ वर आली तरी देखील वर्ग तुकडी बंद होणार नाही. असा क्रांतीकारक निर्णय आघाडी शासनाच्या काळात घेतला गेला होता. त्यामुळे तुमच्या देखील मतदार संघातील अनेक तुकड्या यामुळे टिकून राहिल्या आहेत, त्यामुळे विद्यार्थ्यांना तेथे शिक्षण घेता आले, त्यामुळे तेथील शिक्षकांची नोकरी अबाधित राहिली आहे.

सभापती महोदय, हे सरकार आल्यावर हा निर्णय मोडीत काढण्याचे काम पहिल्यांदा करण्यात

आले आहे. २० व २५ पटसंख्येचा निर्णय या सरकारने कोणताही विचार न करता मोडीत काढला आहे. यामुळे आपणाला देखील वेदना झाल्या, आपणाला देखील रात्रभर झोप आली नाही की, असा निर्णय माझ्या शासनाने कसा घेतला आहे, मी या सरकारमध्ये राहू का नको, असे देखील आपणाला वाटले, परंतु आपल्याला इलाज नव्हता. या निर्णयाबाबत आम्ही हरकती घेतल्यावर हा निर्णय रद्द करावा असे आम्ही सरकारला सांगितले यासंदर्भातील जीआर आपण काढू नका. आम्ही पोटतिडकीने सांगितले की, आपण असे करू नका, आपणाला आरटीईनुसार कार्यवाही करायची असेल तर ती जरूर करावी. आज या राज्यात शिक्षणाची रचना कशी आहे, ग्रामीण भागात इयत्ता पहिले ते चौथी जिल्हापरिषदेची शाळा आहे किंवा काही ठिकाणी इयत्ता पहिले ते पाचवी पर्यंत जिल्हा परिषदेची शाळा आहे, त्याच गावात पाचवी ते दहावी खाजगी संस्थेची शाळा आहे किंवा इयत्ता पहिले ते सातवी जिल्हा परिषदेची शाळा असेल, त्याच गावात आठवी ते दहावी खाजगी संस्थेची शाळा आहे, म्हणजे त्या गावात इयत्ता पहिले ते दहावी शिक्षणाची गरज पूर्ण करण्याची गरज या शासनाने खाजगी संस्थांना दिली आहे. परंतु या सरकारने असे सांगितले की आम्हाला पहिले ते चौथीच्या प्राथमिक शाळा यापुढे ठेवायच्या नाहीत, पहिले ते पाचवी शाळा करायच्या आहेत, इयत्ता पहिले ते सातवीच्या ऐवजी आम्हाला सहावी ते आठवी शाळा करायची आहे,

या नंतर श्री. सांगळे

श्री.विक्रम काळे

आणि नववी ते दहावी माध्यमिक शाळा तसेच अकरावी ते बारावी उच्च माध्यमिक शाळा करण्याचे ठरविले. आम्ही शासनाला विनंती केली की, तुम्ही असे तुकडे करू नका. आपल्याला ही गोष्ट चांगली दिसेल परंतु त्या रचनेत बदल करता येणार नाही. तसेच प्रॅक्टिकली ही बाब आपल्याला करणे शक्य नाही. तुम्हाला यासंबंधी कार्यवाही करावयाची असल्यास ज्या गावात जिल्हा परिषदेची इयत्ता पहिली ते चौथी शाळा आहे, त्या गावात खाजगी संस्थेचा इयत्ता पाचवीचा वर्ग काढावा आणि जिल्हा परिषदेच्या शाळेला तो जोडावा. जेणेकरून तेथे पहिली ते पाचवी होऊ शकेल. तसेच ज्या गावात जिल्हा परिषदेची इयत्ता पाहिली ते सहावीपर्यंत शाळा आहे तेथे सातवीचा वर्ग जोडावा आणि तो आठवी ते दहावीच्या वर्गाला जोडावा. अशाप्रकारे तेथे पहिली ते पाचवीची शाळा होईल तसेच खाजगी संस्थेची सहावी ते दहावीची शाळा होईल. अशाप्रकारे दोन्हीकडे पाच वर्ग होतील. यामुळे दोन्हीकडे पाच तुकड्या राहतील, दोन्हींचा कार्यभार समान राहील. जेणेकरून कोणताही शिक्षक अतिरिक्त होणार नाही, विद्यार्थ्यांची पळापळ होणार नाही. अशाप्रकारे आपण सर्वांनी मिळून शासनाला चांगले सजेशन दिले होते. परंतु या सरकारने ठरविले आहे की, आमचे बहुमत आहे. आम्ही सत्तेत आहोत. सभापती महोदय, हा विरोधकांचा प्रस्ताव असला तरी तो विद्यार्थी व शिक्षण हिताचा होता. आम्ही सदर प्रस्ताव मांडण्याचे काम केले होते. परंतु सदर प्रस्ताव बाजूला ठेऊन सरकारने निर्णय घेऊन जीआर काढण्याचे काम केले. त्या जीआरनुसार पाचवीकरिता ३० पट, सहावी ते आठवीकरिता ३५ पट आणि नववी व दहावीकरिता ४० पट पाहिजे. सभापती महोदय, इयत्ता पाहिली ते आठवीकरिता आरटीई कायदा लागू आहे. आम्हाला ही बाब मान्य आहे. परंतु नववी आणि दहावीकरिता आरटीईचा कायदा लागू नसताना इयत्ता नववी आणि दहावीकरिता ४० ची पटसंख्या का केली ? यामुळे गोंधळाची परिस्थिती निर्माण झाली आहे. दिनांक २० ऑगस्ट रोजी संच मान्यतेचा जीआर काढण्यात आला. तो काळाकुट्ट जीआर मागे घेण्यासंबंधी आम्ही सातत्याने प्रयत्न करीत आहोत. आम्ही तसेच संस्था चालक संघटना, शिक्षक संघटना, महाराष्ट्र राज्य शिक्षक संघटना वारंवार मंत्री महोदयांना निवेदने देत आहोत. परंतु सरकार कोणाचेही म्हणणे ऐकण्यास तयार नाही. यामुळे आम्हाला शेवटी न्यायालयात धाव घ्यावी लागली....

- पृ. शी. : तूरदाळीचे वाढलेले भाव कमी करणे
मु. शी. : तूरदाळीचे वाढलेले भाव कमी करणे यासंबंधी माननीय अन्न व नागरी
पुरवठा मंत्र्यांचे निवेदन

श्री.गिरीश बापट (अन्न व नागरी पुरवठा मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या
अनुमतीने नियम ४६ अन्वये पुढील निवेदन करतो.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले निवेदन छापाने.)

पृ. शी. : शासनाकडून राज्याच्या प्रगत शिक्षणासाठी होत असलेले प्रयत्न
मु. शी. : शासनाकडून राज्याच्या प्रगत शिक्षणासाठी होत असलेले प्रयत्न या विषयावर श्री.रामनाथ मोते, डॉ.नीलम गोन्हे, प्रा.अनिल सोले, अॅडअनिल परब, सर्वश्री विजय उर्फ भाई गिरकर, गोपीकिसन बाजोरिया, नागो गाणार, रवींद्र फाटक, प्रवीण दरेकर, सुजितसिंह ठाकूर, गिरीश व्यास, प्रशांत परिचारक, श्रीमती स्मिता वाघ, डॉ.अपूर्व हिरे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव

डॉ. अपूर्व हिरे :

(चर्चा पुढे सुरु.....)

सभापती महोदय, माझी आपल्याला विनंती आहे की, या प्रस्तावावर चर्चा करण्यासाठी पक्षनिहाय वेळ ठरवून द्यावा.

श्री.सतिश चव्हाण : शिक्षणाच्या विषयावर आम्हाला सद्नात कधी तरी बोलण्याची संधी मिळते. सभापती महोदय, आपणही शिक्षक आहात. यामुळे सन्माननीय सदस्यांना बोलण्याकरिता वेळेची मर्यादा घालावयास नको.

श्री.भाई गिरकर : प्रत्येक शिक्षक प्रतिनिधीला बोलण्यासाठी वेळ दिल्यास त्यानंतर मंत्री महोदयांच्या उत्तरासाठी असलेला वेळ या सर्व गोष्टीचा विचार करून आपण सर्वांना बोलण्याची संधी मिळावी याकरिता आपण प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांना वेळेचे बंधन ठरवून दिले पाहिजे.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी भाषणाचा समारोप करावा.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, २० ऑगस्ट, २०१५ चा संच मान्यतेचा जीआर मागे घेण्याकरिता आम्ही शासनाकडे वेळोवेळी निवेदने दिली. तसेच दिनांक ९ व १० डिसेंबर रोजी शाळा बंद आंदोलन करून राज्यातील सर्व शाळा बंद ठेऊन आम्ही निषेध व्यक्त केला होता. २ दिवस शाळा बंद होत्या. परंतु सरकारने यासंबंधी कोणताही विचार केला नाही. याचा अर्थसरकार निगरगट्ट पध्दतीने वागत आहे. यामुळे आम्हाला नाईलाजास्तव न्यायालयात धाव घ्यावी लागली. परंतु दुर्दैवाने आमच्या विरुद्ध न्यायालयाचा निकाल लागला. शासनाने शाळा, विद्यार्थी तसेच शिक्षकांचे हित लक्षात घेता दिनांक २० ऑगस्ट, २०१५ रोजीच्या शासन निर्णयात बदल करणे गरजेचे आहे. इयत्ता नववी आणि दहावीकरिता आरटीई कायदा लागू नसताना त्याकरिता ४० पट विद्यार्थी संख्या ठेवली आहे. हे अतिशय चुकीचे आहे. राज्यात कोर्टाच्या निर्णयामुळे संच मान्यता झाली नव्हती. परंतु आज ती संच मान्यता आता सुरु झाली आहे. सभापती महोदय, आपल्या नव्हेतर माझ्या विभागात तसेच संपूर्ण महाराष्ट्रात जवळपास १० ते १५ हजार शिक्षक अतिरिक्त होत आहेत. या शिक्षकांचे समायोजन कसे होणार ? त्यांचे नंतर समायोजन होईल. परंतु त्याबरोबर आमच्या डोक्यावर असलेले एक संकट दिसत आहे. हे सरकार कशा पध्दतीने वाटचाल करीत आहे ते मी आपल्याला सांगतो. एप्रिल महिन्यात सामाजिक न्याय विभागाने “नो वर्क नो पे” असा शासन निर्णय काढला. राज्यात असा कायदा आहे की, एखादा कायम असलेला शिक्षक अतिरिक्त झाला तरी त्याचे वेतन सुरु ठेऊन त्याचे समायोजन करावे. परंतु शासनाकडून त्या कायद्याची पायमल्ली करण्याचे काम केले जात आहे. सदर शासन निर्णय घेता येणार नाही यासाठी आम्ही ताबडतोब मंत्री महोदयांकडे गेलो आणि सदर शासन निर्णय

मागे घेण्याची विनंती केली. सदर निर्णय पाहून शालेय शिक्षण विभागाने दिनांक १३ जुलै, २०१६ रोजी अल्पसंख्यांक शाळासंबंधी निर्णय घेतला. मात्र मुस्लीम गुजराथी, हिंदी भाषिक बांधव आहेत त्यांच्या विद्यार्थी आणि शिक्षकांवर अन्याय करण्याचे काम सरकार करित आहे. आम्ही याचा निषेध करित आहोत. हा शासन निर्णय तातडीने मागे घेण्याची गरज आहे. या जीआरप्रमाणे आमच्या सर्वसाधारण शाळांसाठी जीआर येणार का ? अशी भीती आमच्या मनात निर्माण झाली आहे. राज्यात विद्यार्थी संख्येमुळे अतिरिक्त शिक्षक होत आहेत. एखादी शाळा विद्यार्थी संख्येअभावी बंद होत असल्यास तेथील शिक्षकांच्या बाबतीत न्यायालयाने निर्णय दिला आहे. याउलट एखाद्या शाळेत विद्यार्थ्यांची संख्या असताना सुध्दा तेथील शिक्षक अतिरिक्त होत असल्यास त्यात त्यांचा काही दोष नाही. त्यांची २०-२० वर्षे सेवा झाली आहे. परंतु आज त्यांचे कुटुंब उघडयावर येत आहे....

तालिका सभापती : आपले भाषण सुरु होऊन ४५ मिनिटे झाली आहेत. मी आपल्याला संधी दिली आहे. आता सन्माननीय सदस्य अॅडरामहरी रुपनवर यांनी आपल्या भाषणाला सुरुवात करावी.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, आपण सन्माननीय सदस्यांना अॅब्रप्टली थांबविण्याऐवजी त्यांच्या भाषणाचा समारोप करण्यासाठी आणखी २ ते ३ मिनिटे बोलण्याची संधी द्यावी.

तालिका सभापती : मी ४-५ वेळा भाषण थांबविण्याबाबत बेल वाजविली होती. आता सन्माननीय सदस्यांनी २ मिनिटांत त्यांचे भाषण संपवावे.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, जे आपल्या मनात आहे. परंतु ते आपल्याला बोलता येत नाही, मी त्यासंबंधी येथे बोलत आहे. कायम शाळा, विनानुदानित शाळा व त्यांच्या तरतुदींसंबंधी काय झाले, यासंबंधी आपण मोर्चा काढला व बंद पाळला. मी आणि सन्माननीय सदस्य श्री.सतिश चव्हाण एक दिवस उपोषणाला बसलो होतो. आम्ही त्या दिवशी पाणी सुध्दा घेतले नाही. आम्ही औरंगाबाद तसेच लातूर विभागीय उप संचालक कार्यालयासमोर दोन दिवस उपोषण केले. परंतु सरकारला घाम आला नाही, पाझर फुटला नाही. ही अत्यंत खेदाची बाब आहे. शासनाने आमच्या तोंडाला पाने पुसली आणि निर्णय घेतला की, २० टक्क्याने आम्ही देणार. अशाप्रकारे शासनाने आमचे धोरण मोडीत काढले.

या नंतर श्री. भोगले

श्री.विक्रम काळे :

२० टक्के आम्ही देणार, आमचे धोरण मोडीत काढले. आमचे धोरण असे होते की, पहिल्या वर्षी २० टक्के, दुसऱ्या वर्षी ४० टक्के, तिसऱ्या वर्षी ६० टक्के, चौथ्या वर्षी ८० टक्के आणि पाचव्या वर्षी १०० टक्के अनुदान देण्यात येणार होते. आम्हाला वाटले होते की, हे शासन नवीन पॅटर्न करणार आहे. त्या अंतर्गत एकाच वेळी १०० टक्के अनुदान देण्याचा निर्णय घेतला जाईल. तो निर्णय न होता आमचे धोरण मोडीत काढून ८० टक्के अनुदानावर आलेल्या शाळांना २० टक्के वेतन अनुदान मिळणार आहे. त्या शाळांना आज वेतनासाठी तरतूद झाली आहे का? काल ज्या पुरवणी मागण्या सादर करण्यात आल्या त्यामध्ये कुठेही तरतूद केल्याचे दिसून आले नाही. ती तरतूद झाली आहे की नाही? आज शिक्षक हवालदिल झाले आहेत. सरकारने निर्णय घेऊनही २० टक्के देखील तरतूद झालेली नाही. म्हणून या विनाअनुदानित शाळांबाबत तरतूद कधी होणार हे स्पष्ट केले पाहिजे. माननीय मंत्री श्री.विनोद तावडे यांचा आज वाढदिवस आहे. आम्ही टाहो फोडून विनंती करित आहोत, किती तरतूद दिली जाईल हे सांगावे एवढे बोलून माझे भाषण पूर्ण करतो.

अँडरामहरी रुपनवर

(नामनियुक्त) : सभापती महोदय, शिक्षणाच्या विषयावर जो प्रस्ताव मांडण्यात आला आहे त्यावर बोलण्यासाठी मी उभा आहे. कोणत्याही मुद्याची पुनरावृत्ती न करता मी काही मुद्दे मांडणार आहे. आज जिल्हा परिषदेच्या शाळांमध्ये पालक आपल्या मुलांना पाठविण्यास तयार नाहीत ही वस्तुस्थिती आहे. इंग्रजी माध्यमाच्या शाळांमध्ये मुलांना पाठविले जाते, तेथील भरमसाठ फी भरण्यास पालक तयार आहेत. मात्र मोफत शिक्षण उपलब्ध असताना त्याचा लाभ घ्यायला तयार नाही.

सभापती महोदय, पंचायती राज समितीच्या माध्यमातून आम्हाला जिल्हा परिषदेच्या अनेक शाळा तपासण्याचा योग आला. त्यावेळी असे दिसून आले की, शिक्षक मुख्यालयी रहात नाहीत. पती पत्नी एकाच ठिकाणी रहावयास पाहिजेत असा नियम असताना त्याची अंमलबजावणी होत नाही. आमच्या तालुक्यात मेडगे गाव आहे. तेथे तुपे वस्तीमध्ये एक जिल्हा परिषदेची मराठी माध्यमाची शाळा आहे. ती शाळा बघण्यासाठी मी स्वतः जिल्हा परिषदेच्या सीईओ श्री.डोंगरे यांना घेऊन गेलो होतो. त्या वस्तीची लोकसंख्या १५७ असताना शाळेतील मुलांची संख्या २६७ इतकी आहे. त्या शाळेला आतापर्यंत ३५ बक्षिसे मिळाली आहेत. पॅनिशमेंट म्हणून विदर्भातील शिक्षकांची तेथे नेमणूक केलेली आहे. ५ गावे ओलांडून मुले त्या शाळेत येतात. असे उदाहरण महाराष्ट्रात कुठेही दिसून येत नाही. म्हणून मी सीईओंना घेऊन त्या शाळेची पाहणी केली. जिल्ह्यातील अनेक शिक्षकांना हे उदाहरण दाखविले. तेथील शिक्षक चांगल्याप्रकारे शिकवितात म्हणून आजूबाजूची ४ गावे ओलांडून मुले त्या शाळेत येतात. शाळेने दर्शनी भागात बोर्ड लावला आहे की, शाळेत कोणालाही प्रवेश मिळणार नाही, जागा फूल झाल्या आहेत. पालकांनी इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेतील आपल्या मुलांना काढून त्या शाळेत प्रवेश घेतला गेला आहे. हा चमत्कार का घडला? मेरिटवर शाळा चालविली तर मराठी शाळेत सुध्दा मुलांना पाठविण्यास पालक तयार आहेत. मी जिल्हा परिषद शाळेत असताना सुध्दा तपासणीची मोहीम घेतली होती. आम्ही तपासणीसाठी जायचो तेथे वेगळेच प्रकार दिसून यायचे. त्यामुळे ग्रामस्थ स्वतःहून शाळांना कुलूप लावायचे. शिक्षकांना शाळेत येऊ द्यायचे नाहीत. चांगल्या शिक्षकांचे कौतुक झाले पाहिजे. चांगल्या शिक्षकांना बक्षिस दिले पाहिजे. जे अयोग्य आहेत त्यांना बाजूला काढले पाहिजे. मराठी माध्यमाच्या शाळेत आपल्या मुलांना शिकवावे असे सगळ्याच पालकांना वाटते. परंतु मराठी माध्यमाच्या जिल्हा परिषदेतील शाळेत शिकणाऱ्या मुलांना वाचता येत नाही हा त्यांचा आक्षेप आहे. मी अनेक पालकांना याबद्दल विचारणा केली असता त्यांचे असे म्हणणे होते की, आमच्या मुलांना जिल्हा परिषदेच्या शाळेत योग्य प्रकारे शिकविले जात नाही, शिक्षकांना काही येत नाही म्हणून आम्ही इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेत मुलांना प्रवेश

घेतो. तुपे वस्तीतील शाळेला एका दिवसात सीईओ यांनी १५ लाख रुपये मंजूर केले आणि शाळा नव्याने बांधून दिली, सभागृह बांधून दिले. अशी गुणवान शाळा असेल तर त्या ठिकाणी सोयी सुविधा दिल्या पाहिजेत. जिल्हयातील सगळ्या शिक्षकांना त्या शाळेत नेऊन वस्तुस्थिती दाखविण्यात आली.

सभापती महोदय, सीबीएसईचा अभ्यासक्रम हा एक गहन प्रश्न आहे. महाराष्ट्राच्या इतिहासात छत्रपती शिवाजी महाराज, संत ज्ञानेश्वर, संत तुकाराम यांचा समावेश असायचा. आताच्या इतिहासात ते दिसत नाही. जगातील संतांचा इतिहास शिकविला जातो. ते बाड घेऊन मुले शिकतात. त्यामुळे लोकांना वाटते की, संगणक ज्या शाळेत आहेत अशा शाळांमध्ये आपल्या मुलांना पाठविले पाहिजे. तेथे त्यांना लगेच ज्ञान मिळेल अशी त्यांना अशा असते. ग्रामीण भागातील शाळेमध्ये अवघे दोन संगणक असतात. त्यावर किती मुलांना शिकण्याची संधी मिळते हा एक संशोधनाचा विषय आहे. आज आमदार निधीतून सुध्दा शाळांना संगणक दिले जातात. शाळांना जरूर संगणक उपलब्ध करून दिले पाहिजेत, चांगले डेस्क दिले पाहिजेत, पाण्याची सुविधा उपलब्ध असली पाहिजे. इन्फ्रास्ट्रक्चर उपलब्ध असले पाहिजे. सर्वच शाळांमध्ये एकाच प्रकारचे स्टॅण्डर्ड असले पाहिजे.

सभापती महोदय, आम्ही ज्या काळात शिक्षण घेतले त्यावेळी कापडात भाकर बांधून घेऊन जायचो, वस्तीवरील एखाद्या घराच्या दारात बसून खात होतो. पाणी पिण्यासाठी कोणाच्या तरी दारात बसायचो. आता तसे राहिलेले नाही. आता मुलांना पोषण आहार दिला जातो. त्या आहाराचा दर्जा चांगला असला पाहिजे. त्यात खडे, माती असता कामा नये. राज्यात समाजकल्याण विभागाच्या अंतर्गत पहिली ते चौथीच्या ज्या शाळा आहेत तेथे योग्य प्रकारच्या सुविधा उपलब्ध नाहीत ही वस्तुस्थिती आहे. सावत्र आईच्या लेकरांप्रमाणे त्यांना वागणूक दिली जाते. भटक्या विमुक्तांची मुले समाजकल्याण विभागाच्या शाळेत शिकतात. जिल्हा परिषदेच्या शाळांना सगळ्या सुविधा दिल्या जातात, परंतु समाजकल्याण विभागाच्या शाळांमध्ये सुविधा नाहीत. हे असे का घडते? व्यवसाय शिक्षण, आश्रमशाळांमधील शिक्षण, आदिवासी आश्रमशाळांमधील शिक्षण यामध्ये सार्वत्रिकीकरण असले पाहिजे. आज काय परिस्थिती आहे? त्यांना अनुदान दिले जात नाही. दोन-दोन वर्षे शिक्षकांना वेतन मिळत नाही. जिल्हा परिषद शाळांमधील शिक्षकांना वेळेवर वेतन मिळते. आश्रमशाळांतील शिक्षकांना वेळेवर वेतन मिळत नाही. मागासवर्गीय मुलांना शिष्यवृत्ती मिळत नाही. शासनाचे या संदर्भातील धोरण सर्वमान्य असले पाहिजे.

सभापती महोदय, शासनाने आयटीआय सुरु केली. शासनाच्या आयटीआय संस्थांना सर्व सुविधा मिळतात. त्यामुळे तेथे मुले येतात. परंतु ज्या भागात शासनाला आयटीआय सुरु करणे शक्य झालेले नाही अशा भागात खाजगी संस्थांनी आयटीआय सुरु केली आहेत. मी स्वतः आयटीआय सुरु केले आहे. ते जिल्हयात पहिल्या क्रमांकावर

आहे. फिटर, टर्नर चांगल्याप्रकारे पास होतात. कंपन्यांची मागणी आहे की, तुमच्या आयटीआयमधून पुढील वर्षी बाहेर पडणाऱ्या यशस्वी मुलांना आमच्या कंपनीत आम्ही नाेकरी देऊ. त्याकरिता स्टायपेंड द्यायची त्यांची तयारी आहे. आमच्या आयटीआय मधून बाहेर पडणारी मुले मिळावीत म्हणून कंपन्या एक वर्ष अगोदरच मागणी नोंदवितात. अशा ठिकाणी शासन काहीही सुविधा देत नाही. स्कूटिनी मात्र ५० प्रकारे केली जाते. केवळ टीब मिळाला नाही म्हणून नापास. कौशल्य विकास विभागाकडे आयटीआयची जबाबदारी सोपविण्यात आली आहे. आम्हालाही समजत नाही आणि विभागाला देखील कळत नाही. आयटीआय म्हणजे काय, कौशल्य विकास म्हणजे काय आम्हाला माहिती नाही. नवीन धोरण येईपर्यंत काही नाही. धोरणामध्ये गोंधळ निर्माण झाला आहे.

या नंतर श्री. ओटवणेकर

तालिका

का सभापती (श्री.रामनाथ मोते) : सन्माननीय सदस्य अॅड.रामहरी रूपनवर हे पायावर उभे (ऑन लेग) राहतील. सभागृहाची बैठक आता स्थगित होत आहे. गुरूवार, दिनांक २१ जुलै २०१६ रोजी, सकाळी १०.०० ते ११.३० या वेळेत विशेष बैठक घेण्यात येईल. या विशेष बैठकीत म.वि.प.नियम २६० अन्वये आजच्या शिक्षणाच्या प्रस्तावावरील उर्वरित चर्चा व मंत्र्यांचे उत्तर घेण्यात येईल. सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी १२.०० वाजता पुन्हा भरेल. धन्यवाद.

(सभागृहाची बैठक सायंकाळी ७.०० वाजता, गुरूवार, दिनांक २१ जुलै २०१६ रोजीच्या सकाळी १०.०० वाजे पर्यंत स्थगित झाली.)

.....